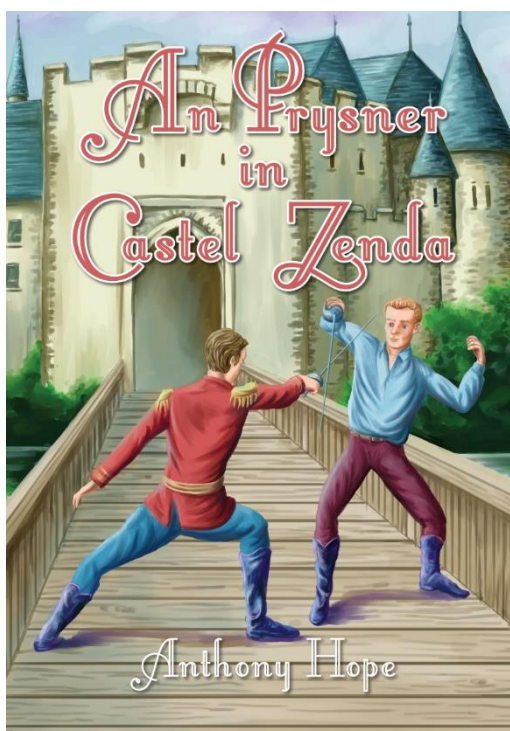

An dewetha radn, bys in pedn an whedhel, re beu keworrys.

Kernowek gans Ian Jackson

E-dhyllys gans kernoweklulyn.com

Y fëdh *An Prysner in Castel Zenda* ow carya an redyor dhe Rùrytânya, pow a henwhedhel in perveth Ewrop coth. Res yw dh'agan gorour Rudolf Rassendyll dos ha gweres dhe Vytern an wlas vian-ma, ha hebma in studh a beryl brâs. A yll Rassendyll lettya hager-dhevîs Dùk Michael, hanter-broder dhe'n Mytern? A yll diank orth cas Rupert a Hentzau ha'y dhrog-golîtys? A yll dry oll an aventuryans dhe dhyweth fusyk, heb terry colon an Brynces Flavia, ha'y golon y honen kekefrës?

Anthony Hope a wrug screfa an tâla-ma in 1894. Rùrytânya ha'y manylyon lywus a gibyas fancy an bobel desempys yn tobm. Yma an traillyans gans Ian Jackson ow cacha froth ha frobmans romantek an mamlyver.

Kensa dyllans / First published 1894

Mamdytel / Original title *The Prisoner of Zenda*

Traillyans / Translation © 2020 Ian Jackson

Pùb gwir gwehys. Nyns yw an pùblycacyon-ma dhe redya marnas wâr wiasva *kernoweklulyn.com* pò dre iscargans avell restryn pdf dhywar an wiasva-na. Ny yll radn vëth anodho bos copies ken maner, na treuscorrys, in form vëth oll na dre vain vëth oll, poken electronek, jynweythek, dre fotocopian, dre recordydh bò fordh vëth aral, heb recêva cubmyas dhyrag dorn dhyworth an trailyor.

All rights reserved. This publication is exclusively for reading on or downloading as a pdf file from the website kernoweklulyn.com. No part of it may be otherwise reproduced, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise whatsoever, without prior permission of the translator.

E-dhyllys gans / E-published by

kernoweklulyn.com (Viv Taskis), Ranjy A, 37 Bre an Eglos / Flat A, 37 Church Hill, Hellÿs / Helston, Kernow / Cornwall TR13 8TL

Lymnans / *Illustration*
Nigel Roberts

A note on the Cornish in this book

The Cornish of this translation takes William Jordan's *Gwrians an Bys* as its 'foundation text', while looking forward to John Keigwin, William Rowe and Nicholas Boson, and back to John Tregear, *Sacrament an Alter*, *Bêwnans Ke*, and *Bêwnans Meriasek*. Spellings are those of Standard Cornish ('Kernowek Standard' or 'KS'). This particular orthography was developed under the leadership of Michael Everson in close cooperation with Professor Nicholas Williams. It aims for spellings that are unambiguous as possible in their representation of the sounds of Cornish, and which at the same time remain faithful to the forms we encounter in the traditional Cornish texts – since these are our chief source for the language. The whole corpus of traditional Cornish has been used to enlarge the vocabulary. This has been a necessary principle of the revival from the outset.

There is a Glossary at the end of the book.

With thanks to Ray Chubb, who kindly read a draft of the whole translation and pointed out a number of infelicitous expressions.

A note on proper names

Anthony Hope's Ruritania becomes Rùrytânya in Cornish, but otherwise names of people and places specific to the story have not been respelled. All the Ruritanian characters have German or Slavic names, so Michael, for example, sounds very much like Cornish Myhal, and you will be close enough if you pronounce Flavia as 'Flâvya', *not* with the vowel heard in the first syllable of English 'flavour'. Strelsau too is a German name, at least in form. Say it as 'Shtrelzaw'. But Zenda is probably meant to be purely Slavic, so its z is pronounced as in Cornish zyp (not 'ts').

CONTENT PÙB RADN VÍSEK

Mis Gwydngala 2020

Chaptra 1

An Rassendylls – ha nebes geryow tùchyng teylu Elphberg

Chaptra 2

Adro dhe'n colour a vlew eus dhe dus

Mis Hedra 2020

Chaptra 3

Gordhuwher mery gans goos pell

Chaptra 4

An Mytern ow sensy appoyntyans

Mis Du 2020

Chaptra 5

Aventurs dhe actour gorthro

Chaptra 6

Kevrîn in certan selder

Mis Kevardhu 2020

Chaptra 7

Y Vràster ow cùsca in Strelsau

Chaptra 8

Kenytherow a'n tecka ha broder tewl

Mis Genver 2021

Chaptra 9

Tâbel tê ha porpos nowyth dhe hedna

Chaptra 10

Chauns brav dhe'n harlot

Mis Whevrel 2021

Chaptra 11

Helghya torgh coos, onen brâs dres ehen

Chaptra 12

Recêva vysytyor ha boosa hig

Mis Merth 2021

Chaptra 13

Skeul Jacob amendys

Chaptra 14

Udn nos orth an Castel wâr ves

Mis Ebrel 2021

Chaptra 15

My ow còwsel orth temptyor

Chaptra 16

Towlen othobmak

Mis Mê 2021

Chaptra 17

Dydhanans hanter-nos gans Rupert yonk

Chaptra 18

Ajy dhe'n grocken dre nell

Mis Efen 2021

Chaptra 19

Fâss orth fâss í'n forest

Chaptra 20

An prysner ha'n Mytern

Mis Gortheren 2021

Chaptra 21

A pe kerensa oll an dra

Chaptra 22

Termyn present, passys – ha dhe dhos?

CHAPTRA 1

AN RASSENDYLLS – HA NEBES GERYOW TÛCHYNG TEYLU ELPHBERG

“Prest yma qwestyon gena vy, Rudolf, pana dermyn vynta in oll an bÿs obery neppèth?” yn medh gwreg ow broder.

“A Rose wheg,” my a worthebys, ow corra an lo oy wâr an plât. “In oll an bÿs, prag y tal dhybmo obery neppèth? Ow studh yw attês. Namnag eus pegans dhybm lowr dhe'm whans (nefra nyns eus pegans lowr qwit dhe nagonen, dell wosta), benegys ov vy a sensy worshyp meur dh'y yêwny: broder ov vy dhe'n Arlùth Burlesdon, ha broder dê dh'y gontes, an arlodhes mar worhanus. Mir, th'oma pês dê!”

“Te yw naw bloodh warn ugans,” hy a nôtyas. “Ha ny wrusta obery tra vèth ma's –”

“Ma’s gwary alês? Gwir yw hedna. Nyns eus otham dh’agan teylu obery taclow.”

Tabm vexys o Rose dre an ger-ma, rag pùbonen a wor (mencyon a’n feth, ytho, ny yll bos myshef) nag eus teylu dhedhy a’n keth gre exaltys dell yw an Rassendylls, teg ha codnek kynth yw hy honen. Kefrës ha’y theythy dynyak, perhenes o hy a fortyn brâs, hag ow broder Robert o fur lowr, ma na vo hy lynaja bern ganso. Lynyaj yw, in gwrioweth, testen may lavaras Rose nampëth ewn in y geveer in hy nessa geryow.

“An teylu dê yw lacka, dre vrâs, ès oll an re erel,” yn medh.

I’n very prës-na me a wrug palva ow blew. Godhvedhys veu hy mênyng pòr gler.

“Fest lowen ov vy dell yw Robert du y vlew!” hy a grias.

I’n keth tecken Robert a dheuth ajy, rag y fëdh ev ow tyfuna wor’seyth eur dell yw ûsys, hag ow qwil whel kyns haunsel. Ev a dowlas golok wâr y wreg: hy bogh o tûch entanys. Ev a’n tavas in udn jersya.

“Pandr’yw an mater, a whegen?” ev a wovydnas.

“Yth esa hy ow tavana warbydn ow fowt obery ha’m perhenogeth a vlew rudh,” yn medhaf, in ton a bystyk.

“Ho! Sur nyns yw ev dhe vlâmya a’y vlew,” Rose a wrug amyttya.

“Ûsys dhe dhos dhe wel, unweyth pùb kenedhel, ‘ma an blew-na,” yn medh ow broder. “An dhewfrik kefrës. Rudolf a’n jeves aga dew.”

“Dos dhe wel, ass yw edrek genama,” yn medh Rose, entanys whath.

“Gena vy th’yw an blew dê lowr,” yn medhaf, ha my a savas in bàn hag omblegya tro ha’n portreyans a’n Gontes Amelia.

Gwreg ow broder a levas garm heb perthyans.

“Ass yw edrek, na gemerta an pyctour-na in kerdh, Robert,” yn medh hy.

“Ogh, a whegen!” ev a grias.

“Re Varia!” me a geworras.

“Dhana nakevys via, martesen,” hy a dhuryas.

“Scantlowr – ha Rudolf in agan mesk,” yn medh Robert, ow shakya pedn.

“Bos nakevys, prag y coodh?” my a wovydnas.

“Agh Rudolf!” gwreg ow broder a grias in mes, ha rudhya pòr dhainty.

My a wrug wherthyn, ha pêsyas debry an oy. Me a worras adenewen, dhe’n lyha, an qwestyon pana res o dhybm obery neppëth (ha py neppëth). Ha, rag gorfenna an dhadhel – ha rag serry tebmyk dhe voy, res allowa, ow whor vy dre laha, mar vian ha sevir – my a wrug merkya:

“Dê glân yw genama bos onen a deylu Elphberg.”

Pàn viv ow redya whedhel, pùpprës y fydnaf vy dreslebmel oll an text styrya. Saw pàn dheffa porpos dhybm a screfa whedhel, desempys yma otham owth inia warna vy styryans. Dell yw ôpynwelys, res yw dhybm clerhe prag y feu ow whor-dre-laha vexys a’m dewfrik ha’m blew, ha prag y whrug vy lavasos lavar, my dhe vos onen a deylu Elphberg. Rag kynth eus bry brâs, res desta, dhe’n Rassendylls, nans yw lies kenedhel, bytegyans nyns yw kevrada in aga goos jùstyfians vëth, orth kensa golok, a vòstyas dell en vy jùnys dhe’n lynaja moy bryntyn a’n teylu Elphberg, na jùstyfians naneyl a bottya qwarel dell esa dhybm eseleth i’n Teylu Rial-na. Pana berthynas a yll bos inter Rùrytânya ha Burlesdon? Inter an Palys in Strelsau pò an Castel in Zenda, ha Nyver 305 Park Lane, Loundres West?

Now – ha res yw dhybm leverel orth an dallath, y fedham ow tysencledhyas, heb goheles, an very bysmêr yw res ankevy, dell dyb an Arlodhes Burlesdon wheg – i’n vledhen 1733, ha’n Secùnd Jory a’y

eseth wàr an se rial, ha'n cres í'n termyn-na ow rainya, ha'n mytern ha Pensevyk Kembra heb bos an eyl warbydn y gela na whath, y teuth certain pryns ow vysytya Lÿs an Sowson, neb o henwys in istory a'y wosa an Tressa Rudolf a Rùrytânya. An pryns o pollat yonk ha sêmly, uhel y bedn, merkys (namys martesen, ny dhegoth dhybm brusy) dre dhewfrik strait, lybm, hir tabm dres ehen, ha bùsh a vlew rudh tewl – an keth frigow-na ha'n keth blew, in gwrioneth, re wrug stampya an teylu Elphberg nans yw termyn pelha ès cov. Th'esa va tregys in Englund lower mis, hag ev a veu recêvys í'n pow-ma gans an moyha cortesy. Bytegyens ev a dhepartyas, wàr an dyweth, in dyfyk a gomendyans. Rag y feuva in omlath dewdhen (ha pùbonen owth omsensy bos y woos a'n uhella, hag ev ow casa hepcor kenyer qwestyon a'y dhynyta) gans neb nôbyl, aswonys dâ in Cowethas an jêdh, rag y boyntys y honen a veryt, ha kefrès avell den teg dhe wreg. Í'n omlath Pryns Rudolf a gemeras goly garow, Ha sawyes anodho, y feu remôvys in dadn gel dre sleyneth an lÿscadnas Rùrytânyan, hag ev ow cafos plenta trobel. Ny veu an nôbyl golies í'n omlath, mès yêyn o an myttyn, ha glêb, pàn wrussos y omvetya, ha'n nôbyl a godhas in hager-anwos. Hag abàn na sowenys ow fetha y gleves, y feu marow whe mis, ader dro, wosa dybarth Pryns Rudolf, heb spâss rag amendya y gescowethyans gans y wreg – ha hodna, warlergh dew vis moy, ow tenethy flogh in er dhe dîtél ha stâtys an teylu Burlesdon. An arlodhes-ma o an Gontes Amelia, mayth esa ow whor-dre-laha ow yêwny remôcyon a'y fyctour in mes a'n parleth in Park Lane. Ha gour dhedhy y feu Jamys, pympes Yùrl Burlesdon ha Baron Rassendyll an secùnd warn ugans, pùbonen a'n dhew in nôbylta an Sowson, ha Marhak in Ordyr an Garget. Ha Rudolf, y whrug ev dewheles dhe Rùrytânya, demedhy gwreg, hag eskyna wàr an se rial, le may feu y flehes esedhys in lynaja ewn, alena bys í'n very eur-ma – saw spis cot yn unsel. Ha worteweth, mar mydnowgh kerdhes dre soleryow an pyctours in Burlesdon, in mesk an hanter-cans portreyans a'n dewetha deg bledhen ha seyth ugans, why a wra cafos pypm pò whe, hag intredhans an pyctour a'n wheffes yùrl, oll dyblans der aga dewfrik strait, lybm, hir. Ha kefrès dre showr a vlew rudh flàm. Dhe'n re-ma, pypm pò whe, yma lagasow glas inwedh, kynth eus lagasow tewl inter an Rassendylls moy menowgh.

Wèl ot an styryans. Ha my lowen y vos dewedhys. Namow wàr lynaja wordhy yw testen fest tyckly. Ha'n nôcyon erytuster eson ny ow clôwes kebmys anodho hedhyw í'n jêdh yw, dowt vèth, tavasak a'n lacka kynda oll. Ow mockya dothter yma va, hag ow screfa manylyon astranj in Lyver an Nôbylta inter an lînednow.

Êsy yw merkya tell usy ow whor-dre-laha – ha fowt gensy a lojyk, fowt personek dhedhy hy honen heb mar (rag nag eus lecyans na felha a gùhudha hy reydh) – usy hy ow consydra ow fysment kepar hag offens ogasty ha my dhe vlâmya ragthans, hag ow tesevos, wàr hast, warlergh an sîny-s-ma avês, teythly aberveth mayth ov vy hepthans kettep huny. Ha hy a genertha hy inferyans anjùst dre boyntya orth dyfyk a brow í'm bêwnans vy bys í'n eur-ma. Wèl, re bo hedna dell yll, my a wrug kemeres shara dâ a blesour solabrès, ha shara dâ a wodhvós skentyl. My a veu kyns in scol Alman hag in ûnyversyta Alman, hag yth esen vy ow còwsel Almaynek mar berfeth avell Sowsnek iredy. Nyns esen vy estren vèth in Frynkek. Y'm bo nebes geryow Italek, ha Spaynek lowr kefrès dhe gùssya ino. My o, dhe'm breus, cledhevyas crev, mès heb sleyneth meur. Ha sethor dâ gans godn. My a wodhya marhogeth pùb best mayth yw y geyn dhe sedha warnodho. Ha'm pedn ow mos wàr y gàm kebmys yw possybyl, in despît dh'y worher tanek. Mar mydnowgh leverel y talvia dhybm ry ow dedhyow dhe ober vas, nyns eus ger vèth dhe'm dyffres, marnas hebma: na godhvia dhe'm kerens kemyna dhybm ertons a dhyw vil bens an vledhen ha nas stubmys dhe wandra.

“An poynt a dhyffrans intra jy ha Robert,” yn medh ow whor-dre-laha, ha hy (bednath warnedhy!) ow còwsel yn fenowgh wàr arethva a'n wlasegeth ha, menowghter moy vèth, wàr arethva hy desmygyans, “an poynt a dhyffrans yw, y vos ev owth aswon an dûtys usy ow sordya a'y savla í'n Gowethas, ha dha vos jy owth aspia a'th savla chauncys dhe sêsya.”

“Dhe dhen uhel y golon, a Rose whég,” my a worthebys, “sêsya chauncys yw dûta.”

“Flows!” yn medh, ow shakya hy fedn yn fen. Ha wosa tecken hy a bêsyas: “Now, otta Syr Jacob Borrodaile ow profya dhys soodh par hap a'th usur jy poran.”

“Gromercy milweyth!” yn medhaf, in udn hanaja.

“Canaseth a’n jevyth warlergh whe mis. Yma Robert ow leverel gans certuster y vos parys dhe’th recêva avell onen a’y sodhogyon. Gwra acceptya, Rudolf – rag plegya dhe vy.”

Now, byth pàn wrella ow whor-dre-laha gorra an mater in geryow a’n par-ma, ow cryhy hy thâl teg, hag ow plethy hy dêwla bian, hirethek hy lagasow, oll a’m govys vy, loselwas kyn fe, ha hy heb omgemeryans naturek in ow hever, y’m beus edrega. Ha pelha, th’esen vy ow predery tell yllyn vy, dowt vèth, spêna termyn i’n soodh brofys-na ha cafos moy ès spot a solas. Ytho me a lavaras:

“A whor wheg, wosa whe mis mar nyns eus lestans nag yw gwaitys, ha Syr Jacob orth ow gelwel, dhe’m cregy! my a vydn mos gans Syr Jacob defry!”

“Ogh, Rudolf, ass osta cuv! Pòr lowen ov vy!”

“Ple fèdh ow mos?”

“Ny wor whath. Certan y fèdh canaseth dâ.”

“Madama,” yn medhaf, “kyn na vo ma’s Myssyon othobmak par hap, me a vydn mos rag kerensa jy. Pesqweyth may fo màl genama, ny vedham mygyl.”

Rÿs veu ow fromys ytho. Saw whe mis yw whe mis, owth hevelly trank heb worfen. Ha rag an mîsyow-ma dhe vos istynys inter my ha’m dywysygneth dedvedhek (me a vydn sopoulos sodhak canaseth dell yw den dywysyk, saw ny worama, rag na veuv vy sodhak canaseth bythqweth, na dhe Syr Jacob na dhe nagonen), my a wrug whythra orth maner garadow gasa an termyn dhe bassya. Ha desempys i’m pedn y teuth tybyans a vysytya Rùrytânya. Martesen yth hevel coynt, na wrug vy bythqweth vysytya an wlas-na kyns. Mès ow thas (in spit dh’y gerensa gudh wor’tu ha’n teylu Elphberg, neb a’n lêdyas dhe ry dhybm, y secùnd mab, an meur-hanow Rudolf), yth o prest sevys warbydn mos dy. Ha warlergh y vernans, ow broder, in dadn gùssul Rose, a wrug degemeres tradycyon an teylu, esa ow tesky goheles an wlas-na bytteth. Saw abàn dheuth Rùrytânya i’m pedn, y feuv vy consûmys gans ewl hy gweles dystowgh. Wosa pùptra, nyns yw blew rudh ha dewfrik hir dhe gafos only in Teylu Elphberg. Ha’n whedhel coth o skyla absurd y dhylowrder, dhe’m breus, rag ow barya vy dhyworth aswon gwlasor a bris, ha meur hy bry, neb a wrug kemeres rol brâs in istory Ewrop kyns, ha parys dhe wil an keth hedna unweyth arta in danger rêwlyas yonk ha freth, dell o an Mytern nowyth, herwyth pùb mencyon anodho. Sêlys veu ow determyans pàn wrug vy redya in *The Times* tell vedha an Pympe Rudolf cùrunys in Strelsau kyn pedn an nessa teyr seythen, ha tell vedha an ocasyon brâs-oberys in gwir. Mes a dorn my a vydnas bos ena, ytho dallath parusy. Saw dre rêson nag esa nefra dhybm ûsadow a brovia manylyon dhe’m kerens a’m viajys, ha my i’n câss-ma ow qwetyas gorthenep warbydn ow forpos, my a lavaras dell vydnen vy gwandra i’n Tyrol – o menowghva dhybm – ha my a wrug dyserry Rose dre dheclarya bos dhybm entent dhe studhya problemow gwlasok ha socyal an gemeneth, brâs hy les, usy tregys i’n côstys-na.

“Martesen,” me a hyntyas yn tewl, “y fèdh sewyans dhe’m viaj ena.”

“Pandra vynta leverel?” hy a wovydnas.

“Wèl,” yn medhaf, ha’m gis heb rach vèth, “y hyller lenwel, dell hevel, aswy i’n lien der ober oll-compassus –”

“Ho! a wrêta screfa lyver?” hy a grias, ha tackya dêwla. “Hedna vèdh spladn, a ny vèdh, Robert?”

“Th’yw an gwelha comendyans i’n jèdh hedhyw dhe’n bêwnans gwlasok,” ow broder a wrug nôtya, hag ev y honen, dell y coodh godhvov, omgomendys i’n very maner-ma lower gweyth. *Burlesdon Tùchying Damcanep Goth ha Fethow Arnowyth hag An Sewyans Dewetha Oll, gans Studhyor Polytyk*, an dhew ober-ma yw uhel in bry aswonys.

“An gwir yma dhis, ha my ow cresy, Bob was,” yn medhaf.

“Now gwra dedhewy, ty dh’y wil yn tefry,” yn medh Rose, sevir hy lev.

“Nâ, promys vèth ny rov vy. Saw me a vydn y wil mar teuv ha cafos devnyth lowr.”

“Hèn yw rêsonus,” yn medh Robert.

“Ogh, ny vern an devnyth!” yn medh hy, ow settya hy gwessyow in pors.

Saw i’n tor’-ma ny ylly hy kemeres moy ès hanter-promys orta vy. In gwriioneth, y fensen vy gwystla sùbmen vrâs, na wrella story a’m viaj nama paper vèth nefra, na shyndya neb pluven. Hag yma hedna ow tysqwedhes fatell woryn ny bohes teg a vynes a vo i’n termyn a dheu. rag otta vy obma, ow colenwel ow hanter-promys, hag ow screfa lyver, dell na wrug vy desmygy bythqweth – kyn na wra servya scant in comendyans dhe’n bêwnans gwylasek, ha’y gontent heb tùchya màn an Tyrol.

Dowt a’m beus dell wrussa an lyver plêsy a an Arlodhes Burtlesdon naneyl, mar teffen ha’y bresentya dh’y golok hag arvrusyans – na’n stap-na, nyns eus mydnas vèth genef a’y wil.

CHAPTRA 2 ADRO DHE’N COLOUR A VLEW EUS DHE DUS

Lavar meurgerys dhe’m Ôwnter William o, na godhvia dhe dhen vèth tremena dre Paris heb passya inhy udn jorna. Th’esa an ôwnter ow leverel warlergh prevyans a’n bÿs, ha me a wrug onora y gùssul der ôstya udn jèdh hag udn nos i’n ‘Continental’ wâr ow fordh dhe – dhe’n Tyrol. Me a vysytyas George Featherly i’n Canaseth, ha ny a gemeras tabm warbarth a gydnyow i’n boosty Durand, hag a’y wosa tastya an Gwary Kenys. Ha wosa hedna ny a dhebras nebes soper, ha wosa hedna vysytya Bertram Bertrand, gwersyor dâ y hanow ha kesscrefor in Paris rag *The Critic*. Y’n jeva set a rômys meur aga honfort, ha ny a gafas gwesyon blesont ow meggy hag ow kestalkya. Apert o dhybm, bytegyns, Bertram y honen dhe vos dyglon, estregus y vrës, ha pàn veu pùbonen gyllys, marnas ny gàn honen, my a wrug y dhascùntell a’y vùtyans pell. Pols dâ ev a skyrmyas genef, ha wâr an dyweth ev a grias in mes, ow tówlel y gorf dhe wely dèdh:

“Dâ lowr, ha ty owth erya. Th’esof ow cara – iffarnak cara!”

“Dhana prydydhieth a wrêta screfa dhe well,” yn medhaf avell ger confortya.

Ev a wrug cryhy y vlew gans y dhorn ha meggy yn fen. Yth esa George Featherly, a’y sav, an keyn trailys dhe’n glavel, ow minwherthyn heb cufter.

“Mars yw hy an garorieth coth,” yn medh, “ny dal ma’s hy dascor, Bert. An venyn a vydn qwyttya Paris avorow.”

“Me a’n gor,” yn medh Bertram, garow y lev.

“A pèdh hy ow cortos, dyffrans vèth,” a bêsyas George yn tybyta. “Ma hy neyjys uhella ès myster jornalyst, sos!”

“Dh’y cregy hy!” yn medh Bertram.

“A les dhybm via dhe voy,” me a wrug lavasos, “mar cothfen vy pyw eso’why ow còwsel in hy hever.”

“Antoinette Mauban,” yn medh George.

“De Mauban,” a groffolas Bertram.

“Ohô!” yn medhaf, ha sevel orth aswon dadhel an ragêr ‘de’. “A vynta leverel, Bert –?”

“Dar, ny ylta gasa cres?”

“Ple ma hy ow mos?” me a wovydnas, rag an dhama nyns o bian hy hanow.

George a wrug tynkyl an bathow in y bocket, minwherthyn yn cruel orth Bertram truan, ha gortheby yn plesont:

“Ny wor den vèth. Me a vetyas – ha ny ow còwsel, Bert – gans onen a’n vrâsyon in hy chy nans yw lower nos – wèl, nans yw ogas ha mis. A wrusta metya ganso nepprës – Dùk Strelsau?”

“G’rug,” Bert a groffolas.

“Den codnek dres ehen, dell dybys vy.”

Caletter vëth ny veu gweles tell o George porposys dre vencyon a’n dûk dhe encessya torment wâr Bertram truan, ytho my a vydna inferya re wrug an dûk aswon attendyans dhe Madame de Mauban. Hy o gwedhwes, rych, sêmly ha, dell levery whedhel, uhelwhansek. Th’o pòr wirhaval hy dhe vos, dell y’n gorras George in geryow, neyjys mar uhel avell ken onen, neb o person a’n moyha possybyl, heb perhedna gre rial i’n styr stroth. Rag yth o an dûk mab dhe Vytern Rùrytânya tremenys agensow, dre secùnd demedhyans a’n leuv gledh, ha hanter-broder dhe’n Mytern nowyith. Ev o mab moyha kerys y das, ha chëson a gabel pàn veuva gwrës dûk, ha’y dîtél kemerys dhyworth cyta, ha hodna an bencyta hy honen. Y vabm o dâ hy genesygeth, adar exaltys bytegyns.

“Dar, nyns usy ev in Paris i’n tor’-ma?” me a wovydnas.

“Ogh, nag usy! Ev êth in kerdh rag bos in cùrunyans an Mytern – solempnyta na wra ev enjoya scant, dr’yw dhe wetyas. Saw Bert, a bollat dâ, na goll govenek! Ny wra ev mán demedhy Antoinette maga teg – wèl, ny wra, marnas towlen aral a vëdh sprelyys. Byttele, y fydn hy martesen – ” Ev a hockyas ha keworra, in udn wherthyn, “Cales yw sevel orth attendyans rial – ty a wor hedna, Rudolf, a ny wodhes?”

“Dhe’th confùndya!” yn medhaf, ha gorhemmyn farwèl, ha gasa Bertram anfusyk inter dêwla George, ha mos tre dhe’m gwely.

Ternos George Featherly a wrug dos gena vy dhe’n gorsaf, may prenys vy tôkyn dhe Dresden.

“Gwil tro rag gweles oryel an pyctours?” George a wovydnas, ha gwenwherthyn.

George yw whedhlor coth, ha mar mednen derivas orto dell esen vy ow viajya bys in Rùrytânya, y fia an nowodhow devedhys in Loundres wosa treddeth, hag in Park Lane kyn pedn seythen. Ytho my a vydna ry gorthyp gohelus pàn wrug ev selwel ow honsyans vy ha’m forsâkya desempys, ow qwibya dres an cay. Pàn wrug vy hollya gans dewlagas, me a welas bos ev ow terevel y hot ha salujy benyn jentyl, fasyonus hy gwysk, a veu apperys namnygen in mes a’n dôkynva. Hy o, leveryn ny, tûch moy ès deg bloodh warn ugans, hir hy horf, tewl, ha leun lowr hy fygùr. Pàn esa George ow còwsel, me a wrug gweles tell dowlas hy golok scav warna vy, ha’m gooth a veu hùrtys der an preder nag esa semlant dhybm a’n gwelha, ha my cudhys in dadn gôta pelour ha lien codna (rag an jëdh in Ebrel dhe vos yêyn) ha hot viajya, medhel ha tednys isel dhe’n scovornow. Wosa tecken, George a dheuth ha jùnya dhybm arta.

“Cowethes meur hy gorhan yma dhis i’n viaj,” yn medh. “Hòn yw an dhuwes usy Bert Bertrand truan ow cordhya dhedhy, Antoinette de Mauban; ha hy, kepar ha ty, ow mos dhe Dresden – heb dowt kefrës rag gweles oryel an pyctours. Pòr goynt yw, bytegyns, nag usy hy ow whelas an enor a’th aswon i’n present termyn.”

“Ny vydden vy govyn comendyans dhedhy,” me a wrug merkya, nebes serrys.

“Wèl, me a brofyas dha dhry jy dhedhy. Mès hy a lavaras, ‘Prës aral.’ Ny vern, was, par hap y fëdh drog-labm hens horn, ha chauns dhyso a wil hy rescous ha defendya Dùk Strelsau dhe ves!”

Bytegyns ny veu drog-labm vëth, naneyl orta vy na worth Madame de Mauban. My’yll còwsel abarth dhedhy, ha’m omfydhyans kehaival dell eus a’m parth ow honen. Rag pàn esen vy, wosa nos a bowes in Dresden, ow pësya an viaj, hy a wrug eskyna i’n keth train. Convedhys o genam y bosy heb whans a gompany, ytho me a vydna hy goheles gans rach. Saw my a wely hy bos ow viajya an keth train-ma gena vy bys in very pedn a’m fordh, ha me a wrug úsya pùb spàss rag meras war orty, bÿth pàn allen vy gwil, heb bos aspies.

Kettel wrussyn ny drehedhes or Rùrytânya (ha’n sodhak coth, neb o rowtor an Dollva, ow settya y dremyn warnaf mar stark, may feuv vy surra ages kyns a’m fysment Elphberg), me a brenas an paperyow nowodhow, ha cafos derivadow inans tûchyng ow viaj. Heb styryans cler, tabm kevrînek kyn fe, y feu dëdh an cùrunyans avauncys neb rêson. Y fedha an solempnyta sensys trenja. Th’esa an

hol pow ow frobma in y geveer, ha Strelsau o, hebma apert, leun a rûth. Oll an rômys a veu gwerthys, ha'n ostelyow ow fedna. Pòr idn vedha ow chauns vy dhe gafos gwestva, ha sur y fedha res dhybm tyilly pris uthyk brâs. Ervirys veuv vy dhe bowes in Zenda, tre vian, hanter-cans mildir dhyrag an bencyta, ha deg ader dro dhyworth an or. An train a dheuth dy gordhuwher, hag ow forpos o passya an nessa jorna, de Merth, in gwandrans dres an brynyow, meur aga brafter herwyth whedhel; kibya golok got a'n Castel brâs y hanow; kemeres an train dhe Strelsau de Merher myttyn; ha dewheles i'n nos rag cùsca in Zenda.

Ytho in Zenda me a skydnyas, ha pàn esa an train ow tremena an tyller mayth esen vy a'm sav wàr an cay, my'yilly aspia Madame de Mauban in hy eseth. Th'o cler tell esa hy ow viajya bys in Strelsau ha cafos set a rômys ena, gwell hy darbar ès ow ragwel vy. Minwherthyn me a wrug pàn y teuth dhe'm preder, assa via George Featherly sowthenys a cothfa my ha hy dhe vos kesviajyoryon mar bell.

Pòr guv veu ow recepcon i'n ostel – in gwrioneth, scant nys o moy ès gwesty – ha'n ôstes o benyn goth ha borrh, ha dyw vyrgh gensy. Pobel gosel êns y, ha caradow, bian aga les, dell hevelly, in gwrÿth vrâs Strelsau. Gorour o an dûk dhe'n venyn goth, drefen ev dhe vos, warlergh lyther kemyn an Mytern tremenys, mêster a stâtys Zenda lebmyn hag a'n Castel, esa bryntyn y sav wàr an vre serth in pedn an valy, ogas hag udn vildir orth an gwesty. Ny hockyas an venyn goth ow teclarya, yn tefry, hy edrek nag esa an dûk esedhys wàr an se rial, in le y vroder.

“Ajonys dhe ny yw an Dûk Michael,” yn medh. “Ma va tregys i'gan mesk nanj yw oll y dhedhyow. An Dûk Michael yw ajonys dhe bùb Rùrytânyan. Mès estren namnag yw an Mytern. Kebmys in powyow erel th'esa ev, ha nynj eus ma's onen in deg unweyth orth y ajon dre syght.”

“Hag i'n tor'-ma,” onen a'n benenes yonk a wodorras hy hows, “yma whedhel ter rug e dyvarva, ma nag eus den vèth oll orth y ajon.”

“Dyvarva!” hy mabm a grias. “Pyw eus ow lawl?”

“Johann, an gwethyas gam dhe'n dûk. Ev re welas an Mytern.”

“Eâ. 'Ma an Mytern, sera, in chy helghya an dûk, i'n forest obma, i'n very eur-ma. Ev a vydn mos ahana ny dhe Strelsau rag bos cùrunys de Merher myttyn.”

Clôwes hedna, y feu meur y les dhybm, ha my a wrug ervira kerdhes tro ha'n chy ternos, ha chauns a dhierbyn an Mytern. An venyn goth a bêsyas hir hy thavas:

“Agh, 'pe unweyth e dhe dhurya orth y helghyans – hedna, ha'y win (hag udn dra kefrès), nynj yw ma's an re-ma y gerensa, dell laver scavel an gow – 'pe unweyth gasa agan dûk dhe vos cùrunys de Merher. Otta whans vy, ha ny vern pyw a wor.”

“Whyst, mabm!” an myrhas a lavaras, meur aga iny.

“Ogh, 'ma lies huny ow teby an keth hedna!” an venyn goth a grias, cales hy fedn.

Me a'm towlas i'm chair brehek down wàr dhelergh, ha wherthyn orth hy dywysycter.

“Dhe'm part vy,” yn medh an yonca ha'n tecka a'n dhyw vyrgh, moren blegadow, sêmly hy minwharth, “cas yw Michael Du genam! Elphberg rudh yw whans avy, a vabm! An Mytern yw, der dherif pùb huny, mar rudh avell lowarn pò 'vell –”

Ha hy a wharthas dregynus, ow tôwlel golok warna vy, ha shakya hy fedn orth hy whor, warbydn hy fâs a rebukyans.

“Lies den re rug molethy y vlew rudh kyns hedhyw,” an venyn goth a groffolas – ha my ow perthy cov a Jamys, pympes Yùrl Bursesdon.

“Saw ny rug benyn bysca!” a grias an voves.

“Benenes, 'whrussons y kefrès, pàn veu re holergh,” an gorthyp a dheuth sevir, ha'n voves a godhas in meth ha taw.

“Prag yma an Mytern i’n vro?” me a wovydnas, rag terry an taw tyckly. “An dûk yw perhen a’n tir obma, dell leveryth.”

“Y feuva gelwys gen an dûk, sera, rag gwil powes obma bys de Merher. ‘Ma an dûk in Strelsau, ow tarbary recepcyon dhe’n Mytern.”

“Cothmans yns y dhana?”

“A’n gwelha,” yn medh an venyn goth.

Saw ow damsel roslyw a shakyas hy fedn unweyth arta. Ny yller hy frodna termyn pell, heb hy dhe derry arta in mes:

“Eâ, th’yw an eyl ow cara y gela, mar weff dr’yw dhe dus whensys dhe’n keth plâss ha dhe’n keth reg!”

Th’esa an venyn goth ow meras serrys brâs orty. Saw an dewetha geryow a wrug piga ewl a wodhvos ina vy, ha my a’s contrewetyas kyns ès hy dhe dhos dhe davasans:

“Pywa! An keth wreg dh’aga dew! Fatl’yw, a venenyk?”

“Gen oll an bÿs ‘ma godhvedhys ter via Michael Du – wèl sur, a vabm, an dûk – ow ry y ena e rag demedhy y genytherow, Prynkes Flavia, ha ter vèdh hyhy an vyternes.”

“Re’m fay,” yn medhaf, “ha my ow kemeres pyteth a’gas dûk lebmyn. Saw neb den mar pèdh yonca mab, now, res yw recêva an pèth a vo gesys dhodho gans an mab cotha, hag aswon grâss dhe Dhuw, kebmys dell alla va.” Ha my a wrug derevel an scodhow, ow predery ahanaf ow honen, hag ow wherthyn. Nena my a wrug predery Antoinette de Mauban inwedh, ha’y viaj dhe Strelsau.

“Bohes yw dygthyans Michael Du gen –” a dhalathas an voves, in spit dhe sorr hy mabm. Mès pàn esa hy whath in cows, y teuth stap poos ha seny wâr an leur, ha voys grolyak a wovydnas in ton a wodros:

“Pyw eus ow clattra a ‘Michael Du’ in tre y Uhelder y honen?”

An voves a levas scrij bian, hanter rag own – hanter, dell gresama, dydhanys.

“Ny rêta d’rivas er ow fydn, Johann?” yn medh.

“Dar, ny welta pleth ujj dha glap ow lêdya?” yn medh an venyn goth.

An den hag a wrug còwsel, ev a’n gorras y honen in rag.

“Ma godregor dhe ny, Johann,” yn medh ow ôstes, ha’n pollat a wrug sqwychya y hot dhe ves. Wâr nùk ev a’m aspias, ha plynchya stap wâr dhergh, er am marth, kepar ha pàn wrella gweles tra varthusek.

“Pèth yw dha drobel, Johann?” an cotha mowes a wovydnas. “Hèm yw estren jentyl wâr viaj, devedhys rag gweles an cùrunyans.”

An den a’n daskemeras y honen, saw th’esa ow meras stag orta vy ha’y wolok o crev, whythrus, fers ogasty.

“Gordhuwher dê dhys,” yn medhaf.

“Gor’uwher dê, sera,” ev a groffolas, ha whythra orta vy whath, ha’n voves hudhyk a dhalathas wherthyn, ow cria in mes –

“Mir, Johann, th’yw an colour kerys gena jy! Plynchys veuva pàn rug spia gàs blew, sera. Aga holour scant nynj yw gwelys in Zenda yn fenowgh.”

“Gyvyans a besaf, sera,” yn medh an pollat in udn hockya, penbleth in y lagasow. “Den vèth nynj o dhe wetyas genama.”

“Roy gwedren dhodho, may halla eva ow yêhes vy. Ha me a vydn gorhemmyn nos dê dhe why, ha dùrdala dhe why, a venenes whég, a’gas cortesy ha’gas kescows plesont.”

Gans an geryow-ma my a savas in bàn, ha wosa plegyans scav omdrailya dhe'n daras. Th'esa an voves yonk ow ponya rag golowy ow fordh, ha'n den ow kildedna rag gasa tremen dhybm, ha'y lagasow stegys warna vy whath. I'n very prës pàn wrug vy passya, ev a gemeras stap wàr rag, ha govyn:

"Y praydha, sera, yw an Mytern ajonys dhis?"

"Bythqweth ny'n gwelys," yn medhaf. "Yma govenek dhybm a'y weles de Merher."

Ny lavaras ev namoy, saw th'esen vy owth omglôwes fatell holya y wolok wàr ow lerg, bys may feu an daras degës ha my dredho. Ow hùmbrynkyades taunt a wrug leverel, ow kerdhes dhyragof hag ow meras dres hy scoodh:

"Onen a'gas colour, sera, ny yll plêsy Mêster Johann."

"Gwell yw ganso dha colour jy, martesen?" me a brofyas.

"Ow mênyn, sera, o colour in gour," hy a worthebys, ha'y golok a dhynyores warnaf.

"Pywa?" a wovydnys, ow settya dalhen in tu aral an cantolbren. "Yw colour in gour tra meur y vern?"

"Nag yw, mès my a gar dha colour jy – rudh an teylu Elphberg yw."

"Colour in gour," yn medhaf, "nyns yw y valew moy ès hebma!" – ha my ow ry nampèth dhedhy heb valew vèth.

"Duw graunt daras an gegyn dhe vos degës!" yn medh.

"Âmen!" yn medhaf, ha dyberth dhyworty.

In gwroneth, dell worama lebmyn, traweythyow th'yw colour a valew larj in gour.

CHAPTRA 3 GORDHUWHER MERY GANS GOOS PELL

Nyns en vy mar afrêsonus, mayth esen vy ow tysfavera gwethyas gam an dûk drefen nag esa ow fysment dâ ganso; ha'pe dysfaverans defry, wèl y fara a wrug ow diarva vy, moyha cyvyl ha hegar (dell hevelly dhybm), ternos vyttyn. Pàn glôwas bos Strelsau pedn ow fordh vy, ev a dheuth ha metya genef, ha my orth haunsel, ha derivas fatell veuva gelwys gans y whor, neb o demedhys dhe vysterden rych lowr ha tregys i'n bedncyta, rag ocûpya chambour in hy chy. Ev a wrug acceptya yn lowen, saw lebmyn ev a wodhya convedhes na ylly forsâky a dûtys. Ytho ev a besys orta vy a gemeres y le, mar calla an westva-ma contentya; uvel, mès, dell wrug ev keworra, glân ha leun a gonfort. Dedhewys o assentyans y whor, hag ev ow poosleva an dieth a via dhybm ha'n rûthow a wrussen vy dierbyn i'm vijays dhe ha dhia Strelsau avorow. Me a wrug acceptya y brofyans heb hockya, hag ev èth ha pellscrefa dh'y whor, ha my ow trùssa hag owth ombarusy rag mos i'n nessa train. Saw yth esen vy ow yêwny an forest ha'n chy helghya whath, ha pàn lavaras ow maghteth vian dell yllyn vy cafos an hens horn in gorsaf ryb an fordh, warlergh kerdhes deg mildir ogas lowr der an forest, me a vydnas danvon ow fardellow poran dhe'n drigva a ros Johann, gwil ow thro kerdhes, ha sewya dhe Strelsau a'y wosa. Gyllys o Johann dhe ves, ytho ny wodhya bos ow thowl chaunjys. Saw drefen nag esa effeth, ma's strechya ow devedhyans dh'y whor nebes ourys, chêsôn ny welyn vy a dherivas orto. Heb dowt, ny vydna an venyn dhâ spêna fienasow a'm govys.

Me a dhebras ly avarr, ha wosa gorhemmy'n farwèl dhe'm ôstys cuv, ha promyssya dewheles dhedhans wàr ow fordh tre, my a dhalathas ascendya an vre tro ha'n Castel hag alena wor'tu ha'n forest. Kerdhes hanter-our heb hast a'm dros dhe'n Castel. Th'o ker i'n dedhyow eus passys, ha'n pedndour auncyent in sawment dâ whath, ha brâs y argraf. Adrêv dhodho th'esa ken radn a'n castel gwredhek, hag adrêv hodna, dyberthys dre bollgledh down ha ledan oll adro dhe'n byldyansow coth, yth esa mansyon arnowyth ha sêmly, drehevys gans an dewetha mytern, hag ow servya i'n tor'-ma avell trigva diogus dhe Dùk Strelsau. An radnow coth ha nowyth o jûnyes dre bons derevel, ha marnas an entryng andydro-ma nyns esa tremenva vèth inter an byldyans coth ha'n bys wàr ves. Saw ow lêdy a dhe'n mansyon arnowyth yth esa rôsva ledan ha sêmly. Aneth dhelvrysek o. Pàn esa Michael Du ow tesîrya

cowetha, y hylly trega in y vansyon. Mara pe sêsyas gans shôra cas warbydn mab den, nyns o res ma's tremena dres an pons ha'y dherevel wâr y lerg'h (an gwayans o dre rolbrednyer), ha'y dhry in mes ny yll tra vèth viadnha ès rejyment ha godnys brâs in aray. My êth ow fordh in rag, lowen bos dhe Michael Du, kyn na ylly ev kemeres an se rial na'n brynces naneyl, trigva mar vrav dell esa dhe genyver pryns in Ewrop.

Me a wrug entra dhe'n forest wharê, ha kerdhes pelha, udn our pò moy, in dadn y skeus tewl ha goyeyn. An gwêdh brâs o plethys an eyl gans y gela a-ugh ow fedn, ha golowyjyon an howl ow qwibya der an to-ma in lagasow mar spladn avell adamans, ha scant nyns êns y brâssa. Gorhenys en vy gans an tyller, ha pàn gefys vy gwedhen-ven a'y wroweth, me a settyas ow heyn orto, hag istyna ow garrow, hag omry dhe gontemplans cosel a decter sad an coos ha dhe gonfort a cygar dâ. Ha pàn anellys vy dalgh a decter (dell sopoulos), ha'n cygar gorfennys, me a wrug codha in cùsk moyha delycyùs, heb predery a'm train dhe Strelsau hag a'n androw esa ow passya yn scon. Remembra train i'n plâss a'n par-na a via sacrylych gwyls. In y le, me a dhalathas hunrosa y bosama demedhys dhe Brynces Flavia ha tregys in Castel Zenda, hag ow corhana cowl-dhedhyow gans ow hares in lanerhy an forest – ha hunros o hedna pòr blesont. Ha pàn esen vy i'm desmygyans ow qwasca abm gwresak wâr wessyow wheg an brynces, me a wrug clôwes nebonen (ha'n voys o radn a'n hunros, dell hevelly wostallath) ow cria in mes, garow hag uhel y lev:

“Dar, usy an jowl i'n dra? Mara pe dyvarvys, an Mytern via ev!”

An tybyans o siansus teg i'm hunros. Dre offrydna ow minvlew poos ha'm barv ha'y bleyn imperyal, y fedhen vy transformys dhe vonark. Pàn vydnen vy abma dhe'n brynces unweyth arta, i'n very prês-na me a dheuth (meur ow anvoth) dhe'n ervirans y bosama dyfun.

Me a wrug egery ow lagasow, ha cafos dew dhen ow meras orta vy ha brâs aga whans a wodhvos. Dhe'n dhew th'esa dyllas sport godn i'ga herhyn, hag anjy ow ton godnys. Onen o nebes berr ha pòr vynsek y gorf, pedn brâs, bùlet y shâp, minvlew a reun loos, lagasow blou gwydnyk bian, ha tabm gwythiek. An aral o pollat yonk ha tanow, cresek y hirder, tewl y vejeth, gans stubm grassyùs a vryntynsys. Me a wrug desmygy an eyl dhe vos den jentyl ûsys dhe gowethas meur hy bry, hag experyens ganso in conversacyon a vresel inwedh; ha'n aral dhe vos soudor coth. Dell veu prevys a'y wosa, hèn o desmyk lybm.

An cotha den a dheuth bys dhybm, ow qwil sin dhe'n aral may whrella holya. Dell wrug defry, ha derevel y hot yn cortes. Me a savas lent in bàn.

“Ev a'n jeves an hirder kefrês!” a glôwys vy an cotha dhe leva yn isel, hag ev ow whythra an whe troos'hës ha dyw vêsva a hirder esa dhybmo. Ena ev a lavaras, ow tava y gappa i'n vaner a Varhak:

“Alla'vy govyn agas hanow?”

“Awos why dhe wil an kensa stap i'gan aswonvos, a dus jentyl,” yn medhaf gans minwharth, “res yw dhe why lêdya i'n negys a henwyn.”

An den yonk a dheuth udn pâss in rag, ha plesont y vinwharth.

“Hèm yw,” yn medh, “Coronal Sapt, ha my yw henwys Fritz von Tarlenheim. Yth eson agan dew in servys Mytern Rùrytânya.”

Me a omblegyas, dyscudha ow fedn, ha gortheby:

“My yw Rudolf Rassendyll. Viajyor a Bow an Sowson ov vy; hag ow sensy comyssyon sodhak dhyworth hy Brâster an Vyternes nebes bledhydnyow alebma.”

“Dhana ny oll yw bredereth a'n cledha,” Tarlenheim a worthebys, hag istyna y dhorn, a wrug vy kemeres a'm bodh.

“Rassendyll, Rassendyll!” a hanajas Coronal Sapt. Ena y feu ùnderstondyng gwibys in golow scav dres y vejeth.

“Re Varia!” ev a grias, “o’why onen a’n teylu Burlesdon?”

“Ow broder yw lebmyan an Arlùth Burlesdon,” yn medhaf.

“Lwy an pedn a’th tyskever,” ev a wharthas in y vriansen, ow poyntya bès dhe’ m poll dyscudhys. “Dar, Fritz, ny wosta an whedhel?”

An den yonk a dowlas golok dyharas warna vy. Th’esa va owth aswon mater tyckly in fordh may fensa ow whor-dre-laha y estêmya meur. Rag ry dhe’n den diaha, me a wrug compla gans minwharth:

“Â! an whedhel yw godhvedhys obma maga tâ, dell hevel, hag i’gan mesk ny.”

“Godhvedhys!” Sapt a grias. “Mar mydno’why remainya obma, na wra dyowl vèth y dhowtya in oll Rùrytânya – na dâma vèth naneyl.”

Me a dhalathas omsensy anês. A pe convedhys genama kyns, tell esen vy ow ton petygrew screfys mar blain warnam, me a vensa kemeres moy preder kyns ès vysytya Rùrytânya. Mès yth o re holergh.

I’n very prës-na y feu lev brâs y senyans clôwys dhyworth an coos adrêv dhe ny:

“Fritz, Fritz! pleth esta, gwas?”

Tarlenheim a blynchya, ha leverel gans hast:

“An Mytern yw!”

Dhe Sapt coth yth esa wharth in y vriansen unweyth arta.

Ena den yonk a labmas dhia govva a wedhen-ven ha sevel ryption. Pàn y’n aspias, my a wrug garm a varth. Hag y whrug ev kildedna rag sowthan sodyn pàn y’ m gwelas vy. Saw blew ow fâss yn unsel, ha neb gis a dhynya der entent a’y roweth ev; saw fowt dhodho kefrës a hanter-mêsva martesen a’ m hirder vy – nâ, le ès hodna, mès tabm bytegyans – Mytern Rùrytânya a via Rudolf Rassendyll, ha my, Rudolf, a via Mytern Rùrytânya.

Pols yth en ny a’gan sav heb gway vèth, an eyl ow meras orth y gela. Ena my a dednas ow hot unweyth arta hag omblegya gans revrons. An Mytern a wrug dascafos y lev, ha govyn in y sowthan:

“A goronal – Fritz – pyw yw an den jentyl-ma?”

Me a vydna knack gortheby, pàn wrug Coronal Sapt gorra y honen inter an Mytern ha my, ha dallath còwsel orth y Vrâster in croffal isel. Th’esa pedn an Mytern pell a-ugh pedn Sapt, ha’y lagasow orth ow whelas vy par termyn, hedre ve ow coslowes. Ha my owth aspia worto ev, polta dour. An havalder o meur y varth, sur, kynth esa poyntys a dhyffrans dhe weles inwedh. Fâss an Mytern o nebes moy kigek ès ow bejeth vy, hirgelgh y lînen o tebmyk creffa ha, dhe’ m desmygyans vy, nyns esa dh’y vin oll an ferfter (pò gorthter) o dhe redya wâr ow gwessyow tydn vy. Saw awos hedna, ha dres oll an dyffrans munys, yth esa an havalder ow sordya yn wondrys, marthys, moyha hewel.

Sapt a cessayas heb còwsel, ha’n Mytern whath ow plegya tâl. Ena, tabm ha tabm, cornellow y vin a dhalathas sqwychya, y dhewfrik a wrug skydny (dell wra ow dewfrik vy pàn esof ow wherthyn), y lagasow terlentry, hag awot y wharth a dardhas in shôra ancompressadow a’n moyha jolyf, esa ow seny der an coos ha’y dheclarya den mery.

“Metyans dâ, a genderow!” ev a grias, ha dos udn pâss wor’tu ha my, ha tackya dorn wâr ow heyn, ha wherthyn whath. “Gevowgh dhybm dre gortesy ha my sowthenys. Gweles dobyl i’n eur-ma a’n jêdh, nyns yw gwaitys nefra, eh, Fritz?”

“Me a bès pardon, sera rial, a’ m bolder,” yn medhaf. “Yma govenek dhybm na wrav vy kelly favour agas Brâster.”

“Re Varia! cowntnans dâ an Mytern a’gas bydh pùb termyn,” yn medh, in udn wherthyn, “boneyl a’ m bodh bò heptho. Ha, sera, my a vydna keworra servyssyow yn lowen, pùppynag a allen vy. Pleth esow’why ow viajya?”

“Dhe Strelsau, sera rial – dhe’n cùrunyans.”

An Mytern a wrug meras orth y gothmans, hag ev ow minwherthyn whath, kynth esa anetter hyntys in y dremyn. Saw tenewen jolyf an mater a’n cachyas arta.

“Fritz, Fritz!” ev a grias, “me a be mil gùrun rag aspia fâss Broder Michael pàn wrella gàn gweles dobllys!” ha’n wharth mery ow seny unweyth arta.

“A furneth Mêster Rassendyll,” a wrug Fritz von Tarlenheim merkya, “dowtys ov yn frâs, mar mydn vysytya Strelsau i’n termyn-ma.”

An Mytern a dùchyas cygaryk.

“Wèl, Sapt?” yn medh, in udn wovyn.

“Res yw dhodho heb mos màn,” an cothwas a wrug gromyal.

“Now, a goronal, gwell via leverel my dhe vos in kendon dhe Vêster Rassendyll mar ny wra –”

“Ogh, eâl gwra y vailya in maner ewn,” yn medh Sapt, ha hâlya pib vrâs in mes a’y bocket.

“Lowr, a sera rial,” yn medhaf. “Me a vydn voydya a Rùrytânya hedhyw i’n very jëdh.”

“Na vynta, re’n ebron dhâ – hèn yw *sans phrase*, dell yw Sapt plêsys dhe leverel. Rag ty a vydn kynyewel gena vy haneth, pùppynag a wharvo a’y wosa. Deus, a dhensa, ny wrêta metya gans nes’hevyn nowyith pùb jorna!”

“Haneth y fedhyn ny ow kynyewel yn erbysek,” yn medh Fritz von Tarlenheim.

“Càm na vedhyn – pàn eson ny ow qwesty gàn kenderow nowyith ny!” a grias an Mytern. Ha pàn dherevys Fritz y scodhow, ev a geworras: “Ogh! ha my a vydn perthy cov a’gan dallath avorow avarr, Fritz.”

“My kefrës – pàn dheffa vorow,” yn medh Sapt coth, ow tedna mog der y bib.

“Ogh, Sapt coth ha fur!” an Mytern a grias. “Deus, Mêster Rassendyll – pana hanow a rosens y dhys, ha ny ow còwsel?”

“Hanow dha Vrâster y honen,” me a worthebys, hag omblegya.

“Wèl, ‘ma hedna ow prevy na wrussons y kemeres meth ahanan,” yn medh in udn wherthyn. “Deus dhana, kenderow Rudolf. Ny’m beus plâss ow honen obma, mès yma ow broder wheg Michael ow lendya chy dhyn, ha ny a vydn gwil oll gàn ehen dhe’th intertainya ino”. Ev a golmas y vregh dhe’m bregh vy ha’m hùmbrank der an forest in kerdh, gans sin orth an re erel dhe dhos genen, tro ha’n west. Th’esen ny ow kerdhes moy ès hanter-our, ha’n Mytern ow megy cygarygow hag ow clappya heb hedhy. Les brâs a gemery adro dhe’m teylu, ha wherthyn a’y golon pàn wrug vy derivas a’n portreyansow i’gan soleryow, Elphberg aga blew, ha wherthyn a’y golon dhe voy pàn wrug ev clôwes bos ow thro plesour in Rùrytânya tra gevrîn.

“Yw res dhis vysytya dha genderow drog-gerys in dadn gel?” yn medh.

Desempys ny a wrug tremena mes a’n coos, devedhys dhe jy helghya, bian hag bohes afînys. Byldyans udn leur o va, sort a vùngalow, gwrës oll a bredn. Pàn esen ny ow nessa, y feu den cot apperys dh’agan metya, hag udnwysk sempel in y gerhyn. Ny welys ken onen ma’s benyn dew ha coth, neb o mabm Johann, an gwehyas gam dhe’n dûk, dell wrug vy dyskevera a’y wosa.

“Wèl, yw kydneyow parusys, Josef?” an Mytern a wovydnas.

Parusys in gwir, dell dherivys an servont bian, ha ny a’gan eseth dhyrag plenta vytel yn scon. An boos o sempel lowr: an Mytern ow tebry yn yagh, Fritz von Tarlenheim yn tainty, Sapt coth kepar ha bleydh. My a wrug gwary brav gans ow hollel ha’m forgh, dell o ûsys genama. An Mytern a verkyas ow ferformyans, ha gormola in y wolok.

“Th’ on ny oll tus dhe dallyour dâ, ny teylu Elphberg,” yn medh. “Saw dar! – nyns eson ny ow tebry yn sêgh? Gwin, Josef! gwin, was! On ny bestas, ha ny ow tebry heb eva? On ny gwarthek, Josef?”

Sket orth repref-ma Josef a wrug beha an bord a votellow.

“Remember avorow!” yn medh Fritz.

“Eâ – pân dheffa vorow!” yn medh Sapt coth.

An Mytern a wrug gwakhe gwedren leun rag kerensa yêhes “Kenderow Rudolf,” dell vydna ev ow cria vy dre gortesy – pò dre jolyfter. Ha my a wrug eva eqwal rag kerensa yêhes “Colour rudh Elphberg”, hag ev ow wherthyn yn uhel.

Now, pynag a ve an boos, th’o an gwin esen ny owth eva dres pùb pris pò estêmyans, ha ny a wrug jüstys warnodho. Unweyth only, Fritz a vedhas lettya dorn an Mytern.

“Pywa?” an Mytern a grias. “Remember ty dhe dhallath dhyraga vy, Mêster Fritz – res yw dhis bos dew our moy erbysek ès my.”

Fritz a welas nag esen vy ow convedhes.

“My ha’n coronal,” ev a styryas, “ny a vydn qwytya ‘lebma dhe whegh eur, marhogeth bys in Zenda wâr nans, ha dewheles gans gwethlu an onour rag kemeres an Mytern eth eur, ena ny oll a vydn marhogeth warbarth dhe’n gorsaf.”

“An gwethlu, dh’y gregy!” Sapt a groffolas.

“Ogh! Pòr gortes yw ow broder, hag ev ow pesy an onour dh’y rejyment ev,” yn medh an Mytern.

“Deus, a genderow, nyns eus otham dhe jy a dhallath avarr. Udn votel whath, sos!”

Me a gemeras udn votel whath – gesowgh ny, kyns, dhe leverel udn radn a votel, rag moy ès hanter a veu viajys yn uskys ajy dhe vriansen y Vrâster. Fritz a wrug dascor pùb attent dhe berswâdya. Dhia wil perswâdyans, ev êth bys in bos perswâdys, ha ny oll leunha scon a win ès dell godha dhe ny. An Mytern a dhalathas còwsel adro dhe vyns a vydna gwil i’n termyn a dheu, Sapt coth adro dhe vyns a wrug i’n termyn eus passys, Fritz adro dhe neb mowes, ha my a’n merytys marthys ow longya dhe lydnyath Elphberg. Yth esen ny oll ow kestalkya i’n kettermyn, hag ow sewya Sapt ha’y geskyans: gasa an vorow dhe gemeres with a’y honen.

Wâr an dyweth an Mytern a worras y wedren dhe’n bord ha posa wâr dhergh in y jair.

“My re evas lowr,” yn medh.

“Nyns oma whensys màn dhe gontradia an Mytern,” yn medhaf.

Defry, th’o y lavar a’n gwirra yn tien – mar meur dr’yly bos.

Pân esen vy ow talkya whath, Josef a dheuth ha settya dhyrag an Mytern cruskyn coth ha reveth, gwelweyth y wyscas. Y feu a’y wroweth in neb selder tewl mar bell, mayth esa va ow qwynkya, dell hevelly, in golow an cantolyow.

“Y Vrâster, Dûk Strelsau, ev a’m erhys settya an gwin-ma arâg an Mytern pân ve an Mytern sqwith a bûb gwin aral, ha pesy orth an Mytern a’y eva, rag oll y gerensa dh’y vroder.”

“Ober dâ, Michael Du!” yn medh an Mytern. “Corkyn mes, Josef. Dh’y gregy! Esa ev o’predery my dhe blynchya dhort y votel?”

Egerys veu an votel, ha Josef a wrug lenwel gwedren an Mytern. An Mytern a’n tasyas. Ena, gans tremyn sad ha gwyw dhe’n eur ha dh’y blit y honen, ev a wrug meras warnan adhedro:

“A dus jentyl, cowetha vy – a Rudolf, ow henderow (sclandrus yw an whedhel, Rudolf, re’m leouta!), th’esof ow ry oll Rûrytânya dhe why bys in hy hanter. Saw na besow’ badna a’n votel dhuwyl-ma, ha my o’th eva rag kerensa yêhes an – an knava fel-na, broder vy, Michael Du.”

Ha'n Mytern a sêsyas an votel hag omwheles a-ugh y anow, ha'y gwakhe ha dehesy dhe ves, ha gorra y bedn wâr y vrehow dhe'n bord.

Ha ny a wrug eva hunrosow plesont dh'y Vrâster – ha marnas hedna nyns esof ow perthy cov a'n gordhuwher. Par hap yth yw lowr.

CHAPTRA 4 AN MYTERN OW SENSY APPOYNTYANS

A wrug vy cùsca udn vynysen, udn vledhen? Ny wodhyen vy poynt. Me a dhyfunas sodyn, in udn grena. Ow fâss, ow blew, ow dyllas, th'esens y oll ow tevera dowr, ha Sapt coth a'y sav adâl dhybm, gwenwharth a dhespît wâr y vejeth ha bùcket gwag in y dhorn. Wâr an bord ryphtho th'esa Fritz von Tarlenheim a'y eseth, gwydnyk kepar ha bùcka nos ha mar dhu in dadn y lagasow avell bran.

My a labmas serrys wâr ow threys.

“Dha ges yw gyllys re bell, sera!” me a grias.

“Tety valy, gwas, nyns eus termyn rag omdhal. Ny ylly ken tra vèth dha dhyfuna. Pymp eur yw.”

“Bèdh gwarnys, Coronal Sapt –” me a dhalathas arta, tobm ow spyrys, kynth en vy yèyn í'm corf dres ehen.

“Rassendyll,” Fritz a wodorras ow lavar, ow skydny dhyworth an bord ha kemeres ow bregh, “mir obma.”

Yth esa an Mytern wâr an leur, growedhys oll y hës. Y fâss o mar rudh avell y vlew, hag ev owth anella poos. Sapt, ky coth ha dygortes, a'n pôtyas yn harow. Ny wrug ev gwaya màn, ha ny veu powes in y anellans naneyl. My a welas dell o y fâss ha'y bedn glëb a dhowr, kepar ha'm câss vy.

“Ny re spênas hanter-our in y gever,” yn medh Fritz.

“Ev a wrug eva terweyth moy ès dell wrugo'why dew,” Sapt a groffolas.

My êth wâr bedn dêwlin ha tava y wythy. An pols o uthyk idhyl ha lent. Th'esen ny, oll agan try, owth aspia an eyl dh'y gela.

“O drogyes – an dewetha botel-na?” me a wovydnas, in udn whystra.

“Ny woram màn,” yn medh Sapt.

“Res yw dhe ny cafos medhek.”

“Nyns eus medhek nes ès deg mildir, ha ny alsa mil vedhek y dhry dhe Strelsau hedhyw. Aswonys dâ yw trêm an dra. Ny wra ev gwaya whe pò seyth our na whath.”

“Ha'n cùrunyans!” me a grias in ewn euth.

Fritz a dhervys y scodhow, ha my ow convedhes bos hedna úsadow moyha menowgh dhodho.

“Res yw dhe ny danvon derivas y bos ev clâv,” yn medh.

“Eâ, martesen,” yn medhaf.

Sapt coth, neb o mar fresk avell egor jarn, a wrug tùchya y bib solabrës ha whetha mog kepar ha jyn êthen.

“Mar ny vèdh ev cùrunys hedhyw,” yn medh, “me a wystel cùrun na vèdh cùrunys nefra.”

“Varia, prag?”

“Ma an hol nacyon ena rag y wolcùbma. Hanter a'n army – eâ, ha Michael Du orth y vley. On ny parys dhe dhanvon tell yw an Mytern medhow?”

“Tell yw clâv,” yn medhaf, in udn amendya.

“Clâv!” Sapt a dhassonas, ha’y wharth leun a scorn. “Anjy a wor y glevejow re dhâ. ‘Clâv’ o va lies treveth aral!”

“Wèl, res yw dhyn lavasos kyn fednons y sopoulos,” yn medh Fritz yn tyweres. “Me a vydn dry an nowodhow ha gwil an dra dhe’n gwelha.”

Sapt a dhervys y dhorn.

“Lavar dhèm,” yn medh. “A gresyth jy an Mytern dhe vos drogyes?”

“Cresaf,” a worthebys vy.

“Ha pyw a’n drogyas?”

“An ky damnabyl, Michael Du,” yn medh Fritz inter y dhens.

“Eâ,” yn medh Sapt, “rag na dheffa dh’y gùrunyans. Dh’agan Rassendyll nyns yw Michael teg aswonys. Pan opynyon eus dhe jy, Fritz? A nyns eus gans Michael mytern parys? A nyns eus gans hanter Strelsau ken ombrofyor? Dell yw Duw yn few, gwas, an se rial yw kellys mar ny wra an Mytern omdhysqwedhes in Strelsau hedhyw. Dhybmo th’yw Michael Du aswonys re dhâ.”

“Ny a yll y dhon dy,” yn medhaf.

“Ha pòr deg y semlant,” yn medh Sapt, in udn vockya.

Fritz von Tarlenheim a gudhas y fâss inter y dhêwla. Th’esa an Mytern owth anella uhel ha poos. Sapt a wrug y dava gans troos unweyth arta.

“Ass yw pedn medhow!” ev a lavaras, “Saw Elphberg yw va, ha mab dh’y das, ha my ow pedry kyns in iffarn ès gasa Michael Du esedhys in y le!”

Rag tecken th’esen ny oll tewys. Ena Sapt a gemeras y bib mes a’y vin ha leverel dhybm, ow plegya tâl:

“Den a vydn cresy in Tenkys pàn usy va ow tevy coth. Tenkys a wrug dha dhanvon jy obma. Tenkys a wra dha dhanvon lebmyndhe Strelsau.”

Me a wrug hanaja “Duw Dynam!”, ha treburchya wâr dhelegh.

Fritz a dhervys y lagasow in golok freth ha sowthenys.

“Ûnpossybyl!” yn medhaf isel ow lev. “Aswonys vedhama.”

“Peryl yw hedna – warbydn certuster,” yn medh Sapt. “Mar mydnys trehy dha varv, me a wystel, aswonys na vedhys poynt. Eus own dhis?”

“Sera!”

“Deus, mab, tety valy! Mès dha vêwnans â dhe goll, te a wor, mars os aswonys in gwir – ha’m bêwnans vy – ha bêwnans agan Fritz. Saw mar nyns êth tejy, th’esof ow lia dhys, Michael Du a wra esedha wâr an se kyns haneth, ha’n Mytern a’y wroweth i’n vagh pò in y vedh.”

“Nefra ny vydn an Mytern gava dhybm,” me a stlevys.

“On ny benenes? Ny vern gyvyans!”

An clock a wrug tyckya hanter-canqweyth, ha try ugans, ha deg ha try ugans, ha my a’m sav in preder dredhans. Ena y teuth wâr ow fâss neb golok, dell sopoulos, rag Sapt coth a’m sêsyas er ow dorn, ha cria:

“Êth jy in gwir?”

“Av in gwir,” yn medhaf, ha my ow meras orth fygùr an Mytern wâr an leur ahës.

“Arayes yw,” Sapt a bêsyas, ha whystra gans hast, “ny dhe wodrega haneth i’n Palys. Pàn vedhyn ny gesys pryva, my ha ty, dystowgh ny a wra eskyna an vergh – res yw dhe Fritz powes ha gwetha chambour an Mytern – ha ny a wra marhogeth obma, in udn bonyas. Parys vedh an Mytern – Josef a

wra derivas orto – ha res a vëdh marhogeth, dhodho bys in Strelsau arta genev vy, ha dhyso bys in or an wlas, kepar ha pàn ve an jowl orth dha jâcya.”

Me a’n godhya oll in pols, hag inclynya pedn.

“Martesen yma chauns,” yn medh Fritz, gans kensa sin dhyworto a wovenek.

“Mar callama scappya heb bos dyskeverys,” yn medhaf.

“Dyskeverys mar pedhyn ny,” yn medh Sapt, “me a wra danvon Michael Du kyns dhe’n ancow ès mos ow honen, an nev re’m gweressa! Eseth wàr an chair-ma, sos.”

Me a’n obeyas.

Ev a wibyas in mes a’n rom, ha cria “Josef! Josef!” Wosa teyr mynysen ev a dheuth arta, ha Josef ganso. Yth esa an eyl ow ton podyk a dhowr pooth, seban, ha daffar alsen. Th’esa ow crena pàn wrug Sapt styrya oll an studh ha comondya ow dyvarva vy.

Desempys Fritz a wrug gweskel wàr y vordhos:

“Saw an gwethlu! ‘Njy a wor! a wor!”

“Agh! Ny vydyn ny gortos an gwethlu. Ny a vydn marhogeth dhe Hofbau ha kemeres train ena. Pàn dhowns y, an ÿdhyn a vëdh neyjys pell dhe ves.”

“Saw an Mytern?”

“An Mytern a vëdh in selder an gwin. Me a vydn y dhon dy lebmyn.”

“Mar y’n cafons y?”

“Ny wrowns y màn. Fatell allons y? Josef a vydn aga thrailya in kerdh.”

“Saw –”

Sapt a wrug stank gans y droos.

“Nyns eson ny ow qwil gwary,” ev a wrug taredna. “Re’m fay! a ny worama an peryl? Mar cafons y an Mytern defry, ny vëdh y blit lacka ès pàn ny vëdh cùrunys hedhyw in Strelsau.”

Gans an ger-ma, ev êth hag egery an daras yn fen, ha dysqwedhes crefter na vien vy ow tesmygy bos dhodho, ow plegya dhe’n dor hag ow lyftya an Mytern in y dhêwla. Ha pàn esa va orth y wil, an venyn goth, mabm Johann an gwethyas, hy a dheuth ha sevel í’n daras. Yth esa hy ow sevel pols dê, ena hy a drailyas wàr wewen, heb sin vëth a sowthan, ha clattra der an dremenva in kerdh.

“A wrug hy clôwes?” Fritz a grias.

“Me a sens hy clap!” yn medh Sapt, grym lowr, ha don an Mytern in y dhywvreggh in mes.

Ha my a sedhas in chair brehek, ha pàn esen vy a’m eseth ena, in hanter-clamder, yth esa Josef ow knyvyas vy ha’m cravas vy erna veu oll ow minvlew ha’m barv imperyal taclow eus passys, ha’m fâss mar vlogh avell bejeth an Mytern. Ha pàn wrug Fritz ow gweles indelma, ev a dednas anellans hir ha cria in mes:

“Re Varia, soweny a wren ny in gwir!”

Th’o whegh eur solabrës, ha nyns esa termyn moy dhe gelly. Constrînyngans Sapt, my a fystenans aberth in chambour an Mytern, ha gwysca ow honen in udnwysk a goronal a’n Gwethlu, ha my ow cafos nebes prës dhe worra qwestyon orth Sapt. Pëth a wrug ev adro dhe’n venyn goth?

“Hy a lias na glôwas hy tra vëth,” yn medh. “Mès rag bos sur, me a golmas hy garrow warbarth, ha pockya lien dorn in hy ganow, ha kelmy hy dêwla, ha’y settya in dadn alwheth in selder an glow, kentrevoges dhe’n Mytern. Josef a vydn aga dyghtya, pùbonen a’n dhew, moy adhwedhes.”

Ena y feuv vy skydnys in wharth, ha Sapt y honen ow minwherthyn grym.

“Dhe’ m desmygyans vy,” yn medh, “pàn wra Josef derivas ortans an Mytern dhe vos gyllys, y fydnons y cresy ny dhe gafos drog í’n keus. Rag yth yw dhe lia, nyns usy Michael Du ow qwetyas y weles in Strelsau hedhyw.”

Me a worras basnet an Mytern wàr ow fedn. Sapt coth a wrug istyna cledha an Mytern dhybm, ow meras orta vy hir ha dour.

“Grâss dhe Dhuw, ev a wrug ervira trehy y varv!” ev a grias.

“Prag y whrug ev?” me a wovydnas.

“Dre rêson Prynces Flavia dhe leverel y bos ev ow tyrusca hy bogh pàn vydna ry dhedhy abm a genderow cortes. Deus now, res yw dhyn marhogeth.”

“Yw pùptra salow obma?”

“Nyns eus tra vèth salow nag in tyller vèth,” yn medh Sapt. “Mès moy salow ny yllyn ny gwil.”

Í’n tor’-ma Fritz a dheuth ha jùnya dhyn arta, hag udnwysk a gaptin in y gerhyn a’n keth rejyment ha’m gwysk ow honen. Kyn pedn peder mynysen y feu Sapt taclys in y udnwysk ev. Josef a grias bos an vergh parys. Ny a labmas wàr aga heyn ha dallath, ow cobonya scav. Y feu an gwary in gwayans. Pandra vedha y finweth?

An myttyn ha’y air fresk a wrug glanche ow frederow, ha me a wor convedhes pùptra a levery Sapt dhybm. Ev o marthys. Scant nyns esa Fritz ow còwsel, ev ow marhogeth kepar ha den in cùsk, mès desempys, heb ken ger vèth adro dhe’n Mytern, Sapt a dhalathas desky istory dhybm in oll y vanylyon a’m bêwnans tremenys, a’m teylu, a’m plesours, hobbys, gwanderow, cothmans, cowetha, ha servons. Ev a wrug desky etyket Lÿs Rùrytânya dhybm, in dadn bromys ev dhe vos prest orth ow elyn rag meneges oll an dus a godha dhybm aga aswon, ha ry hyntys pygebmys favour a dalvia dhybm aga wolcùbma ganso.

“Ha ken tra,” yn medh Sapt. “Catholyk osta, sur?”

“Nyns ov vy màn,” me a worthebys.

“Ren ow thas, cabmgryjyk yw!” Sapt a hanajas, ha dystowgh ev êth in lesson elvednek a’n practycyow ha’n rêwllys in crejyans an Romans.

“Í’n gwelha prës,” yn medh, “ny vèdh gwaityans brâs a’th wodhvoss, rag drog-gerys yw fara dybreder ha lows an Mytern in kenyver negys a’n par-ma. Saw res yw dhis bos mar dhainty avell amanyin orth an Cardynal. Govenek a’gan beus y wainya dhe ny, awos bos kedrydn stag intredho ha Michael ow tùchya aga bleynorieth.”

Solabrës y feun ny devedhys dhe’n gorsaf. Fritz a dhascafaf coraj lowr rag clerhe dhe vèster an gorsaf, meur y varth, towlen an Mytern dell o chaunjys. An train a dheuth in oll y êthen. Eskynys veun ny in caryach adhevís, ha Sapt a bêsyas y lesson, ow posa wàr an pluvogow dhelergh. Me a wrug checkya ow euryor vy – euryor an Mytern o hedna, heb mar. Eth eur o, yn kewar.

“An qwestyon yw, a wrussons y mos ha’gan sarchya ny?” yn medhaf.

“Y’m beus govenek na wrowns y cafos an Mytern,” Fritz a lavaraf, meur y anês, hag í’n dro-ma Sapt o an den a dhrevys y scodhow.

Yth esa an train ow viajya yn tâ, ha dhe hanter wosa naw my a wrug aspia der an fenester an tourow pedrak ha mon ow longya dhe cyta vrâs.

“Dha bedncyta, sera lîch,” yn medh Sapt coth gans gwenwharth, ha gwevya y dhorn, ha plegya in rag ha gorra y vès wàr wythien codna ow bregh. “Dha bols yw tùch re uskys,” yn medh, in y lev croffolus.

“Nyns ov vy gwrës a ven!” me a grias.

“Ty a vèdh yn tâ lowr,” yn medh, gans inclynyans a’y bedn. “Res yw dhyn leverel fatell eus crèn lêhow wàr agan Fritz. Gwra gwakhe dha gostrel, Fritz, abarth Duw, a vaw!”

Fritz a wrug dell veu erhys dhodho.

“Udn our re avarr,” yn medh Sapt. “Gesowgh ny dhe dhanvon messach bos dha Vrâster devedhys, rag sur nys eus den vëth dh’agan metya í’n eur-ma. Hag í’n mên-termyn –”

“Í’n mên-termyn,” yn medhaf, “an Mytern, dh’y gregy mar ny vydn cafos spot a haunsel.” Sapt coth a wrug wherthyn in y vriansen, hag istyna y dhorn.

“Elphberg osta, pùb mësva ahana jy,” yn medh. Ena ev a hockyas, ha leverel cosel, owth aspias orthyn, “Graunt Duw ny dhe vos yn few haneth ha hogen!”

“Âmen!” yn medh Fritz von Tarlenheim.

An train a wrug sevel. Fritz ha Sapt a labmas in mes, noth aga fedn, ha sensy an daras dhybm. Me a fethas tag codna o sordys ina vy, settya ow basnet warnaf yn fast, ha whetha pejadow cot dhe Dhuw (heb meth orth y leverel). Ena me a worras ow threys wàr eskynleur an gorsaf in Strelsau.

Mes a dorn, pùptra o fysky ha deray: tus ow fystena dhybmo, hottys inter aga dêwla, ha fystena arta in kerdh; tus orth ow hùmbrank bys í’n bùffet; tus owth eskyna hag ow marhogeth tobm aga hast dhe erberow an soudoryon, dhe’n Beneglos, dhe drigva Dùk Michael. Í’n very prës mayth esen vy ow lenky an dewetha lobm a’m hanaf a goffy, pùb clogh í’n cyta a dardhas in kessenysans a joy, ha mùsyk menestrouthy a vresel ha banlevow a dus, hebma oll a wrug gweskel wàr ow scovarn.

Ot an Pypmes Mytern Rùdolf in Strelsau, y cyta dhâ! Hag anjy oll ow cria avês –

“Dùrsona dhe’n Mytern!”

Gwessyow Sapt coth a wrug cryhy in minwharth.

“Dùrsona dhe’n Mytern!” ev a whystras. “Kebmer coraj, a vab!” ha my ow clôwes y dhorn dhe wasca wàr ow glin.

CHAPTRA 5 AVENTURS DHE ACTOUR GORTHRO

My a wrug kerdhes mes a’n bùffê dhe’n cay, ha Fritz von Tarlenheim ha Coronal Sapt adrëv dhybm in nes. Y feu ow dewetha gwrians checkya, in udn dava, ow revolver dhe vos parys dhe’m dorn ha’m cledha dhe vos lows í’n woon. Yth esa bagas gay a sodhogyon ha brâsyon a vry orth ow gortos vy, ha den coth ha hir wàr aga bleyn, leun a vedallys, ha’y stauns onen a vresel. Warnodho an ryban melen ha rudh a’n Rosen Rudh a Rùrytânya – ha’n medal-ma, res alowa, o afïnans dhe’m brëst anwyw vy kefrës.

“Marshal Strakencz,” Sapt a whystras, ha my ow convedhes y bosaf a wel dhe’n hensoudor moyha y hanow in oll an army Rùrytânyan.

A’y sav knack adrëv an Marshal th’esa den tanow ha cot, ha gon du ha rudh tewl in y gerhyn.

“Chansler an Wlascor,” Sapt a whystras.

An Marshal a wrug ow wolcùbma gans nebes lel-eryow, ha delyfra in udn bêsyia omdhyvlâmyans dhyworth Dùk Strelsau. An dùk o, dell hevelly, grêvys gans dysês sodyn, may feu ùnpossybyl dhodho dos dhe’n gorsaf, hag ev ow pesy cubmyas dhe wortos y Vrâster í’n Beneglos. My a levas ow bern, acceptya an omdhyvlâmyans orth an Marshal yn fest wheg, ha recêva lavarow cortes a bersons pòr wordhy ha brâs aga nùmber. Ny wrug nagonen dysqwedhes dowt vëth, ha my owth omsensy coraj dhe dhewheles ina vy ha’n labm frobmys í’m colon ow sedhy. Saw Fritz o gwydnyk whath, ha’y dhorn ow trembla kepar ha dêlen pàn y’n istynas dhe’n Marshal.

Wharê ny a wrug formya keskerth ha kemeres fordh dhe dharas an gorsaf. Eskynys veuv vy obma wàr ow margh, ha’n Marshal a wrug sensy an warthowl. An vrâsyon dhynasek êth í’ga caryajys in rag, ha my a dhalathas marhogeth der an strêtys ryb an Marshal adhyhow ha Sapt agledh (ha’n gwir dhe’n tyller defry ganso, avell ow *chif-aide-de-camp*). Cyta Strelsau yw part coth ha part nowyth. Yma rôsvaow

arnowyth hag efan, ha qwartronys aneth ow kerhydna hag ow compassa strêty's an dre wredhek, strêty's cul ha gwius ha pycùresk. Tregys yma an ugh-rencasow í'n kelhow avê's; í'n re aberveth yma an shoppys desedhys; ha cudhys adrêv aga thâlenebow sowen yma lies bownder ha scochfordh, pâls y dus, mès anfusyk, leun a rencas meur y esow, dyrêwl, ha drogoberus (dre vrâs). Th'esa an dyffrans cowethasek ha qwartronek-ma ow wortheby, dell dheskys warlergh derivadow Sapt, dhe dhyberthva aral, o moy hy bern genama. An Dre Nowyth o ledrek tro ha'n Mytern. Mès í'n Dre Goth yth o Michael a Strelsau govenek, gorour, gour wheg oll.

An wolok o pòr spladn pàn esen ny ow passya an Rôsva Veur ahês, bys í'n plain brâs wâr rag, mayth esa an Palys Rial. Obma th'esen vy mesk len-scodhyoryon. Cregys wâr búb chy yth esa lednow rudh ha banerow ha garmow gwylasek. Wâr dhew amal an strêty's yth esa esedhow derevys, ha my a dremena drestans, in udn omblegya, dhe'n eyl tu ha dhe'n aral, in dadn gowas a vanlevow, a venothow, a lienyow dorn ow qwevy. An balcon o leun a venenes jentyl, gay aga dyllas, esa ow tackya dêwla, ow qwil cortesy, ow tôwlel dhybm aga spladnha golok. Th'esa reverthy a flourys ros rudh ow codha warna vy. Y feu udn flour glenys dhe vong ow margh, ha my a'n kemeras ha'y staga dhe'm côta. An Marshal a vinwherthy grym. Traweythyow my a veras orth y fâss in dadn gel, saw nyns esa môvyans lowr gans an Marshal dhe dhyskevera, o va kescolodnek pò nag o.

"An rosen rudh abarth an Elphbergs, a Varshal," yn medhaf yn jolyf, hag ev owth inclynya pedn. My re screfas "jolyf," ha res yw an ger-ma dhe hevelly stranj. Saw dhe leverel an gwir, medhow en vy a frobmans lowen. Í'n prês-na th'esen vy ow cresy – *namnag* esen – fatell en vy an Mytern in very gwrioweth. Ha me a lyftyas ow golok arta, trygh í'm wharth, dhe'n balcon, beawty gà begh ... hag ena y whrug vy plynchya. Owth aspia warnam wâr woles, ha sêmly hy bejeth ha prowth hy minwharth, yth esa an venyn jentyl a veu kesviajyores kyns – Antoinette de Mauban. Ha me a welas hy bos ow plynchya kefrês, ha'y gwessyow in gway, ha hy ow plegya in rag, ha meras stark warna vy. Ha my a wrug cùntell ow honen, ha dierbyn hy lagasow, strait hag ôpyn, ha tava ow revolver unweyth arta. Pandra via dhe wil? mar mydna hy cria a lev uhel, "Hedna, nyns yw an Mytern!"

Wèl, ny a wrug tremena, ha'n Marshal a drailyas wâr y dhyber, gwevy y dhorn, ha'n Varhogyon Eryys a dheuth adro, in udn glôsy, ma na yll an rûth bos nes dhybm. Th'esen ny ow qwytya an qwartron o a'm parth avy hag entra in qwartron Dùk Michael, ha'n gwythres-ma a'n Marshal a dhysqwedhas dhybm iredy, clerra ès geryow, stubm an comen voys í'n dre. Saw kynth en vy Mytern dre Denkys, ny yllyn vy ma's gwary an part yn sêmly.

"Prag y feu an chaunj-ma í'gan aray, Marshal?" yn medhaf.

An Marshal a wrug densel y vinvlew gwydn.

"Dotha yw, sera rial," ev a lavaras yn isel.

Me a wrug frodna.

"Gas an re usy dhyragon dhe varhogeth," yn medhaf, "erna vowns y hanter-cans lath arâg. Saw gwrewgh why, a Varshal, ha Coronal Sapt ha'm cothmans, gortos obma erna wrellen avy marhogeth hanter-cans lath. Ha gorowgh gwith, na vo nagonen nes dhybm. Porposys ov vy dhe showya bos aga Mytern ow fydhya inans."

Sapt a settyas y dhorn wâr ow bregh. Me a'n shakys dhe ves. An Marshal a wrug hockya.

"A nyns ov vy ùnderstondys?" yn medhaf. Hag ev a ros an arhadow, unweyth arta ow tensel y vinvlew. Me a welas fatell esa Sapt coth ow wherthyn yn cosel in y varv, saw ev a wrug shakya pedn orthyf. Mar pen vy ledhys in golow an jêdh wâr strêty's Strelsau, plit Sapt a via plit cales.

Martesen y coodh dhybm leverel y bosama cowl-wyskys in gwydn, saw ow botas yn unsel. Wâr ow fedn th'esa basnet arhans, gorowrys y daclans, ha ryban ledan an Rosen o teg y semlant wâr ow brêst adreus. Prais gwadn dhyworthyf a'n Mytern mar ny vednen vy sevel orth uvelder hag amytya, yth en vy fygùr pòr vraw. Indelha poran o breus an bobel. Rag pàn wrug vy entra, dygoweth wâr geyn margh,

bys in strêty an Dre Goth, tewl ha bohes aga afînans, y feu hanas wostallath, ena banlev, ha benyn orth fenester a-ugh chy cog a grias lavar coth an tyller:

“Mars yw rudh, th’ywa druth!” ha me a wharthas ha dysky ow basnet, may halla hy gweles y bosaf a’n ewn colour, hag anjy ow qwil banlev arta.

Marhogeth o tra moy y les, yn tygoweth indelma, ha my ow clôwes campollans an rûth.

“Gwydnha y fâss ès dell yw ûsys,” yn medh onen.

“Gwydn dha fâss jy, mar mednes bewa dell wra ev,” y teuth gorthyp pòr dhyscortes.

“Brâssa den yw va ès dell wrêna desmygy,” yn medh onen aral.

“Challa dê ganso, ha’n varv-na trehys dhe ves,” tressa a dheuth dhe gompla.

“Nyns yw y byctours lowr sêmly,” a wrug declarya mowes teg, ow qwetyas may hallen vy clôwes. Tra vèth ma’s flatteryng, heb dowt.

Saw in spit dhe’n sînys-ma a les ha comendyans, y feuv vy recêvys gans an moyha radn a’n bobel in taw, dywharth aga fysment, ha namnag esa portreyans a’m broder cuv ow tekhe oll an fenestry – pèth o wolcùm gesedhus y gynda dhe’n Mytern. Th’en vy pès dê bos hedna heb gweles syght anwhek a’n par-na. Den o va êsy dhe serry, ha ny vensa ev y gemeres maga whar martesen dell wrug avy.

Devedhys en ny dhe’n Beneglos wâr an dyweth. Hy thâl brâs ha loos, afînys dre gansow a dhelwov, ha prowta a’y dharajow predn derow a’n gwelha in Ewrop, th’esa hy settys uhel dhyragof an kensa prës, ha namna veuv vy overcùmys gans sens glew desempys a’m bolder. Pùptra o nywlek pàn wrug vy skydnha dhywar ow margh. Th’esen vy ow qweles an Marshal ha Sapt yn tyscler, ha dyscler o an bùsh brâs a prontyryon, bryght aga fal ha mantel, esa orth ow gortos vy. Ha dyscler ow lagasow whath pàn esen vy ow walkya an eglos, oll hy horf meur, ha kesson an organ ím scovarn. Ny welys vy tra vèth a’n rûth spladn esa orth y lenwel, scant ny wrug decernya fygùr stâtly an Cardynal pàn savas ev dhywar y gader argh-epsobek rag gwil wolcùm dhybm. Nyns o fâss vèth hewel cler dhyrag ow golok, ma’s dew, an eyl ryb y gela – bejeth a vyrgh, gwydnyk ha teg, cùrun a vlew gloryùs an Elphbergs a-ughto (rag gloryùs th’yw an blew-ma wâr venyn), ha bejeth a dhen, ha my a wodhya, a’y vohow goosrudh, a’y vlew du, hag a’y lagasow tewl ha down, y bosaf a wel dhe’m broder, Michael Du, worteweth. Ha pàn y’m gwelas, y vohow rudh a godhas gwydn wâr nùk, ha’y vasnet ow troppya crev y glattrans wâr an leur. Bys ín tor’-na ny wrug ev desmygy, dell gresama, bos an Mytern devedhys dhe Strelsau in very gwrioneth.

Myns a sewyas a’y wosa, ny’m beus cov anodho. My êth wâr dhêwlin dhyrag an alter ha’n Cardynal a wrug olewy ow fedn. Ena me a savas wâr dreys, hag istyna ow dorn ha kemeres cùrun Rùrytânya dhyworto ha’y settya wâr ow fedn, ha my a wrug ty coth an Mytern. Ha me a recêvas an Comùn Sans kyns essans oll (mar peu pegh, re bo gyvys dhybm). Ena an organ brâs a wrug kessenya arta, ha’n Marshal a worhemydnys dhe’n herôs, may whrellens y ow declarya. Awot an Pympe Rudolf cùrunys Mytern. Hag yma pyctour gorwyw a’n solemnyta bryntyn ow cregy ím rom kydneyow vy ín eur-ma.

An portreyans a’n Mytern yw fest dê.

Ena an venyn jentyl, ha’n bejeth gwydn dhedhy, ha’n blew gloryùs, ha’n losten draylya inter dêwla dew baja, a wrug stap in mes a’y thyller ha dos, le mayth esen vy a’m sav. Ha herôt a grias:

“Hy Uhelder Rial an Brynces Flavia!”

Hy a wrug cortesy isel, ha settya hy dorn in dadn ow dorn vy, ha gorra bay warnodho. Ha rag tecken yth en vy dowtys a’n gwelha pèth dell allen vy gwil. Ena my a’s tednas hy dhybm hag abma dhedhy dywweyth wâr hy bogh, ha hy a rudhyas, ha – ena y Hanow Brâs an Cardynal Argh-Epscop a dheuth in udn slynkya dhyrag Michael Du, hag abma dhe’m dorn ha presentya lyther screfys dhybm gans an Pab – an kensa ha’n dewetha dell wrug avy recêva mes a’n qwartron-na, mar exaltys!

Ena y teuth Dùk Strelsau. Th'esa y stappys ow crena, me a'n te, hag ev ow meras adhyhow hag agledh, kepar dell vèdh den ow meras pàn usy va ow predery fia dhe'n fo. Ha'y fâss o cloutweyth a rudh ha gwydn, ha'y dhorn ow trembla, mayth esa ow sqwychya in dadn ow dorn vy, ha me a glôwas y wessyow sêgh ha cras. Ha my a wrug tôwlel golok orth Sapt, hag ev ow wherthyn cosel in y varv arta, ha me a gemeras Michael cuv er y dhêwla, ow qwil ow dûta vy, crev ow borpos i'n gre myternyth mayth en vy gelwys dhodho yn wondrys, hag abma dhodho wâr y vogh. Dâ veu dhyn, sur, pàn o hedna gwrës ha due!

Saw nag in bejeth an brynces nag in fâss den vèth ny welys vy dowt na qwestyon a'n lyha. Bytegyns, mar pen vy ha'n Mytern a'gan sav an eyl ryb y gela, y halsa an brynces decernya dyffrans desempys, pò wosa avîsment cot par hap. Saw nyns esa desmygyans vèth, na dhedhy hy na dhe nagonen, dell yllyn vy bos ken den ès an Mytern. An hevelep o lowr dhe servya, ha dres udn our yth esen vy a'm sav ena, owth omsensy mar sqwith ha mar vygyl dell ven vy mytern der oll ow bêwnans; hag abma a wrug pùbonen dhe'm dorn, ha'n lÿscanhasow ow tysqwedhes revrons dhybm, Arlùth Topham coth i'ga mesk, ha my dauncys kyns in y drigva in Plain Grosvenor, ugans tro. Grâss e dhe Dhuw, an den coth o mar dhall avell go'dhor, ha ny'm aswonys.

Ena dewhelys veun ny dhe'n Palys der an strêtys, hag yth esen vy ow clôwes fatell wrussons y banlev abarth Michael Du. Mès yth esa ev a'y eseth, dell wrug Fritz derivas, ow tensel y ewynas kepar ha den in hunros jorna, ha'y gothmans y honen kefrës ow leverel y codhvia dhodho ry show moy colodnek. Yth esen vy in caryach i'n tor'-ma, ha'n Brynces Flavia ogas rybof, ha pollat garow a grias in mes:

"Pana dermyn a vèdh an demedhyans?" ha ken onen a ros dhodho what wâr y fâss pàn y'n levery, ow cria "Bêwnans hir dhe Dùk Michael!" ha'n brynces a rudhyas – wordhy o an arlyw – ha meras compes ha poran in rag.

Now th'esen vy in caletter, dell hevelly, awos my dhe ankevy govyn orth Sapt fatl'o stât ow sergh, pò pana radh a veu kescowethyans avauncys inter an brynces ha my. Mar pen vy an Mytern, seul belha avauncys seul voy y fien vy lowen, heb tûll na gil. Rag nyns ov vy den a woos syger, ha ny wrug abma dhe Brynces Flavia wâr hy bogh heb còst. An prederow-ma êth ha tremena der ow fedn, saw ny leverys tra vèth, awos my dhe vos ansur a'm leur. Ha wosa termyn cot an brynces a wrug dascafes hy diaha, ha trailya dhybm.

"A wosta, Rudolf," yn medh, "ken yw dha semlant hedhyw neb fordh."

Nyns o an feth-ma reveth, mès mencyon ancrusus.

"Dha semlant yw dotha," hy a bêsyas, "moy sad. Namnag osta moy behys a wovyjyon, ha moy tanow os heb dowt. Dar, nyns yw possybyl bos fara dywysyk worteweth dhys?"

Dell hevelly, an brynces a's teva opynyon a'n Mytern kepar dell o breus Arlodhes Burlesdon ahana mavy.

Omgrefhe a wrug vy dhe'n kescows.

"Ha hedna ow plegya dhis?" me a wovydnas in lev isel.

"Ogh, te a wor ow thybyans vy," yn medh, ha trailya hy golok in kerdh.

"Pypynag a wrella plegya dhis, th'esof ow strîvya y wil," yn medhaf. Hag yth esen ow predery, pàn welys hy bos ow minwherthyn hag ow rudhya, fatell yllyn vy gwary cartednow an Mytern abarth y les yn tâ teg. Ytho me a bêsyas, ha myns oll a leverys vy, hèn o an gwir poran:

"Th'esof owth avowa dhis, kentytherow wheg, nag esa tra vèth i'm bêwnans orth ow môvya moy ès an wolcùm a gefys hedhyw."

Hy a wrug minwarth spladn, mès wosa pols hy a veu sevir arta, ha whystra:

"A wrusta merkya Michael?"

"Gwrug," yn medhaf, ha keworra, "nyns o dâ ganso."

“Kebmer with dour!” yn medh hy pelha. “Nyns esos – nag esta defry – ow qwetha lowr ragtho. Te a wor –”

“Me a wor,” yn medhaf, “bos whans dhodho a’n pëth eus genama vy.”

“Eâ. Whyst!”

Ena – ha my heb jùstyfians vëth, rag me a wrug kelmy an Mytern hir in hans dhe’ m gwir dh’y wil – ow emôcyon dhedhy o creffa agesof ow honen – me a lavaras moy:

“Ha nampëth inwedh, martesen, nag eus genama na whath, mès yma govenek dhybm a’y wainya neb termyn a dheu.”

Hy a worthebys indelma. Mar pen vy an Mytern, me a vensa y sensy kenerthans:

“A nyns eus warnas lowr a jarjys rag udn jëdh, a genderow?”

Bobm, bobm! Uj, uj! Devedhys veun ny dhe’n Palys. Yth esa godnys ow tylla ha trompys ow seny.

Rësyow a wesyon a’ga sav ow cortos, ha wosa hùmbrank an brynces er hy leuv an stairys marbel ha ledan in bàn, my a gemeras possessyon yn furvus, avell Mytern cùrunys, a Drigva ow ragdasow, hag esedha orth ow bord ow honen, ha’m kenysterow adhyhow, Michael Du a’n barth aral dhedhy, ha’y Hanow Brâs an Cardynal agledh dhybm. A’y sav adrëv ow chair vy th’esa Sapt. Hag orth pedn pell an bord me a welas Fritz von Tarlenheim dhe wakhe y wedren a champên bys in hy goles, spot sconha ès sêmly.

Ha’n qwestyon ina vy: pandr’esa Mytern Rùrytânya orth y wil?

CHAPTRA 6 KEVRÎN IN CERTAN SELDER

Yth esen ny in rom omwysca an Mytern – Fritz von Tarlenheim, Sapt, ha my. Me a’m towlas ow honen pòr sqwith wâr jair brehek, Sapt a dùchyas y bib. Ny wrug ev leva keslowena a’gan spêda varthys in peryl gwyls, mès oll y stubm o helavar a’y lowender. An vyctory, gans gweres martesen a win dâ warbarth, a rendras Fritz den nowyth.

“Ass yw hedhyw dëdh a alles jy remembra!” ev a grias. “Duw, me a garsa bos Mytern ow honen dêwdhek our nepprës! Saw, Rassendyll, res yw dhis heb denewy dha golon re aberveth i’n part. Nyns yw marth kyn feu tremyn Michael Du a’n duha – ty ha’n brynces, th’esa kebmys kescows inter why.”

“Ha hy maga teg!” me a grias in mes.

“Ny vern an venyn,” Sapt a groffolas. “Os parys dhe dhallath dhe’n fordh?”

“Ov,” yn medhaf, in udn hanaja.

Th’o pymp eur, ha dhe dhêwdhek eur ny vedhen vy namoy ès Rudolf Rassendyll. Me a wrug y gompla in ton gesus.

“Y fëdh lùck genes,” Sapt a nôtyas grym, “mar ny vedhys Rudolf Rassendyll, tremenys. Re’n ebron dhâ! Kellys yw omborth dhe’ m pedn wâr warr, dell hevel, pùb mynysen may fy i’n cyta. A wosta, sos? re wrug Michael recêva messach a Zenda. Ev êth ajy dhe rom adenewen, y honen oll, rag redya – ha sowthenys dh’y golonen y teuth in mes.”

“Parys oma,” yn medhaf. Awos an nowodhow-ma ny veuma whensys dhe strechya moy.

Sapt a esedhas.

“Res yw dhybm screfa arhadow, may hallon ny qwytya an cyta. Michael yw an Governour, dell wosta, ha res yw darbary orth lestans. Res yw dhyso sîna an arhadow.”

“A goronal wheg, nyns ov vy fugyor deskys!”

In mes a’y bocket Sapt a gemeras darn a baper.

“Otta sînans an Mytern,” yn medh, “hag ot obma,” ev a bêsyas, wosa ken whythrans in y bocket, “nebes paper dargopia. Mar ny wrêta udn ‘Rudolf’ dê kyn pedn deg mynysen, dar – ny allama vy?”

“Cler yw dha dhyscans jy dhe vos moy compassus,” yn medhaf. “Te gwra y screfa.”

Hag y feu fugyans fest perthadow ascorys in dadn leuv an gorour-ma, pòr gonyng.

“Now, Fritz,” yn medh, “ma’n Mytern ow mos dhe’n gwely. Dystemprys yw va. Ny yll den vèth y weles kyns naw eur avorow. Yw convedhys? Den vèth.”

“Convedhys,” Fritz a wrug gorthyp.

“Michael a vydn dos par hap, ha demondya keswel dystowgh. Ty a wra gortheby dell usy an gwir a geswel ow longya dhe bryncys only a’n goos.”

“Vexya Michael a wra hedna,” yn medh Fritz, in udn wherthyn.

“Yw convedhys yn tien?” Sapt a wovydnas arta. “Mar pèdh daras an rom-ma egerys hedre ven ny alebma, ny vedhys tejj yn few rag derivas orthyn.”

“Nyns eus otham a scolyans, coronal,” yn medh Fritz, tûch hautîn.

“Tan ha mailya dha honen í’n clòk bràs-ma,” Sapt a lavaras dhybm, in udn bêsyas, ‘ha gwysca an cappa plat-ma. Y fèdh offycer negys ow marhogeth genama haneth dhe’n chy helghya.”

“Yma udn let,” me a verkyas. “Nyns eus margh í’n bÿs ha crefter ganso dhe’m don dêwgans mildir.”

“Ogh eâ, eus defry – dew anodhans. Onen obma – onen orth an chy. Now, os parys?”

“Parys teg,” yn medhaf.

Fritz a istynas y dhorn.

“Rag dowt na allen arta,” yn medh. Ha ny a shakyas leuv yn colodnek.

“Amuvyans, dh’y gregy!” Sapt a groffolas. “Deus rag.”

Nyns êth ev dhe’n daras, mès dhe banel í’n fos.

“In dedhyow an Mytern coth,” yn medh, “an fordh-ma o ûsys genef yn fenowgh.”

Me a’n holyas, ha ny a wrug kerdhes tremenva gul ahès, ogas ha dew cans lath, dhe’m breus vy. Ena drehedhys veun ny dhe dharas a bredn derow poos. Sapt a wrug y dhialwhedha. Ny a bassyas dredho, ha cafos agan honen in strêth cosel ow resek ryb lowarth an palys dhelergh. Th’esa den ow cortos gans dew vargh. Onen o margh gellrudh bryntyn, abyl dhe búb poster. An aral o gorm ha nerthek. Sapt a sînas dhybm eskyna wâr an margh gell. Heb ger dhe’n gwas, ny a wrug eskyna ha marhogeth in kerdh. An dre o leun a dros, meur y jolyfter, saw ny a wrug dôwys fordhow pell dhyworth tus. Ow clòk vy o mailys dres hanter a’m fâss. Th’esa an cappa dalhus ow keles pùb cudyn a’m blew anheveres. Warlergh comondyans Sapt, th’esen vy ow plattya wâr an dyber, hag ow marhogeth gans keyn mar rownd dell na vadnaf y showya nefra wâr vargh arta, re bo govenek! Ny êth bownder ahès, cul ha hir, ha metya nebes gwandrysy, nebes kyffewysy. Hag in marhogeth th’esen ny ow clôwes clegh an Beneglos prest, a seny heb hedhy gà wolcùm dhe’n Mytern. Th’o hanter wosa whe, ha golow whath. Wâr an dyweth ny a dheuth dhe fos an cyta ha dhe yet.

“Sens dha arvow parys,” Sapt a whystras. “Res yw dhyn stoppya y glap, mar mydn whedhla.”

Me a worras ow dorn dhe’m revolver. Sapt a wrug hailya gwethyas an daras. An ster, th’êns y abarth dhyn í’n chalynj! Mowes vian, peswardhek bloodh, a wrug kerdhes in mes.

“Y praydha, sera, Tas yw gyllys dhe weles an Mytern.”

“Y fia gwell dhodho mara pe ow cortos obma,” Sapt a lavaras dhybm, gans gwenwharth.

“Saw ev a erhys na wrellen vy egeri an yet, sera.”

“A wrug in gwir, ow thegen?” yn medh Sapt, in udn skydnys. “Dhana roy an alwheth dhybmo.”

Th'esa an alwheth in dorn an flogh. Sapt a ros cùrun dhedhy.

"Ot obma arhadow dhyworth an Mytern. Gwra y dhysqwedhes dhe'th tas. Offyker, egor an yet!"
Me a labmas dhe'n dor. Warbarth ny a rolyas an yet brâs wâr dhelergh, lêdya an vergh in mes, ha'y dhegea arta.

"Pyteth a'm beus a wethyas an daras, ha Michael ow tuscudha nag esa va in y dyller. Now, mab, gas ny dhe bonya whar. Res yw dhyn heb mos re scav, hedre ven ny ogas dhe'n dre."

Bytegyns, dhia bàn esen ny avêd dhe'n cyta nyns esa peryl brâs, rag pùbonen aral dhe vos aberveth, owth omlowenhe. Hag in coodh an gordhuwher ny a wrug agan toth moyha uskys, ha'n margh spladn ow pâcyta in dadna vy kepar ha pàn vèna pluven. Yth esa hynon dhyn, ha'n loor owth apperya wharê. Th'esen ny ow còwsel very nebes wâr an fordh, ha dre vrâs adro dhe'n pellder oberys.

"An qwestyon yw, pèth a veu derivys orth an dûk í'n messach?" yn medhaf, unweyth only.

"Eâ, qwestyon dâ!" Sapt a worthebys.

Hedhys veun ny rag draght a win ha rag boosa an vergh, ha kelly hanter-our indelma. Ny wrug vy bedha mos ajy dhe'n tavern. Th'esen vy ow cortos í'n stâbel gans an vergh. Ena ny êth in rag arta, ha lavuryes veu ogas ha pypm mildir warn ugans pàn savas Sapt desempys.

"Clôw!" ev a grias.

Me a wrug goslowes. Wâr agan lerggh, abell hir, in cosoleth an gordhuwher – th'o hanter wosa naw poran – ny a glôwas carnow margh ow qweskel. Th'esa an gwyns, owth herdhya adrêv dhyn, ow try an son ganso. My a wrug tôwlel golok got orth Sapt.

"Deus rag!" ev a grias, ha ry kentryn dh'y vargh bys in ponyans leun. Pàn wrussyn ny hedhy ha goslowes an nessa torn, nyns o an carnow dhe glôwes namoy, ha ny a lowsyas agan toth. Nena ny a's clôwas unweyth arta. Sapt a labmas dhywar y vargh ha gorra y scovarn dhe'n dor.

"Ma dew anodhans," yn medh. "Nyns usons y ma's mildir wâr gàn lerggh. Grâss dhe Dhuw dell usy an fordh ow stubma ena hag ena, ha'n gwyns wâr agan keyn."

Ny a wrug ponya pelha. Dell hevelly, th'esen ny ow mentênya an keth pellder. Entrys veun ny in emlow forest Zenda, ha'n gwêdh ow clôsya dhelergh, ha'n fordh ow qwia igam-ogam, ow lettya rag gweles an helhysy, ha'n re-na lettyes rag gweles kefrês.

Hanter-our moy ha ny a dheuth dhe forgh í'n fordh. Sapt a dednas frodn.

"Adhyhow yma gàn fordh ny," yn medh. "Agledh, dhe'n Castel. Pùbonen a'n dhew, ogas hag eth mildir. Gwra skydnyta."

"Saw agan cachya a wrowns y!" me a grias.

"Gwra skydnyta!" ev a lavaras arta, yn harow. Ha my a'n obeyas. An coos o tew bys in very amal an fordh. Ny a lêdyas an vergh ajy dhe'n govva, kelmy lien dorn wâr aga lagasow, ha sevel ryphans.

"Os porposys dhe weles pyw yns?" me a whystras.

"Ov, ha py mowns y ow mos," ev a worthebys.

Me a welas y revolver dhe vos in y dhorn.

Nes y teuth an carnow. Nes whath. Th'esa an loor ow spladna cler ha leun lebmy, may feu an fordh gwydn anedhy. An dor o cales, ha ny heb gasa olow.

"Ottensy devedhys!" Sapt a whystras.

"An Dûk yw!"

"Dell waitys," ev a worthebys.

An Dùk yth o, ha qwallok ganso esen vy owth aswon yn tâ, ha skyla dhodho a'm aswon vy wosa termyn – Max Holf, broder dhe Johann an gwethyas gam, ha servont body dh'y Uhelder. Devedhys vowns y dhe'n forgh. An dûk a wrug frodna. Me a welas bos bës Sapt ow stubma adro dhe'n tryger gans kerensa. Dell gresaf, ev a via parys dhe ofrydna deg bledhen a'y vêwnans rag udn tedn. Ev a wrussa ladha Michael Du mar êsy dell allen vy yar skyber in buarth. Me a worras ow dorn wâr y vregh. Ev a inclynyas y bedn, ow ry confort dhybm. Ev o parys pùpprës dhe settya dûta dhyrag whans.

“Pan qwartron?” Michael Du a wovydnas.

“Dhe'n Castel, gàs Uhelder,” y goweth a wrug inia. “I'n tyller-na ny a dhesk an gwir.”

An dûk a wrug hockya pols.

“Dell hevel dhybm, carnow a glôwys vy,” yn medh.

“Heb hevelly dhybmo, gàs Uhelder.”

“Prag na wren ny mos dhe'n chy helghya?”

“Ma own dhybm a vaglen. Mars yw pùpra'n tâ, prag y fydnyn ny mos dhe'n chy? Mar nyns yw, crocken yw, rag agan magly.”

Desempys margh an dûk y whrug gryhias. Wâr nùk ny a blegyas mantel clos adro dhe bedn agan margh, ha'n revolvers medrys wâr an dûk ha'y servyas. Mar teffons y ha'gan cafos, tus varow a viens y, pò prysners dhe ny.

Michael a wrug gortos pols pelha. Ena ev a grias:

“Dhe Zenda dhana!” ha gorra kentryn in y vargh ha ponya in rag.

Sapt a dhervys y arv orth keyn Michael, ha'n edrega mar hirethek wâr y fâss, may feu froth brâs dhybm, nag ellen wherthyn in udn dardha.

Deg mynysen th'esen ny ow cortos.

“Dell welyth,” yn medh Sapt, “danvenys veu nowodhow tell yw pùpra'n tâ.”

“Pandr' yw hedna ow styrya?” me a wovydnas.

“Pyw a wor lemen Duw?” yn medh Sapt, ow plegya tâl yn fen. “Saw lowr rag y gerhes a Strelsau in penbleth vrâs.”

Ena eskynys veun ny, ha marhogeth mar uskys dell ylly agan mergh sqwith trettya an dor. Dres an whe mildir dhewetha-na ny wrug ny còwsel namoy. Agan pedn o leun a dhowtys. “Pùpra yw'n tâ.” Pandr'o styr hedna? O pùpra'n tâ dhe'n Mytern?”

An chy helghya a dheuth wâr an dyweth in gwel. Ny a wrug kentrydna an vergh dhe dhewetha strîvyans ha marhogeth bys i'n very yet. Pùpra o cosel ha qwiet. Ny veu den vèth dh'agan wolcùbma. Ny a skydnyas in hast. Desempys Sapt a'm sêsyas er ow bregh.

“Mir dres ena!” yn medh, ow poyntya bës dhe'n dor.

Me a wrug meras. Orth ow threys yth esa pypm pò whe lien dorn, ha'n owrlin anodhans o sqwerdys garow. Me a drailyas dhe Sapt, leun a wovynadow.

“Der an re-na my a golmas an venyn goth,” yn medh. “Stag an vergh, ha dos wâr rag.”

Dornla an daras a wrug gwaya heb offens. Ny a bassyas ajy dhe'n rom a veu tyller a'gan fyt eva i'n nos kyns. Scùllys dredho whath th'esa an remnant a'gan soper ha'n botellow gwag.

“Deus rag,” Sapt a grias, ha'y galmynsy reveth namnag o dyfygys.

Ny a stêvyas an dremenva ahës, wor'tu ha'n selders. Daras selder an glow o ledan-egerys.

“Y a gafas an venyn goth,” yn medhaf.

“Marth vëth, awos an lienow,” yn medh.

Ena ny a dheuth dhe dharas selder an gwin adâl. Degës o. Th’o y semlant pùb fordh kehaval ha pàn wrussyn ny departya myttyn.

“Deus, oll yw dâ,” yn medhaf.

Cùssyans a levas Sapt, uhel brâs. Y fâss êth gwydn, hag ev a boyntyas bës arta dhe’n dor. Adhadn an daras yth esa nàm rudh lêsys dres leur an dremenva ha gyllys sëgh. Sapt a veu posys, diegrys, orth an fos adâl. My a wrug assaya an daras. Alwhedhys o va.

“Ple ma Josef?” yn medh Sapt, isel y lev.

“Ple ma an Mytern?” me a worthebys.

Sapt a gemeras costrel in mes, ha gorra dh’y vin. My a bonyas dhe’n rom kydneyow arta, ha sêsya gwelen tan, poos lowr, dhywar an olas. I’m brawagh ha’m frobmans lybm me a ros cowas a strocosow wâr floren an daras, ha tedna cartryjen aberth inhy. Hy a blegyas, ha’n daras owth egeri in udn lesca.

“Roy golow dhybm,” yn medhaf. Mès whath th’esa Sapt posys orth an fos.

Ev o moy môvys, heb mar, ages my, hag ev ow cara y vëster. Ownek a’y wovys y honen nyns o mèn – den vëth ny wrug y sensy ownek bythqweth. Saw predery a’n pëth esa martesen dhe gafos i’n selderna, hèn o lowr rag gwydnhe keniver fâss. My êth heptho ha kemeres coltrebyn arhans dhywar an bord kydneyow ha tanya golow, ha, pàn esen vy ow tewheles, me a glôwas an cor tobm wâr ow dorn noth ha’n gantol ow swaysya, ma nag ov vy abyly dhe dhespîsya Coronal Sapt rag y frobmans.

Me a dheuth dhe dharas an selder. An nàm rudh, gyllys moy ha moy dhe worm dyslyw, th’esa istynys aiy. Me a gerdhas dyw lath aberth i’n selder, ha sensy an gantol a-ugh ow fedn in bàn. Me a wrug gweles an arhow leun a votellow gwin; gweles kefnys ow cramyas wâr an fosow; gweles copel a votellow gwag a’ga groweth kefrës wâr an leur. Nena, i’n gornel bell, me a welas corf den, flat wâr y gein, ha’y vrehow istynys efan, ha trogh rudh ha tewl adreus dh’y godna. Me a gerdhas dhodho ha mos wâr dhêwlin ryptho, ha comendya dhe Dhuw enef onen o len. Rag corf Josef o hebma, an servont bian, ledhys rag ev dhe wardya an Mytern.

Me a glôwas dorn wâr ow scoodh, hag omdrailya ha gweles Sapt ryba vy, ha’y lagasow ow meras stark ha brawehys.

“An Mytern? Re Dhuw! an Mytern?” ev a whystras yn hos.

Me a wrug tôwlel golow an gantol dhe bùm mësva a’n selder.

“An Mytern nyns usy obma,” yn medhaf., saw cùssul dhyworthyf: na wra darlesa messajys

CHAPTER 7 Y VRÂSTER OW CÛSCA IN STRELSAU

Me a worras ow bregh adro dhe Sapt er y wast ha’y scodhya in mes a’n selder, ow tegea an daras cronkys-na wâr ow lerg. Deg mynysen pò moy th’esen ny tawesek a’gan eseth i’n rom kydneyow. Ena Sapt coth a rùtтыas mellow y dhewdhorn in y lagasow, whetha anellans brâs oll warbarth, ha dos dh’y rêwl arta. Pàn wrug an clock wâr an glavel gweskel udn eur, ev a stankyas, troos dhe’n leur, ha leverel:

“Anjy a wrug kibya an mytern!”

“Gwrussons,” yn medhaf. “Dell dherivys an messach dhe Michael Du, th’yw ‘pùpra’n tâ! Ass esa ancombrynsy sur dhodho pàn wrug an godnys dylla wolcùm in Strelsau hedhyw myttyn! An qwestyon yw, pana dermyn veu an messach recêvys?”

“Res yw ev dhe vos danvenys myttyn,” yn medh Sapt. “Res yw anjy dh’y dhynwyn kyns ès dell wrug nowodhow a’th tevedhyans in Strelsau hedhes bys in Zenda – danvenys dhia Zenda, dr’yw soposya.”

“Hag ev orth y dhon oll an jëdh!” me a grias in mes. “Re’ m leouta, nyns ov vy onen a gafas jorna troblus heb re erel kefrës! Pandr’ o y breder, Sapt?”

“Hedna prag yth yw bern dhis? Pandr’ yw y breder, mab, i’n eur-ma?”

Me a savas in bàn.

“Res yw dhyn dewheles,” yn medhaf, “ha dyfuna pùb soudor in Strelsau. Ny a dal bos in helgh Michael kyns hanter-dëdh.”

Sapt coth a wrug tedna y bib in mes, ha’y thùchya gans rach dhe’n gantol esa ow crena wàr an bord.

“Anjy’yll moldra an Mytern, hedre ven ny esedhys obma!” yn medhaf in udn inia.

Th’ esa Sapt ow megy polta in taw.

“Mollath Duw dhe’n venyn goth-na!” ev a grias yn sodyn. “Res yw hy dhe dhynya aga attendyans neb fordh. Convedhys yw an gwary dhëm. Anjy a dheuth rag kibya an Mytern, ha – dell leverys – y gafos neb fordh a wrussons y. Na ve ty dhe vos gyllys dhe Strelsau, ty ha my ha Fritz, i’n tor’-ma y fien ny in nev!”

“Ha’n Mytern?”

“Ple ma an Mytern i’n eur-ma, pyw a wor?” ev a wovydnas.

“Deus, gas ny dhe dhallath ha mos!” yn medhaf. Mès yth esa va fast a’y eseth. Ha desempys y tardhas in y vriansen onen a’y ronk a wharth bràs.

“Re Varia, ass wrussyn ny shakya Michael Du!”

“Deus, deus!” yn medhaf in udn dhasleverel, cot ow ferthyans.

“Ha ny a vydn y shakya tabm moy,” ev a geworras, ha minwharth fel ow lêsa dres y fâs, tewedhak y gryhow, hag ev ow tensel udn pedn a’y vinvlew glas. “Eâ, mab, dewheles a vydyn yn dhe Strelsau. Avorow y fëdh an Mytern arta in y cyta.”

“An Mytern?”

“An Mytern cùrunys!”

“Muscok osta!” me a grias.

“Mar mydyn yn ny derivas an prat a wrussyn ny, pygebmys a wrêta tyly a’ gan bêwnans?”

“Aga valew poran,” yn medhaf.

“Ha tyly a se rial an Mytern? A dhybyth y fëdh dâ gans an uheloryon ha’n bobel bos tüllys i’n vaner dell wrusta jy gà thùlla? A dhybyth yth â aga herensa dhe Vytern, neb o re vedhow dhe vos cùrunys, hag a wrug danvon servont rag omhevelly dhodho?”

“Droggyes veuva – ha nyns oma servont.”

“Th’ esof ow leverel versyon Michael Du.”

Ev a savas, dos bys dhybm, ha gorra y dorn wàr ow scodh.

“A vab,” yn medh, “mar mynta gwary den colodnek, whath y hyllyth selwel an Mytern. Kê ha dewheles, ha sensy y se tobm dhodho.”

“Saw an dûk a’n gor – an sherewys in y arfeth a’n gor –”

“Anjy a’n gor, saw ny yllons y còwsel!” yn medh Sapt in udn daredna, grym ha trygh. “In maglen ymowns y! Fatell yllons y acûsya jy, heb acûsya aga honen? ‘Nyns yw an den-ma an Mytern, awos bos an Mytern kibys, ha’y servont moldrys, gena ny.’ A yllons y leverel hedna?”

Studh an negys a veu cler dhybm kepar ha luhesen. My aswonys dhe Michael? A ven pò na ven, ny ylly ev y gòwsel. Marnas ev a wrella dascor an Mytern, pëth a ylly ev gwil? Ha mar teffa ha dascor an

Mytern, pandra via y blit ev? Rag tecken me a wrug kelly cov yn tien ahanaf ow honen, saw wosa pols y teuth an caleterow in omsettyans crev warna vy.

“Res yw my dhe vos dyskeverys!” yn medhaf in udn erya.

“Par hap. Mès pùb our yw vas. Dres pùptra, res yw dhe ny gorra Mytern in Strelsau, poken codhys in dalhen Michael a vèdh an cyta kyn pedn udn jorna, ha pygebmys a venses tyly a vèwnans an Mytern i’n eur-na – pò a’y se rial? A vab, res yw dhis y wil!”

“Pandra mar towns y ha ladha an Mytern?”

“Anjy a teu ha’y ladha mar ny vydnys y wil.”

“Sapt, pandra mar qwrussons y ladha an Mytern solabrès?”

“Dhana, re’n ebron dhâ, yth os Elphberg mar wir avell Michael Du, ha rainya in Rùrytânya a wrêta jy! Saw nyns yw ev ledhys, dell gresama. Ny towns ha’y ladha hedre vosta jy wâr an se. A vydnons y ladha an Mytern ha ty gesys in y dyller?”

Towlen wyls o – gwylsa vèth, ha moy othobmak, ès an prat a wrussyn ny solabrès. Saw pàn esen vy ow coslowes orth Sapt my a wrug convedhes an poyntys crev i’gan gwary. Ha dres hedna, den yonk en vy, ow cara gwrians, ha profys o dorn spladn a gartednow in torn spladn na wrug den vèth, pùb lycklod, gwary kyns.

“My a vèdh dyskeverys,” yn medhaf.

“Par hap,” yn medh Sapt. “Deus! dhe Strelsau! Kychys vedhyn ny, dyw logosen in crocken, mar mydnyn ny gortos obma.”

“Sapt,” my a grias, “me a assay an dra!”

“Ober wordhy!” yn medh. “Yma govenek dhybm bos an vergh obma whath. Gas vy dhe weles.”

“Res yw dhyn enclledhyas an pollat truan-na,” yn medhaf.

“Termyn nyns eus,” yn medh Sapt.

“My a’n gwra.”

“Dhe’th cregy!” yn medh, gans gwenwharth. “My re’th wrug Mytern, ha – Wèl, gwra dhan. Kê ha’y gerhes, ha my ow kemeres with a’n vergh. Ny yll ev growedha down teg, saw dowt a’m beus y bos ev pòr nies a hedna. Josef truan bian! Darn den onest o va.”

Ev êth in mes, ha my dhe’n selder. Me a wrug derevel Josef truan i’m dywvreggh ha’y dhon ajy dhe’n dremenva, hag alena tro ha daras an chy. Ena, wâr an tu aberveth, me a’n gorras dhe’n leur pàn wrug vy remembra bos res dhybm cafos palyow dh’agan gweyth. I’n very prës-na y teuth Sapt arta.

“An vergh yw’n tâ. ‘Ma very broder dhe’n margh a wrug dha dhry obma. Saw te’yll sparya dhys an gweyth-na.”

“Ny vadnama mos erna vo enclledhys.”

“Y fynta bytegyns.”

“Na vadnaf, Coronal Sapt; na vadnaf, hag oll Rùrytânya grauntys dhybm kyn fe.”

“Fol osta!” yn medh. “Deus obma.”

Ev a’m tednas dhe’n daras. Yth esa an loor ow sedhy, saw ogas ha tryhans lath avês, wâr an fordh dhia Zenda, me a wrug aspia bagas a dus ow nessa. Seyth êns y, pò eth. Wâr geyn margh yth esa peswar ha’n remnant ow kerdhes, ha me a welas an re-ma dhe dhon daffar hir wâr aga scoodh, palyow ha pygolow, dell hevelly.

“Anjy a vydn sparya an trobel dhys,” yn medh Sapt. “Deus rag.”

An gwir a'n lavaras. An bagas esa ow nes'he, res o ev dhe vos tus Dùk Michael heb dowt, devedhys rag remôvya olow aga drogober. Ny wrug vy hockya na felha, saw y'm sêsyas desîr na ylly bos gorthsevys.

Me a wrug leverel dhe Sapt, ha poyntya bês orth corf Josef truan bian:

"Coronal, y coodh dhyn gwil udn stocas rag y gerensa!"

"Dar, a vynta ry cowetha dhodho? Saw an ober yw re beryllys, a Vrâster."

"Res yw dhybmo gwil sqwat wâr aga fydn," yn medhaf.

Sapt a hockyas.

"Wèl," yn medh, "an negys nyns yw gwyw, a wodhes? Saw ty re beu mab dâ – ha mar pedhyn ny fyllys a'y spêdya, dhe'm cregy, cals preder a vèdh sparyes inwedh! Gas vy dhe dhysqwedhes fatell yllyn ny aga thava."

Gans rach ev a dhegeas aswy an daras o egerys whath.

Ena ny a wrug kildedna der an chy ha mos dhe'n entryng dhelergh. Obma th'esa an vergh a'ga sav, ha rôsva garyach istynys a'n chy in y gerhyn.

"Revolver parys?" Sapt a wovydnas.

"Nâ. Gwell yw laun dur gena vy," yn medhaf.

"Duw, ass eus ewl dhis a woos haneth," Sapt a lavaras, ha wharth in y vriansen. "Re bo indelha."

Ny a wrug eskyna, tedna cledha, ha gortos yn tawesek, nebes mynysow. Ena ny a glôwas trettyans a dus wâr an rôsva a'n tu aral dhe'n chy. Anjy a savas, hag onen a wrug cria:

"Now, dro e in mes!"

"Deun!" Sapt a whystras.

Ny a herdhyas kentryn i'gan margh ha stêvya in udn bonya adro dhe'n chy, ha desempys y feun ny mesk an dus vülen. Sapt a dherivys orthyf a'y wosa ev dhe ladha udn den, ha my ow cresy. Saw ny'n gwelys namoy. Gans trogh, me a faljas pedn dhe bollat wâr vargh gell, hag ev a godhas dhe'n leur. I'n tor'-na me a veu adâl neb den brâs, ha hanter-aspia ken den adhyhow. Re iffarnak o remainya, ha gans gwythres wâr not me a bockyas ow hentryn arta i'm margh, kefrës ha'm cledha i'n den brâs in y vrèst oll aberveth. Y vùlet êth ha whyrny dres ow scovarn – namna vensen vy tia an bùlet dh'y thùchya. An cledha me a drailya yn fen, saw ny dheuth ev dhe wary, ha my a'n gasas dhe godha ha ponya warlergh Sapt, a welys dhyraga vy ugans lath abell. Me a wevyas ow dorn rag sîna farwèl, ha'y dhroppya desempys gans garm, rag bùlet a dheuth ha dyrusca ow bês, ha my ow clôwes an goos. Sapt coth a drailyas wâr y dhyber. Nebonen a wrug tedna godn arta, saw nyns esa godnys hir gansans, hag yth esen ny mes a hedhes. Sapt a dhalathas wherthyn.

"Hèn yw onen dhybmo ha dew dhyso, agan lùck mar peu teg," yn medh. "Cowetha dhe Josef bian, ottensy."

"Eâ, *partie carrée* a vedhons y," yn medhaf. Ow goos o tobm, ha pês dâ veuma anjy dhe vos ledhys.

"Wèl, ober wheg re bo dhe'n erel dres nos!" yn medh. "An qwestyon yw, a wrussons y dha verkya?"

"An pollat brâs a'm merkyas. Pàn wrug y dhewana, me a glôwas ev dhe gria, 'An Myterm!'"

"Gorwyw! Dar, re bo lavur dhe Michael Du hogen!"

Ny a wrug powes pols, ha gorra lysten dhe'm bês golies, esa ow tevera goos heb hedhy, owth hùrtya yn frâs, rag an ascorn dhe vos brêwys lowr. Ena ny a wrug marhogeth in rag, ha govyn oll an gallos orth an vergh dhâ. Marow veu frobmans a'n omlath ha'gan determyans brav, ha ny ow marhogeth in taw trist. Terry an jèdh a dheuth cler ha yêyn. Ny a gafas tiak, o nowyth dyfunys, ha'y gonstrîna dhe ry sosten dhe ny ha dhe'n vergh. My a gudhas ow fâss yn clos, ha gwil faintys a dhrog dens. Hag in

rag unweyth arta, erna veu Strelsau dhyragthon in nes. Eth eur, naw ogasty, hag oll an yettys o egerys, dell êns y pùb termyn, saw pàn wrella sians an dûk, pò y blottians, aga degea. Ny a wrug marhogeth aiy wàr an keth fordh dell dheuthen ny in mes i'n gordhuwher kyns, oll agan peswar – tus ha mergh – sqwith ha blin. An strêty's o cosel dhe voy ès pàn ethyn ny. Th'esa pùbonen ow cùsca wosa an gôlyans mery i'n nos passys, ha scant ny wrussyn ny metya den vèth kyns dos dhe yet bian an Palys. Ena th'esa grom coth Sapt orth agan gortos.

“Yw pùptra'n tâ, sera?” ev a wovydnas.

“Pùptra'n tâ,” yn medh Sapt, ha'n den a dheuth dhybm ha kemeres ow leuv rag abma dhedhy.

“An Mytern yw golies!” ev a grias.

“Na fors,” yn medhaf, ha skydnia. “Me a wrug magly ow bès in daras.”

“Remember – taw!” yn medh Sapt. “Agh! saw nyns eus otham erhy hedna dhyso, a Freyler dê!”

An pollat coth a dheryvys y scodhow.

“Plesont yw gans pùb den yonk marhogeth traweythyow alês, prag na wrella an Mytern?” yn medh. Ha'y vreus a'm rêson ny veu troblys awos Sapt ha'y wharth.

“Y tal trestya dhe dhen,” Sapt a verkyas, pàn settyas ev alwheth i'n floren, “kebmys yw res dhis, ha namoy.”

Ny êth aiy ha dos dhe'n rom omwysca. Ny a wrug eger y an daras yn freth ha gweles Fritz von Tarlenheim istynys, cowl-wyskys, wàr an gwely dèdh. Th'esa va ow cùsca, dell hevelly, mès agan entrans a'n dyfunas. Ev a wrug labma dh'y dreys, gorra udn wolok got warna vy, ha tôwlel y honen wàr dhêwlin dhyragof gans cry a joy.

“Grâss e dhe Dhuw, sera rial! grâss e dhe Dhuw, te yw saw!” ev a grias, hag istyna y dhorn rag dalhedna ow leuv vy.

Môvys ov vy, res allowa. An Mytern a wodhya, pynag a ve y fowtow, gwil cara gans y bobel. Rag tecken ny yllyn vy còwsel màn, na sqwattya dhe'n gwas truan y dhesmygyans tullys. Saw Sapt coth ha cales ny'n jeva skeus vèth a'n par-na. Ev a wrug what wàr y vordhos, bràs y blesour.

“Ass osta spladn, a vab!” ev a grias. “Soweny a vydynn ny sur!”

Th'esa Fritz ow meras sowthenys in bàn. My a wrug istyna ow leuv.

“Te yw golies, a sera rial!” ev a grias in mes.

“Nyns yw ma's cravas,” yn medhaf, “saw –” Me a hockyas.

Ev a savas wàr y dreys, sowthan y stubm. Ev a sensy ow leuv whath, hag aspias orta vy dhia'm pedn dhe'n leur, ha dhia'n leur dhe'm pedn. Adhesempys ev a wrug gasa ow leuv dhe godha, hag ev ow trebuchya wàr dhergh.

“Ple ma an Mytern? Ple ma an Mytern?” ev a grias.

“Whyst, ty fol!” Sapt a wrug tythya. “Heb bos mar uhel! Ot obma an Mytern!”

Knouk a sonas wàr an daras. Sapt a'm sêsyas er ow dorn.

“Dar, uskys in dha jambour! Dha gappa ha'th votas dhe ves. Kê i'n gwely. Gwra cudha pùptra.”

My êth dell veu erhys. Wosa pols Sapt a dowlas golok warnaf aiy, inclynya pedn, gwenwherthyn, ha comendya den jentyl yonk dhybm, gwyskys compes dres ehen ha leun a revrons, hag ev a dheuth dhe amal an gwely, ha plegya, arta hag arta, ha derivas orthyf dell o va esel a vèny an Brynces Flavia, ha dell veuva danvenys gans hy Uhelder Rial rag govyn spessly fat'lo yêhes an Mytern warlergh oll an sqwîthter a sùffras y Vrâster de.

“Moyha ras, sera, dhe’ m kenytherow dhyworta vy,” yn medhaf. “Ha derif orth y Uhelder Rial na veuv vy gwell bythqweth i’ m bêwnans.”

“An Mytern,” a geworras Sapt coth (ha gowleverel kerys ganso, awos an gow y honen, dell esen vy ow tyskevera solabrës), “re gùscas heb torrva vèth der oll an nos.”

An den jentyl yonk (ev a dhros Osric in *Hamlet* dhe’ m cov) a wrug plegya farwèl. Fynyshys o an gwary fol, ha Fritz von Tarlenheim ha’y fâss gwydn a wrug agan daskelwel dhe’n realeth – agan realeth kyn fèdh ev an gwary fol alebma rag.

“Yw an Mytern marow?” ev a whystras.

“In hanow Duw dh’y lawa, nag yw,” yn medhaf. “Mès ‘ma va in dalhen Michael Du!”

CHAPTRA 8 KENYTHEROW A’N TECKA HA BRODER TEWL

An bêwnans yw cales martesen dhe bùb mytern gwir. Saw meur moy cales yw dhe fâls-mytern, sur dell ov a hedna. I’n nessa dèdh, Sapt a dhescas dhybm ow dûtys – myns a goodh dhybm y wil ha myns a goodh y wodhvös – dres try our. Ena me a gachyas hawnsel, ha Sapt ow turya adâl dhybm, rag desky dhe vy fatell vedha an Mytern ow kemeres gwin gwydn myttyn pùpprës, hag owth abhorrya pùb vytel saworys sherp, dell wodhya kenyver den. Ena y teuth an Chansler, dres try our moy. Ha res o clerhe orto bos an brew wâr ow bës (ny a drailyas an bùlet yn frav dhe’n velyn) ow lettya rag screfa – ha mes a hedna froth brâs a sordyas, ha helghyans a furvellow kyns, ha wâr an dyweth ‘me a wrug ow merk,’ ha’n Chansler orth y desta gans ‘falster a liow solempna. Ena an lÿscadnas Frynkek a veu comendys, rag presentya y lyther cresys. Nycyta nyns o bern genef obma: y fia an Mytern criv i’n negys-ma in maner gehaval (ny a wrug lavurya der oll an *corps diplomatique* i’n dedhyow a sewya, ha tremen a’n Gürun ow temondya oll an trobel).

Ena worteweth, th’en vy ow honen oll. Me a somonas ow servont nowyth (ny a dhôwysas den yonk rag holya Josef truan, onen na aswonys an Mytern kyns), gwil dry brandy ha sôda, ha merkya dhe Sapt dell esen vy ow qwetyas powes wâr an dyweth. Th’esa Fritz von Tarlenheim a’y sav in nes.

“Re’n ebron dhâ!” ev a grias. “Ow wastya termyn th’eson ny. A ny vydynn ny dehesy Michael Du er y wewen?”

“Lavar whar, a vab, lavar whar,” yn medh Sapt, ow plegya tâl. “Plesour y fia, mès re vrâs y gòst. A vensa Michael codha, ha gasa an Mytern yn few?”

“Ha py grêvons eus dhe’n Mytern,” me a brofyas, “hedre vo tregys obma in Strelsau, warbydn y vroder wheg Michael?”

“A ny vydynn ny obery tra vèth dhana?”

“Ny vydynn ny obery tra wocky,” Sapt a groffolas.

“In gwir, Fritz,” yn medhaf, “neb plit yw drÿs dhe’ m cov, eus kefys in onen a’n gwariow dramatek in Pow an Sowson – *The Critic* – a wrusta clôwes anodho? Dhe blebmyk mar mynta, plit a dhew dhen, an eyl ow codros y gela gans revolver. Rag ny allama vy dyskevera Michael heb dyskevera ow honen –”

“Ha’n Mytern,” a wodorras Sapt.

“Ha re’ m bo crog mar ny vèdh Michael dyskeverys y honen gans neb assay dhe’ m dyskevera vy!”

“Omborth fest teg,” yn medh Sapt.

“Mar pedhama dyscudhys,” me a bêsyas, “me a vydn avowa pùptra, ha batalyas gans an dûk. Mès i’n eur-ma th’esof ow cortos an nessa gway i’n gwèdhpoll dhorto ev.”

“Ev a vydn ladha an Mytern,” yn medh Fritz.

“Na vydn,” yn medh Sapt.

“Yma hanter a’n Whedden in Strelsau,” yn medh Fritz.

“Nyns eus ma’s aga hanter? Os sur?” Sapt a wovydnas yn freth.

“Sur – hanter poran.”

“An Mytern yw yn few dhana, rag an try erel dhe vos orth y wardya!” Sapt a grias.

“Usons – an gwir a leverta!” Fritz a grias in mes, ha golow in y vejeth. “Mar pe an Mytern yn farow hag a’y wroweth in y vedh, y fiens y oll obma gans Michael warbarth. A wodhes bos Michael dewhelys, coronal?”

“Me a’n gor, mollath Duw!”

“A dus jentyl, dre gortesy,” yn medhaf, “pyw yw an Whedden?”

“Aswonys vedhons y scon dhys,” yn medh Sapt. “Whe den jentyl yns y, usy Michael ow sensy in y vèny. ‘Mowns y ow longya dhodho, corf hag enef. ‘Ma try Rùrytânyan. Ha Frank, ha Beljan, hag onen a’th wlas jy.”

“Anjy oll yw parys dhe drehy codna mar teffa Michael ha’y gomondya,” yn medh Fritz.

“Anjy a vydn trehy codna vy, par hap,” me a brofyas.

“Tra vèth moy lyckly,” Sapt a wrug assentya. “Pyw eus obma anodhans, Fritz?”

“De Gautet, Bersonin, ha Detchard.”

“An estrenyon! Mar gler yw ’vell ebron las. Michael re’s dros ganso, ha gasa an Rùrytânyans gans an Mytern. Dre rêson ev dhe vos porposys dhe dedna an Rùrytânyans ajy dhe’n negys downha galla.”

“Dhana onen anodhans nyns esa mesk an guvyon ’wrussyn ny metya ryb an helghjy?” me a wovydnas.

“A pêns y unweyth!” yn medh Sapt, hirethek. “Y fiens y peswar i’n eur-ma, adar whe.”

Yth esa udn nosweth a vyternsys dysplegys ina vy solabrës – ùnderstondyng nag esa otham a dhysqwedhes oll ow freder nag oll ow sècret devîs dhe’m cosyns. Cowl-dhetermys en vy a’n pèth a vydnen vy gwil. Porposys en vy dhe wainya kerensa gans an bobel, moyha gallen, heb showya dysfaverans vèth dhe Michael i’n kettermyn. Indelma th’esa govenek dhybm lehe envy y scodhyoryon, ha dysqwedhes, pàn ve strif ôpyn, y bos ev ùnkynda, adar compressys.

Nyns esen vy ow tesîrya strif ôpyn bytegyns.

Th’esa les an Mytern ow tervyn keladow. Hag y fedha sport brav dhyraga vy in Strelsau, hedre ve keladow ow turya. Res o, na wrella Michael bos crefhës dre dhylâtyans!

My a erhys ow margh, ha marhogeth in rôsva nowyth ha ledan an Park Rial, gans Fritz von Tarlenheim warbarth, ha gortheby gans cortesy dour dhe bùb salujyans a recêvys vy. Ena me a wrug marhogeth dre nebes a’n strêtys, hedhy ha prena flourys orth mowes teg, ha tyilly gans bath owr. Ena, wosa dynya kebmys attendyans dell o whensys (rag yth esa lost a hanter-mil dhen orth ow holya), me a wrug marhogeth dhe drigva an Brynces Flavia, ha govyn mar mydna hy ow degemeres. An stap-ma a sordyas lowr a les, ha bos wolcùbmys gans criow a gomendyans. Meurgerys o an brynces, ha dell hyntyas an Chansler y honen heb danjer, seul voy y whrellen vy inia ow thantans, ha seul voy y fednen vy dos wor’tu ha sewyans sowyn, seul voy y fedhen creffa in sergh ow sojetys. Ny wrug an Chansler, heb mar, convedhes an caleterow esa ow lesta y gùssulyans lel dres ehen. Bytegyns ny yllyn vy myshevya dre vysytya only. Hag yth esa Fritz orth ow scodhya i’n vreus-ma gans bolùnjeth o marthys dhybm, erna dheuth ev ha confessya yma chêsôn ganso kefrës a vysytya chy an brynces, nag o tra vèth ma’s whans brâs gweles an arlodhes anedhys dhe’n Brynces, ha’n gowethes dh’y golon, Contes Helga von Strofzin.

Etyket a wrug dhe Fritz gweres in y wovenek. Pàn veuv vy gedys ajy dhe rom an brynces, th’esa ev ow remainya gans an gontes i’n worstevl. I’n despît dhe’n bobel hag oll an servons ow crowdra, ny’m beus dowt vèth anjy dhe spêdya in kescows pryva. Saw nyns esa spâs dhybm predery anodhans, rag

my dhe wary an môvyans moyha tyckly in oll an gwëdhpoll cales. Res o gwetha an brynces dhe vos kerenjedhek dhybm – kefrës mygyl dhybm. Res o dysqwedhes kerensa dhedhy – heb omglôwes. Res o tanta abarth den aral, ha gwil hedna – heb qwestyon hy dhe vos prynces, o pò nag o – worth an tecka mowes dell re welys bythqweth. Wèl, me a’ m kenerthas ow honen dhe’n ober, hag êsya ny veu pàn wrug hy ow recêva gans ancombrynsy meur y worhan. Fatell sowenys vy owth obery ow devîs, y fëdh hedna apert alebma rag.

“Th’esta ow qwainya cùrun lorwëdh owr,” yn medh. “Te yw haval dhe’n pryns in Shakespeare o transformys pàn veuva mytern. Ha my owth ankevy – te yw Mytern in gwir, a sera rial.”

“Ha’ m govyn dhyso yw, na wrelles leverel ma’s myns a dherif dha golon – ha na wrelles cria vy ma’s gans ow hanow.”

Hy a wrug aspia tecken orthyf.

“Pës dê ov vy dhana, ha prow, Rudolf,” yn medh. “Dar, dell leverys dhis, dha very fâss yw chaunjys.” Me a wrug aswon an prais, saw nys en vy attês i’n desten. Ytho me a lavaras:

“Ow broder yw dewhelys, dell esof ow clôwes. Ev rej êth neb tro i’n pow, a na wrug?”

“In gwrioneth, yma va obma,” yn medh, ow plegya tabm tâl.

“Termyn hir ny yll sensy y honen, dell hevel, pell dhort Strelsau,” me a verkyas, in udn vinwherthyn. “Wèl, dê yw gena ny oll y weles ev. Dhe nes yma va, dhe well.”

An brynces a dowlas golok warna vy, ha golow dydhanys in hy lagasow.

“Dar, a genderow? A yllyth obma –?”

“Gweles dhe well myns usy va ow qwil? Par hap,” yn medhaf. “Ha prag yth osta pës dê?”

“Ny leverys y bosama pës dê,” hy a worthebys.

“Yma nebes tus orth y leverel i’th hanow jy.”

“Yma lies den taunt,” yn medh, delycyùs hy gooth.

“Dha vënyng yw, onen taunt ov vy martesen?”

“Ny yll dha Vrâster bos taunt,” yn medh, ow qwil cortesy a fâls-revrons, saw hy a geworras, yn tregynus ha wosa powes cot: “Marnas, hèn yw –”

“Wèl, marnas pëth?”

“Marnas ty a lavar nag yw bern gena vy, na poynt na crack a’ m besias, ple ma Dùk Strelsau i’n bÿs.”

A pe unweyth in ober my dhe vos an Mytern!

“Nys yw bern genes sy, ple ma Michael genderow –”

“Agh, Michael genderow! Th’esoma vy orth y gria Dùk Strelsau.”

“Th’esta orth y gria Michael pesqweyth may whrelles y vetya?”

“Esof – herwyth arhadow dha das.”

“Convedhys. Ha lebmyn herwyth arhadow vy?”

“Mars yw hedna dha arhadow in gwir.”

“Ogh, dowt vëth! Res yw dhyn oll bos wheg dhe Michael cuv.”

“Ha dha arhadow yw recêva y gothmans inwedh, a dybaf?”

“An Whedden?”

“Yw hedna gà hanow genes sy kefrës?”

“Rag res yw dhybm glena dhe’n fassyon. Saw nyns esof owth erhy dhis recêva den vèth mar nyns yw a’th vodh.”

“Marnas recêva ty dha honen?”

“Abarth dhybm my a wra pesy. Ny allaf erhy.”

Pàn esen vy ow còwsel, y feu banlev wàr an strê. An brynces a wrug fysky dhe’n fenester.

“Otta va!” hy a grias. “Eâ – Dùk Strelsau!”

Me a wrug minwherthyn, heb leverel tra vèth.

Hy a dheuth arta dh’y eseth. Nebes termyn yth esen ny esedhys in taw. An tros wàr ves a wrug lehe, mès my a glôwas trettyans a dreys i’n worstevel. Me a dhalathas còwsel mater kemmyn. Y turya lower mynysen. An qwestyon o, pleth esa Michael i’n tor’-na, mès yth o genama gwell heb mellya. Desempys, er ow marth, Flavia a wrug clòsya hy dêwla ha govyn, meur frobmys hy lev:

“Os fur pàn wreth indelma y serry?”

“Eh? Pywa? Pana vaner y serry?”

“Dar, nyns yw va gesys dhe wortos?”

“A genytherow wheg, strechya ny vadnaf vy –”

“Wèl dhan, eus dhodho cubmyas entra?”

“Heb mar, ha ty parys.”

Hy a dowlas golok a benbleth orthyf.

“Ass osta stranj,” yn medh. “Certan ny yller presentya den vèth ha my in dha lôk.”

Otta nosweth worhanus a vyternsys!

“Etyket dâ dres ehen!” me a grias. “Saw my a gollas cov yn tien. Ha mar pen vy ow honen oll gans neb aral, a ny yller dha bresentya jy?”

“Te a wor mar dhâ dell worama vy. Gyller, awos my dhe vos a’n Goos.” Ha penbleth in hy golok whath.

“Ny allama nefra perthy cov a’n rêwllys fol-ma,” yn medhaf, idhyl lowr, ha my ow mylega Fritz i’m preder rag na wrug ev desky dhybm. “Saw me a vydn amendya ow fowt.”

Me a labmas in bàn, eger y an daras yn freth, ha kerdhes i’n worstevel wàr rag. Th’esa Michael a’y eseth orth tâbel, ha’y dâl plegys yn sevir. Th’esa pùbonen aral a’ga sav, saw Fritz yn unsel (ky yonk ha dyveth!), o esedhys oll syger wàr jair brehek, ow flyrtya gans Contes Helga. Ev a savas, toth dâ ha revronsus, pàn wrug vy entra, ha hedna ow poyntya dh’y fowt kyns a vern. Cales ny veu convedhes na vedha Fritz meugerys dhe’n Dùk.

Me a wrug istyna ow leuv. Michael a’s kemeras, ha my orth y vyrla. Ena me a’n tednas ajy dhe’n rom aberveth.

“A vroder,” yn medhaf, “mar cothfen vy dha vos obma, ny venses gortos ma’s mynysen ha my ow covyn orth an brynces ry cubmyas dhybm a’th try dhedhy.”

Ev a wrug aswon grâss dhybm, pòr yêyn. An den a’n jeva meur a dalent, saw ny ylly ev keles emôcyon. Cler o dhe bùb huny, estren kyn fe, dell en vy cas ganso, ha dell o cas ganso dhe voy pàn y’m gwely ev gans Prynkes Flavia warbarth. Bytegyms, me yw ogas sur y bos ev ow whelas cudha an dhew hâtyans-ma, ha dres hedna y bos ev ow tria perswâdya dell esa ow cresy my dhe vos an Mytern in gwir. Ny’n godhyen certan. Mès cam na ylly Michael cresy an dra, marnas an Mytern a veu faitour kefrès hartha ha moy conyng ages my (ha me ow tallath estêmya ow honen i’n rol-na). Mar nyns esa va ow cresy, ass o dyflas dhodho godhvós revrons, heb dowt, ha clòwes ow “Michael” ha’m “Flavia” vy!

“Dha dhorn yw hùrtys, a sera rial,” ev a verkyas, brâs y awhêr.

“Yw, th’esen vy ow qwary gans brithky” (porposys en vy dh’y vòvya), “ha dell wosta, broder, yma crowsecter in keun a’n par-na.”

Ev a vinwharthis yn trenk, ha’y lagasow tewl ow powes warna vy pols.

“A nyns eus peryl i’n brath?” Flavia a grias, sodyn hy fienasow.

“Peryl vèth a’n brath-ma,” yn medhaf. “Mar rollen vy dhodho spâs dhe vrathy downha, y fia ken mater oll, a genytherow.”

“Saw sur, yth yw va destries?” yn medh hy.

“Nag yw na whath. Yth eson ny ow cortos mar pèdh y vrath ow myshevya.”

“Ha mar pèdh defry?” a wovydnas Michael, der y vinwharthis trenk.

“Ny a vydn y gronkya wàr y bedn, a vroder,” yn medhaf.

“Ha ty heb gwary ganso namoy?” Flavia a wrug inia.

“My a wra gwary martesen.”

“Ev a yll brathy arta.”

“Heb dowt ev a vydn assaya,” yn medhaf, in udn vinwherthyn.

Ena me a gemeras own y fydna Michael leverel nampèth may fedhen vy constrînyys dhe settya grêvons orto (kyn hyllyn vy showya cas, res o dhybm fâcyà dell en vy leun a favour). Me a dhalathas praisya studh spladn y rejyment, ha’ga lel-salujyans in dèdh an cùrunyans. Alena me a dremenys in descryvyans, meur y lowena, a’n chy helghya a wrug ev lendya dhybm. Saw ev a savas sodyn in bàn. Th’esa y garadôwder ow tyfygya. Ev a wrug dyharas ha gorhemmyñ farwèl. Bytegyñs, pàn dheuth dhe’n daras, ev a hedhys ha leverel:

“Yma try hothman whensys fest dhe gemeres an onour a vos presentys dhis, a sera rial. Ymowns y i’n worstevl.”

Me a wrug omjùnyà dhodho heb let, ha gorra ow bregħ der y vregħ y honen. An tremyn wàr y fâs o mel dhybm. Ny a entras i’n worstevl in maner pòr vroderek. Michael a sînas, ha treden a wrug kerdhes in rag.

“An dus jentyl-ma,” yn medh Michael, gans cortesy stâtly a ylly ev, res alowa in jùstys, ùsya perfeth y es ha’y dhynyta, “anjy yw an moyha lel, moyha len a’n servons dhe’th Vrâster, ha’n moyha stedfast ha’n moyha kerenjedhek a’m cothmans vy.”

“Dre rêson an dewetha grònd, kebmys ha’n kensa,” yn medhaf, “yth ov vy pòr lowen a’ga metya.”

Anjy a dheuth onen hag onen, hag abma dhe’m dorn. De Gautet, gwas hir ha tanow, ha blew y bedn ow sevel strait in bàn ha’y vinvlew polyshys gans cor. Bersonin, an Beljan, den corfak a hirder cresek, pedn mol (kyn nag o va pell dres deg bloodh warn ugans). Ha’n dewetha, an Sows, Detchard, gwas a fâs cul, melen y vlew trehys pòr got, ha brons y fysment. Den formys teg o va, ledan in gwarr ha mon in clun. Breselor dâ, mès trespassor, dell y’n brusys vy. Me a wrug còwsel orto in Sowsnek, gans leveryans estrednek scav, ha’n pollat a vinwharthis, re’m leouta, kyn cudhas ev an wharthis wàr nùk.

“Ytho Mèster Detchard yw kevrydnys i’n kevrîn,” me a brederas.

Wosa ryddya ow honen a’m broder ha’y gothmans, me a wrug dewheles rag leverel ‘Duw genes’ dhe’m kenytherow. Th’esa hy a’y sav orth an daras. My a worhemmydnys farwèl, ha kemeres hy leuv i’m leuv vy.

“Rudolf,” yn medh, pòr isel hy lev, “a ny vedhys war?”

“Pandra vedhama war anodho?”

“Te a wor – ny allaf leverel. Saw gwra predery pandr’yw valew dha vèwnans dhe –”

“Wèl, dhe –?”

“Dhe Rùrytânya.”

Esa an gwir dhybm ha my ow qwary an part? Pò en vy camdybys, ow qwary an part byttele? Ny wòn. Th’esa drog í’n eyl fordh hag in hy ben, ha leverel an gwrióneth ny vadnaf lavasos.

“Only dhe Rùrytânya?” me a wovydnas yn clor.

Rudhyans sodyn a dhysqwedhas dres hy bejeth heb parow.

“Dhe’th cosyns inwedh,” yn medh.

“Cosyns?”

“Ha dhe’th kenysterow,” hy a whystras, “ha’th vaghteth ker.”

Ny yllyn vy lavar vèth. Me a abmas dh’y leuv hy, ha mos in mes, ow mylega ow honen.

Wàr ves me a gafas Mèster Fritz, dybreder a’n servysy yn tien, ow qwary corden besias gans Contes Helga.

“Dhe’m cregy!” yn medh. “Ny yllyn ny brasy pùb termyn. Re bo dhe’n gerensa hy radn.”

“Dell ov vy plegys dhe dyby in ketelma,” yn medhaf. Ha Fritz, esa rybof kyns, a’n settyas y honen gans revrons wàr ow lerg’h.

CHAPTRA 9

TÂBEL TÊ HA PORPOS NOWYTH DHE HEDNA

Mar teffen vy ha derivas a’m bêwnans pùb jorna í’n termyn-na, y halsa an manylyon bos dyscans dhe bobel nag eus ow codhvos palycys a’n tu aberveth. Mar mednen vy dyscudha nebes taclow kelys a wrug vy clôwes, y fia an re-na testen meur hy les dhe wlasegoryon a’n uhella der oll Ewrop. Ny vadnaf gwil nag an eyl nag y gela. Y fien vy kychys inter an Scylla a dhyfretthter ha’n Carybdys a dhrog-anfurneth. Meur gwell via goheles kenyster derivas tyckly, dell gresaf, heb tûchya ma’s an drâma kevrînek o gwarys í’n tor’-na in gwlaseth Rùrytânya in dadn vejeth an dowr. Res yw dhybm heb leverel ma’s hebma: ny veu ow faitourieth kel dyskeverys in maner vèth. Y wharva camgemeryans traweythyow. Y feu teckednow cales. Reqwîrys o oll an dothter ha jentylys í’m mèstry rag gwil smoth ha teg pesqweyth may feuv vy cablus, dell hevelly, a remembrans gwadn, pò dygof a lower den aswonys dâ. Saw me a scappyas, ow ry grassow, í’m preder vy, dell leverys kyns, dhe’n very bolder a’n venturyans. Dell gresama, omwil kepar ha pàn vien vy Mytern Rùrytânya, hèn o meur êsya, ha ty ow regardya bos dhybm an hevelep corforek ragtho, ages omhevelly dhe’m kentrevak a’n nessa rewjy. Udn jèdh y teuth Sapt dhe’m rom. Ev a dowlas lyther dhybm, ha leverel:

“Danvenys dhyso – screfa benow, dell dybaf. Saw kyns hedna, yma nowodhow dhe whedhla dhis.”

“Pandr’yw hedna?”

“Ma an Mytern in Castel Zenda,” yn medh.

“Fatla wodhes?”

“Awos bos an hanter aral a Whedden Michael í’n le-na. Me a wrug govynadow, ha ‘mowns y oll aga thry í’n tyller – Lauengram, Krafstein, ha Rupert Hentzau yonk: try drogwas a’n tecka, re’m leouta, in oll Rùrytânya.”

“Wèl?”

“Wèl, yma Fritz ow temondya ty dhe varchya dhe’n Castel gans marhoglu, trooslu ha godnys brâs.”

“Ha whythra í’n pollgledh?” me a wovydnas.

“Hedna kefrès,” yn medh Sapt, gans gwenwharth. “Ha ny heb cafos corf an Mytern byttedhewetha.”

“Os certan y bos ev i’n tyller-na?”

“Lyckly dres ehen. Ot an try jaudyn ena. Dres hedna, derevys yw an pons pùb eur oll, hag owth entra nyns eus den vèth heb arhadow dhort Hentzau yonk, pò dhort Michael Du y honen. Porrès res yw kelmy Fritz dre lovan.”

“My â dhe Zenda,” yn medhaf.

“Muscok osta.”

“Par termyn.”

“Ogh, par hap. Ha remainya rag nefra kefrès, pùb lycklod.”

“Martesen, a goweth,” yn medhaf, heb awhêr.

“Dywharth yw tremyn y Vrâster,” Sapt a wrug merkya. “Fatla gans an garorieth?”

“Mollath Duw, sens dha glap!” yn medhaf.

Pols yth esa va ow meras veras orthyf, ena ev a dùchyas y bib. Gwir poran: crowsek en vy. Ha me a wrug pêsyas treus:

“Pypynag oll may fednen vy mos, ‘ma bagas a bolatys ow clena dhybm in udn folya.”

“Me a’n gor. Th’ov vy aga mêster,” ev a worthebys, meur y galmynsy.

“Prag yma otham?”

“Wèl,” yn medh Sapt, ow byffya, “ancombrus ny via màn dhe Michael Du, mars ylly jy dhe goll. Mar pes gyllys, y fia an gam coth, an gam a wrussyn ny lettya, dhe wary unweyth arta – ev a vensa saya, dhe’n lyha.”

“Me a wor omwetha ow honen.”

“Ma De Gautet, Bersonin ha Detchard in Strelsau. Ha pùbonen anodhans mar barys, a vab, dhe drehy codna dhyso dell ov vy dh’y drehy dhe Michael Du, hag anjy a wrussa fâlslych dhe voy. Pandr’yw an lyther?”

Me a’n egoras ha redya yn heglew:

“Mars yw an Mytern whensys dhe wodhvoss myns yw bern brâs dhe’n Mytern, gwrêns kepar dell usy an lyther-ma orth y worhemmyrn. In pedn Rôsva Nowyth yma chy desedhys wâr splat efan. Dhe’n chy yma colovenva, hag imach a nymf settys warnedhy. Yma fos ow keas an lowarth; ha yet i’n fos adhelergh. Haneth dêwdhek eur, mar mydn an Mytern entra heb coweth der an yet-na, trailya adhyhow, ha kerdhes ugans lath, ev a wra cafos chy hâv, ha stairys whegh ow lêdya dhodho. Mar teu ev hag ascendya, ha entra aberveth, ev a wra metya onen a dherif neppêth eus ow tûchya y vêwnans ha’y se rial yn clos. Hêm yw screfys gans lel-gothman. Res yw dhe’n Mytern bos y honen oll. Mar mydn ev sevel orth aswon an galow, y vêwnans a vèdh in peryl. Bydnar re dhysqwetha hebma dhe dhen vèth, poken ev a wra dyswil benyn, ha hy orth y gara. Nyns eus gyvyans vèth in Michael Du.”

“Nag eus,” Sapt a wrug merkya, ha my devedhys dhe’n dyweth. “Mès dythya lyther pòr dhainty, hedna ‘yll ev yn tâ.”

Y’m bo an keth ervirans. Saw pàn vydnys vy tôwlel an lyther dhe scùll, me a welas moy screfa wâr an tu aral.

“How! ‘ma moy.”

“Mars esowgh owth hockya,” y pêsyas, “gwrewgh omgùssulya gans Coronal Sapt –”

“Eh,” an den jentyl-na a grias in mes, sowthenys gwir. “Ov vy brâssa fol dh’y breus ages ty?”

Me a wevyas dorn dhodho, rag may whrella taw.

“Gwrewgh govyn orto, py benyn a vydn gwil oll hy ehen orth lettya an dûk rag demedhy y genytherow, ytho orth y lettya rag bos mytern? Ha gwrewgh govyn: yw tâl-lytheren hy hanow – A?”
Me a labmas wâr dreys. Sapt a worras y bib dhe’n lusewegyn.

“Antoinette de Mauban, re’n ebron dhâ!” me a grias.

“Fatell wodhesta?” Sapt a wovydnas.

Me a dherivys myns a wodhyen vy a’n venyn-ma, ha fatla wodhyen. Ev a inclynyas pedn.

“Wèl, in gwir, re wharva kedrydn vrâs inter hy ha Michael,” yn medh, gyllys in prederow.

“Mar pe bolùnedhek, hy a via les dhe ny par hap,” yn medhaf.

“Michael, bytegyns, a screfas an lyther-na, dell gresaf.”

“Dell gresama kefrës, saw determys ov vy dhe vos sur ha certan. Me a vydn mos, Sapt.”

“Nyns êth màn. Y fydnaf vy mos.”

“Nyns êth jy ma’s only dhe’n yet.”

“My a wra mos dhe’n chy hâv.”

“Dhe’m cregy mars êth dy!”

Me a savas in bàn ha posa orth an glavel wâr dhelergh.

“Sapt, th’esof ow cresy i’n venyn-ma. Ytho my a wra mos.”

“Nyns esof vy ow cresy in benyn vèth,” yn medh Sapt. “Ytho mos ny wrêta.”

“Y whrama vy mos dhe’n chy hâv, poken dewheles dhe Englund,” yn medhaf.

I’n tor’ma yth esa Sapt ow tesky worteweth, pan pellder a ylly ev lêdya pò drîvya poran, ha pana dermyn a resa ev holya.

“Hedre ven ny i’n gwary, ’ma an euryor ow resek,” me a geworras. “Pùb dèdh may fednyn ny gasa an Mytern i’n vagh, y teu peryl nowyth. Pùb dèdh may fednen vy gwil wis indelma, y teu peryl nowyth. Sapt, res yw dhyn gwary peryl brâs. Res yw dhyn inia toth an gam.”

“Re bo indelha,” yn medh, in udn hanaja.

Wâr verr lavarow, eskynys veun ny wâr geyn margh, hanter wosa udnek a’n nos. Fritz o gesys rag gwardya unweyth arta, ha pedn agan fordh ny veu dyscudhys dhodho. Pòr dewl o an nos. Ny wrug vy gwysca cledha. In le hedna, th’esen vy ow ton revolver, collel hir, ha lugarn dall. Ny a dheuth dhe’n yet, a’n tu wâr ves. Me a wrug skydnya. Sapt a brofyas leuv dh’y shakya.

“My a vydn gortos obma,” yn medh. “Mar pèdh neb godn clôwys, my a wra –”

“Remainya i’th tyller. Poken nyns eus dhe’n Mytern chauns vèth. Bydnar re bo myshef dhyso kefrës.”

“An gwir a’th eus, a vab. God spêda dhis!”

Me a bockyas an yet bian. Ev a wrug omry, ha my ow cafos ow honen in prysk gwyls a neb sort. Yth esa trûlergh gwelsek, ha me orth y holya gans rach, wosa trailya adhyhow dell veu gorhemmys. Ow lugarn o degës, th’esa an revolver i’m dorn. Ny glôwys son vèth. Wharê neppèth brâs ha tewl a apperyas yn tyscler mes a’n tewolgow dhyraga vy. An chy hâv o va. Pàn dheuth vy dhe’n stairys, me a wrug ascendya ha dierbyn daras gwadn, diantel, cregys wâr an clycket. Me a’n egoras in udn herdhya, ha kerdhes ajy. Benyn a stêvyas dhybm ha sêsya ow leuv.

“Gwra degea an daras,” hy a whystras.

Me a wrug obeya, ha trailya golow an lugarn warnedhy. Th’esa gwysk gordhuwher in hy herwyth, pòr feythus hy aparell, ha’y thecter tewl dh’y verkya o dysqwedhys marthys dâ in golow crev an lugarn.

An chy hâv o rômyk lobm, heb mebyl vèth ma's copel a jairys ha tâbel bian horn, a'n sort a yll den gweles in lowarth tê pò coffyva air ôpyn.

"Na wra cows," yn medh. "Termyn nyns eus lowr. Golsow! Aswonys owgh dhybm, Mêster Rassendyll. Me a wrug screfa an lyther-na, in dadn arhadow an dûk."

"Dell dybys vy," yn medhaf.

"Warlergh ugans mynysen treden a dheu dhe'th ladha jy."

"Treden – try a'n Whedden?"

"Eâ. Res yw dhywgh voydya kyns. Mar ny wrewgh, y fedhowgh ledhys –"

"Pò ledhys vedhons ynny."

"Golsow, golsow! Pàn vewgh ledhys, an re-ma a dheg agas corf dhe gwartron isel i'n dre, dhe vos trovys i'n le-na. Michael a vydn dalhedna agas cothmans heb let – Coronal Sapt ha Capten von Tarlenheim kyns oll – declarya studh esedhva in Strelsau, ha danvon messejer dhe Zenda. Y fèdh an try aral ow moldra an Mytern i'n Castel, ha'n dûk ow teclarya y honen pò an brynces, an eyl pò hy ben – ev y honen, crev lowr mar pèdh ev. In pùb câss, ev a vydn hy demedhy, ha bos mytern in ober, ha'n títel a verr spÿs. A wodhowgh convedhes?"

"Towl tôwlÿs teg. Saw prag, madama, yth esowgh –?"

"Gas ny dhe leverel y bosama Cristyon – pò dhe leverel y bosaf ow perthy envy. A Dhuw ker! a welama maryach dhedhy hy? Now kewgh. Mès gwrewgh remembra – res yw gwarnya porrês – nefra ny vedhowgh saw, na mo na myttyn. Yma treden, orth agas holya avell gwethlu. A nyns yw gwir? Wèl, yma treden orth aga holya an re-na. Nefra nyns usy treden Michael moy ès dew cans lath wâr agas lerg. Ny vèdh pris agas bêwnans unweyth myjyn mar y'gas cafons y heb gwethyas. Now kewgh. Nâ, an yet yw gwardys heb dowt solabrès. Kewgh an stairys wâr nans, son vèth, mos dres an chy hâv, cans lath wâr rag, ha why a wra dos dhe skeul orth an fos. Tremena, ha ponya avell cath gans tan."

"Ha why?" me a wovydnas.

"Yma dhybm ow gwary vy inwedh. Mar codhvyth an dûk an pèth a wrug avy, omvetya arta ny wren ny màn. Mar ny wodhvyth, y fedhama par hap – saw ny vern. Kewgh heb let."

"Mès pandra vydnowgh derivas orto?"

"Na dheuthowgh – tell wrussowgh convedhes cast."

Me a gemeras hy leuv hag abma dhedhy.

"Madama," yn medhaf, "haneth why re servyas an Mytern yn tâ. Ple ma ev i'n Castel?"

Hy a wrug iselhe hy lev bys in whystrans ownek. Ha my ow coslowes dywysyk.

"Yma den ow tos, dres an pons derevel, dhe dharas poos. Hag adrèv an daras – Whyst! Pandr'ÿw hedna?"

Treys a sonas wâr ves.

"Mowns y devedhys! Re scon yns y! Re'n ebron dhâ! re scon yns y!" ha'y fâss gyllys mar wydn avell corf marow.

"Dell hevel dhybm," yn medhaf, "knack adermyn yns y."

"An lugarn, gwrew' degea. Awot aswy idn i'n daras. Yw gwelÿs geno'why?"

Me a worras lagas dhe'n aswy. Wâr an iselha stair me a welas try fygùr dyscler. Me a wrug antelly an revolver. Antoinette a settyas hy dorn in hast wâr ow dorn vy.

"Why a yll ladha onen," yn medh. "Saw pana sewyans?"

Y teuth lev dhe glôwes – lev esa ow còwsel Sowsnek perfeth.

“Mêster Rassendyll,” a lavaras.

Ny wrug vy gortheby.

“Whensys en ny dhe gescows geno’why. A vydnowgh promyssya na wrewgh tedna godn kyns ès my dhe worfenna?”

“Yw an plesour-ma, my ow kescôwsel gans Mêster Detchard?” yn medhaf.

“Ny vern henwyn.”

“Dhana gesowgh ow hanow vy heb mencyon.”

“Dâ lowr, a sera rial. Yma kynyk genama, dhe brofya dhe why.”

Th’esen vy ha’m lagas whath orth an aswy. Ascendys veu an treden grîsys dew dhe voy. Th’esa try revolver ow poyntya poran i’n daras.

“A vydnowgh gasa ny dhe entra? Th’eson ny ow tedhewy agan leouta rag sensy arsaf bresel.”

“Na rewgh trest,” Antoinette a wrug whystra.

“Ny a yll talkya der an daras,” yn medhaf.

“Saw why a yll egery ha tedna,” Detchard a wrug contradia. “Ha kyn hyllyn ny gorra dyweth dhe why, why a yll gorra dyweth dhe onen ahana ny. A vydnowgh dedhewy agas leouta na wrewgh tedna, hedre ven ny ow kescôwsel?”

“Na rewgh trest,” Antoinette a wrug whystra unweyth arta.

Y teuth tròm-tybyans dhybm. Me a’n consydras rag tecken. Hewil o, dhe’m breus.

“Th’esof ow tedhewy ow leouta na wrama tedna kyns ès dell wrello’why,” yn medhaf. “Saw ny vadnaf gasa entrans dhywgh. Sevowgh ha côwsel wâr ves.”

“Hèn yw fur,” yn medh.

Ascendys veu aga thry dhe’n dewetha gris, le may whrussons y sevel ogas dhe’n daras, a’n tu avês. My a wrug gorra scovarn dhe’n aswy. Nyns esen vy ow clôwes ger vèth, mès y feu pedn Detchard settys ogas dhe bedn an hirra a’y gowetha (De Gautet, dell wrug vy desmygy).

“Hm! Kescùsulyans pryva,” me a brederas. Ena me a lavaras yn heglew:

“Wèl, a dus jentyl, pandr’yw an kynyk?”

“Tremen diogel bys i’n or, ha hanter-cans mil bens, sterlyn.”

“Nâ, nâ,” Antoinette a whystras moyha isel. “Fâlslych anjy a wra.”

“Hèn yw larj teg,” yn medhaf, owth aspia der an aswy. Th’esens y oll clos, an eyl dh’y gela, a’ga sav lebmyknack orth an daras.

Sowndys veu colon an dus vylen-ma solabrës, ha scant nyns esa otham dhybm a warnyans Antoinette. Porposys êns y dhe stêvya aberveth peskytter may fen vy bysy in cows.

“Roy dhybm mynysen rag ombredery,” yn medhaf. Ha me a glôwas, dell hevelly, wharth wâr an tu ’ves.

My a wrug omdrailya orth Antoinette.

“Sevowgh ogas dhe’n fos, pell dhyworth lînen setha an daras,” me a whystras.

“Pandra vydnowgh gwil?” hy a wovydnas, hag own inhy yn frâs.

“Why a wel yn tâ,” yn medhaf.

Me a gemeras an tâbel bian horn in bàn. Nyns o va poos, dhe dhen a’m crefter vy, hag yth esen vy orth y sensy er an treys. Th’esa an top balegys dhyragof ow formya leun-skew dhe’m pedn ha’m corf. Me a

wrug staga an lugarn degës wâr ow grugys ha gorra an revolver in pocket in nes dorn. Desempys me a welas an daras ow qwaya bohes y grèn – par hap rag an gwyns, par hap rag dorn orth y brevy a’n tu avês.

Me a wrug kildedna pelha gyllyn dhyworth an daras, ha sensy an tâbel i’n stubm re dhescrefys vy. Ena me a grias yn uhel:

“A dus jentyl, kemerys yw gàs kynyk, ha my ow scodhya wâr gàs leouta. Mar mydnowgh egeri an daras –”

“Gwrewgh y egeri agas honen,” yn medh Detchard.

“Ma va gwrës dhe egeri in mes,” yn medhaf. “Sevowgh pols wâr dhelergh, a dus jentyl, rag na wrellen gâ gweskel pân vo egerys.”

My êth ha tava an clycket in udn fysla. Ena my a dheuth dyson bys i’m tyller arta, wâr vleyen ow threys.

“Ny worama egeri!” me a grias. “Maglys yw an clycket.”

“Tety valy! My a’n egor!” a grias Detchard. “Flows, Bersonin, prag na? Eus own dhis arâg udn den?”

Me a wrug minwherthyn ina vy ow honen. Wâr nùk an daras a veu egerys gans nell. Dewyn lugarn a dhysqwedhas an try gwas a’ga sav wâr ves, an eyl ogas dh’y gela, ha’n revolvers parys dhe dedna. Gans garm, me a bonyas toth men der oll an chy hâv ha’n porth egerys. Try thedn a sonas ha dehesy warbydn ow scoos vy. Tecken moy, ha my a labmas in mes ha’n tâbel a’s sqwattyas wâr gres aga greuv hag in kemmysk a goodh, a gùssyans, a gedrydn, anjy ha my ha’n tâbel colodnek-na, th’esen ny ow rolya mes a’n chy hâv, oll an stairys dhe’n dor. Antoinette de Mauban a wrug scrîja, mès my a savas wâr dreys, ha wherthyn freth.

De Gautet ha Bersonin o growedhys kepar ha tus clamderys. Th’esa Detchard in dadn an tâbel, saw ev a’n herdhyas dhe ves kyns ès my dhe dhascafes omborth, ha tedna unweyth arta. My a wrug derevel ow revolver vy ha tedna uskys. Me a’n clôwas ev ow cùssya, ena me a dhalathas ponya avell ewyk, in udn wherthyn, dres an chy hâv ha ryb an fos ahës. Me a glôwas treys wâr ow lerg, trailya, ha tedna, udn tedn moy rag fortyn dâ. An treys a wrug cessa.

“Dell y’m carra Duw,” yn medhaf, “re bo hy gwirleverys in mater a’n skeul!” Rag an fos o onen uhel, ha brojow horn warnedhy awartha.

Eâ, otta hy. Me a wrug lebmel ha dos dresty, oll in mynysen ha na hen. Me a wrug omdrailya wor’tu ha’m kensa dallath, ha gweles an vergh. Ena me a glôwas godn. Sapt o hedna. Ev a wrug agan clôwes, hag yth esa va ow strîvya yn coneryak orth an yet, degës in dadn alwheth, hag ow martholya warnodho hag ow tedna aberth in toll an alwheth kepar ha den varys. Nakevys yn tien, fatell o res dhodho heb kemeres radn i’n vatel. Ytho my a wharthas unweyth arta, ha tackya dorn wâr y scodh, ow leverel:

“Deus tre dhe’n gwely, sos coth. Y’m beus an tecka whedhel tâbel tê dell alles clôwes bythqweth!”

Ev a blynchya ha cria: “Selwys osta!” ha gwasca ow leuv. Mès wosa tecken ev a geworras:

“Ha prag orth an jowl y wherthyth jy?”

“Peswar den jentyl hag udn tâbel tê introdha,” yn medhaf, ha wherthyn whath, rag solas dâ dres ehen a veu gweles an try javal fethys yn tien ha scattrys der arv nag o moy mortal ès tâbel tê kemmyn.

Gans hedna, gwra merkya, me a wrug kewera ow fromys, heb tedna kyns ès dell wrellons y.

CHAPTRA 10 CHAUNS BRAV DHE’N HARLOT

Ûsadow Penrewler an Creslu o danvon derivas orta vy, pùb dohajêdh, tûchyng studh an bedncyta ha cowntnans an bobel: an scrif ow comprehendya inwedh daromres an persons esa an creslu ow sensy in dadn asprians herwyth arhadow. Abân dheuth vy dhe Strelsau, y fedha Sapt ow redya an derivas,

gans mencyon dhybm a'n poyntys o dhe les. I'n dëdh warlergh aventur an chy hâv, ev a wrug entra pàn esen vy ow qwary dorn a *écarté* gans Fritz von Tarlenheim.

"An derivas yw leun lowr a mater les hedhyw dohajëdh," ev a wrug merkya, in udn esedha.

"A wrusta cafos," me a wovydnas, "ger a certan kedrydn?"

Ev a shakyas pedn ha minwherthyn.

"Me a gafas hebma kyns," yn medh. "'Y Uhelder Dùk Strelsau a wrug qwyttya an cyta (pòr sodyn, kebmys yw dhe wodhvos), ha lower esel a'y vëny ganso. Dell yw cresys alës, pedn y fordh a veu Castel Zenda, saw y goscar a viajyas wàr an fordh marhogeth, adar in train. Mêstrysy De Gautet, Bersonin ha Detchard êth udn our a'y wosa, ha'n dewetha anodhans ow ton y vregh in grugys gwarr. Skyla y woly nyns yw godhvedhys, mès yma skeus ev dhe vos kevradnak in omlath dewdhen, ow longya dhe neb carorieth.'"

"Versyon pell a'n gwir," me a wrug compla, fest lowen a wodhvos my dhe settya ow merk wàr an gwas.

"Ena th'eson ny ow tos dhe'n darn-ma," Sapt a bêsyas. "'Madame de Mauban re beu departys wàr hens horn orth hanter-dëdh. Hy a wrug prena tôkyn dhe Dresden -'"

"Plesour coth yw hedna gensy," yn medhaf.

"'Ma an train dhe Dresden ow powes in Zenda.' An gwas-ma yw pollat skentyl. Ha golsow hebma wàr an dyweth. 'Dâ lowr nyns yw cowntnans an bobel í'n cyta. Yma cabel warbydn an Mytern' (dell wodhes, ev yw comondys a leverel dhe blebmyk) 'drefen nag usy va ow qwil myns a vo res adro dh'y varyach. Acording dhe wovynadow in mesk holyoryon an Brynces Flavia, hy Uhelder Rial re beu offendys yn town, cresys dell yw yn kemmyn, dre lowsethes y Vrâster. Yma an bobel gemmyn ow copla hy hanow gans hanow Dùk Strelsau, ha'n dùk ow qwainya kerensa lowr gans an bobel der an tybyans-ma.' My re wrug darlesa derivadow, fatell vydn an Mytern ry haneth gwary dauns rial, rag onora an brynces, ha dâ yw an effeth."

"Heb gwil mencyon dhybm kyns," yn medhaf.

"Ogh, pùptra yw darbarys!" yn medh Fritz, in udn wherthyn. "My a wrug gwetyas may fo."

Sapt a drailyas dhybm ha leverel sherp hag yn ervirus:

"Res yw dhis hy thanta haneth, a wosta?"

"Brâs yw an lycklod ha my orth hy gweles heb cowetha," yn medhaf. "Owt Sapt, a gresyth my dhe gafos caletter?"

Fritz a whystras nebes barrys ilow. Ena ev a lavaras: "Te a wra cafos dell yw fest êsy. Mir, cas yw genama leverel hebma, saw yma otham. Contes Helga a dherivys fatell yw an brynces codhys in sergh brâs dhe'n Mytern. Abàn veuva cùrunys, yma dysplegyans a bris in hy freder ha'y holon. An gwir qwit yw hy dhe vos golies yn town gans lowsethes apert an Mytern."

"Ass yw cabûlva í'n cowel!" yn medhaf, in udn hanaja.

"Tety valy!" yn medh Sapt. "Geryow teg orth mowes teg: a ny wrusta kyns? Nyns yw hy whans na hen."

Yth esa Fritz ow convedhes ow ancres vy dhe well, hag ev y honen ow cara. Ev a worras y leuv wàr ow scoodh, heb leverel tra vëth.

"Dhe'm breus bytegyans," a bêsyas Sapt, ha'y woos yëyn, "gwell vëdh dhys presentya dha gynyk haneth dhe nos."

"Re'n ebron dhâ!"

"Pò dhe'n lyha mos nes. My a vydn danvon gores dhe'n wask, onen 'hanter-sodhogyl'."

“Dhe sonya yn tien yw hedna – gena vy, ha genes sy!” yn medhaf. “Sevys fast oma orth kevran in gwary fol wor’tu ha’n brynces.”

Th’esa Sapt ow meras orthyf ha’y lagasow bian ha glew, ha minwharth lent ha sotel ow tremena dres y vejeth.

“Dâ lowr, a vab, dâ lowr,” yn medh. “Res yw dhyn heb inia warnas yn fen. Gwra hy hoselhe mar kylta, tabm bian, a wodhes? Now, pandr’orth Michael?”

“Ogh, Michael, dh’y gregy!” yn medhaf. “Gas e bys avorow. Deus, Fritz, ha kerdhes genam i’n jarn.”

Sapt a wrug omry dewhans. Th’esa y vaner arow ow cudha dothter marthys fel – ha, dell wren vy convedhes prest dhe voy, ùnderstondyng wondrys a nas mab den. Prag yth esa va owth inia mater an brynces warna vy yn very nebes? Awos y wodhvos dell vydna hy thecter ha’m gwres ow don vy pelha ès oll y argùmentys. Awos y wodhvos dell wrav vy obery dhe voy, ow predery a’n dra dhe le. Res o ev dhe convedhes oll an awhêr a ylly hebma dry warnedhy, Mès dhodho nyns o bern. Allama leverel, gans certuster, ev dhe vos camdybys? Mar pedha an Mytern restorys, res o an brynces dhe drailya dhodho, na fors a wodhya hy an chaunj pò na wodhya. Ha mar ny vedha an Mytern restorys dhyn? Otta testen na wrussyn ny dadhla na whath. Saw yth esa skeus dhybm bos Sapt porposys, i’n câss-na, dhe’m settya vy wâr se rial Rùrytânya rag an remnant a’m bêwnans. Parys a via ev dhe settya Satnas y honen i’n tyller kyns ès an dyscypyl-na anodho, Michael Du.

An dauns rial o tra feythus fest. Me a’n egoras, ow tauncya udn *quadrille* gans Flavia. Ena me a wrug waltsya gensy. Th’esa lagasow whythrus, ha whystrans freth, owth attendya. Ny êth dhe dhebry con. In cres oll an sandys y whrug vy, hanter-muscok solabrès, rag hy golok a worthebys dhe’m golok vy, ha’y anellans qwyck ow metya ow lavarow stlevys – y whrug vy sevel i’m plâss in bàn dhyrag oll an rûth spladn, ha kemeres an Rosen Rudh esa gwyskys warnaf, ha tôwlel an ryban ha’y arweth jewelys adro dh’y hodna. Esedhys veuv vy arta in tros taran a dhêwla tackyes. My a verkyas Sapt ow minwherthyn in y win, ha Fritz ow plegya tâl. Agan con a dremenans in taw dh’y dyweth. Tra vèth ny ylly Flavia leverel, na my naneyl. Fritz a’m tavas wâr scoodh, ha me a wrug sevel in bàn, ry ow bregh dhedhy, ha kerdhes hës an hel, aly dhe rom bian, may feu coffy servys dhyn. Kildednys o an dus ha’ga benenes jentyl wâr ves, ha ny a veu agan honen oll.

Dhe’n rom bian yth esa darajow fenester, ha’n re-ma owth egeri aberveth i’n lowarth. Ebron an nos o cler, mygyl, saworek. Flavia a wrug esedha, ha my a’m sav adâl dhedhy. Th’esen vy ow strîvya ina vy ow honen. Na ve hy dhe veras orthyf, me a vensa gwainya, dell gresaf, i’m omlath, i’n very tor’-na kyn fe. Saw desempys hag a’y anvoth, hy a dowlas warnaf udn wolo got – golok a wovynadow, trailys adenewen dre hast, gans rudhyans rag an qwestyon owth omlêsa dres hy bogh, ha kychys hy anal. Ogh ty, a alles unweyth hy gweles! Ankevys an Mytern in Zenda. Ankevys an Mytern in Strelsau. Hy o prynces – ha nyns en vy ma’s faitour. A gresyth my dhe berthys cov a hedna? Me a wrug dehesy ow honen wâr bedn ow glin ha sêsy hy dêwla i’m dêwla vy. Ny leverys tra vèth. Pan otham a lavar? Sonyow medhel an nos a settya ow thantans dhe velody heb ger, ha my ow qwasca bay ha bay wâr hy min.

Hy a’m herdhyas dhe ves, ha cria desempys:

“Ogh! yw gwir? pò only awos dha dûta?”

“Gwir yw!” yn medhaf, isel ha megys ow thon – “gwir tell yw ow herensa dhis moy ès bêwnans – pò gwrioneth – pò leouta!”

Ny ros hy styr vèth dhe’m lavar, na vydna hy sensy dhe vos moy ès radn a’n gorlywans wheg a’n tantor. Hy a wrug nessa dhybm clos, ha whystra:

“Ogh, a pe unweyth ty heb bos an Mytern! Nena my a vensa dysqwedhes, pygebmys osta kerys genama! Prag yth os kerys genam i’n eur-ma, Rudolf?”

“I’n eur-ma?”

“Eâ – dallath agensow. Nyns es – bythqweth nyns es kyns.”

Vyctory glân a’m lenwys. My – ow honen – Rudolf Rassendyll – o hy honqwerrou! My a’s cachyas adro dh’y wast.

“A nyns en vy kerys genes kyns?” me a wovydnas.

Hy a wrug meras wâr ow fâss in bàn, in udn vinwherthyn, ha whystra:

“Res yw dha Gùrun dhe vos skyla. In Gool an Cùrunyans me a gafas kerensa í’m colon rag an kensa prës.”

“Bythqweth kyns?” me a wovydnas yn freth.

Hy a wharthas yn isel.

“Dha lavar yw kepar ha pàn vesta lowen, ow clôwes my dhe wortheby ‘Eâ’ orth hedna,” yn medh.

“A via ‘Eâ’ an gwir?”

“Bia.” Me a glôwas an ger scant in dadn hy anal, ha hy a bêsyas heb let: “Kebmer with, Rudolf. Kebmer with, a garadow. Gwyls vëdh y gonar lebmyn.”

“Pywa, Michael? Mara pe Michael an lacka –”

“Pana lacka eus agesso?”

Whath yth esa chauns dhybm. Me a wrug omrêwlya ow honen gans oll ow nerth, remôvya ow dêwla, ha sevel lath pò dyw dhyworty. Th’esof ow perthy cov whath hedhyw a’n gwyns í’n elow avës.

“Mar ny ven vy an Mytern,” me a dhalathas, “mar pen vy den jentyl ha pryva –”

Kyns ès dell yllyn vy gorfenna, th’esa hy leuv gorrys í’m dorn vy.

“Mar pes den convyctys in pryson Strelsau, y fies Mytern dhybmo,” yn medh.

Hag in dadn ow anal y whrug vy hanaja, “Duw re’m gaffa!” ha dasleverel, ow sensy hy leuv í’m dorn vy:

“Mar ny ven vy an Mytern –”

“Whyst, whyst!” yn medh isel. “Ny dhendyls – ny dhendyls dha ancertuster. Ogh, Rudolf! a vensa benyn a dhemeth heb kerensa meras orth den kepar dell esof ow meras orthys sy?”

Ha hy a gudhas hy fâss.

Dres moy ès mynysen yth esen ny a’gan sav warbarth. My a wrug somona ow leouta ha’m consyans, ha’m bregh adro dhedhy kyn fe, myns o gesys dhybm awos hy thecter ha’n vagel mayth esen vy.

“Flavia,” yn medhaf, ha’m lev sêgh ha coynt, ow longya dhe neb aral dell hevelly, “nyns ov –”

Pàn leverys vy – pàn wrug hy derevel hy lagasow orta vy – y teuth stap poos wâr an growyn wâr ves, ha den ow tysqwedhes orth an fenester. Cry bian a veu terdhys in Flavia, ha hy a labmas dhyworthyf wâr dhelergh. Ow lavar hanter-gwrës êth marow wâr vin. Yth esa Sapt a’y sav ena, owth omblegya uvel, mès plegyans sevur wâr y fâss.

“Mil fardon, a sera rial,” yn medh. “Mès y Hanow Brâs an Cardynal, yma ow cortos nans yw peswora radn a’n our rag profya y farwèl revronsus dh’agas Brâster.”

Me a enebys y wolok yn leun. Ha redya gwarnyans serrys inhy. Pana bellder o va goslowyas, ny wodhyen vy, mès y entryng a veu adermyn heb wow.

“Res yw dhyn heb dylâtya y Hanow Brâs,” yn medhaf.

Saw Flavia, ma nag esa sham in hy herensa, ha’y lagasow ow tewynya ha’y fâss ow rudhya – Flavia a istynas hy leuv dhe Sapt. Heb ger vëth, saw kelly hy styr ny ylly den vëth, a wrug gweles benyn

bythqweth in heuthter hy herensa. Minwharth trenk, mès trist, a bassyas dres bejeth an soudor coth, hag yth esa medhelder in y don pàn lavaras, in udn blegya rag abma dh'y leuv hy:

“In joy ha cavow, in prejyow dâ hag in drog-termyn, Duw re salwa agas Uhelder Rial!”

Ev a wrug powes, tówlel golok warna vy ha sevel, serth y stubm soudor, in udn geworra:

“Saw, kyns oll an Mytern – Duw re salwa an Mytern!”

Ha Flavia a gachyas ow leuv hag abma dhedhy, ow leverel clor:

“Âmen! A Dhuw dâ, Âmen!”

Ny a wrug dewheles dhe'n hel dauncya. Constrînys dhe gemeres farwèls, me a veu separâtys dhyworth Flavia. Kenyver onen êth dhedhy hy, wosa dyberth orta vy. Sapt o menowgh í'n rúth, ha pypynag may fe ev, yth esa gowolok, minwharth, ha whystrans kemmyn dhe bùb huny. Nyns en vy dowtys y vos ow plauntya nowodhow a'n pèth a glôwas ev, lel dh'y borpos dybyta. Mentênya an Gùrun ha fetha Michael Du – ot y udn gùssul fast. Flavia, my – eâ, ha'n Mytern gwir in Zenda kefrës, ny agan try o darnow in y wary gwèdhpoll. Ha bydnar re bo kerensa wresak mesk an werynoryon. Ny wrug ev unweyth cessya orth fos an Palys. Rag pàn êth vy rag hùmbrank Flavia an stairys marbel ledan wàr nans hag aberth in hy haryach, yth esa rúth vrâs orth agan gortos, ha wolcùbmys en ny gans banlevow bodharus. Pandra allen vy gwil? A mednen vy leverel í'n eur-na, ny gressens y màn, nag en vy an Mytern dhe wir. Y cressens y par hap fatell o an Mytern muskegys. Dre dhevís Sapt ha'm gwres ow honen, dygabester, y feuv vy herdhys in rag, ha'n fordh tre a veu degës wàr ow lergth. An wres-ma a vydna ow drívya hogen í'n keth qwartron ha'n devís tebel-dhynya. Í'n nos-na me a'm presentyas ow honen dhe oll in Strelsau avell an Mytern ha'n tantor degemerys gans Prynkes Flavia.

Wàr an dyweth, orth teyr eur a'n myttyn, mayth esa kensa terry an jèdh ha'y wolow yêyn ow slynkya aberveth, yth esen vy í'm rom omwysca, ha Sapt y honen oll gena vy. Esedhys en vy kepar ha den sowthenys. Yth esen vy ow meras stark aberth í'n tan. Th'esa ev ow pyffya orth y bib. Fritz o gyllys dhe'n gwely, wosa sonya cows orthyf ogasty. Rybof wàr an tâbel yth esa rosen. Y feu hy kyns wàr bows Flavia: pàn wrussyn ny dyberth, hy a's abmas ha ry dhybmo.

Sapt a istynas y dhorn tro ha'n rosen, mès sket ow gway me a wrug clôsyas warnedhy.

“Hòn yw rosen rÿs dhe vy,” yn medhaf, “adar dhyso – adar dhe'n Mytern naneyl.”

“Strocas teg a wrussyn ny abarth an Mytern haneth,” yn medh.

Me a drailyas fers wàr y bydn.

“Ha gwil strocas abarth dhybmo, pèth a'm let?” yn medhaf.

Ev a inclynyas pedn.

“Me a wor an pèth usy í'th vrës,” yn medh. “Eâ, mab, mès sensys os dre leouta.”

“A wrusta gasa neb leouta dhybm?”

“Ogh, tety valy, prat bian orth mowes –”

“Spar e dhybm, Coronal Sapt, mar ny vydnyas gwil harlot ahanaf – mar ny vydnyas gasa dha Vytern dhe bedry in Zenda, hedre vo Michael, hedre viv vy, ow qwary, peryl brâs, wàr an tu wàr ves. A wosta convedhes?”

“Gòn in gwir.”

“Res yw dhyn obery, scon! Te a welas haneth – te a glôwas – haneth –”

“Gwrug in gwir,” yn medh.

“Lymder dha vreus vylegys a dharganas fatla wrama. Wèl, mar mydnys ow gasa vy obma udn seythen – otta problem aral dhis. A gefyth assoylyans dhe hedna?”

“Cafama,” ev a worthebys, ow plegya tâl yn sevir. “Saw mar qwrelles indelha, kyns oll y fia res dhis omlath gena vy – ha’ m ladha vy.”

“Now, pan awhêr mar qwrellen dha ladha – pò ladha ugans kefrês? Bêdh sur, in udn our y halsen vy sordya oll in Strelsau wâr dha bydn, ha dha wow – eâ, dha wow muscok – a vêdh stegys fast dhe’ th vin.

“Mar wiryon avell awayl,” yn medh. “Y halses jy defry, grâss dhe’ m cùssulyow.”

“Y halsen vy demedhy an brynces, ha danvon Michael ha’ y vroder warbarth dhe –”

“A vab, nyns esof ow naha,” yn medh.

“Dhan abarth Duw,” me a grias, owth istyna dêwla dhodho, “deun dhe Zenda ha sqwattya an Michael-ma ha dry an Mytern arta dh’ y dhâ.” Th’ esa an cothwas a’ y sav, ow meras orthyf udn hol-vynysen.

“Ha’ n brynces?” yn medh.

Me a blegyas ow fedn bys i’ m dêwla, ha sqwattya an rosen inter besias ha gwessyow.

Me a glôwas y dhorn wâr ow scodh, ha’ y lev ow seny hos pân wrug ev whystra isel i’ m scovarn:

“Arâg Duw, ty yw an gwelha Elphberg oll. Saw my re dhebras orth bara an Mytern, ha servont an Mytern ov vy. Deus genam. Yth en ny dhe Zenda!”

Ha my a wrug meras in bàn ha’ y gachya er y dhorn. Hag y feu lagasow glêb dh’ agan dew.

CHAPTRA 11

HELGHYA TORGH COOS, ONEN BRÂS DRES EHEN

An temptacyon uthyk esa owth omsettya warnaf, sur yth yw hedna convedhys solabrês. Mar menses vy herdhya Michael kebmys, res a vedha dhodho ladha an Mytern. Yth esen vy in savla dh’ y dhefia ha tydne ow dalhen i’ n gûrun – rag Mytern Rûrytânya dhe vos an den dhe dhemedhy Prynkes Flavia, adar rag an gûrun hy honen. Ha pana sewyans dhe Sapt, dhe Fritz? Ogh! ny yller constrîna dhe dhen vêth, yêyn y woos, screfa an prederow gwyls ha du usy owth assaultya an empydnyon pân wrella kerensa dhyrêwl fusta torrva in luryk an brês. Bytegyens, pân na vydn ev gonys bêwnans sans, nyns yw res dhodho hâtya y honen ragthans. Gwell gorthyp, yn uvel dell hevel dhybm, yw aswon grâss rag nerth dhe vos grauntys rag gorthsevel, in le frena orth an tebel-iny usy ow tos heb y wetyas hag ow temondya gwestva anvodhek, gans nell, awos gwander agan natur.

Yth o myttyn a hynon spladn pân esen vy ow walkya dhe drigva an brynces, heb coweth hag ow ton tysk bian a flourys i’ m dorn. Th’ esa polycy owth ascûsya kerensa, hag y fedha pùb attendyans a rollen vy, settya ryvettys nowyth i’ m chainys kyn fe, orth ow helmy vy whath nes dhe bobel an cyta vrâs, seul esa ow colohy aga frynces. Me a gafas an venyn, *inamorata* Fritz, Contes Helga, ow cùntell flourys i’ n lowarth dhe wysk hy mêstres, ha perswâdys veu hy dhe gemeres ow flourys vy i’ ga le. An voves o rosen deg a lowender, rag ny wrug Fritz, dh’ y bart ev, scùllya y dermyn newher, na nyns esa skeus vêth a dewlder ow cregy a-ugh y dantans, marnas hâtyans anodho dhyworth Dùk Strelsau, dell o aswonys gans pùb huny oll.

“Ha hedna,” yn medh hy, in udn vinwherthyn yn tregynus, “yw rendrys dybris gans agas Brâster. Eâ, me a vydn kemeres an flourys. A wrav vy derivas orthowgh, sera rial, kensa gwrians an brynces pân wrella kemeres agas flourys?”

Yth esen ny ow kestalkya wâr derras ledan, istynys ahês wor’ tu delergh an chy, hag yth esa fenester egerys a-ugh agan pedn.

“Madama!” an gontes a grias hudhyk, ha Flavia hy honen a dheuth ha meras in mes. Me a wrug dysky ow hot ha plegya. Hy dyllas o gon gwydn, ha’ y blew o cùntellys lows in colm. Hy a abmas dh’ y dorn, ha gelwel:

“Hùmbrank an Mytern in bàn, Helga. Me a vydn y favera gans lebmyk a goffy.”

An Gontes, mery hy golok, a'm lêdyas bys in rom myttyn Flavia. Ha, gesys agan honen oll, ny a wrug an eyl salujy y gela dell yw ûsys inter caroryon. Ena an brynces a worras dew lyther dhyragof. Onen o lyther dhyworth Michael Du – govyn moyha cortes, hy dhe ry onour dhodho, ow spêna udn jêdh in y Gastel in Zenda, dell o hy ûsadow pùb bledhen unweyth í'n hâv, pàn o an plâss ha'y lowarth in anterth aga thecter. Me a dowlas an lyther dhe'n dor, dyflas ow cher, ha Flavia a wrug wherthyn orta vy. Nena hy a veu arta sad, ha poyntya bês dhe'n folen aral.

"Ny worama, gans pyw yw danvenys," yn medh. "Gwra y redya."

Me a wodhya dyson. Nyns esa sînans vèth wàr hebma, mès me a welas an kethsam dornscrefa dell veu wàr an lyther a wrug kyns ow gwarnya a'n grocken í'n chy hâv. Antoinette de Mauban.

"Nyns eus ken dhybm a'gas cara," me a redyas. "Saw Duw dyfen why dhe godha in danjer an dûk. Na wrewgh acceptya galow vèth dhyworto. Nag ewgh tyller vèth heb gwethlu brâs – rejyment nyns yw re vrâs rag agas sawya. Gwrewgh dysqwedhes hebma, mar kyllowgh, dhe'n den usy ow rainya in Strelsau."

"Prag nag yw screfys 'an Mytern?'" Flavia a wovydnas, in udn blegya dres ow scoodh, mayth esa crygh hy blew ow qwary wàr ow bogh. "Yw cast?"

"Kebmys yw bêwnans ha moy ès bêwnans druth dhis, a vyternes dhe'm golon," yn medhaf, "gwra obeya pùb lytheren. Rejyment a wra campya hedhyw adro dhe'th chy. Ha ty gwra gwetyas nag elles in mes heb bos gwardys yn tâ."

"Yw gorhemmy'n, a sera rial?" hy a wovydnas, tùch dywostydh.

"Yw, madama. Gorhemmy'n – mars ov vy kerys dhis."

"Ogh!" hy a grias. Ha ny yllyn vy ma's hy baya.

"A wosta, pyw a'n danvonas?" hy a wrug govyn.

"Desmyk êsy lowr," yn medhaf. "Th'yw dhyworth cowethes dhâ – ha benyn anfusyk, dell eus own dhybm. Res yw dhis bos clâv, Flavia, heb gallos viajya dhe Zenda. Gwra dyharas mar yêyn ha mar furvus dell vynta."

"Osta crev lowr, dell dybyth ytho, rag serry Michael?" yn medh, prowth hy minwharth.

"Crev lowr oma rag pùptra oll, mar pedhys tejj in sawder," yn medhaf.

My a dhybarthas orty wharê hag a'm anvoth. Ena, heb omgùssulya gans Sapt, my a wrug mos dhe drigva Marshal Strakencz. An jeneral coth o aswonys dhybm nebes gwell solabrês. Ev o trestys hag ow plêsyas. Sapt o le plegys dhodho, mès me a wodhya convedhes fatell o Sapt gwelha y jer bÿth pàn alla gwil pùptra, hag envy ow qwary part in y vreusow. Í'n present termyn, yth esa dhybm moy whel ès dell ylly Sapt ha Fritz dyghtya màn, awos bos res dhedhans dos dhe Zenda genama. Otham a'm beus a dhen rag gwardya an pèth esen vy ow cara moyha oll í'n bÿs, ha godhevel dhybm dallath, cosel ow freder, an ober rag relêssya an Mytern.

An Marshal a'm recêvas gans moyha lel-garadôwder. Neb gradh me a wrug y gyfya. Me a ros gwith a'n brynces dh'y jarj, ha meras wàr y fâss yn tydro, leun ow styr, pàn y'n erhys na wrella sùffra cadnas vèth dhyworth an dûk hy henderow dhe dhos in hy ogas mar ny vedha ev í'n keth tyller ha parcel a'y soudoryon ganso.

"An gwir yma dhywgh, martesen, sera rial," yn medh, ha shakya y boll loos yn trist. "My re welas gwell tus ès an dûk in lacka gwrÿth awos kerensa ages hedna."

Ûnderstondys veu an ger-ma gena vy, caletter vèth. Saw me a lavaras:

"Yma neb tra avês dhe gerensa, Marshal. Kerensa yw rag an golon. A nyns eus neppèth aral, gwyw dhe'm broder rag y bedn?"

"Ow fejadow yw why dhe vos camdybys, a sera rial."

“A Varshal, me a vydn qwyttya Strelsau rag nebes dedhyow. Pùb gordhuwher me a vèdh ow tanvon messejer dhis. Mar teu nagonen in treddeth, gwra pùblyshya an arhadow a wrama ry dhys, rag dysodha Dùk Michael a’y wovernans a Strelsau, ha rag dha henwel jy in y le. Nôtya studh esedhva. Ha danvon dhe Michael ty dhe dhemondaya metyans gans an Mytern – Esos ow convedhes?”

“Esof, a sera rial.”

“Mar ny dheu ev ha dysqwedhes an Mytern kyn pedn peswar our warn ugans,” (me a worras ow leuv wàr bednglin), “nena ot an Mytern yn farow, ha gwra declarya an nessa er dhe’n wlascor. A wodhes pyw yw hodna?”

“Prynces Flavia.”

“Ha gwra tia dhybm, wàr dha fay ha’th leouta, dell eus own dhys a’n Duw a’th ros, y fydnys sevel rypthy bys i’n very dyweth, ha ladha an cramvil-na, ha’y settya hy dhe’n le mayth esof vy a’m eseth i’n eur-ma.”

“Wàr ow fay ha’m leouta, dell eus own dhybm a Dhuw, my a’n te! Ha gwra Duw Ollgalosek gwetha agas Brâster, rag yth esowgh ow mos negys a beryl, dell hevel dhybm.”

“Ma govenek dhybm, demondys na vèdh bêwnans drutha ès ow bêwnans vy,” yn medhaf, ha sevel in bàn. Ena me a istynas leuv dhodho.

“A Varshal,” yn medhaf, “i’n dedhyow a dheu, martesen – ny wòn – ty a wra clôwes derivadow coynt a’n den usy ow còwsel orthys i’n prës-ma. Pynag a vo hedna, pynag a vo ehen hedna, pana vreus yw dhis a’y vaner omdhon avell Mytern in Strelsau?”

An cothwas a wrug, den ryb den, sensy ow dorn ha leverel:

“Re beu lies Elphberg aswonys dhybm, ha my re’gas welas why. Ha pynag oll a wharva, why re wrug omdhon avell Mytern fur ha colodnek. Ha ny veu pollat vèth mar gortes na caror moy jentyl in oll an Teylu.”

“Bèdh hedna scrif ow bedh vy,” yn medhaf, “pàn dheffa prës ken onen dhe vos esedhys wàr se rial Rùrytânya.”

“Duw danvon dèdh pell, ha gas vy heb y weles!” yn medh.

Môvyes en vy yn frâs, ha fâss an Marshal a wrug sqwyच्या scav. My a screfas, a’m eseth, ow arhadow.

“Scant ny allama screfa,” yn medhaf. “Serth yw an bès dhybm whath.”

In gwir yth o an kensa treveth may whrug vy lavasos screfa moy ages sînans. Hag in despît dhe’m strîvyans desky dornscefa an Mytern, nyns en vy perfeth ino.

“Defry, sera rial,” yn medh, “tabm dyffrans yw hebma ès agas screfa ûsys. Soweth! Y hyll dry skeus a gontrefêtyans.”

“Marshal,” yn medhaf, in udn wherthyn, “pana brow dhe wodnys Strelsau mar ny wrowns y sewajya spot a skeus?”

Ev a vinwharthas grym, ha kemeres an scriven.

“Ma Coronal Sapt ha Fritz von Tarlenheim ow mos genama warbarth,” me a bêsyas.

“Ewgh why rag dierbyn an dûk?” ev a wovydnas, isel y lev.

“An dûk, in gwir, ha ken onen may ma otham dhybm anodho, nebonen eus in Zenda,” me a worthebys.

“Pe unweyth my dhe dhos genowgh,” ev a grias, ha tedna y vinvlew gwydn. “Me a garsa gwil strocas rag agas kerensa ha rag kerensa agas cùrun.”

“Yth esof ow corra dhe’th charj an pèth yw moy ès bêwnans dhybm, moy ès cùrun,” yn medhaf, “drefen ty dhe vos an den esof ow trestya moy ès pùb aral in Rùrytânya.”

“My a wra hy delyfra dhywgh yn salow,” yn medh. “Ha fowt hedna y whrav vy pùptra rag may fo hy myternes.”

Ny êth ha dyberth, ha my ow tewheles dhe’n Palys rag derivas orth Sapt ha Fritz myns a wrug vy gwil. Th’esa Sapt ow croffolas nebes, ow cably nebes. Nyns esen vy ow qwetyas ken, rag dâ o gans Sapt ry cùssulyans dhyrag dorn, adar kemeres derivadow a’y wosa. Saw dre vrâs yth esa va ow comendya oll ow devîs, ha’y jer sevys uhel abàn esa eur agan gwrians ow nes’he prest. Fritz o parys kefrës. Kynth esa ev, gwas truan, ow lavasos moy ès peryl Sapt, awos Fritz dhe vos caror ha’y lowender ow powes i’n vontol. Bytegyns, ass esen vy ow perthy envy anodho! Rag an dyweth trygh, le may fedha ev cùrunys gans lowender hag udnys gans y vestresyk, an spêda esen ny ow qwetyas hag owth assaya hag ow strîvya dhodho, a vedha awhêr brâssa ha surha dhe vy, ages dell ven vy destnys dhe fyllel a’m meder. Yth esa Fritz ow convedhes neppêth a hobma oll, rag pàn nag esa den vèth genen (marnas Sapt coth, esa ow meg y in pedn pell an rom) ev a wrug kelmy breggh genef, ha leverel:

“Yma cales lùck dhyso. Bos sur, yth esof ow trestya dhys. Dell worama, nyns eus ma’s lel-brederow i’th colon jy.”

Saw me a drailyas dhyworto in kerdh, ha godhvös grâs na ylly gweles kebmys esa sensys i’m colon, hag ev heb bos moy ès meror a’n dêdys a vydna ow dêwla vy obery.

Bytegyns, ùnderstondya ny ylly ev naneyl, rag ny wrug ev bedha derevel y wolok bys i’n Brynces Flavia a-uhon, dell vydny vy.

Agan towlen o cowl-formys: fatla wrussyn ny gwythresa hodna yn tefry, ha fatla vèdh an dra derivys alebma rag. Fast’hës veu dallath agan tro helghya dhe’n nessa myttyn. Cowlwrës veu pùb arayans rag departya orth Strelsau, ha lebmyn nyns esa tra vèth dhe wil ma’s onen – an moyha cales, onen dhe derry an golon dhe’n moyha oll. Sedhys pàn veu an howl, my êth in caryach dre Strelsau ha’y strêty bysy, dhe drigva Flavia. An bobel a wrug ow aswon vy, ha pòr yagh an banlevow. Yth esen vy ow qwary ow rol, hag ow qwil ow ehen rag dysqwedhes semlant a’n caror lowen. In despît dhe’m spyrys isel, namnag o mygylder ow harores wheg, ha’y maner tabm balgh a’m recêva, taclow dydhan. Hy a glôwas solabrës fatell o an Mytern porposys dhe gwyttya Strelsau rag tro helghya.

“Edrek yw genama na yllyn ny dydhana dha Vrâster obma in Strelsau,” yn medh, ha frappya hy throos wâr an leur yn scav. “My a alsa profya moy solas kyns, mès fol en vy ha predery –”

“Wèl, predery pandra?” me a wovydnas, ha plegya dresty.

“Y fedhys lowen nebes dedhyow warlergh – warlergh newher – heb meur a jolyfta,” ha hy a drailyas yn serrys dhyworthyf, ha keworra, “An torhas a vèdh, dhe’m govenek, moy aga les.”

“Me a vydna helghya togh brâs dres ehen,” yn medhaf. Ha my a dhalathas gwary gans hy blew, mès hy a wrug gwaya hy fedn in kerdh.

“Os offendys genama?” me a wovydnas, fekyl ow sowthan, ha temptys dh’y thormentya nebes. Bythqweth ny’s gwelys hy serrys, ha pùb tremyn nowyth anedhy o delît dhybmo vy.

“Py gwir eus dhybm dhe vos offendys? Yn tefry, ty a lavaras newher, fatell yw kenver our heba vy udn our scullys. Saw togh fest brâs! Hèn yw tra aral.”

“Par hap an togh a vydna ow helghya vy,” me a wrug assaya. “Par hap, Flavia, ev a vydna ow hachya.” Ny wrug hy gortheby.

“A nyns usy an peryl-na unweyth ow tava dha golon?”

Whath ny lavaras hy tra vèth. Ha my a slynkyas adro dhedhy ha gweles hy lagasow leun a dhagrow.

“Esta owth ola rag ow feryl vy?”

Ena hy a gowsas pòr isel hy lev:

“Indelma yth es jy kyns. Adar dell yw an Mytern – an Mytern neb re beu – beu worteweth kerys dhybm!”

Gans hanas brâs ha sodyn, me a’s cachenys dhe’ m colon.

“A garadow!” me a grias, hag ankevy pùptra saw hy yn unsel, “Esta ow tesmygy me dhe dhyberth orthys rag helghya sport?”

“Pandra dhana, Rudolf? Dar! nyns êth jy–?”

“Wèl, helghya yw, defry. My a wra mos ha whelas Michael in y fow.”

Pòr wydnyk veu hy bejeth.

“Ytho, dell welyth, a whegen, caror nyns en vy mar idhyl dell wrusta predery. Ny vedhama estregus termyn hir.”

“A vynta screfa dhybm, Rudolf?”

Gwadn en vy, saw ny yllyn vy leverel ger vèth rag settya skeus inhy.

“Me a vydn danvon oll ow holon pùb dèdh,” yn medhaf.

“Ha ny wrêta peryllya dha honen?”

“Saw pàn vo res.”

“Ha peur teth jy arta? Ogh, assa vèdh pell!”

“Peur teuv vy arta?” me a dhaslavaras.

“Eâ, eâ! Dewhel scon, a velder, dewhel scon. Ny vadnama cùsca hedre vy in kerdh.”

“Ny worama pana dermyn a wrama dewheles,” yn medhaf.

“Wharê, Rudolf, wharê?”

“Duw a’n gor, a garadow. Mès mar ny wrav vy nefra –”

“Whyst, whyst!” ha hy a wascas hy min dhe’ m gwessyow vy.

“Mar ny wrav vy nefra,” me a whystras, “res yw dhis kemeres ow flâs, Nena y fedhys tejj an dewetha í’n Teylu. Res yw dhyso rainya, heb ola a’m govys.”

Pols hy a savas serth kepar ha myternes ewn.

“Yw!” yn medh. “My a vydn rainya. My a vydn gwil ow ehen kyn fèdh oll ow bêwnans gwag ha’ m colon yn farow. Byttele my a vydn!”

Hy a wrug hedhy, ha posa warna vy arta, ha kynny yn isel.

“Deus scon! deus scon!”

Me a grias yn uhel, ha’ m môvyans creffa ages my ow honen:

“Dell yw Duw yn few, my – eâ, my – a vydn dha weles unweyth arta kyns merwel!”

“Pandr’yw dha vênnyng?” hy a grias in mes, ha marth in hy golok. Saw ny’ m bo gorthyp dhedhy, ha hy ow meras stark orta vy, brâs hy marth.

Govyn orty ankevy, ny vydnen vy bedha. Hedna y whrusa hy sensy avell despít. Ny yllyn vy leverel í’n prës-na, pyw en vy, ha pèth en vy. Yth esa hy owth ola, ha tra vèth gesys dhybm ma’s deseha hy dagrow.

“A ny dhewhel den dhe’n tecka benyn in oll an bÿs?” yn medhaf. “Ny wra mil Michael hag onen ow lettya ragos!”

Yth o hy glenys orta vy, tabm confortys.

“Ny vydnys alowa dhe Michael dha hùrtya?”

“Na vadnaf màn, a garadow.”

“Na ken den naneyl?”

Hag arta me a worthebys:

“Na vadnaf màn, a garadow.”

Bytegyns yth esa onen – adar Michael – a vedha orth ow lettya rygthy, dell o res porrês. Ha my owth aventurya abarth y vêwnans, ha gwystla ow bêwnans vy. Ha’y fygùr – an fygùr hudhyk ha heblyth may whrug vy metya ganso in coos Zenda – an body sogh ha dyfreth gesys genef in selder an chy helghya – yth esa va ow terevel, dell hevelly, do byl y shâp, dhyraga vy, hag ow tos inter ny, owth omherdhya í’n very tyller mayth esa hy a’y groweth, gwydnyk, spênys, dyfygys, í’m dywvregh, ha hy ow meras orthyf in bàn ha’y lagasow leun a gerensa na welys vy bythqweth hy far, hag anjy orth ow throbla vy whath, dell wrowns y trobla bys may fo an dor degës dresta vy – ha martesen (pyw a wor?) bys í’n eternyta.

CHAPTRA 12 RECÊVA VYSYTYOR HA BOOSA HIG

Ogas ha pypm mildir dhyworth Zenda – wâr an barth usy adâl an Castel, yma splat brâs a goos. Th’esa an dor ow ledry in bàn, hag in cres an demîn, wâr an vre awartha, yma ‘plâss’, mansyon arnowyth ha brav, perhednys gans onen pell inter kerens Fritz, Cont Stanislas von Tarlenheim. Cont Stanislas y honen o studhyor hag ancar. Nyns esa va ow menow’hy an chy, ha pàn wovydnas Fritz, ev a wrug profya gwestva í’n plâss dhybm ha dhe’ m felshyp oll a’y vodh ha pòr gortes. An chy-ma o pedn, ytho, agan fordh. Th’o dôwysys, kebmys esa apperyans, rag hel’torgh (awos an coos dhe vos gwehys dour, ha lies togh, pâl’s aga nùmer der oll Rùrytânya í’n termyn eus passys, whath dhe gafos ino). Mês in gwrioneth ny a’n dôwysas dre rêson an chy dhe vos in hedhes dâ rag gwil stocas warbydn Dùk Strelsau ha’y drigva moyha brav a’n tu aral dhe’n dre. Parcel brâs a servons, ha mergh ha fardellow gansans, a wrug dallath dhe’n fordh í’n myttyn abrês. Ny a wrug holya orth hanter-dêdh, ha viajya deg mildir warn ugans wâr an hens horn, kyns eskyna wâr geyn margh rag marhogeth an remnant a’n pellder bys í’n plâss.

Bagas galont en ny. Kefrês ha Sapt ha Fritz, deg den jentyl o cowetha dhybm. Dôwysys veu pùbonen gans rach, hag examnys gans rach yn kehal, in charj ow dew gothman, hag anjy oll o kelmys dre sergh dhe’n Mytern ha’y berson. Derivys veu radn a’n gwir dhedhans. An attent orth ow bêwnans í’n chy hâv a veu dyscudhys, avell kentryn dh’aga lelder hag iniadow warbydn Michael. Leveryys veu dhedhans inwedh fatell o skeus bos neb cothman dhe’n Mytern prysonyes gans garowder in Castel Zenda, ha tell o rescous udn borpos dh’agan viaj. Saw addys veu, chif-desír an Mytern dhe vos gwythresa neb stappys warbydn y broder traitus heb an re-ma dhe vos godhvedhys gansans í’n present termyn. Fatell veu lowr dhe’n Mytern comondya aga servys, hag ev ow fydhya í’ga lendury pàn dheffa prês y reqwîrya. Tus yonk, jentyl, lel-golodnek, ny wrussons y govyn styr moy. Parys êns y dhe brevy aga gostyhter servabyl, hag anjy ow pesy omlath avell an gwelha fordh, ha’n moyha hudhyk, a’y showya.

Indelha an drâma a veu treusperthys dhia Strelsau bys in plâss Tarlenheim hag in Castel Zenda, esa owth eneby orthyn, sad y dremyn, a’n tu aral dhe’n valy. My a wrug assaya treusperthyans a’m prederow kefrês, rag ankevy ow herensa, rag trailya oll ow nerth dhe’ m ober vy. Hòn o kibya an Mytern mes a’n Castel yn few. Heb les vèth a via nell garow. Res o cafos an chauns dre neb cast, ha kensa hynt a dybyans ow tos dhybm a’n pèth mayth esa otham anodho. Saw uthyk ancombrys en vy, awos oll ow gwayans dhe vos argemydnys. Res o Michael dhe wodhvós solabrês a’m viaj. Ha re aswonys en vy dhodho, ma na allen vy scant saposya y vos dellys gans faintys an hel’torgh. Pòr dhâ y fydna va convedhes, pèth o an pray gwir. Bytegyns, res o peryllya hodna – hag oll hy sewyans a dheffa. Rag yth esa Sapt, kebmys esoma vy, owth ùnderstondya fatell o an present plit dres godhevyans. Hag yth esa

udn dra, mayth en vy hardh dhe reckna warnodho – na nyns o hedna heb ken, lebmyn dell worama. Otta va – ow surneth na vydna Michael cresy, in mater an Mytern, my dhe vos porposys dâ. Ny wodhya ev convedhes – ny vadnama leverel ‘convedhes den onest’, rag my re dhyskeveras oll ow howsesow – mès convedhes ‘den orth oberyans onest’. Yth esa ev ow qweles an chauns dell y’n gwelyn vy, dell y’n gwely Sapt. Yth esa Michael owth aswon an brynces – nâ! (res yw avowa fatell en vy leun a neb sort a scolck-pyta), hy o kerys ganso warlergh y vaner y honen. Ev a vydna gwetyas Sapt ha Fritz dhe vos ôpyn dhe vrîbyans, ha’n brib uhel lowr kyn fe. Gans prederyans a’n par-na, a vydna ev ladha an Mytern, ow hescaror vy ha’m peryl? Mydna, heb dowt. Ladha gans fekyl-edrek kepar ha pàn vydna ladha logosen vrâs. Mès y fydna ev ladha Rudolf Rassendyll kyns hedna mara kyllly. Hag in câss vèth ny vydna scùllya y garten trùmp, sensys parys rag may halla lettya Rassendyll, an faitour taunt, in y wary drogdybys. In câss vèth ma’s in certuster y fedha ev dampnys yn tien dre relèssyans a’n Mytern yn few ha dre restoracyon anodho dhe’n se rial. Yth esen vy owth ombredery hebma oll in udn dro marhogeth, ha coraj me a gemeras.

Michael a wodhya a’m devedhyans, sur teg. Yth esen vy i’n chy nans o le ès udn our pàn dheuth canaseth anodho, bryntyn y aray. Danvon an try ladhore kepar ha treveth kyns, mar daunt ny wrug ev omdhon, mès ev a dhanvonas an try aral a’y Whedden kerys – an try Rùrytânyan jentyl – Lauengram, Krafstein, ha Rupert Hentzau. Try follat brav êns y ha brâs, spladn aga margh ha feythus aga hernes. Rupert yonk, bedhyas y semlant, heb bos moy ès dew pò try bloodh warn ugans, a wrug aga lêdya, ha gwil areth a’n moyha kempen. Fatell vydna ow lel-sojeta, ha broder cuv, Michael a Strelsau, pesy orthyf a ry gyvyans na ylly ev ow salujy yn personek ha, dres hedna, na ylly ow gwesty vy in y Gastel. An skyla rag an fowtow-ma a dhevar, rag pùbonen a’n dhew, hèn o ev dhe vos, ev ha lower servont, ow codhaf an fevyr cogh, hag in studh pòr druesy, ha pòr glevejus inwedh. Rupert yonk a’n declaryas gans minwharth dyveth wâr y vin crùllys awartha ha gans towlyans a’y vlew tew – sherewa sêmly o va, ha lies benyn solabrès ow trobla aga holon ragtho, dell o whedhlys wâr scavel an gow.

“Mars eus cleves cogh wâr ow broder,” yn medhaf, “yma va nes dhe’m fysment vy, arlùth wheg, ès dell yw ûsys. Govenek a’m beus nag usy ow sùffra re.”

“Y hyll ev dêlya gans pùb negys, a sera rial.”

“Ma govenek dhybm clav nag yw pùb huny oll in dadn agas to. Pana nowodhow a’m cothmans dhâ, De Gautet, Bersonin, ha Detchard? Me a glôwas an dewetha-na dell wrug ev cafos brew.”

Anês ha morethek veu tremyn Lauengram ha Krafstein, saw minwharth Rupert yonk êth ledan dhe voy.

“Ow qwetyas fysek dhe dhos yn scon yma ev, a sera rial,” a veu y worthyp.

Ha me a wharthas in udn dardha, rag my dhe wodhvus py fysek a vedha dhe Detchard y dhesîr – ha’y hanow yw Dial.

“A vydnowgh kynyewel genen, a dus jentyl?” me a wovydnas.

Rupert yonk a wrug dyharas larj y lavar. Yth esa dhedhans neb dûtys o res porrês i’n Castel.

“Dhana,” yn medhaf, ha gwevya leuv, “bys i’gan nessa metyans, a dus jentyl. Re bo ocasyon rag omgowethya dhe well.”

“Orth agas Brâster ny a wra pesy ocasyon kyns napell,” yn medh Rupert, scav y davas. Hag ev a wrug kerdhes dres Sapt, ha kebmys scorn ha ges wâr y fâss, may hyllyn vy aspia fatell dhegeas an cothwas y dhorn, ha plegya y dâl, mar dhu avell sagh croust an jowl.

Dhe’m part vy, bos knava mars eus dhe dhen otham, nena bedhens knava debonêr. Ha gwell o genama Rupert Hentzau ages y gowetha, drog aga cher ha clos aga golok. Nyns yw pegh possa warnas, dhe’m breus vy, pàn y’n gwreth yn fassyonus ha brav y gis.

Now otta coyntys a’n kensa nos-na. Res o dhybm, in le debry an kydneyow dâ y vlas a wrug parusy ow hegynoryon, gasa ow thus jentyl dh’y dhebry aga honen oll, ha Sapt ow caderya, ha my ow marhogeth

gans Fritz dhe Zenda: hèn yw, dhe'n dre ha dhe neb tavern bian o aswonys dhybm. Th'esa bohes peryl i'n viaj-ma. An gordhuwher o whath hir y wolow, ha'n fordh dhe Zenda a'n tu-ma o ûsys gans lies den. Ytho ny êth geyn margh in kerdh, ha grom ow tos wàr agan lerg. My a wrug mailya ow honen in clòk bràs.

"Fritz," yn medhaf, pàn wrussyn ny entra i'n dre, "yma mowes teg dres ehen i'n tavern-ma."

"Fatla wosta?" ev a wovydnas.

"My a veu i'n tavern-na nans yw termyn," yn medhaf.

"Wosa -?" ev a dhalathas.

"Nà. Kyns esso," yn medhaf.

"A ny wrowns y aswon dha fâs?"

"Wèl, gwrowns, heb mar. Now, na vèdh gorth dhybm, a was dâ, mès golsow orta vy. Ny yw dew dhen jentyl a vèny an Mytern, ha ma drog dens wàr an eyl ahanan. An aral a vydn erhy rom pryva ha kydneyow. Ha pelha, botel a'n gwelha gwin rag an sùffror. Ha mar pèdh ev mar gonyng dell esoma ow qwetyas, y fydn an very mowes teg-na gàn servya."

"Pandra mar ny vydn hy?" Fritz a wovydnas yn treus.

"A Fritz wheg," yn medhaf, "mar ny vydn ragos jy, raga vy y fydn defry."

Devedhys veun ny dhe'n tavern. Nyns o tra vèth a'm bejeth dhe weles, marnas an lagasow, pàn wrug vy kerdhes ajy. An ôstes a'gan recêvas. Warlergh dyw vynysen, an voren vian (pùb termyn ow whelas, dell eus dhybm skeus, ôstysy a les dydhan) a wrug apperya. Erhys veu kydneyow ha gwin. My a gemeras eseth i'n rom pryva. Wosa pols Fritz a dheuth ajy.

"Ma hy ow tos," yn medh.

"Mar ny dheffa hy, res a via dhybm dowtya Contes Helga ha'y breus dâ."

Hy a dheuth ajy. Me a ros dhedhy termyn lowr rag gorra an gwin dhe'n bord – rag na ve peryl a'y dhroppya. Fritz a wrug denewy gwedren ha ry dhybm.

"Usy an den jentyl ow sùffra painys bràs?" an vowes a wovydnas, ha tregereth gensy.

"Gwetha nyns yw an den jentyl ès i'n dewetha tro may teuth ha'th weles," yn medhaf, ha tôwlel ow clòk dhe ves.

Hy a blynchyas, ha scrij bian inhy. Ena hy a grias:

"An Mytern ew'why nena dhe wir! Dell rug vy 'vowa dhe Vabm, straft pàn welys an pyctour. Ogh, sera, ga' dhèm!"

"Re'm fay, scant ny ryssys dregyn dhybm," yn medhaf.

"Saw an pèth a russyn ny kestalkya!"

"Gevys yw hedna rag an pèth a wrusta gwil."

"Res mos ha d'rivas dhe Vabm."

"Sav," yn medhaf, in ton moy sevir. "Nyns eson ny obma haneth rag sport. Kê ha kerhes an kydneyow, heb lavar vèth a'n Mytern ha'y vysyt."

Hy a dheuth arta, warlergh nebes mynysow, sad hy semlant, bytegyms meur whensys dhe wodhvos.

"Wèl, fatla gans Johann?" me a wovydnas, ha dallath ow hydnyow.

"Ogh, an pollat-na, sera – a arlùth Mytern, lawl dell yw res!"

"Me a'th pès, 'sera' a vèdh lowr. Fatla ganso?"

“Scant nynj yw dhe weles i’n tor’-ma, sera.”

“Ha prag na?”

“Me a gowsas ger ganso, fatell yw y vysytys re venowgh, sera,” yn medh, ha tôwlel hy fedn wâr dhelergh.

“Yma va ow mûtya ytho, ha remainya abell?”

“Ujy, sera.”

“Saw ty a alsa y dhry arta mar menses?” me a worras in rag, in udn vinwherthyn.

“Martejen,” yn medh.

“Dell welta, me a wor dha vertu,” yn medhaf, ha hy a rudhyas brâs hy flesour.

“Nynj yw hedna oll an skyla ev dhe vos pell. Pòr vysy yw va i’n Castel.”

“Saw i’n eur-ma nyns yw sêson an sport godn.”

“Nâ, sera. Mès ev yw hùmbrynkyas mênny an chy.”

“Johann trailys dhe vaghteth?”

An voves vian o leun a’n scavel bys in hy min.

“Wèl, nynj eus re erel,” yn medh. “Nynj eus benyn vèth in oll an chy – hèn yw, servyades nynj eus. Indelha th’yw whedhlys – saw fâls par hap, sera.”

“Derif e, ha my a wra jùjya,” yn medhaf.

“In gwir, meth yw genam a dh’rivas, sera.”

“Ogh, gwel dr’esom o’meras ort an nen.”

“Th’yw whedhlys bos benyn i’n tyller, sera. Saw nynj eus benyn i’n chy ma’s hy’n udnyk. Ha res yw dhe Johann tendya an dus jentyl.”

“Johann truan! Res yw ev dhe vos gorlavurys. Bytegyms, me yw sur y hyll ev cafos hanter-our rag dos ha’th weles.”

“War’n eur ‘whrussa powes, sera, pr’hap.”

“A’n keryth ev a’th colon?” me a wovydnas.

“Nâ, sera.”

“Hag osta parys dhe servya an Mytern?”

“Ov, sera.”

“Dhana lavar dhodho, may teuva ha metya genes ryb an secùnd men mildir avès dhe Zenda avorow gordhuwher dhe dheg eur. Lavar ty dhe vos ena ha whensys dhe gerdhes ganso tre.”

“Ow’why porposys dh’y vyshevya, sera?”

“Nag ov, mar mydn ev unweyth gwil dell wrav vy gorhemmyn. Saw dhe’m breus my re lavaras lowr, a voren deg. Gwra obeya dell wrama gorhemmyn orthys sy. Ha kebmer with na wothfa den vèth bos an Mytern obma.”

Me a gowsas nebes anwhek. Mars yw benyn blegys dhys ha ty ow codrothy inhy nebes own, scantlowr ny yllysta shyndya. Me a ros dhedhy ro sêmly, rag bludhya an effeth. Ena ny a gemeras kydneyow, ha wosa hedna me a wrug mailya ow fâss i’m clòk ha sewya Fritz an stairys wâr nans arta dhe’n vergh.

Yth o hanter wosa eth eur, adar holergh, ha’n ebron nowyth tewl. An strêtyms o leun, orth musur bian ha cosoleth an tyller, ha scavel an gow in frobmans a’n fretha. An Mytern orth an eyl tu ha’n dûk orth

an aral, indelha yth esa Zenda owth omsensy dell yw hy crespoynt oll Rùrytânya. Ny a wobonyas yn lent der an dre, ha gorra bewder in toth an vergh pàn wrussyn ny dos dhe'n pow efan.

"A garses cachya an gwas Johann-ma?" Fritz a wovydnas.

"Eâ. Ha trustrum, dell hevel dhybm, re beu settys dhe'n hig yn tâ. Y fydn agan Delîla dry gàn Sampson. Nyns yw lowr, Fritz, pùb benyn dhe vos hepcorys i'n chy, kynth usy broder Michael ow tysqwedhes neb furneth i'n poynt-ma. Sawder mars yw dha borpos, res yw hepcor benyn in hedhes hanter-cans mildir."

"Oll an hës bys in Strelsau, rag exampyl," yn medh Fritz truan, ha hirethek y hanajen a garor.

Ny a dheuth dhe rôsva an plâs, parys dhe dhos scon bys i'n chy. Yth esa carnow gàn vergh ow seny wâr an growyn pàn wrug Sapt fysky in mes rag wolcùbma.

"Grass e dhe Dhuw, why yw salow!" ev a grias. "A's gwelsowgh anjy neb le?"

"Pyw?" me a wovydnas, in udn skydnya.

Ev a wrug ow thedna adenewen, rag na wrella an grômys clôwes tra vèth.

"A vab," yn medh, "res yw heb marhogeth dre decter obma, pàn nag eus genes parcel gwetha. Yw aswonys dhis pollat yonk ha hir, cries Bernenstein, in mesk agan tus?"

Aswonys o va. Den yonk, brav y vrâster, kehaval ha'm hirder vy ogasty, ha gwydnyk y fysment.

"Ma ev a'y wroweth in y jambour wâr vàn, ha bùlet in y vregh."

"Dar, nyns yw defry?"

"Wosa kydneyow yth esa ev ow kerdhes y honen oll, ha mos aberth i'n coos, ogas ha mildir. Hag in y gerdh ev a wrug aspia treden, dell hevelly, inter an gwèdh, hag onen ow poyntya godn orto. Arv vèth ny'n jeva, hag ev ow tallath arta dhe'n chy in udn bonya. Saw onen anodhans a wrug tedna, hag ev a veu gweskys, ha meur y drobel dh'agan drehedhes kyns dyfygya. Dre lùck dâ, own a's teva anjy rag y helghya nes dhe'n chy."

Ev a wrug hedhy, ha keworra:

"A vab, an bùlet o medrys dhyso jy."

"Pùb lycklod," yn medhaf. "Ha'n kensa goos kemerys gans broder Michael."

"Ha my owth omwovyn, py treden a'n gwrug?" yn medh Fritz.

"Wèl, Sapt," yn medhaf, "my èth haneth in mes, sad ow forpos, dell wreth clôwes. Saw 'ma udn dra kyns oll i'm pedn."

"Pandryw?" ev a wovydnas.

"Hebma," me a worthebys. "Me a wra drog-aqwytya an onour brâs re ros Rùrytânya dhybm mar madnam dyberth orty pàn vo nebonen a'n Whedden whath yn few. Duw re'm gweressa, badna ny vadnama."

Ha Sapt a wrug shakya ow leuv dhe'n bargaen.

CHAPTRA 13 SKEUL JACOB AMENDYS

I'n myttyn warlergh an jèdh may whrug vy leverel ow thy warbydn an Whedden, me a dhyllas nebes arhadow, ena powes in brâssa confort ès dell gefys vy nans o termyn lowr. Yth esen vy owth obery. Hag ober yw fysek erbydn kerensa, kyn na yll sawya hodna. Yth esa Sapt ytho, hag ev moy fevrus vèth, ow kemeres marth pàn y'm gwelas omlêsys dres cader vrehek in splander an howl, hag ow coslowes orth onen a'm cothmans, esa ow cana canow leun a gerensa in lev athves hag ow kentrydna tristys plesont dhybm. Yth en vy bysy indelma pàn dhysqwedhas Rupert Hentzau yonk, hag ev heb own a

vab den, nag a'n jowl naneyl, hag ow marhogeth der an demîn – le may hylly pùb gwedhen cudha medror, kebmys a wodhya ev – kepar ha pàn ve jarn poblek an dre in Strelsau. Ev a wobonya wàr geyn margh bys i'n tyller mayth esen vy a'm groweth, plegya bùrlesk y revrons, ha pesy cows pryva gena vy, rag may halla ev gwil lyfrêson a vessach dhyworth Dùk Strelsau. My a erhys kildedna orth pùb huny. Ena ev a wrug esedha rybof, ha leverel:

“In kerensa, dell hevel, yma an Mytern?”

“Nyns yw hobma kerensa, arlùth whег, a'm bêwnans vy” yn medhaf, in udn vinwherthyn.

“Hèn yw dâ,” ev a worthebys. “Deus, th'on ny agan honen oll, Rassendyll –”

Me a wrug esedha serth.

“Pandr'yw an mater?” ev a wovydnas.

“Me a vydn somona onen a'm tus jentyl, arlùth whег, rag may halla dry agas margh. Mar ny woro'why còwsel cortes orth an Mytern, res yw dhe'm broder cafos ken cadnas.”

“Prag yth esta ow pêsya i'n gwary fol-ma?” ev a wovydnas, ha scubya y votasen gans manek yn lows.

“Dre rêson nag yw gorfennys na whath. Hag i'n mên-termyn y whrama dôwys ow hanow avy.”

“Ogh, pynag a vo sians dhywgh! Sin a sergh, bytegyms, a veu an pèth a leverys. Rag why dhe vos, in gwriõneth, den longus dhe'm cowsesow vy.”

“Saw unsel in mater lelder,” yn medhaf, “martesen yth ov vy hedna dhe wir. Saw unsel my dhe vos stedfast i'm fedh orth tus, hag i'm leouta orth benenes, arlùth whег, martesen yth ov vy dhe wir.”

Ev a sethas golok got orthyf – golok a sorr.

“Yw agas mabm yn farow?” yn medhaf.

“Yw, marow glân.”

“Hy a yll grassa hedna dhe Dhuw,” yn medhaf, ha clôwes mollath dhyworto, isel y lev. “Wèl, pandr'yw an messach?” me a wrug pêsya.

Dewenys veuva dhe'n bew, rag oll an bÿs dhe wodhvos fatell wrug ev terry colon y vabm hag omvôstya a'y garesow in hy chy. Vanyshys veu y davas scav rag tro.

“Yma an dùk ow profya dhywgh moy ès dell wrussen vy mar pèma a'n keth le,” ev a groffolas.

“Cabester dhywgh, a sera rial, y feu hedna ow frofyans vy. Mès yma ev ow profya tremen saw dres an or ha mylyon a gùrunyow.”

“Gwell via genef agas profyans why, arlùth whег, mara pe res degemeres an eyl pò an aral.”

“A vydnowgh y sconya?”

“Dell worowgh.”

“Ha dell leverys vy dhe Michael solabrès.” Ha'n harlot, daskefys oll y jer, a wrug showya dhybm minwharth moyha howlek. “In gwriõneth, intredhon ny dew,” ev a bêsyas, “ny yll Michael ùnderstondya tus jentyl.”

My êth bys in wherthyn .

“Ha whywhy?” me a wovydnas.

“Gallaf,” yn medh. “Wèl, re bo dhywgh dhana cabester.”

“Drog yw genama na vedho'why yn few rag y weles,” me a wrug merkya.

“Usy y Vrâster orth ow onora dre fastya warnaf dalva dhyblans?”

“A pe agas bloodh bytegyms nebes brâssa.”

“Ogh, yma Duw ow ry bloodh, mès an jowl ow ry cressyans,” yn medh, ha wherthyn. “Me a yll omwetha ow honen yn tâ.”

“Fatla agas prysner?” me a wovydnas.

“An M-?”

“Agas prysner.”

“A sera rial, me a ancovas agas plegadow. Wèl, ev yw yn few.”

Ev a savas wàr dreys. Me a wrug omhevelly. Ena, gans minwharth, ev a lavaras:

“Ha’n brynces teg? Par fay! Rudh lowr, dell wrama gwystla, a vèdh an nessa Elphberg, ha Michael cries y das kyn fe.”

My a labmas udn stap wàr y bydn, ha degea ow dorn. Ny wrug ev gwaya mèsva vèth, ha’y vin ow crùllya, dydhanys yn taunt.

“Kewgh, ha selwel gàs grohen whath!” yn medhaf, isel ow don. Attyllys veu ow knouk wàr y vabm, hag oker ganso.

Nena y teuth an dra moyha dyveth dell welys vy in oll ow bêwnans. Yth esa ow hothmans deg lath warn ugans pell, ogas lowr. Rupert a grias orth grom, rag may whrella dry y vargh, hag aqwytia an gwas gans cùrun. Yth esa an margh ow cortos in nes. Yth esen vy a’m sav heb gwaya, heb skeus vèth. Rupert a wrug faintys eskyna. Ena ev a drailyas orthyf, y dhorn cledh in y wrugys, y dhorn dyhow istynys. “Shakya leuv,” yn medh.

My a blegyas, ha gwil kepar dell ragwelas ev – me a worras ow dêwla adrèv ow heyn. Scaffa ès preder, y dhorn cledh a dheuth wàr ow fyd, ha dagyer bian ow luhesy dre’n air. Gweskys veuv vy i’m scodh gledh – na ve my dhe swarvya, y fien vy gweskys dhe’m colon. Gans cry sodyn me a drebuchyas wàr dhelergh. Heb tava gwarthowl, ev a labmas wàr y vargh ha gwibya dhe’n fo. Garm ha tednans revolver a wrug y holya – an eyl mar euver avell an aral – ha my a godhas wàr jair, ha goos ow tevera yn fen, ha my ow qweles an chet-ma a’n jowl ow marhogeth an rôsva hir bys mes a wel. Yth esa ow hothmans oll i’m kerhyn, ena y feuma clamderys.

Dell gresaf, anjy a’m gorras i’n gwely, ha my a’m groweth ena, in dyswarneth, pò hanter-warneth, dre lies our, rag yth o nos pàn wrug vy dyfuna dhe’m rêwl ow honen, ha cafos Fritz ryba vy. Gwadn en vy ha sqwith, saw ev a wrug gorhemmyn cher scav orthyf, ha leverel ow goly dhe sawya yn scon, ha pùptra dhe vos wharvedhys yn tâ, rag y codhas Johann, an gwethyas, i’n grocken a wrussyn ny darbary, hag ev obma i’n chy solabrès.

“Hag otta coyntys an dra,” Fritz a bêsyas. “Nyns yw drog ganso, kebmys a welama, omgafos i’gan mesk. Y vreus yw, dell hevel, na vèdh testyon meur aga frow warlergh Michael dhe wil y wheldro – testyon a’n vaner may feu hy colenwys dredhy – saw unsel an Whedden aga honen, heb mar.”

Yth esa an tybyans-ma owth argya neb codnek dhe vos dhe’n den i’gan bagh, ha my ow qwainya govenek a wil gweres dhodho. Me a wrug erhy, may fe kerhys dhybm heb let. Sapt a’n hùmbrocas, ha’y settya wàr jair ryb ow gwely. Asper o va, hag ownek. Mès rag leverel an gwir, warlergh Rupert yonk hag oll y wrians, yth esa own dhyn ny kefrès. Yth esa ev a’y sav pelha galla dhyworth Sapt ha’y wodn whe scruthus, ha Sapt i’n kettermyn orth y sensy mar bell dell alla ev dhyworta vy. Gans hedna, y dhêwla o kelmys pàn dheuth ev ajy, saw sùffra hedna ny vydnys vy.

Scantlowr nyns eus otham a dherivadow hir a’n diogelyans ha’n rewardys a wrussyn ny dedhewy dhe’n pollat-ma – hag anjy oll kewerys ha tyllys in leouta, may ma ev i’n eur-ma tregys in sowena (kyn na allama compla an tyller). Ha ny a veu hel dhe voy pàn wrussyn ny desky yn scon fatell o va den gwadn kyns ès tebel-was, hag owth obery in oll an negys moy rag own a’n dûk, ha’y vroder y honen Max, ages a blesour orth myns a veu gwrès. Saw ev a wrug perswâdya pùbonen a’y lelder. Ha kyn nag esa ev a’n tu aberveth dh’aga hùssulyow cudh, y hylly der y wodhvos a’ga arayans i’n Castel nothhe colonen aga devís aragon ny. Hag ot obma, a verr lavarow, y whedhel.

In dadn level an dor i'n Castel, yth esa dew rômyk trehys mes a'n garrek hy honen, ha stairys men ow lêdya dhedhans, owth amala pedn an pons derevel. Dhe'n rômyk pelha wâr ves nyns esa fenester vèth, mès golowys a vedha ev dre gantolyow pùb eur oll. Dhe'n rômyk downha aberveth yth esa udn fenester bedrak, ow meras wâr an pollgledh. I'n rômyk wâr ves yth esa a'ga groweth pùb termyn, mo ha myttyn, try a'n Whedden. Ha mar pedha omsettyans orth an rom wâr ves, arhadow Dùk Michael o may whrella an try dyffres an daras hedre ve hedna heb peryl dhedhans y. Saw peskytter may fe peryl an daras dhe vos sqwattys dre nell, i'n eur-na yth o res dhe Rupert Hentzau pò dhe Detchard (rag yth esa onen a'n dhew-ma i'n tyller pùpprès) gasa an re erel dh'y wetha pelha gallons, ha tremena, y honen, aberth i'n downha rom, heb whetha y gorn, ha ladha an Mytern esa a'y wroweth ino, dyghtys dâ defry, mès diarf, ha'y vrehow stroth in chainys dur mon, heb gallos a waya y benelyn moy ès teyr mèsva dhyworth y denewen. I'n vaner-ma, kyns ès dell ve an daras wâr ves fethys hag egerys, an Mytern a vedha marow. Ha'y gorf? A ny vedha y gorf dùstuny mar dhampnus avell y berson?

"Nâ, sera," yn medh Johann. "Y Uhelder a'n ragprederys. Pàn usy an dhew ow qwetha an rom wâr ves, yma an ladhor a'n Mytern ow tialwhedha an prednyer i'n fenester bedrak (mowns y ow trailya wâr vedynor). Nyns usy an fenester ow ry golow namoy, rag hy min yw tegys gans pîbel vrâs a bry. Hag yma an bîbel-ma, yw ledan lowr dhe bassya body a dhen dredhy, ow tremena i'n pollgledh, ha'y fedn knack a-ugh bejeth an dowr, ma nag eus spâss hewel inter an dowr ha'n bîbel. Pàn vèdh an Mytern marow, y fydn y voldror kelmy poos brâs dhe'n corf, ha'y dhraggya dhe'n fenester, ha'y dherevel gans ros lovan (Detchard a's provias, rag dowt an poster dhe vos re), bys may fo compes gans ganow an bîbel. Ev a vydn gorra an treys aberth i'n bîbel, ha herdhya an corf wâr nans. Oll in taw, heb son na lagyans vèth, an corf a vèdh ow codha in dowr an pollgledh ha bys in y woles, ogas ha ugans troos'hës y dhownder. Wosa hedna, an moldror a vydn cria uhel, "Pùptra'n tâ!" ha slynkya y honen der an bîbel. Ha'n re erel, mar kyllons y, ha mar ny vèdh an omsettyans re dobm, a vydn ponya i'n rom aberveth ha, dhe strechya pols, Barrya an daras, ha slynkya dre'n bîbel i'n keth vaner. Ha kyn na yll an Mytern drehevel mes a'n goles, derevel a wra an re-ma, ha neyja bys i'n barth aral adro, may fèdh tus ow cortos warlergh arhadow, gans lovonow, rag aga hâlya in mes, ha gans mergh inwedh. Hag i'n tyller-na, mar pèdh gorotham, y fèdh an dùk ow jùnya dhedhans ha whelas sawder dre varhogeth. Mès spèda mar pèdh, anjy a vydn dewheles dhe'n Castel, ha'ga eskerens i'n vaglen. Hedna, sera, yw towlen y Uhelder rag ryddya y honen a'n Mytern mar pèdh res. Saw nyns yw an dowlen dhe ûsya bys i'n very dyweth. Rag ny garsa an dùk, dell woryn oll, ladha an Mytern mar ny yll ev agas ladha why kefrès, sera, pò kyns pò cot a'y wosa. Now, sera, my re gowsas an gwir, Duw dhe'm dùstuny, ha me a'gas pès a'm dyffres orth venjans Dùk Michael. Rag mar codhama inter y dhêwla, warlergh ev dhe wodhvos myns re wrug vy, ny vadnaf pesy ma's udn dra in oll an bÿs – mernans uskys, ha hedna ny wrama fanja dhyworto ev!"

Story an gwas a veu derivys yn criv, saw agan qwestyons a worras moy dh'y whedhel. An pèth a dherivys ev, hèn o a bris in câss neb omsettyans ervys. Saw skeus mara pe sordys, ha mar teffa lu pòr grev – rag exampyl, lu a'n sort a yllyn vy, an Mytern, somona dhybm – an gorthsaf a via forsâkys. An Mytern a via moldrys heb froth ha gorrys dhe slynkya der an bîbel. Ha – otta poynt injyn – onen a'n Whedden a vydna kemeres y le i'n gell ha, pàn wrella an sarchyoryon dos ajy, demondya lyfrêson ha remedy. Ha Michael, gelwys dy, a vydna confessya gwrians hastyf, ha leverel fatell veuva serrys gans an den, neb a wrug whelas favour orth certan benyn jentyll i'n Castel (hòm o Antoinette de Mauban), ha tell wrug ev prysonya hedna, acordyng dhe'n danger esa dhodho, an Mèster in Zenda, dell wre va cresy in gwir; saw tell vydna ev i'n tor'-ma, wosa kemeres omdhyvlâmyans dhyworto, gasa an den dhe wary. Hag indelma settya fînyow dhe oll an whedhlans, hag ev vexys dredho yn frâs, ow tûchya prysner in Zenda, pèth a wrug constrîna y vysyoryon dhe'n govynadow-ma. An vysyoryon, confûndys, a vydna omdedna, ha Michael a ylly remôvya corf an Mytern wâr y gàm.

Sapt, Fritz, ha my i'm gwely, yth esen ny ow meras an eyl orth y gela gans scruth hag ancombrynsy awos hacter ha sotelneth an dowlen-ma. Pynag a vydnen vy – mos in cres, mos in bresel, mos ôpyn gans lu brâs orth ow heyn, mos in dadn gel gans assaultyans cudh, an Mytern a vedha marow kyns ès my dhe dhrehedhes in y ogas. Mar pedha Michael creffa hag owth overcûmya ow farcel vy, dyweth an

dra a vedha. Mès creffa mar pedhen vy, ny vedha dhybm fordh vèth dh'y bünysyha, fordh vèth dhe brevy y gabluster heb prevy ow habluster vy kefrës. Wàr an tu aral, me a vedha gesys whath Mytern (ogh! ow fols gyllys uskys rag tecken) ha termyn ow tos hogen, neb a vydna gweles an gedrydn dhewetha intra my hag ev. Dell hevelly, Michael a wrug vycory possybyl ha terros ùnpossybyl. I'n câss lacka oll, y savla a vedha mar dhâ dell o kyns ès my dhe dhos ha'y dhefia – udn den inter ev ha'n se rial, heb bos an den-ma ma's faitour only. I'n gwelha câss, ny vedha den vèth gesys rag gorthsevel warnodho. Kyns yth esen vy ow tyby Michael du dhe vos re barys dhe worra strif dh'y gothmans in charj. I'n eur-ma yth esen vy ow codhvos Michael nag o brehow dhe'n plottians, mès empydnyon.

“A wor an Mytern hebma oll?” me a wovydnas.

“My ha'm broder,” Johann a worthebys, “ny a wrug fastya an bîbel, warlergh arhadow an Arlùth Hentzau. Th'esa ev ow qwardya i'n jorna-na, ha'n Mytern a wrug govyn orth ow arlùth, pandr'o y styr. 'Par fay,' ev a worthebys, scav y wharth, “th'yw amendyans nowyth dhe skeul Jacob, may ma tus wàr hodna, dell re wrusso'why redya, sera rial, ow passya dhia'n nor dhe'n nev. Dell eson ow predery, ny dhegoth dh'agas Brâster mos (mar pèdh res, sera rial, dhe why mos) wàr an comen fordh. Ytho ny a wrug rago'why tremenva bryva deg, le na yll oll an weryn meras stag orto'why na trobla agas tremen. Otta, sera rial, porpos an bîbel.' Hag ev a wharthas ha plegya, ha pesy cubmyas a'n Mytern dhe dhaslenwel gwedren an Mytern – rag an Mytern dhe vos ow kemeres soper. Ha'n Mytern, kynth yw den colodnek, dell yw pùb huny in y Deylu, ev èth rudh i'n fâss, ha gwydnyk pàn wrug ev aspia orth an bîbel hag orth an jowl-na esa ow mockya mery. Ogh, sera” (ha'n gwas ow crena), “nyns yw êsy cùsca cosel in Castel Zenda, rag anjy oll a vensa trehy codna dhe dhen moy iredy ès gwary cartednow. Ha'm Arlùth Rupert a vensa dôwys hedna avell solas moy y decter ès neb aral – eâ, moy ages dyswil benyn, hobba kynth yw dhodho kefrës.”

An den a wrug cessya, ha my a erhys Fritz a'y gemeres in kerdh ha gwetyas may halla bos gwardyes dour. Ha me a drailyas dhe'n den ha leverel:

“Mar teu nebonen ha govyn orthys mars eus prysner in Zenda, ty'yll gortheby 'Eus.' Saw mar teu ha govyn pyw yw an prysner-ma, na wra gortheby. Rag ny vydn promys vèth dha selwel mar qwra nebonen desky orthys sy an gwir tûchyng prysner Castel Zenda. Me a vydn dha ladha, kepar ha ky, mar pèdh an dra còwsys i'n chy, in lev moyha munys kyn fel”

Pàn veuva gyllys, my a wrug meras orth Sapt.

“Knofen gales yw!” yn medhaf.

“Mar gales,” yn medh, ha shakya y bedn loos, “may fedhys jy Mytern Rùrytânya, pòr lyckly dhe'm breus vy, i'n keth prës-ma wàr vledhen!” hag ev ow mylega felder Michael, in udn dardha.

My a wrug posa wàr ow fluvogow wàr dherelgh.

“Dell hevel dhybm,” me a nôtyas, “yma dyw fordh may hyll an Mytern qwyttya Zenda yn few. Onen yw dre draiturey mesk holyoryon an dûk.”

“Y hylta sevel orth mencyon a'n aral,” yn medh Sapt.

“Ny vadnam poynt,” me a worthebys. “Rag an fordh aral dhe vos, dell yw res leverel, dre verkyl a nev!”

CHAPTRA 14 UDN NOS ORTH AN CASTEL WÀR VES

Sowthenys via pobel dhâ Rùrytânya mar teffons y ha clôwes an cows yw descrefys a-uhon. Rag me a gemeras pystyk poos ha peryllys, acordyng dhe'n derivadow sodhogyl, dre bych guw, pàn esen vy in sport. Me a wrug causya dhe bùb dyllans a dherivadow bos fest sad y gis, ha'n sewyans o entanuster brâs gans an bobel, hag y teuth try wharvedhyans in mes an gwythres-ma. Kensa, kevadran an vedhegieth in Strelsau o offendys sevir, awos my dhe sonya gelwel dhe'm gwely den vèth anodhans,

marnas den yonk, cothman dhe Fritz, may hylly ev trestya dhodho. Nessa, me a glôwas orth Marshal Strakencz nag esa bry vèth í'm arhadow vy, nag in y gomondyans y honen, ha bos an Brynces Flavia owth ombarusy dhe dhos dhe Tarlenheim, hùmbrynkys ganso ev a'y anvoth (nowodhow ma na yllyn vy bos anodhans ma's lowen ha prow't dâ). Ha tressa, ow broder, Dùk Strelsau, o perswâdys der an derivadow ha dre'm sygerneth apert fatell en vy diallos dhe wir í'm obereth, ha tell o an bêwnans dhybm in peryl neb gradh, kynth esa ev ow codhvos re rag cresy an whedhel a wredhen ow cleves vy. Hebma oll me a dhescas dhyworth gwas Johann, ha my constrîny's dhe worra trest ino, ha dh'y dhanvon dhe Zenda arta tre, le may whrug Rupert Hentzau y gastyga yn tâ, dell glôwys, drefen ev dhe gerdhes in mes rag châyca kerensa der an nos, ha hebma shâmus dhe Zenda ha'y vanerow. Acûsacyon a'n par-ma, gwrës gans Rupert, a settyas sorr dhe Johann yn town, ha pân dheuth an dûk ha comendya an cùhudhans, th'o creffa colmor a'n gwethyas dhe'm parth vy ès kenyer onen a'm promysyow.

Devedhyans Flavia ny allama descrafa yn cosel. Hy a'm cafas sawyes ha yagh, adar wâr geyn owth omlath gans ancow, ha lebmyn whath yma gwel hy joy ow tauncya dhyrag ow lagasow erna vowns y re dhyscler dh'y gonvedhes. Hy repref na vydnen vy unweyth trestya dhedhy, res yw dhe'n gereth-ma ascûsya an musur a gemerys vy rag hy hebaskhe. In gwir, hy fresens genef arta o kepar ha sawor a nev dhe enef dampnys, whecka dhe voy rag an dom anwoheladow a vedha ow sewya. Ha my a scûllyas dew jorna gensy, oll a'm bodh in udn rejoycya. Ha pân o scûllyas an dhew dhêdh, Dùk Strelsau a wrug araya helgh.

An stocas, lebmyn, o ogas. Rag Sapt ha my, wosa kescûssulya prederus, a wrug ervira dell o res peryllya boxas brâs, ha'gan determyans a veu sêlys dre nowodhow dhyworth Johann fatell o an Mytern gyllys gwadn, gwydnyk, hag idhyl, ha tell esa y yêhes ow tyfygya in y vagh idn. Now, gwell yw dhe nebonen (na fors, a vo mytern pò na vo) merwel scon, in fordh wyw dhe dhen jentyl, dre vùlet pò dre bych, ages gasa y vèwnans dhe bedry in selder! Warlergh an preder-ma, gwythres heb let, a brow dhe'n Mytern, hèm o dhe gomendya. A'm gwelva ow honen, yth o res dhe voy. Rag Strakencz a vydna inia otham a varyach uskys warnaf, ha'm plegians vy ow scodhya hedna, mar uthyk y eryans kyn fe, may feuv vy dowtys a'm entent. Ny gresaf y fensen vy gwil an pèth esa í'm hunros. Mès me a vensa fia dhe'n fo, par hap, ha'n fo-na ow tystrôwy oll agan ken. Ha – eâ, nyns ov vy sans vèth (kê ha govyn orth ow whor wheg dre laha), ha wharvos a alsa pèth lacka whath.

Martesen yth yw an dra moyha stranj dell veu bythqweth in istory neb gwlas, fatell esa broder an Mytern hag omheveller an Mytern, in termyn a gres glân, gwelys a'n tu'ves, ogas dhe dre whar deg í'n pow, in dadn semlant a garadôwder, ow qwerrya rag person ha plit an Mytern. Bytegyans, an strif dalethys í'n eur-na inter Zenda ha Tarlenheim, yth o gwerryans in gwir. Pân esoma ow meras wâr dhelergh dhe'n prês-na, yth hevel my dhe vos hanter-muscok. Sapt re dherivys orthyf na vydnen vy súffra mellyans vèth na gwil vry a groffal vèth. Ha mars esa Mytern bythqweth ow rêwlya Rûrytânya avell turont, dhana turont en vy í'n dedhyow-na. Pynag a wrellen vy whelas, nyns esen vy owth aspia tra vèth rag whekke an bêwnans dhybm, ha my a'n kemeras í'm dorn ha'y dhon heb rach, kepar ha pân ve manek goth, onen dhegys lows ha parys dhe godha. Orth an dallath, an re í'm kerhyn o settys dhe'm gwardya, dhe'm gwetha saw, dhe'm perswâdya na vednen vy iselhe ow scoos. Mès pân veu convedhys fatell en vy porposys, yth esa ow tevy intredhans – a wodhyens an gwir pò heptho – neb preder Tenkys dhe vos rowtor a'n sewyans, ha fatell o res ow gasa vy dhe wary an gam gans Michael í'm fordh ow honen.

I'n nessa gordhuwher, adhewedhes, my a savas in bân orth an bord, mayth esa Flavia a'y eseth ryba vy, rag hy hùmbrank dhe dharas hy rômys. I'n tyller-na me a wrug abma dh'y leuv, ha gorhemmyn cùsk dâ dhedhy, rag may halla hy dyfuna lowen dhe'n bora. Ena my a jaunjyas ow gwysk ha dallath in mes. Yth esa Sapt ha Fritz orth ow gortos gans whe den ha'n vergh warbarth. Dres y dhyber yth esa Sapt ow ton torgh a lovan hir, ha pùbonen a'n dhew o ervys poos. Genama vy yth esa cùlbren cot ha tew, ha kethel hir kefrës. Ny a wrug goheles an dre, ha kelhy adhedro, ha dos kyns pedn our dhe'n ascendyans lent wâr an vre wor'tu ha Castel Zenda. An nos o tewl ha pòr arow. Yth esa gwyns meur y gowas ha glaw meur y drew orth agan cachya í'n prês may feun ny drehedhys bys in tâl an leder, ha'n gwêdh brâs ow kyny in udn hanaja. Pân dheuthen ny dhe vodny tew, peswora radn a vildir dhyworth

an Castel, ny a wrug gorhemmyn orth agan whe coweth omgudha i'n tyller-na gans an vergh. Sapt a'n jeva whyb, ytho anj'y llylly udnnya genen wâr nûk mar pêdh peryl. Saw ny wrussyn ny metya gans den vèth bys i'n eur-ma. Dhe'm govenek vy, Michael o dyswar whath a'gan presens, hag ev ow cresy y bosama diogel i'm gwely. Pypynag a vydna cresy, ny a veu devedhys heb gwall bys in gwartha an vre, hag omgafos agan honen wâr amal an pollgledh, le mayth esa hedna ow scubya in dadn an fordh, rag dyberth an Castel Coth dhyworty. Yth esa gwedhen a'y sav wâr vin an ladn, ha Sapt, tawesek ha dywysyk, a wrug staga an lovan. Me a dhyskys ow botas, eva draght mes a gostrel gwyras, lowsel an gethel in hy goon, ha kemeres an cûlbren inter ow dens. Ena me a shakyas leuv gans ow hothmans, heb gwil fors a dhewetha plêdyans in golok Fritz, ha settya dalhen i'n lovan. My o porposys dhe whythra orth 'Skeul Jacob'.

Yn war me a wrug iselhe ow honen aberth i'n dowr. Kynth o an nos gwyls i'n tor'-ma, an jêdh re bia tobm ha bryght, ha nyns o an dowr yêyn. Me a dhalathas neyja wâr ow fâss adro dhe'n fosow brâs esa a'ga sav sevir a-uhof. Ny welyn vy ma's teyr lath in rag. Ytho govenek dâ a'm bo na wrella nagonen ow spia, ha my ow slynkya nes, in dadn an menweyth leyth y gewny. Yth esa golowys dhe weles in radn nowyth an Castel a'n barth aral, ha my ow clôwes, par termyn, neb wharth ha cry hudhyk. Dell hevelly dhybm, lev Rupert Hentzau yonk o dhe aswon, dassenyek y don, ha me a'n desmygy dell o va rudhys dre win. Rag dry ow freder dhe'm negys, me a wrug powes polta. An gwir mars esa dhe Johann ha'y dhescrypcyon, res o my dhe vos ogas dhe'n fenester solabrës. Pòr lent lebmyn yth esen vy ow qwaya. Ha mes a'n tewlder dhyragof y teuth neb form hag apperya dyscler. An bíbel o hy, gwarek dhia'n fenester dhe'n dowr. Dysqwedhys o peswar troos'hës, ader dro, a'y gorf. Mar vrâs o hy hompas avell dew dhen. Me a vydna mos nes, ena me a wrug aspia nampêth ken, ha'm colon êth stag. Yth esa scath ow pockya hy fedn-arâg in mes, dres an bíbel a'n tu aral. Ha pân wrug vy goslowes dour, me a glôwas son scav, son a dhyllas ruttys – kepar ha pân vydna den desedha stubm y eseth. Pyw o an den-ma esa ow qwetha devîs Michael? O va dyfun? Esa in cûsk? Me a jeckyas bos ow hethel parys, ha trettya dowr. Pân wrug vy hedna, me a gafas goles in dadn ow threys. Yth esa selveyen an Castel owth istyna pymthek mèsva rag formya estyllen, ha my a'm sav warnedhy, ha'm caselyow in mes a'n dowr. Ena my a blattyas hag aspia glew der an tewolgow in dadn an bíbel, mayth esa hy gwarek ow profya spâs.

Yth esa udn den i'n scath. Ha godn hir a'y wroweth ryptho – me a welas an barel lenter. Ot obma an gôlyador! Ev o esedhys, qwiet teg. Me a wrug goslowes. Th'esa va owth anella yn poos, yn rêwlys, yn undon. Re'n ebron dhâ, y cûsca hebma! Wâr an estyllen, wâr bedn dêwlin, me a'm hâlyas ow honen in rag, hag in dadn an bíbel, bys mayth esa ow fâss le ages dew droos'hës dhyworth y vysach ev. Den brâs o va. Me a'n gwelas. Max Holf o ev, broder dhe Johann. Ow dorn êth slynkys dhe'm grugys, ha my ow parusy an gethel. In mesk oll an wrÿth i'm bêwnans, lacka oll yw predery a'n gwrians-ma, ha ny vadnama govyn mar peuva gwythres wordhy dhe dhen colodnek pò onen gwyw dhe draitour. Me a lavaras inof ow honen: "Gwerryans yw – ha bêwnans an Mytern yw dhe selwel." Ha my a dhrehevys ow honen adadn an bíbel, ha sevel in bàn ryb an scath esa stegys ogas dhe'n estyllen gans lovan. My a wrug sensy anal, merkya an gosten, ha lyftya ow breg. An qwallok a wrug gwaya nebes. Y lagasow a veu egerys – ledan, moy ledan. Brawehys, ev a wrug crapya ow fâss ha sêsya y wodn. Me a wesksys dre gig y gorf. Ha me a glôwas bûrdhen a gân gerensa wâr an ladn adâl.

My a'n gasas a'y wroweth i'n very tyller, ha'y gorf gyllys in gròn. My a drailyas dhe 'Skeul Jacob.' Cot o an termyn. Dûta an pollat-ma, y dorn a wôlyas, a vedha due scon lowr martesen, ha'n nessa gwas ow tos. Me a wrug plegya dres an bíbel ha'y examnya, dhia'n dardhell ogas dhe'n dowr bys in hy fedn moyha awartha, le mayth esa hy ow passya, dell hevelly, dre venweyth an fos. Nyns esa torrva vèth inhy, nag aswy vèth. My êth wâr dhêwlin, my a brovas an tu wâr woles. Ha dystowgh y teuth an anal dhybm qwyck hag uskys, rag wâr an tu-ma, mayth esa otham dhe'n bíbel glena dhe'n menweyth poran, yth esa dewyn golow! Res o an golow-ma dhe dhos a gell an Mytern! Me a settyas ow scodh orth an bíbel hag ûsya oll ow nerth. An aswy a veu ledanhës very very nebes, ha my ow cessa dre hast. Lowr a wrug vy rag dysqwedhes nag o an bíbel fast i'n menweyth wâr an tu'woles.

Ena my a glôwas lev – lev cales ha garow:

“Wèl, a sera rial, mars eus gwalgh dhywgh a’ m cowethas, me a vydn gàs gasa dh’agas powes. Mès yn kensa, res yw dhybm lâcya an tegednow bian.”

Detchard o hebma! Me a gachyas an Sowsnek in y leveryans heb let.

“Eus neb govynadow, a sera rial, kyns ès my dhe voydya?”

Lev an Mytern a sewyas. Y lev ev in gwir, kynth o gwadn ha gwag – nyns o haval màn dhe’n voys a glôwys vy, hudhyk y don, in lanerhy an forest.

“Gwra pesy orth ow broder,” yn medh an Mytern, “a’ m ladha vy. Obma yth esoma ow merwel mêsva wosa mêsva.”

“Nyns eus whans vèth dhe’n dûk a’ gas mernans, a sera rial – rag an present termyn,” yn medh Detchard, ha ges in y scorn. “Pàn teffa whans, awot agas hens bys in nev!”

An Mytern a worthebys:

“Re bo indelha! Ha lebmy, mars yw alowys in danjer dha worhemmy, kê ha departya, me a’ th pès.”

“Re bo dhis hunros a baradhys!” yn medh an smat.

Vanyshys veu an golow. Me a glôwas prednyer an daras ow mos degës. Ha wosa hedna me a glôwas olva an Mytern. Yth esa ev ganso y honen, dell hevelly dhodho. Pyw a wra bedha y vockya?

Ny vydnen vy lavasos cows orto. An peryl neb cry a sowthan dhe scappya mes a’y vin, yth o re vrâs. Ny vydnen vy venturya gwrians vèth i’n nos-na. Ow ober vy o diank in sawder i’n eur-na, ha remôvya an caryn, an den marow. Gasa an corf i’n tyller a ylly dyscudha re. Me a wrug lowsya an scath ha crambla aberveth. Yth esa an gwyns lebmy owth herdhya leun-awel, ha clôwes an revyans o bohes y vern. Me a wrug revya bys i’n le mayth esa ow hothmans orth ow gortos. Me a dheuth dy namnygen, pàn sonas whyb uhel glew dres an pollgledh wâr ow lergh.

“How, Max!” me a glôwas cry.

Me a wrug hailya Sapt, isel ow lev, ha’n lovan owth iskydna a-ugh ow fedn. Me a’s colmas adro dhe’n corf marow, hag ascendya ow honen.

“Gwra whybana, ty inwedh,” me a whystras. “Rag somona agan tus. Ha hâla dhis. Cows vèth i’n tor’-ma.”

Anjy a hâlyas an corf in bàn. I’n very prës may feuva wâr an fordh, treden wâr geyn margh a dheuth in udn stêvya in mes a’n Castel a’n tu arâg. Ny a’s gwelas. Mès gwelys ny veun ny agan honen, ha ny wâr dreys. Saw ny a glôwas agan tus ow nessa gans garm.

“Re’n jowl, ass yw tewl!” a grias lev dassenyek.

Yth o Rupert yonk, ha tednow godn ow seny wosa tecken. Gans agan tus anjy a wrug metya. Me a dhalathas ponya in rag. Sapt ha Fritz a’ m holya.

“Pychyowgh!” Rupert a grias arta, ha hanas brâs a sewyas: nôtyans cler nag esa ev ow tarya adrêv an ger.

“Fyn’shys oma, Rupert!” a grias lev. “Th’yngs y terweyth nùmber ny. Salw dha honen!”

Me a bonyas pelha, ha sensy ow hûlbren i’m dorn. Y teuth margh tro ha my desempys. Warnodho yth esa den, hag ev ow plegya dres scoodh an best.

“Osta kegys kefrës, Krafstein?” ev a grias.

Gorthyp vèth.

Me a labmas dhe’n margh dh’y bedn. An marhak o Rupert Hentzau.

“Worteweth!” me a grias.

Rag y feuva i'gan dalhen, dell hevelly. Nyns esa arv vèth dhodho ma's cledha in y dhorn. Ow thus vy, th'esens y owth holya yn fen. Yth esa Sapt ha Fritz ow fysky dhe'm gweres. Me a's tremenas i'm ponyans kyns, saw mar kyllens y dos ogas lowr dhe tedna godn, res o dhe'n den omry pò merwel.

"Worteweth!" me a grias.

"Th'yw gesyor plain an gwary!" a grias ev, ha hackya orth ow hùlbren. Ev a'n trohas oll dredho. Ha me a wrug droppya ow fedn in udn blynchya, awos dothter dhe vos gwell genef ès mernans, ha fia in scùrel-wyrly (otta derivas dhe rudhya ragtho). In Rupert Hentzau yth esa an very dyowl. Rag ev a gentrydnas y vargh, ha pàn wrug avy trailya ha meras my a welas fatell êth ev in marhogeth, in cowl-bonya, bys in amal an pollgledh ha lebmel ajy, ha'n bùlettys a'gan parcel ow codha tew in y gerhyn kepar ha keser. Mara pe lorgan dhyn, dewyn gwadn kyn fe, y fensen ny telly y gorf gans bùlettys. Saw i'n tewolgow ev a wainyas bys in cornet an Castel, ha vanyshya mes a wel.

"An jowl re'n kemerra!" yn medh Sapt, ha gwenwherthyn.

"Dieth yw," yn medhaf, "y vos ev sherewa. Pyw a veu kychys gen'ny?"

Kychys o Lauengram ha Krafstein. A'ga groweth yn farow. Ny a wrug aga dehesy i'n pollgledh, ha Max gansans, abàn nag o keladow possybyl na felha. Ny a glôsyas in parra kempen ha marhogeth an vre wàr nans. Hag yth êth treden jentyl ha galont i'gan mesk, ha marow pùbonen a'n try. Indelma yth esen ny ow viajya dh'agan plâss, poos an colon rag ancow a'gan cothmans, in preder pòr anês a'n Mytern, ha trehys bys i'n bew, rag Rupert dhe settya gam genen unweyth arta ha'y wainya glân.

Dhe'm part avy, me o vexys hag engrys na wrug vy ladha den vèth in omlath ôpyn, na wrug vy ma's gwana knava in y gùsk. Ha scant ny veu dâ genama clôwes Rupert orth ow cria gesyor plain an gwary.

CHAPTER 15 MY OW CÔWSEL ORTH TEMPTYOR

Nyns yw Rùrytânya hag Englond kehal, poken ny ylly an vresel inter Dùk Michael ha my bos ow turya, kefrës hag oll an aventurs dres kynda esa orth hy merkya, ha'n bobel owth attendya very nebes. Omlath dewdhen o hapnyans pòr venowgh in mesk an rencas uhel, ha dalva bryva inter an vrâsyon owth omlêsa dh'aga hothmans ha dh'aga serhogyon warlergh gonysegeth coth. Byttele, wosa an tervans nowyth derivys orthys, yth esa whedhlans ow mos adro, ha my owth arvrusy dell o res kemeres with. Mernans a'n dus jentyl i'n negys-ma, ny ylly bos cudhys orth aga herens. Me a wrug dylla arhadow sevir, ow teclarya an franchys omaqwytya der omlath dewdhen dhe vos gyllys re gemmyn (an Chansler a wrug draghtya an dhogven dhybm, ha pòr dhâ veu an ober ganso), hag ow tyfen fara a'n par-na saw in câssys a'n possa. Me a dhanvonas messach dyharas poblek ha stâtly dhe Michael, hag ev a worthebys gans revrons ha cortesy. Rag unverhës en ny in udn poynt – ha hèn o grownd in dadn oll agan dyffrans, owth inia kessenys, oll a'gan anvoth, inter agan gwythres ny – ny yllyn ny màn, naneyl my nag ev, tówlel agan cartednow ôpyn dhe'n bord. Ev o den plain an gwary, kefrës ha my, ha ny kesudnys, in spit dh'agan cas, rag decêvyva an comen voys. Bytegyns, dell o res i'n gwetha prës, tra gudhys a veu tra strechys: mara pe an Mytern marow in y bryson, pò danvenys ken tyller in dadn gel, coladow via hedna heb y woheles. Constrîny's en vy, polta, sensy arsaf bresel, ha ny veu confort vèth marnas Flavia, esa ow comendya ow gwarnyans warbydn omlath dewdhen a'y holon oll, ha, pàn wrug vy leverel hy favour dhybm bos delît, hy a besys orta vy, mars o hy favour rêson vas dhybm, a dhyfen an ûsadow-na yn tien.

"Gorta erna ven ny demedhys," yn medhaf, in udn vinwherthyn.

Avell sewyans pòr goynt a'n arsaf, hag a'n keladow o chêsôn anodho, y feu tre Zenda grugys newtral a neb sort – dèdhweyth: ny vensen vy trestya meur dh'y dyffresyans worth golow nos – le may hylly an dhew barty mos in sawder. My êth ha marhogeth inhy gans Flavia ha Sapt udn jorna, ha metya dre hap gans onen a'm kelgh – pèth a dhysqwedhas tu wharthus, mès ancombrus i'n kettermyn. Pàn esen vy ow marhogeth an strêt ahës, me a wrug dierbyn person sêmly y syght, esa ow lewyas caryach

dewvargh. Wosa gwil dh'y vergh sevel, ev a skydnyas ha dos bys dhybm, ha plegya down. Me a'n aswonys: Penrewler Creslu Strelsau.

"Ordynans agas Brâster ow tûchya omlath dewdhen, y recêf hebma oll agan attendyans," ev a'm afydhyas.

Mars esa oll y attendyans ow reqwîrya y bresens in Zenda, th'en vy determyns dh'y hepcor dystowgh.

"Yw hedna an pëth a wrug dha dhry in Zenda, a benrewler?" me a wovydnas.

"Dar, nag yw, a sera rial. Yth esof obma rag whans a wil gweres dhe'n Canasor Breteednek."

"Pandru'sy an Canasor Breteednek ow qwil *dans cette galère*?" yn medhaf, heb rach.

"Kestreyesyk dhodho, a sera rial – den yonk a certan worshyp – yw gyllys mes a wel. Dew vis ny wrug y gothmans clôwes tra vëth dhyworto, hag yth yw cresys ev dhe vos aspies dewetha tro in Zenda."

Nyns esa Flavia scant ow coslowes. Ny wrug vy bedha golok orth Sapt.

"Prag yth yw cresys?"

"Cothman dhodho in Paris – neb Monsieur Featherly – re ros derivadow, mayth yw possybyl acordyng dhodho bos an den yonk devedhys obma, ha sodhogyon an hens horn ow perthy cov a'y hanow wâr nebes fardellow."

"Pandru'o y hanow?"

"Rassendyll, a sera rial," ev a worthebys. Ha me a welas i'n hanow-ma nag esa dhodho styr vëth. Saw ev a wrug iselhe y lev, ha tôwlel golok got orth Flavia, pân wrug ev pësya: "Yth esa ev, dell yw sopoulos, owth holya benyn jentyll obma par hap. A wrug agas Brâster clôwes nampëth a neb Madame de Mauban?"

"Dar, gwrug in gwir," yn medhaf, ha'm syght vy ow qwandra tro ha'n Castel a'm anvoth oll.

"Hy a veu devedhys dhe Rûrytânya i'n keth prës ha'n Rassendyll-ma."

My a gachyas golok an Penrewler. Th'esa va ow meras orta vy ha govynadow screfys brâs wâr y fâs.

"Sapt," yn medhaf, "res yw dhybm kescôwsel ger pryva gans an Penrewler. A wrêta marhogeth nebes pâcys gans an brynces warbarth?" Ha me a geworras orth an Penrewler: "Dewgh, a sera, pandru' yw gâs mênnyng?"

Ev a dheuth i'm ogas, ha me a wrug inclynya wâr an dyber.

"Mar pe hebma in kerensa gans an venyn jentyll?" ev a whystras. "Den vëth ny glôwas tra vëth anodho in dew vis." Hag i'n tor'-ma yth esa syght an Penrewler ow qwandra dhe'n Castel.

"Eâ, 'ma an venyn ena defry," yn medhaf, isel ow lev. "Saw nyns usy Mëster Rassendyll – yw hedna y hanow? – kebmys a wor'vy."

"An dûk," ev a whystras. "Nyns eus kescaror vëth ow plegya dhodho, a sera rial."

"Yma an gwir dhis poran," yn medhaf in udn gowl-assentya. "Mès a nyns eso'why owth hyntya acûsacyon pòr asper?"

Ev a lêsas y dhêwla in udn dhyharas. Me a whystras in y scovarn:

"Hëm yw mater poos. Kewgh dhe Strelsau tre –"

"Saw sera rial, mar cafama dûstuny obma?"

"Kewgh dhe Strelsau tre," yn medhaf arta. "Gwrewgh derivas orth an Canasor fatell eus dûstuny genowgh, mès tell yw res gasa cres rag seythen pò dyw. I'n mên-termyn, me a vydn charjya dhybmo vy whythra orth an mater."

"Yma an Canasor owth inia crev, sera."

“Res yw dhywgh y goselhe. Dewgh, sera! Dell welo’why, dha dhrogdybyans mars yw ewn, y fëdh negys may fo res dhe ny kemeres with. Sclander ny yllyn ny godhevel badna. Kewgh tre haneth heb fall.”

Ev a wrug dedhewy obeya, ha my êth in rag ha jùnya dhe’ m cowetha, tabm êsya í m brës. Res o lettya pùb govynadow awos ehen wàr ow lerggh rag seythen pò dyw. Marthys ogas, namna dheuth an sodhak conyng-ma dhe’n gwir. Y argraf a vedha udn jëdh tra dhe les martesen. Saw mar pedha ev ow qwythresa acordyng dh’y dybyans í n eur-ma, lacka dhe’n Mytern y hylly bos hedna. Yth esen vy a’ m holon oll ow mylega George Featherly ha’y fowt a sensy clap.

“Wèl,” Flavia a wovydnas. “A wrusta gorfenna dha negys?”

“Dâ fest,” yn medhaf. “Deus! A vydynn omdrailya? Namnag eson ny owth amala wàr direth ow broder.”

Yth esen ny orth pedn pell an dre yn tefry, may ma an mena ow tallath ascendya wor’tu ha’n Castel. Ny a dowlas agan golok in bàn, ha gwil marthùjyon a’n fosow coth ha’ga thecter cowrek, ha gweles keskerth solempna ow tos in udn wia lent an vre wàr nans. Prest y teuth in rag.

“Ny a dal omdrailya,” yn medh Sapt.

“My a garsa gortos,” yn medh Flavia. Ha me a frodnas ow margh ryphy.

Ny a yll decernya an bagas solabrës. Arâg yth esa dew servont wàr geyn margh, ha udnwysk du dhedhans, saw arwedhyk arhans yn unsel. Owth holya warlergh an re-ma yth esa carr tednys gans peswar margh. Th’esa geler a’y groweth warnodho, in dadn ledn boos. Adrëv dhedhy yth esa marhak, ha dyllas du in y gerhyn, ow ton y hot in y dhorn. Sapt a dhyskys y hot y honen, ha th’esen ny ow sevel in udn wortos, ha Flavia ow remainya rybof ha gorra hy leuv wàr ow breggh.

“Otta onen, dell hevel, a’n dus jentyll ledhys í n vresel,” yn medh hy.

Me a wrug sin dhe neb grom.

“Kewgh ha govyn pyw usons y orth y hùmbrank,” me a gomondyas.

Ev a varhogas dhe’n servons, ha me a’n gwelas ow mos in rag dhe’n den jentyll esa ow marhogeth adhelelgh.

“Th’yw Rupert a Hentzau,” Sapt a whystras.

Rupert o ev in gwir, ha desempys, wosa gwevya dorn dhe’n processyon rag gwil sevel, Rupert a dheuth bys dhybm in udn wobonya. Gwyskys o va in frock-côta, botodnys yn tydn, hag in lavrak. Wàr y fâss yth esa syght a dristans, hag ev a blegyas down y revrons. Mès yn sodyn ev a wrug minwherthyn, ha th’esa minwarth dhybm kefrës, rag dorn Sapt coth dhe vos settys in y ascra gledh ha ny agan dew, Rupert ha my ganso, dhe vos ow tesmygy myns esa sensys í n dorn ha’n pocket.

“Yma agas Brâster ow covyn pyw uson ny orth y hùmbrank,” yn medh Rupert. “Ow hothman ker yw hebma, Albert a Lauengram.”

“Sera,” yn medhaf, “edrek a’n dra anfusyk-ma, nyns eus moy gans den vëth ès genama vy. Ow ordynans re bo test, ha my ervirys dhe vos obeyes.”

“Gwas truan!” yn medh Flavia, isel hy lev, ha me a welas lagasow Rupert dhe luhesy orty. Nena me a sorras. Rag ny dalvia Rupert Hentzau hy mostya, mar kemerren vy unweyth ow rêwl, na gans golok a’n cotta kyn fe. Bytegyms golok a wrug ev, hag estêm dysqwedhys inhy hardh.

“Ger agas Brâster yw grassyùs,” yn medh. “Yma keudh dhybm rag ow hothman. Mès res yw, sera rial, dhe dus erel scon growedha par dell usy ev í n eur-ma.”

“Hedna th’yw dhe remembra genen ny oll, arlùth wheg,” me a worthebys.

“Myterneth inwedh, a sera rial,” yn medh Rupert in ton teg y voralísans. Hag yth esa Sapt coth ow cùssya ryba vy.

“An gwir a’gas beus,” yn medhaf. “Fatl’yw yêhes ow broder, arlùth wheg?”

“Gwellys yw agas broder, sera rial.”

“Ha my lowenhës.”

“Yma govenek dhodho dyberth dhe Strelsau yn scon, pàn vo y yêhes fast.”

“Dhana res yw dhodho gwella whath?”

“Ow tarya yma nebes trobel,” a worthebys an pollat taunt, ha’y don a’n clorha in oll an bÿs.

“Gwrewgh afydhya a’m govenek gwiryon,” yn medh Flavia, “hedna may whrella scon cessa heb y drobla.”

“Whans agas Uhelder Rial yw whans dhybmo, yn uvel, inwedh,” yn medh Rupert, ha’y wolok hardh ow try rudhyans dhe Flavia wàr hy bogh.

Me a blegyas; ha Rupert, iselha y blegyans, a wrug kildedna y vargh ha sîna dh’y vagas mos in rag. Inies sodyn, my êth ha marhogeth wàr y lerg. Ev a drailyas sket, hag own dhodho my dhe borposya myshef in lôk onen marow hag a wel dhe venyn jentyl kyn fe.

“Why a wrug omlath avell den a golon i’n nos-na ‘gensow,” yn medhaf. “Dewgh, why yw yonk, sera. Mar mydnoggh delyfra agas prysner dhybm yn few, ny wrewgh why kemeres brew.”

Ev a veras orthyf ha scorn in y vinwharth. Saw desempys ev a dheuth wàr y vargh in ow ogas.

“Diarf oma,” yn medh. “Ha’gan Sapt coth abyl dhe’m mejy marow heb let.”

“Own nys eus dhybm,” yn medhaf.

“Nag eus, mollath Duw!” ev a worthebys. “Merowgh, unweyth solabrës me a dhug profyans dhyworth an dûk.”

“Ny wrama fors a dra vèth dhort Michael Du,” yn medhaf.

“Dhana gwrewgh fors a brofyans dhyworta vy.” Y feu y lev iselhës bys in whystrans. “Gwrewgh assaultya an Castel gans bolder. Gesowgh Sapt ha Tarlenheim dhe lêdya.”

“Ha pelha?” yn medhaf.

“Arayowgh an eur gena vy.”

“Ha’m fèdh mar grev ino’why, arlùth wheg!”

“Tety valy! Ow hows i’n tor’-ma yw dyfroth oll. Agas Sapt ha’gas Fritz a wra codha. Michael Du a wra codha –”

“Pywa!”

“– Michael Du a wra codha, hag ev heb bos ma’s ky. An prysner, dell yw va cries genowgh, ev a wra mos dre ‘Skeul Jacob’ – ogh, why a’s aswon! – ha bys in iffarn! Dew dhen a wra remainya – my, Rupert Hentzau, ha why, Mytern Rùrytânya.”

Ev a hedhys. Ena keworra, ha’y lev ow crena dre dhesîr:

“A nys yw hedna cartednow wordhy a’y wary? – se rial ha’gas prynces why! Ha raga vy, gas ny dhe leverel neb soodh gans grassow agas Brâster.”

“Sur certan,” me a grias in mes, “hedre vowgh why wàr an nor, yma fowt in iffarn a’y vèster!”

“Wèl, gwrewgh predery warnodho,” yn medh. “Ha merowgh, y fia otham a voy ès nebes scrùplys rag ow sensy vy heb jûnya dhe’n vowes ‘nos,” ha’y debel-wolok arta ow luhesy tro ha’m keresyk.

“Kewgh mes a’m hedhes!” yn medhaf. Wosa pols, bytegyens, me a dhalathas wherthyn orth very harthter an dra.

“A vydno’why betraya agas mêster?” me a wovydnas.

Ev a wrug mylega Michael, ha’y henwel seul nag yw hanow gwyw dhe vab a dhemedhyans lafyl, onen a’n leuv gledh kyn fe, ha leverel dhybm in ton a gyfyor ogasty, hegar dell hevelly:

“Ma ev orth ow lesta, a ny worowgh? Best gorvydnus ywa! Par fay, namna vydnyys vy pychya collel ino newher: y fara o moyha molethys *mal a propos!*”

Yth esa ow sorr vy lebmyn in dadn rêwl. Hag yth esen vy ow tesky neb tra.

“Awos benyn?” me a wovydnas, lows ow stubm.

“Eâ, benyn deg glân,” ev a wrug confyrmya, in udn inclynya pedn. “Saw why re’s welas.”

“Dar! ny wharva orth kyffewy têt, ha re a’gas cothmans a’n tu cabm dhe’n tâbel?”

“Pandr’yw dhe wetyas worth felyon kepar ha Detchard ha De Gautet? A pen vy unweyth ena!”

“Hag ow mellya yma an dûk?”

“Wèl,” yn medh Rupert yn ombrederus, “scant nyns yw hedna lavar compes, par hap. Mellya yth yw ow forpos avy.”

“Ha gwell dhedhy hy yw an dûk?”

“Yw, créatures wocky! Ogh wèl, why prederowgh a’m towl.” Ha gans plegyans ev a wrug piga y vargh ha gobonya warlergh corf y gothman.

Me a wrug dewheles dhe Flavia ha Sapt, ha pondra stranjnes an den. Tebel-dus re beu aswonys dhybm, plenta anodhans, saw Rupert Hentzau yw udneyk y gynda ím experyens vy. Ha mars eus ken onen a’n kynda-ma in neb le, gas e dhe vos kychys ha gorrys í’n crog mes a dorn. Ot ow vôtâ vy!

“Ev yw pòr sêmly, a nyns yw?” yn medh Flavia.

Wèl, nyns esa hy, heb mar, orth y aswon ev kebmys dell esen vy. Bytegyms, me a veu ancombrys, rag my dhe saposya fatell vedha y wolok hardh hy serry. Mès ow Flavia guv o benyn, ytho – ny veu hy ancombrys. Í’n contrary part, yth esa hy ow sensy Rupert yonk pòr sêmly – tebelwas kynth o defry, dowt vèth.

“Hag assa veu trist y vysach orth ancow y gothman!” yn medh hy.

“Y’n bÿdh gwell chêsôn a dristans orth y ancow y honen,” Sapt a verkyas, grym y vinwharth.

Dhe’m part vy, yth esen ow mûtya. Afrêsonus o martesén, rag pana wir esa dhybm dh’y sensy gans kerensa, moy ès dell ve gwir dhe lagasow Rupert, leun aga lustys? Ha whath ow mûtya th’esen vy ha’gan mergh ow tos dhe Tarlenheim, ha Sapt ow traylya rag own nebonen dh’agan sewya, erna wrug Flavia leverel, in udn wherthyn tabm hanter-methek, ha hy ow marhogeth ryba vy in nes:

“Mar ny wrêta minwharth, Rudolf, me a vydno ola. Prag yth osta mar serrys?”

“Drefen neppèth a lavaras an pollat-na,” yn medhaf. Mès yth esa minwharth dhybm pàn dheuthen ny dhe’n daras ha skydnys.

Ena neb servont a wrug istyna nôten: hanow vèth a’n tu’ves.

“Yw lyther dhybmo vy?” me a wovydnas.

“Yw, sera rial. Paja a’n dros.”

Me a’n egoras yn harow:

Johann a vydno don an messach raga vy. Unweyth my a wrug agas gwarnya. Abarth Duw, ha mars owgh why den, gwrewgh ow selwel in mes a’n fow-ma a voldroryon! – A. de M.

Me a’n istynas dhe Sapt. Mès ny worthebys an smat coth-na dhe’n appèl truedhek, saw unsel:

“Blam pyw yw hy fresens ena?”

Byttele, heb bos dyvlâm ow honen, lecyans my a ros dhybm kemeres pyta orth Antoinette de Mauban.

CHAPTRA 16 TOWLEN OTHOBMAK

Drefen my dhe varhogeth in Zenda dhyrag tus solabrës, ha dhe cõwsel ena orth Rupert Hentzau, dewedhys o oll agan faintys a vos den clâv. Me a verkyas an effeth wâr an garnyson in Zenda. Anjy a cessayas heb bos gwelys alês. Ha byth pân ve onen a'm tus vy ow mos ogas dhe'n Castel, ev a vydna derivas dell esa rêwlyans ena a'n brâssa hewolder. Kyn whrug Madame de Mauban tava ow holon gans hy appêl, nyns en vy, dre hap, appla dhe vos cothman dhedhy ès dell yllyn vy dry gweres gwir dhe'n Mytern. Gormynadow Michael orthyf o defians. Ha kyn feuva gwelys mes a'n fosow inwedh, ow qwil vry meur dhe le a'n semlant poblek ès dell wrug ev kyns, ny vexyas ev gans dyharas rag y fowt a brofya tendans dhe'n Mytern. Yth esa termyn ow resek in rag, heb gwrians, kynth o pùb tecken iny crev. Rag yth esen vy lebmyn owth eneby peryl nowyth o devedhys gans an trobel sordys adro dhe'm vanyshyans, ha kefrës yth o croffal brâs clôwys in Strelsau drefen ow fowt hir a vos i'n cyta. Y fia brâssa whath na ve tus dhe wodhvos dell esa Flavia ryba vy. Ha der an rêson-na yth esen vy owth allowa hy fresens, kynth o cas genef a'y sensy le mayth esa peryl, ha kyn feu pùb jorna a'gan kescowethyans wheg i'n tor'-ma onen dhe'm gorra in dadn galetter ogas dywodhaf. Ha'n dewetha bobmen: ow hùssulyadoryon, Strakencz ha'n Chansler (a veu devedhys mes a Strelsau rag gwasca warnaf), ny ylly tra vèth aga hontentya, marnas appoyntya dèdh rag solempnyia ambos ow demedhyans. An ceremony-ma yw, in Rùrytânya, tra mar vrâs ha mar gonstrînus avell an maryach y honen. Hebma – ha Flavia a'y eseth ryba vy – yth o res dhybm y golenwel, ha me a settyas an dra dhe wharvos wosa pymthek nos, hag appoyntya an tyller dhe vos an Beneglos in Strelsau. Ha'n act furvus-ma pân veu dyllys nes ha pell, joy efan a vlejyowas der oll an wlascor, ha cows wâr bùb tavas. Me a wrug reckna nag esa ma's dew dhen heb bos pès dâ anodho – hèn o Michael Du, ha ganso my ow honen. Ha nag esa ma's udn den na'n godhya – hag yth o hedna an den mayth en vy cries gans y hanow, Mytern Rùrytânya.

In gwrioneth, me a glôwas neppèth a'n vaner may feu an nowodhow recêvys i'n Castel. Rag warlergh treddeth an gwas Johann, crefny dhe fanja moy mona, kynth esa dhodho mortal own, a gafas mainys arta rag agan vysytya. Pân dheuth derivadow a'n appoyntyans, yth esa Johann ow qwil tendans dhe'n dûk. Fâss Michael Du êth duha whath, hag ev a gùssyas gwyls. Na nyns o va plêsys dhe well pân wrug Rupert yonk tia stag y bosama porposys dhe wil dell leverys poran, hag ev trailys dhe Madame de Mauban rag gorhemmyen lowena dre rêson kescarores remôvys. Dorn Michael êth ha slynkya dh'y gledha (yn medh Johann), saw nyns o bern vèth gans Rupert. Rag yth esa ev ow praisya an dûk – fatell spêdyas gwil gwell Mytern ès seul a rainyas in Rùrytânya nans o lies bledhen. “Hag yma an jowl,” yn medh, ha plegya leun y styr tro ha'y vèster engrys oll, “ow tanvon, heb martesen, braffa den dhe'n brynces ès dell wrug an nev, re'm ena, darnosa dhedhy!” Michael a'n erhys a sensy y glap, hag a dhyberth. Saw res veu dhe Rupert, kyns oll, abma dhe leuv Madama, pèth a wrug kepar ha pân ve ev hy haror, ha Michael ow meras serrys brâs warnodho.

Mesk an nowodhow dhorth an gwas-ma, hèm o an dra moy dydhan. Yth esa derivas moy sad wâr y lerg. Hag y feu apert dhe weles, mars o an teckednow iny crev in Tarlenheim, nag esens y owth inia dhe le in Zenda. Rag an Mytern a veu codhys pòr glâv. Johann a'n aspias: ev o spênys ha scant ny ylly gwaya. “Ny alsa den vèth omhevelly dhe hebma na felha.” Anjy a veu mar dhiegrys, may whrussons y danvon dhe Strelsau rag medhek. Ha wosa an medhek dhe vos hùmbrynkys ajy dhe gell an Mytern, ev a dheuth gwydnyk in mes, in udn drembla, ha plêdya orth an dûk allowa dhodho mos tre, heb mellya moy i'n mater. Saw ny vydna an dûk, mès yth esa ow sensy an medhek avell prysner, hag ow leverel bos y vèwnans saw lowr, unweyth mar pèdh an Mytern ow pèwa hedre vo whans an dûk, hag ow merwel pân vo desîr an dûk – ha ken maner vèth. Hag anjy a veu perswâdys gans an medhek rag ry cubmyas dhe Madame de Mauban vysytya an Mytern hag y jerya dell vo otham, hag abyl dell yw benyn yn udnnyk. Bytegyns yth esa y vèwnans ow cregy i'n vontol, ha my whath nerthek ha salow ha frank. Yth esa moreth brâs ow quarthevya, ytho, in Zenda. Ha scant nyns esens y ow kescõwsel, saw

pàn esens y in kedrydn, ha dhe hedna yth êns y fest plegys. Mès dhe dhownha yth esa an re erel ow sedhy i'ga dyglon, dhe voy yth o Rupert yonk bysy orth whel Satnas gans minwharth in y lagas ha cân wâr y vin, hag ev ow wherthyn "lowr dhe dardha dhe dybmyn" (yn medh Johann) awos bos Michael ow tanvon Detchard pùpprës rag gwardya an Mytern pàn ve Madame de Mauban i'n gell – na nyns o an ragpreder-na anfur màn i'm broder, res yw avowa, hag ev war yn tien. Indelma Johann a dherivas y whedhel ha sêsyas y gùrunyow. Mès ev a besy cubmyas orthyn may halla remainya gena ny in Tarlenheim, heb peryllya poll arta in fow an lions. Saw yth esa otham dhyn a'y bresens i'n very tyllerna, ha kyn na vydnen y gonstrîna me a'n perswâdyas dre wobrow encressys, may whrella dewheles ha dry derivadow dhe Madame de Mauban fatell esen vy owth obery abarth hy, ha tell o res dhedhy, kebmys dell alla hy, don ger a gonfort dhe'n Mytern. Drog yw fienasow dhe'n glevyon, mès lacka vèth yw dyspêr, ha'n Mytern ow merwel martesen rag fowt a wovenek, heb namoy – rag ny wodhyen vy desky pana gleves dyblans o ev grêvys ganso.

"Ha fatl'usons y ow qwardya an Mytern i'n eur-ma?" me a wovydnas, ha perthy cov bos dew a'n Whedden marow, ha Max Hof inwedh.

"Ma Detchard ha Bersonin ow côlyas dre'n nos, sera, dëdhweyth Rupert Hentzau ha De Gautet," ev a worthebys.

"A nyns eus ma's dew pùb termyn?"

"Nagonen na hen, sera. Saw th'esa an erel ow powes in rom avàn in nes, hag in hedhes cry pò whyban."

"Rom avàn in nes? Hedna ny wodhyen. Eus neb tremenva intredho ha'n rom mayth esens y ow côlyas?"

"Nag eus, sera. Res yw mos nebes stairys wâr nans ha dre'n daras ryb an pons derevel, indelha bys i'n tyller, an Mytern mayth yw tregys."

"Hag usy an daras-na in dadn alwheth?"

"Den vèth ny'n jeves alwheth ma's an peswar arlùth, sera."

My êth in y ogas.

"Hag eus alwheth dhedhans a vaglen an fenester?" me a wovydnas, isel ow whystrans.

"Dell gresama, sera, 'ma alwheth gans Detchard ha Rupert yn udnyk."

"Ple ma an dûk tregys?"

"I'n mansyon, wâr an kensa leur. Y rômys yw adhyhow pàn vo'why ow mos tro ha'n pons derevel."

"Ha Madame de Mauban?"

"Knack adâl, a'n barth cledh. Saw alwhedhys yw hy daras wâr hy lerg'h."

"Rag hy sensy a'y?"

"Heb dowt, sera."

"Ha rêson aral par hap?"

"Hèn yw possybyl."

"Ha'n dûk, dell dybaf, ev a'n jeves alwheth."

"Eus. Ha'n pons derevel yw kildednys pùb nos. Ha'n pons, yma an dûk ow qwetha y alwheth inwedh, ma na yller gorra an pons dhe'n pollgledh heb govyn orto."

"Ha pleth esos te'y ow cùsca?"

"In hel entryng an mansyon, gans pyp servont warbarth."

"Ervys?"

“Yma pik dhe bùbonen, sera, adar godn. Nyns usy an dûk ow fydhya dhedhans ha godnys.”

Ena wàr an dyweth me a gemeras an dra i’ m dêwla yn hardh. Solabrës my a wrug fyllel dhe spêdya orth ‘Skeul Jacob’. My a via ow fyllel ena unweyth arta. Res o dhybm gwil omsettyans a’n tu aral.

“My re bromyssyas ugans mil gùrun dhis,” yn medhaf. “Te a gebmer hanter-cans mil mar mydnes jy gwil dell wrellen vy govyn orthys avorow dhe nos. Saw, kensa oll, an servons-na, a wodhons y pyw yw an prysner?”

“Nâ, sera. ‘Mowns y ow cresy y vos neb escar dhe’n dûk yn pryva.”

“Ha ny viens y dowtya my dhe vos an Mytern?”

“Fatell alsens y?” ev a wovydnas.

“Gwra hebma, dhana. Avorow, dyw eur a’n myttyn poran, egor daras arâg an mansyon yn ledan. Heb fall wàr neb cor.”

“A vedho’why ena, sera?”

“Na wra qwestyon vèth. Gwra only dell yw erhys genama. Lavar an air dhe vos clos i’n hel, pò pynag oll a gyrry. Nyns esof ow covyn ma’s hedna.”

“Allama scappya der an daras, sera, pàn vo egerys genama?”

“Eâ, mar scav dell yll dha arrow ponya. Udn dra moy. Dog an nôten-ma dhe Vadama – ogh, Frynkek yw, redya ny wosta – ha gwra charjya Madama, abarth agan bêwnans oll, warbydn fyllel a’n pèth yw comondys inhy.”

Yth esa an den ow trembla, saw res o dhybm fydhya in myns esa dhodho a’n coraj, in myns esa dhodho a’n onester. Ny yllyn vy bedha strechya, rag own an Mytern dhe vos marow yn pòr scon.

An gwas pàn o gyllys, me a somonas Sapt ha Fritz dhybm, ha dysplegya an dowlen a wrug vy formya solabrës. Sapt a shakyas pedn dhyragthy.

“Prag na yllys dylâtya?” ev a wovydnas.

“An Mytern, ev a wra merwel par hap.”

“Michael a vèdh constrîny bys in gwythres kyns hedna.”

“Dhana,” yn medhaf, “an Mytern a wra bewa par hap.”

“Wèl, ha mar qwra va yn tefry?”

“Pymthek nos?” me a wovydnas sempel.

Ha Sapt a wrug densel y vinvlew.

Desempys Fritz von Tarlenheim a worras y leuv wàr ow scoodh.

“Gas ny dhe wil an attent,” yn medh.

“Why dh’y wil, ot ow forpos – certan,” yn medhaf.

“Eâ, saw ty gorta obma, ha kemeres with a’n brynces.”

Y feu golow in lagas Sapt coth.

“Nena ny a wra cachya Michael, pypynag a vo an vaner,” yn medh, ha wherthyn in y vriansen. “Mès mar teta jy ha bos ledhys, ha’n Mytern kefrës, pandra vèdh fortyn an re ahanan a vo gesys wàr dha lerg’h?”

“Y fedhons y ow servya Myternes Flavia,” yn medhaf. “A pe unweyth my dhe vos onen anodhans, re Dhuw!”

Y sewyas taw. Sapt coth a'n torras dre lavar trist, kyn feu ges dydowl ino, a dhros wharth dhe Fritz ha dhe vy:

"An Tressa Rudolf coth, dar! prag na vydnas demedhy dha – pyw o hy? Hen-henvam?"

"Ogh fy," yn medhaf. "Res yw predery a'n Mytern."

"Dell yw gwir," yn medh Fritz.

"Gans hedna," me a bêsyas, "my re beu faitour rag prow den aral, saw nyns ov vy parys dhe wil faitourieth rag ow frow ow honen. Ha mar ny vëdh an Mytern yn few ha wâr y se rial kyns dëdh an ambos, y fedhaf ow leverel an gwrioneth, dêns a dheffa."

"Dâ lowr, a vab, ty gwra genen an attent," yn medh Sapt.

Ot obma an dowlen a wrug vy. Y fydn parcel crev, comondys gans Sapt, drehedhes daras an mansyon in dadn gel. Mar pedhens y dyskeveryys kyns termyn, res yw dhedhans ladha pynag a wrella aga hafos – gans cledhedhyow, heb tros a wodnys. Mar pedha spêda dâ, anjy a vëdh orth an daras pân wrella Johann egery. Res yw dhedhans fysky ajy ha kelmy an servons, aga very presens mar ny vëdh lowr pân wrellons y ûsya hanow an Mytern inwedh. I'n keth prës poran – ha'n dowlen ow powes wâr hebma – y fëdh cry benyn ow seny: "Maydes, maydes! Michael, maydes!", hag ow leva hanow Rupert Hentzau yonk. Ena, dell esa govenek dhyn, Michael brâs y sorr a vydn stêvyas mes a'y rômys adâl, ha bos kychys yn few inter dêwla Sapt. An criow a vëdh ow pêsya. Hag ow thus vy a wra iselhe an pons derevel. Hag y fëdh stranj mar ny vydn Rupert, pân wrella clôwes y hanow kemerys indelma in vain, dos in udn skydnys mes a'y dyller cùsca ha whelas tremena. De Gautet, a vydn dos ganso pò na vydn? res yw gasa dhe jauns.

Ha pëth pân wrella Rupert settya troos dhe'n pons derevel? Ot ow part vy in hebma oll. Rag whensys en vy dhe wil udn neyj moy i'n pollgledh. Ha me a veu erviryys, dowt ellen vy sqwith, dhe gemeres skeul vian a bredn gena vy, may hallen gorra ow brehow warnedhy i'n dowr – ha'm treys pân dheffen mes a'n dowr. Me a vydn hy drehevel orth an fos knack ryb an pons. Ha pân vo an pons iselhës adreus, my a vydn slynkyas warnodho – nena, mar qwra Rupert pò De Gautet soweny ha tremena in sawder, wël hebma'vëdh drog-hap dhybm, ma na fyra dhe vlâmya. Pân vowns y marow, ny vëdh ma's dew dhen ow remainya. Ha rag an re-ma y fëdh res trestya dhe'n deray oberys genen ny ha dhe omsettyans pòr sodyn. Ny a'gan byëdh genen an alwhedhow dhe'n daras ow lêdya i'n rômys moyha aga fris. Anjy a dheu in udn stêvyas in mes, martesen. Mar mydnons y glena dhe'n pëth a veu erhys ortans, bêwnans an Mytern a vëdh powes wâr agan toth dhe sqwattya an daras esa a'n tu'ves – ha grâss dhe Dhuw nag o Rupert an gôlyador, only Detchard. Rag kynth o Detchard den wâr y gàm ha dybyta, heb bos coward vëth, yth esa dhodho bohes tomder, bohes cris mara pe musurys orth teythly Rupert. Ha pelha, Detchard – moy ès oll an re erel – a gara Michael Du a'y golon, ha par hap ev a vydn gasa Bersonin dhe wardya an Mytern, ha fysky dres an pons rag radna i'n tervans a'n tu aral.

Indelma me a wrug tôwlel ow thowlen – yn othobmak. Ha rag may fe agan eskerens lùllys diogel dhe well, me a gomondyas agan plâss dhe vos golowys spladn, awartha ha woles, kepar ha pân ven ny bysy in fest hudhyk. Ha comondya hy dhe vos gwethys i'n keth studh dre'n nos, ha mûsyk dhe gana ha pobel dhe vos in daromres. Strakencz a vëdh i'n negys, charjys dhe gudha agan dybarth orth Flavia, kebmys dell yll. Ha mar ny vedhen ny warbydn terry an jëdh devedhys tre, y fëdh res dhodho mos dhe'n Castel, ôpyn ha gans nell, ha demondya lyfrêson a'n Mytern. Mar ny vëdh Michael Du i'n tyller, ha my ow qwetyas na vëdh mân, an arhadow dhe'n Marshal re bo hebma: kemeres Flavia ganso, scaffa galla, bys in Strelsau, ena declarya traitury Michael Du ha'n mernans gwirhaval a'n Mytern, ha dascùntell pùb huny o len hag onest adro dhe'n brynces ha'y baner. Ha rag leverel an gwir, ot an wharvedhyans moyha lyckly dhe'm breus avy. Rag yth esa dowt brâs dhybm na vëdh dhe'n Mytern na dhe Michael Du na dhe vy moy ès udn jëdh a vëwnans hogen. Wël, mar pëdh Michael Du marow, ha mar spêdyaf vy, den plain an gwary, ladha Rupert Hentzau a'm very dorn, ha merwel ow honen ganso, martesen y fydn Tenkys dygthya Rùrytânya mar scav dell alla bos gwaitys, ha bêwnans an

Mytern demondys gensy kyn fe. Ha fatell wra hy dyghtya orta vy? Nyns esa brës dhybm, may fednen argya wàr hy fydn.

Yth o holerg h pàn wrussyn ny sevel in bàn wosa agan kescùssulyans, ha my êth dhe rômys an brynces. Hy o prederus í'n gordhuwher-na. Saw pàn vydnen vy departya orty, hy a dowlas hy dywvreg h adro dhybm ha spladna, rag pols, in hy meth, ow slyppya bysow wàr ow bës. Yth esa dhybm bysow an Mytern, mès y'm bo inwedh, wàr an bës bian, bond owr sempel, gravys gans lavar coth agan teylu: "*Nil Quae Feci.*" Me a gemeras hebma ha'y worra dhedhy hy, ha sína ow whans a dhybarth. Ha hy a wodhya convedhes, ha sevel dhyworta vy, hag aspia gans golok dhyscler.

"Dog an bysow-ma, kyn whrelles don onen aral, myternes pàn vy," yn medhaf.

"Pynag a vydnyf don, hebma a dhegaf, hedre vyma bew ha rag nefra," yn medh hy, ha baya an bysow.

CHAPTRA 17

DYDHANANS HANTER-NOS GANS RUPERT YONK

An nos a dheuth, ha hynon hag ebron gler gensy. Hager-gewer a veu ow pejadow, a'n par a wrug favera ow thrumach kyns í'n pollgledh, mès í'n eur-ma Fortyn o settys wàr ow fydn. Bytegyms yth esen vy ow reckna dell yllyn vy goheles bos aspies mes a fenestry an mansyon – an re esa ow meras wàr dyller ow strívyans – mar mydnen ow sensy vy í'n skeus knack in dadn an fos. Mar mydnons y sarchya í'n pollgledh, sur y fëdh an dowlen fyllys. Saw nyns yw lyckly, dell dybys. Anjy a wrug diogely 'Skeul Jacob' rag omsettyans. Johann y honen a wrug gweres, ha'y staga ogas dhe'n menweyth wàr an is-tu. Hy gwaya ny yll tra vëth ma's assaultyans gans devnyth tardha pò gweskva hir gans pyckys, hag ùnpossybyl o an dhew wythres-ma drefen aga thros. Py myshef, ytho, a yll den í'n pollgledh myshevy? Y'm bo trest Michael Du dhe wortheby yn sur, mar mydn hedna govyn orto y honen, "Myshef vëth". Dhe'n contrary part, ny wodhya Johann ow thowlen vy, ha heb dowt y fydn ev, porposys dhe draiture kyn fe, gwetyas ow gweles vy, avell lêdyor a'm cothmans, orth entryng arâg an mansyon. An chif-peryl, dell leverys vy dhe Sapt, a vëdh í'n tyller-na. "Hag í'n tyller-na," me a geworras, "y fedhys tejj. A ny wra hebma dha gontentya?"

Saw ny wrug contentya màn. Yth esa dhodho hireth brâs a dhos genama, ha my ow sconya glân y gemeres. Udn den, ev a yll goheles asprians. Dobra, y fia via moy ès dobra an coladow. Ha pàn lavasas ev hyntya unweyth arta bos ow bêwnans re y bris, me a worhemydnys tewel orto yn sevir, ha my ow codhvos y breder pësus cudh, hag owth afydhya dhodho, mar ny vëdh an Mytern whath yn few orth pedn an nos, yn few na vedhaf vy naneyl.

Orth hanter-nos, bagas Sapt a wrug departya plâss Tarlenheim ha dallath in udn ledry dhe'n dyhow, rag marhogeth wàr fordhow bohes aga úsadow, ha goheles tre Zenda. Pùptra mars â yn tâ, y fedhons y dhyrag an Castel warbydn qwartron dhe dhyw eur, ogas lowr. Res yw dhedhans gasa aga mergh hanter-mildir abell, ha slynkya bys í'n entryng, ha sensy gà honen yn parys dhe egerians a'n daras. Mar ny vëdh an daras egerys warbydn dyw eur, res yw dhedhans danvon Fritz von Tarlenheim adro dhe'n Castel dhe'n tu aral. Me a wra y vetya ena mar pedhaf vy yn few, ha ny a vyd n omgùssulya boneyl a wren ny assaultya an Castel bò na. Mar ny vedhaf vy ena, res yw dhedhans dewheles dhe Tarlenheim toth men, dyfuna an Marshal, ha marchya dhe Strelsau gans nell. Rag mar ny wrav vy dysqwedhes, marow vedhaf vy certan. Ha me a wodhya na vëdh an Mytern ow pêwa pypm mynysen wosa my dhe cessya heb anella.

I'n tor'-ma a'm whedhel me a dal dyberth orth Sapt ha'y gothmans, ha derivas fatell wrug vy ow honen procêdya í'n nos leun a wharvedhyans-na. Me a dhalathas in mes wàr an margh dâ a'm dug, nos an cùrunyans, dhia'n chy helghya dhe Strelsau tre. Yth esa revolver genef í'n dyber, ha'm cledha inwedh. Cudhys en vy gans clòk brâs, hag in dadno me a wyscas gwlanek tobm ha tydn, lavrak lows penglin, lodrow tew, ha skyjyow canfas scav. Cowl-urys en vy gans oyl, ha costrel brâs a dhowr tobm Albanek genama kefrës. Nyns o an nos yëyn, mès me a vëdh í'n dowr termyn hir martesen, ha res yw gorqwitha moyha gallen warbydn orny. Rag y fëdh orny ow qwadnhe coraj in den mars yw res dhodho merwel,

hag ow lesta y nerth mars yw merwel res dhe re erel, ha worteweth ow ry rem warnodho mars yw y bêwnans in bolünjeth Duw. Inwedh, me a golmas hës a gorden, o tanow mès crev, dhe'm corf in y gerhyn. Ha ny veu ow skeul ankevys. Me a dhalathas warlergh dybarth Sapt, kemeres cotta fordh, ow mos adro dhe'n dre agledh, hag omgafos in amal an forest, ogas ha hanter wosa dêwdhek. Me a stagas ow margh in bodny tew a wêdh, gasa an revolver in y bocket i'n dyber – ny wra va les dhybm – ha mos, gans an skeul i'm dorn, bys in min an pollgledh. Obma me a dhysplegyas an lovan dhyworth ow wast ha'y helmy fast adro dhe wedhen-ven wâr an ladn. Me a wrug ow gasa vy dhe skydnya. Clock an Castel a wrug gweskel qwartron dhe udn eur, ha my ow clôwes an dowr in dadna vy ha dallath neyja adro dhe'n pedndour, ha herdhya an skeul dhyragof, nessa gyllyn dhe fos an Castel. Ow thrumach a'm dros dhe'm cothman coth 'Skeul Jacob', ha me a glôwas an estyllen menweyth in dadnof. Me a wrug plattya in skeus an bîbel vrâs – me a brovas hy gwaya, mès anwayadow o hy yn tien – ha me a wrug gortos. Kebmys eus cov dhybm, nyns esen vy dre vrâs owth omsensy fienasow rag an Mytern na hireth orth Flavia, mès desîr megy, desîr glew, heb gallos gortheby dhe'n ewl maner vëth.

Yth esa an pons derevel in y dyller whath. Me a welas y fram tanow airek a-uhof, neb deg lath a'm dyhow, ha my ow plattya ha'm keyn wâr fos kell an Mytern. My a wrug decernya fenester dyw lath dhyworto, a'm parth vy, ha wâr an keth level ogasty. Johann mar lavaras an gwir, res o hy dhe longya dhe rômys an dûk. Hag a'n barth pell, settys in aray pòr haval, y fëdh fenester Madame de Mauban. Benenes yw creatùrs hir aga lowsethes, cot aga hov. Th'esen vy ow pesy wâr Dhuv na wrella hy ankeyv fatell vëdh hy ow sùffra attent garow warnedhy hy honen dhe dhyw eur poran. Nebes dydhanus o an rol a wrug avy kevrada dhe'm cothman yonk Rupert Hentzau. Saw yth esen vy in kendon dhodho rag udn stocas – hag a'm eseth i'n very prës-na y teuth gloos dhybm i'm scoodh, le may whrug ev hy fystyga wâr an terras in Tarlenheim, a wel oll ow howetha – harthter Rupert o lowr, dell hevelly, dhe hanter-cudha y draiturey.

Desempys fenester an dûk a veu golowys. Nyns o an keasow degës, ha radn a'n tu aberveth o hewel pàn wrug vy derevel ow honen gans rach bys in bleyn ow threys. I'm stauns-ma y hylly ow golok hedhes rag compassa lath pò moy a'y dhe'n fenester, mès ny ylly gwradh an golow hedhes bys dhybmo. An fenester êth egerys yn fen, ha nebonen a wrug meras in mes. My a verkyas Antoinette de Mauban a'y fygùr teg, ha, kynth esa hy fâss in skeus, lînen von hy fedn o dhe weles i'n golow adhelegh dhedhy. Th'esen vy ow yëwny cria yn fedhel, "Remember!", mès bedha ny yllyn vy – hag i'n gwelha prës, rag wosa pols y teuth den ha sevel rypthy. Ev a sayas gorra y vregh adro dh'y wast hy, saw dre wayans scav hy a wrug lebmel dhyworto ha posa orth an keas, ow trailya hanter-fâss dhybm. Me a wodhya pyw o an den-na, nowyth devedhys: Rupert yonk. Y'm bo certuster awos y wharth isel pàn wrug ev inclynya in rag hag istyna y dhorn tro ha'y body hy.

"Bëdh clor!" yn medhaf, in udn hanaja. "A vab wheg, yth os re scon!"

Yth esa y bedn ogas dh'y fedn hy. Ev a whystras orty, dell hevelly dhybm, rag me a welas fatell wrug hy poyntya dhe'n pollgledh, ha clôwes tell lavaras hy, in ton lent ha pòr gler:

"Gwell via genama tôwlel ow honen mes a'n fenester-ma!"

Ev a dheuth dhe'n fenester in nes ha meras dredhy.

"Dhe'n pollgledh yma semlant hager-yëyn," yn medh. "Dar, Antoinette, nyns osta sad?"

Ny worthebys hy, kebmys a yllyn clôwes. Hag ev a wrug gweskel y dhorn yn crowsek wâr legh an fenester, ha pêsyas, in lev a flogh chersys re:

"Michael Du, dh'y gregy! A nyns yw an brynces lowr dhodho? A gebmer ev pùptra oll? Pan dâ a welyth orth an jowl in Michael Du?"

"Mar qwrellen vy derivas dha eryow orto –" hy a dhalathas.

"Wèl, derif," yn medh Rupert, heb rach, ha'y hachya pàn o hy dyswar, ha lebmel rag abma dhedhy, in udn wherthyn, ha cria, "Otta neppëth dhe dherivas orto!"

Mar pe ow revolver genama whath, me a via temptys in pùb ehen. Abàn o temptacyon fyllys, ny wrug vy ma's addya an scot nowyith-ma dh'y acownt.

"Kyn na vern dhodho," yn medh Rupert, "par fay. Ev yw dôty's wàr an brynces, a ny wodhes? Oll y gows yw trehy codna den plain an gwary."

Yw defry?

"Ha mar qwrav vy an trogh-na, pandr' yw y bromys dhybm, a wos'te'jy?"

An venyn anfusyk a wrug derevel hy dêwla a-ugh hy fedn, rag pejadow pò rag dyspêr.

"Saw cas yw genama gortos," yn medh Rupert. Ha me a welas dell o va parys dhe settya y dhorn warnedhy arta heb let, pàn veu son a dharas i'n chambour owth egery, ha lev asper a grias:

"Pandr'esos ow qwil obma, sera?"

Rupert a drailyas y geyn dhe'n fenester, plegya down, ha leverel, in y don uhel ha mery: "Ow tyharas, sera, na vewgh devedhys na whath. Ny dhegoth gasa an venyn dygoweth."

An den nowyith, res o ev dhe vos Michael Du. Me a'n aspias dystowgh, pàn dheuth tro ha'n fenester in rag. Ev a gachyas Rupert yonk er y vregh.

"An pollgledh a yll kemeres moy ès an Mytern!" yn medh, ha môcyon y dorn o leun a vênnyng.

"Usy gàs Uhelder orth ow codros?" Rupert a wovydnas.

"Godros yw gwarnyans gweffa ès dell gebmer lies den dhorta vy."

"Bytegyns," a wrug Rupert merkya, "Rudolf Rassendyll re beu godrosys lies torn, hag ev whath yn few!"

"Ov vy dhe vlâmya awos bos ow servons cabmwonys?" Michael a wovydnas, uhel y scorn.

"Saw ny wrug agas Uhelder venturya cabmwonys vèth!" yn medh Rupert, ha mockyans in y don.

Hèn o, leverel dhe'n dûk y vos scolkys mes a beryl, mar blain dell glôwys vy leverel bythqweth. Omgontrolyans a'n jeva Michael Du. Dre lycklod ev a blegyas dâl – th'esa edrek brâs dhybm na yllyn vy gweles aga fâss dhe well – saw y lev ev o compes ha cosel pàn worthebys:

"Lowr, lowr! Res yw dhe ny heb kedrydny, Rupert. Usy Detchard ha Bersonin i'ga stacyon?"

"Usons, sera."

"Dhybm nys eus otham ahanas namoy."

"Nâ, nys ov vy behys gans sqwîthter vèth," yn medh Rupert.

"Y praydha, sera, gas ny dhe bowes," yn medh Michael, ha'y berthians lehës. "Wosa deg mynysen an pons derevel a vèdh kildednys, ha ny garses neyja bys in dha wely jy, dell dybaf."

Fygùr Rupert êth mes a wel. Me a glôwas an daras owth egery hag ow tegea arta. Yth o Michael ha Antoinette de Mauban gesys gansans aga honen. Dhe'm awhêr, an dûk a worras y dhorn dhe'n fenester ha'y degea. Yth esa ow sevel hag ow còwsel orth Antoinette rag tecken pò dyw. Hy a shakyas pedn, hag omdrailya, bohes y berthians, in kerdh. Hy a wrug qwytya an fenester. An daras a sonas unweyth arta, ha Michael Du a wrug degea an keasow.

"De Gautet, De Gautet, a was!" y teuth dhyworth an pons derevel in udn seny. "Mar ny garses gwil troncas kyns gwely, deus snell!"

Lev Rupert o hedna, dhe glôwes dhia bedn an pons derevel. Wosa pols yth esa ev ha De Gautet ow kerdhes wàr an pons in mes. Breggh Rupert o plethys dhe vreggh De Gautet. Ev a wrug dh'y goweth gortos in cres an pons, ha Rupert ow posa dres y vin. Me a dhroppyas adrëv Skeul Jacob in hy goskes.

Nena Mèster Rupert a brovas nebes sport. Ev a gemeras neb botel esa De Gautet ow ton, ha'y settya dhe'n gwessyow.

“Scant heb badna inhy!” ev a grias, drogpës oll, ha’y dehesy aberth i’n pollgledh.

Hy a godhas, dell wrug vy brusy acordyng dhe’n son ha’n kelhow wâr an dowr, le ès udn lath a’n bîbel alês. Ha Rupert a gemeras y revolver in mes, ha dallath tedna orty. An kensa dew vùlet êth amyss, saw sqwattya wâr an bîbel. An tressa a dorras an votel dhe dybmyn. Re bo an harlot yonk content! Mès ev a wrug gwakhe an barellys erel orth an bîbel, ha bùlet êth in udn whybana dre’m blew, ow cravas top an bîbel, ha my ow plattya a’n tu aral.

“Waryowgh pons!” lev a grias, ha scaffa ow holon solabrës.

Rupert ha De Gautet a grias, “Tecken whath!” ha ponya dresto. An pons a veu kildednys, ha pùptra o qwiet. An clock a wrug gweskel qwartron wosa udn eur. Me a savas in bàn hag omistyna ha dianowy.

Dell esen vy ow reckna, deg mynysen a veu passys, ogas lowr, pàn glôwys son bian a’m dyhow. Me a wrug meras glew dres an bîbel, ha gweles fygùr tewl, esa a’y sav i’n porth ow lêdya dhe’n pons. Den o va. Warlergh stubm lows ha jentyl an fygùr, yth o Rupert arta, dowt vèth. Th’esa ow sensy cledha in y dhorn, ha’n den a’y sav heb gwayans, dres mynysen pò dyw. Yth esa prederow gwyls ow reseck dredha vy. Pana vyshef yw an jevan yonk porposys dhodho i’n eur-ma? Ena ev a wharthas ino y honen yn isel. Ena ev a drailyas dhe’n fos, gwil udn pâss tro ha my, ha dallath crambla, meur ow marth, an fos in nans. Wâr nùk me a wodhya convedhes bos stappys i’n fos. Apert o. Trehys i’n fos pò stegys dhedhy, ha spâs a neb whêtek mèsva inter pùb huny. Rupert a settyas y droos wâr an iselha stap. Ena ev a worras y gledha inter y dhens, omdrailya, ha gasa y honen heb son aberth i’n dowr. A pe mater a’m bêwnans vy, adar ken tra, me a vensa neyja rag y vetya. Oll a’m bodh my a garsa omlath ganso knack obma – cledha dhe gledha, brav an nos, hag inter ny den vèth. Mès pandr’orth an Mytern ha’y rescous? Me a wrug frodna ow honen, saw ny yllyn lettya ow anellans uskys, ha my owth aspias orto gans dywysycter a’n moyha glew.

Ev a neyjas an pollgledh adreus, heb hast, heb tros. Yth esa stappys arta, i’n tu aral, hag ev a wrug ascendya warnodhans. Pàn dheuth hag entra dhe’n porth, ha sevel wâr an pons derevys, ev a wrug palvala in y bocket ha kemeres nampèth in mes. Me a glôwas fatell wrug dialwhedha an daras. Ny glôwys son vèth a’y dhegeans. Ev êth mes a’m gwel.

Me a forsâkyas an skeul – apert o nag esa otham anedhy namoy – neyja bys in tenewen an pons ha mos in bàn wâr an stappys dhe’n hanter-poynt. Ow cregy yth esen vy ena ha’n cledha i’m dorn, hag ow coslowes yn freth. Chambour an dûk o tewl adhelelgh dh’y geasow. Yth esa golow in fenester a’n tu adâl dhe’n pons. Ny dheuth son vèth dhe derry an taw, erna veu hanter wosa udn eur dhe glôwes orth an clock brâs in tour an mansyon.

Dres oll ow flottyans vy, yth esa neb bras aral tôwlys haneth i’n Castel.

CHAPTRA 18 AJY DHE’N GROCKEN DRE NELL

An tyller mayth esen vy a’m sav, nyns o va pòr faverus dhe breder. Mès i’n nessa tecken pò dyw yth esen vy ow predery down. Dell vydnen vy afydhya dhybm ow honen, me a wrug spêdya udn poynt. Pynag a vo negys Rupert Hentzau, ha’n bylyny mayth yw va bysy ganso, me a spêdyas udn poynt. Yma ev a’n tu aral dhe’n pollgledh ages an Mytern, ha scantlowr ny vedhaf vy dhe vlâmya mar mydn ev gorra troos wâr an keth tu-ma arta. Gesys yw treden dhybm rag aga dyghtya: dew dhen wâr dûta gwardya ha De Gautet in y wely. Ogh, a pe an alwhedhow unweyth genama! Y fien vy ow peryllya pùptra hag omsettya orth Detchard ha Bersonin kyns ès aga hothmans dhe jùnya. Saw diallos ov vy. Res yw gortos erna vo devedhyans a’m cothmans ow tynya nebonen dhe dremena dres an pons – nebonen ha’n alwhedhow. Ha me a wrug gortos, dell hevelly, hanter-our, pò pymp mynysen in gwrioweth, kyns ès dallath an nessa act i’n drâma strik-ma.

Pùptra o cosel a’n tu aral. Prest dywhythrus o chambour an dûk adrèv y geasow. Yth esa an golow ow lesky wâr gàm in fenester Madame de Mauban. Nena me a glôwas son a’n very gwadnha. Ev a veu adhelelgh dhe’n daras ow lêdya dhe’n pons derevel a’n tu aral dhe’n pollgledh. Scant ny wrug

drehedhes ow scovarn, mès ny yllyn vy camdyby pèth o. Gwrès veuva der alwheth trailys pòr lent gans meur rach. Pyw esa orth y drailya? Ha py rom o an alwheth anodho? I'm brès y labmas pycour a Rupert yonk, ha'n alwheth i'n eyl dorn, ha'y gledha in y gela, ha tebel-vinwharth wàr vejeth. Saw ny wodhyen py daras o, na py sport a'y hobbys moyha kerys esa Rupert ow passya ourys an haneth ino.

Clerhès veu yn scon, rag i'n nessa tecken – kyns ès dell ylly ow hothmans bos ogas dhe dharas an mansyon – kyns ès dell ylly Johann an gwethyas parusy y goraj rag y ober ev – y feu bobm sodyn mes a'n chambour mayth esa an fenester wolowys. Son a nebonen ow tehesy lugarn dhe'n leur. Ha'n fenester gylls tewl ha du. I'n keth pols y sonas cry, tydn i'n tewolgow: “Maydes, maydes! Michael, maydes!” hag y sewyas scrij ewn y euth.

Y feu tan dhybm in pùb gyewen. Yth esen vy ow sevel wàr an uhella stap awartha, ow clena gans dorn dyhow orth troosow an yet, ha cledha i'm dorn aral. Desempys me a welas dell o an porth moy ledan ès an pons. Th'esa cornel dewl a'n tu adâl may hylly den bos a'y sav. Me a wibyas dhedhy, ha sevel ena. I'n tyller-na yth esen vy ow comondya an trùlergh, na ny ylly den vèth tremena inter an mansyon ha'n Castel coth erna ve prevys genef vy.

Y sonas scrij unweyth arta. Nena daras a veu egerys tròm ha crackya orth an fos, ha me a glôwas dornla daras trailys garow gwyls.

“Egor an daras! Abarth Duw, pandr'yw an mater?” a grias lev – lev Michael Du y honen.

An gorthyp o an very geryow a screfys vy i'm lyther.

“Maydes, Michael – Hentzau!”

Cùssyans fers a sonas dhyworth an dûk ha gans tûmas brâs ev a'n towlas y honen orth an daras. I'n kettermyn me a glôwas fenester owth eger y a-ugh ow fedn, ha neb lev a grias: “Pandr'yw an mater?” ha me a glôwas stappys hastyf neb den. Me a wrug crapywa ow cledha. Mar pèdh De Gautet ow tos warnaf, onen moy a fyll dhe'n Whedden.

Ena me a glôwas sqwattians a gledhydhew an eyl wàr y gela, ha tros a dreys, ha – ny allama derivas an dra mar uskys dell wharva, rag oll a wharva, dell hevelly, i'n kettermyn. Cry a sorr a sonas mes a jambour Madama, cry den golies. Egerys êth an fenester yn fen. Yth esa Rupert yonk a'y sav i'n tyller-na, ha'y gledha in y dhorn. Ev a drailyas y geyn, ha me a welas y gorf ow qwaya in omherdhians arâg.

“Agh, Johann, ot onen dhe jy! A Michael, deus!”

Yth esa Johann ena, ytho – devedhys dhe rescous a'n dûk! Fatell yll ev eger y an daras dhybm? Rag dowyts en vy Johann dhe vos ledhys, ha Rupert dhe vos y ladhor.

“Maydes!” a grias lev an dûk, gwadn ha hos.

Me a glôwas stap wàr an stairys a-uhof. Ha clôwes gwayans wàr woles agledh, a'n qwartron dhe gell an Mytern. Saw kyns ès dell wharva ken tra a'm tu vy dhe'n pollgledh, me a welas pyp pòr whagh den adro dhe Rupert yonk in tardhell fenester Madama. Teyr pòr peder tro ev a wrug omherdhya arâg gans meur gris, y dhyhowecter heb parow. Rag pols anjy a gildednas, ha gasa kelgh in y gerhyn. Ev a labmas wàr grenel an fenester, ha wherthyn in y labm, ha swaysya y gledha in y dhorn. Ev o medhow a woos, ha gwyls ev a wharthas arta pàn y'n towlas y honen sket dres y bedn dhe'n pollgledh awoles.

Pèth a wrug ev wosa hedna? Ny welys vy. Rag pàn labmas ev, fâss tanow De Gautet a wrug meras der an daras orta vy in mes, ha heb hockya tecken vèth me a'n gweskys gans nerth a ros dhybm Duw, hag ev a godhas marow orth an daras, heb hûa, heb hanas. My êth wàr dhêwlin ryphtho dewhans. Ple ma an alwhedhow? Ow croffolas yth esen vy desempys: “An alwhedhow, gwas, an alwhedhow?” kepar ha pàn ve whath yn few hag ow colowes. Ha pàn na gafas alwhedhow, my – Duw re'm gaffa! – my a wesks den marow, dell gresama, wàr y fâss.

Me a's trouvyas wàr an dyweth. Nyns esa ma's try anodhans. Me a sêsyas an brâssa alwheth, ha palvala bys in floren an daras usy ow lêdya dhe'n gell. Me a wrug desedha an alwheth. Ewn o an alwheth. An

floren a drailyas. My a dednas an daras dh'y dhegea wàr ow lerg'h ha'y alwhedha mar dawesek dell yllyn, ha gorra an alwheth dhe'm pocket.

Omgefys veuma wàr res a stairys awartha, serth hag a ven. Yth esa lugarn oyl ow lesky dyscler in corbel. My a'n gemeras ha sensy i'm dorn, ha sevel in udn woslowes.

"Pandr'orth an jowl ywa?" me a glôwas nebonen dhe leverel.

Y feu an lev adrëv daras adâl dhybm, orth an stairys wàr woless.

Ha ken onen a worthebys:

"A wren y ladha?"

Ow dywscovarn a veu lebmys rag clôwes an gorthyp, ha namna wrug vy tardha pàn glôwys, scaffa ow holon, voys Detchard ow seny hegas ha yëyn:

"Gorta pols. Y fëdh trobel mar mydyn knoukya re avarr."

Y sewyas taw rag tecken. Ena me a glôwas predn an daras dhe vos tednys dour dhe ves. Heb let me a dhyfudhas an golow i'm dorn, ha settya an lugarn i'n corbel arta.

"Tewl yw – fyllys yw an lugarn. Eus golow dhys?" yn medh an lev aral – Bersonin.

Golow a's teva, heb dowt, saw ny vowns y gesys dh'y ûsya. Yth o devedhys lebmyn dhe'n terstuth, ha me a wrug fysky an stairys wàr nans ha tôwlel ow honen wàr an daras. Dybrednys o va gans Bersonin solabrës: an daras a wrug omry dhe'm poster. Ot an Beljan, a'y sav, cledha in y dhorn, hag otta Detchard a'y eseth wàr wely dëdh a'n eyl parth dhe'n rom. Meur y varth pàn y'm gwelas, Bersonin êth in udn drebuchya wàr dhelergh. Detchard a labmas rag kemeres y gledha. Me a stëvyas warbydn an Beljan yn whyls. Th'esa ev ow tascor grownd dhyraga vy, ha my orth y dhrîvya bys i'n fos. Cledhevyas nyns o va màn, kynth esa owth omlath gans bolder, hag mes a dorn ev a veu trehys dhe'n dor. Me a drailyas – y feu Detchard vanyshys. Yn lel dh'y arhadow, ny wrug ev peryllya omlath gena vy, mës fysky poran dhe dharas rom an Mytern, egeri, ha degea sqwat wàr y lerg'h. Ha lebmyn yma va owth obery aji.

Ha certan ev a vensa ladha an Mytern, ha'm ladha vy inwedh par hap, na ve neb udn dhen gwiryon dhe vos parys dhe ry y vëwnans abarth an Mytern. Rag pàn egerys vy an daras dre nell, awot an syght esa dhe weles. An Mytern a'y sav in cornet an rom: onen trogh dre gleves, na ylly gwil tra vëth. Yth esa y dhëwla garharys ow qwaya bàn ha nans heb prow, hag ev ow wherthyn scruthus in tranjyak hanter-muscok. Yth esa Detchard ha'n medhek warbarth in cres an rom. Ha'n medhek a wrug tôwlel y honen wàr an moldror, ha sensy y dhëwla stag orth y denwednow rag pols bian. Saw Detchard a wrug sqwardya in mes a'n dhalhen wadn, ha herdhya y gledha der an den anfusyk i'n very termyn mayth entrys. Ev a drailyas dhybm, ha cria:

"Worteweth!"

Cledha orth cledha y whren ny omlath. Dre jauns benegys, nyns esa revolver ganso, na gans Bersonin naneyl. Me a's cafas a'y wosa, cargys parys, wàr glavel an rom pelha'vës. Yth esa hodna knack ryb an daras, êsy dh'aga dëwla, mës ow stëvyans a dorras aga hedhes dhe'n re-ma. Eâ, den orth den y whren ny omlath. Omlath yn tawesek, yn sevrur, yn smat. Bytegyns, bohes cov a'm beus anodho, saw only an den dhe vos eqwal dhybm gans y gledha – nâ, moy ès eqwal, rag ev dhe wodhvos moy a brattys ès dell wodhyen avy. Hag ev orth ow drîvya dhe'n vaglen wàr dhelergh, esa ow qwetha entrans dhe 'Skeul Jacob.' Ha me a welas minwharth wàr y fâs, hag ev a wrug ow golia i'n vreg'h gledh.

Ny gemerys glory vëth a'n kesstrîf-na. Dell gresaf, an den a vensa gwil mêstry warna vy ha'm ladha, ena colenwel y ober kigor, rag ev o an clevedhyas moyha codnek dell wrug vy metya bythqweth. Saw pàn esa va owth inia warnama yn fen, an creatür i'n gornet, hanter-muscok, spëny, gwadn y lyw, a labmas yn uhel, ha varys y wharth, ha scrîja:

“Th’yw kenderow Rudolf! Kenderow Rudolf! Gas vy dhe weres dhis, kenderow Rudolf!” hag ev a gibyas chair in y dhêwla (scant ny ylly derevel an dra dhywar an leur rag y sensy yn euver) ha dos tro ha ny dew. Y teuth govenek dhybm. “Deus!” me a grias. “Deus! Pock e wâr y arrow.”

Detchard a worthebys gans herdhians fers. Namna veuv vy fynshys oll.

“Deus! Deus, sos!” me a grias. “Deus ha radna an sport!”

An Mytern a wharthas heudh, ha dos in rag, ha pockya gans y jair.

Ha Mollath Duw brâs, ha Detchard a labmas scav wâr dhelergh. Ha kyns ès my dhe gonvedhes an pèth esa ow qwil, ev a drailyas y gledha warbydn an Mytern. Ev a dorras wâr an Mytern unweyth yn cruel, ha’n Mytern, truedhek y gry, a dhroppyas knack dhe’n dor. An harlot stordy a drailyas arta rag eneby dhybm. Mès y dhystrucsyon a veu darbarys der y dhorn y honen. Rag pàn wrug trailya, ev êth ha tretta in lagen a woos ow frôsa in mes a’n medhek marow. Ev a slyppyas. Ha codha. Kepar ha seth sethys a warek, me a’m settyas vy warnodho. Me a’n cachyas er y godna, ha kyns ès dell ylly dascafes y honen my a wrug pychya ow bros der y wùdhùk, ha gans cùssyans megys ev a godhas adreus dhe gorf y vyctym.

Yw marow an Mytern? Ot ow kensa preder. Me a fystenas dhe’n tyller mayth esa ev a’y wroweth. Eâ, ev yw marow, dell hevel. Rag yma goly down wâr y dâl ahës, ha’y gorf growedhys ha gylls oll in gròn wâr an leur. My êth heb let wâr dhêwlin ryphtho, ha gorra ow scovarn dhe’n dor rag clôwes mars esa va owth anella. Saw kyns ès my dhe glôwes, ruglans brâs a sonas wâr ves. An son o aswonys dhybm: son istyna an pons derevel in mes. Wosa tecken y sonas devedhyans an pons bys i’n fos a’m tu vy dhe’n pollgledh. Kychys vedhaf vy in crocken, ha’n Mytern genama, mar pèdh ev whath yn few. Res yw dhe’n Mytern gwil y jauns, bêwa bò merwel. Me a gemeras ow cledha, ha tremena i’n rom pelha’vês. Pyw usy owth istyna an pons – ow thus ow honen? Indelha mars yw, dhana pùptra yn tâ. Ow golok a godhas wâr an revolvers, ha me a sêsyas onen, ha powes ha golsowes orth daras an rom kyns passya dredho. Golsowes, a leverys vy? Eâ, ha cafos ow anal. Me a wrug sqwardya ow cris vy ha trailya sketh anodho adro dhe’m bregth, esa ow tevera goos, ha me a savas in udn woslowes arta. My a vensa ry oll an bÿs rag clôwes lev Sapt. Gylls en vy gwadn, sygerys, ha sqwith. Ha’n gath wyls-na, Rupert Hentzau, whath dhe wary i’n Castel. Me a ylly, bytegyns, dyffres an daras cul, an daras wâr an stairys awartha, dhe well ages an entryng moy ledan dhe’n rom, ytho me a wrug draggya ow honen an stairys in bàn ha sevel adrêv an daras, in udn woslowes.

Pandr’yw an son-na? Unweyth arta: son stranj i’n tyller-ma, i’n termyn-ma. Wharth êsy, hudhyk, leun a scorn – wharth Rupert Hentzau yonk! Scant ny gresys y fensa wherthyn den yagh y vrês. Bytegyns, yth esa an wharth ow terivas ow thus vy na dheuthons y poynt. Rag anjy a wrussa settya bûlet in Rupert solabrês mar pêns y devedhys. Ha’n clock a weskys hanter wosa dyw eur. Ren ow thas! Ny veu an daras egerys! Anjy êth dhe’n ladn! Ny’m cafsons y mán! Anjy re dhewhels dhe Tarlenheim nans yw pell, ha nowodhow gansans a vernans an Mytern – hag a’m mernans avy. Wèl, gwir vèdh hebma kyns ès anjy dhe worfenna aga fordh tre. A nyns usy Rupert ow wherthyn in vyctory?

Rag tecken me a sedhas, dyglon, orth an daras dhe’n dor. Ena me a savas arta, serth ha war, rag yth esa Rupert ow cria uhel y scorn:

“Wèl, awot an pons! Gwra tremena! Hag abarth Duw, gas ny dhe weles Michael Du. Na dhewgh nes, why dhrog-geun! Michael, deus hag omlath rag hy herensa!”

Omlath mar pèdh trielyn, me a yll kemeres ow radn vy awos pùptra. Me a drailyas an alwheth i’n daras ha meras in mes.

CHAPTRA 19 FÂSS ORTH FÂSS I’N FOREST

Rag tecken ny welys vy tra vèth, pàn veu golow glew an faclow ha’n lugern shûnys leun i’m lagasow dhywar bedn aral an pons. Saw an gwel êth cler yn scon: ha gwel pòr goynt o va. An pons o desedhys

in y dyller. A'ga sav wàr y bedn pell yth esa bagas a servons dhe'n dûk. Th'esa dew pò try ow ton an golowys a wrug ow dalla vy, try pò peswar ow sensy píkys in powes. A'ga sav yth esens y, clos warbarth, aga arv balegys aragthans; aga fâss gwydnyk ha frenys. Rag leverel dhe blebmyk, yth esens y a'ga syght ow perthy euth mar lân dell welys vy bythqweth, hag anjy ow meras dowtys orth den esa a'y sav in cres an pons, ha cledha in y dhorn. Rupert Hentzau o gwyskys in y lavrak ha'y gris. An lin gwydn o namys gans goos, mès yth esa y stauns bewek hag êsy ow terivas y vos heb pystyk vèth poken nag o ma's crevys scav. Otta va, dyffresyas dhe'n pons wàr aga fydn, hag ow tefia ortans dos in rag; pò in gwrioneth ow corhemmy'n ortans danvon dhodho Michael Du. Hag anjy, fowt godnys, ow plynchya dhyrag an den gorbollak-ma heb coraj dh'y assaultya. Yth esens y ow whystra an eyl dh'y gela. Hag aspies i'n renk moyha dhelergh yth esa Johann, ow posa orth portal an daras ha stanchya gans dornlien an goos fròsys mes a woly wàr y vogh.

Dre jauns marthys, y feu dhybm an mêstry. Ny vydna an gowars sevel wàr ow fydn, abàn na wrêns y lavasos omsettyans orth Rupert. Nyns o res dhybm ma's derevel ow revolver, ha'y dhanvon dh'y recknans, ha'y behadow ganso, myns esa wàr y bedn. Ny wodhya unweyth y bosaf ena. Saw ny wrug avy tra vèth – prag? scant ny worama bys i'n jèdh-ma. Udn den a ledhys vy solabrès in maner lader an nos, hag udn moy dre hap adar sleyneth – tra vèth ny wrug, martesen, rag hedna. Ha pelha, harlot kyn feu an den-ma, nyns en vy plegys dhe vos radn a rùth wàr y bydn – tra vèth ny wrug vy, martesen, rag hedna. Saw creffa ages pùbonen a'n dew amuvyans omrêwlys-ma, y teuth dnyans hag ewl a wodhvoss, hag anjy orth ow sensy in dadn hus, ow constrîna dhybm meras bys in dyweth an happyans.

“Michael, ty debel-gy! A Michael! Mar kylta whath sevel, deus rag!” Rupert a grias, hag avauncya udn stap, ha'n bagas ow plynchya dhyworto nebes wàr dhelergh. “Michael, ty emskemunys! Deus rag!”

Gorthyp dh'y dauntyans a sonas in cry gwyls dhyworth neb dama:

“Marow yw! A Dhuw, marow yw!”

“Marow?” a grias Rupert. “Strocas gwell ès desmyk!” hag ev a wharthas yn trygh. Ena ev a bêsyas: “Gesowgh, why oll, agas arv! My yw gàs mêster lebmyn! Gesowgh hy, dyson!”

Dell gresaf, anjy a vensa y obeya, saw pàn esa ev ow còwsel, y teuth negys nowyith. Kensa oll, y feu tros pell: garmow ha knoukyans, dell hevelly, a'n tu aral dhe'n mansyon. Ow holon a labmas in bàn. Res o hedna dhe vos ow thus vy, devedhys dywostyith dre hap dâ rag ow whelas vy. An tros a wrug durya, saw nyns esa an re erel owth attendya. Aga freder o chainys dhe vyns esa ow wharvos dhyrag golok. An bagas a servons a godhas in dyw radn, ha benyn a dheuth in udn drebuchya wàr an pons. Hòm o Antoinette de Mauban, gwyskys in pows gwydn ha lows, ha'y blew tewl ow frôsa dres hy gwarr, ha'y fâss uthyk dyslyw, ha'y lagasow ow lentry gwyls in golow an faclow. Sensys in hy dorn y's teva revolver, ha hy ow tos deantel in rag, erna wrug hy vedra Rupert Hentzau ganso ha tedna. An bûlet êth amyss, ha gweskel an gweyith predn a-uhof.

“Par fay, madama,” yn medh Rupert ha wherthyn, “a pe dha lagasow mar dhydhrok avell dha dednans, ny vien vy in ancombrynsy – ha ny via Michael in iffarn – haneth i'n nos!”

Ny wrug hy fors a'y eryow. Marthys hy nerth, hy a's coselhas hy honen erna veu hy qwiet, a'y sav yn tywethyn. Ena pòr lent, pòr fast hy forpos, hy a dhalathas derevel hy breggh unweyth arta, in udn vedra lowr hy rach.

Gasa dhe jauns, y fia folneth mus. Y feu res dhe Rupert omherdhya orty, ha peryllya an bûlet, pò omdedna wor'tu ha my. Ow godn vy me a settyas in meder.

Ny wrug ev nag an eyl tra na'y gela. Kyns ès hy dhe gafos hy meder, ev a blegyas in maner a'n moyha jentyll, ha cria “Ny allama ladha le may feu ibmys gena vy,” hag, uskyssa ès dell allon ny lettya, na hy na my, ev a worras y dhorn wàr grenel an pons, ha labma scav i'n pollgledh aberveth.

I'n very prês-na me a glôwas stêvyans a dreys, ha lev aswonys dâ – lev Sapt – ow cria: “A Dhuw! ot obma an dûk – marow!” Ena me a wodhya na vèdh dhe'n Mytern otham namoy ahana vy, ha me a dowlas ow revolver dhe'n dor ha lebmel wàr an pons in mes. Y feu cry a varth gwyls, “An Mytern!”

hag i'n tor'-ma me a labmas dres an crenel, kepar dell wrug Rupert a Hentzau kyns, ha'm cledha i'm dorn, determyns dhe worfenna ow qwarel ganso, ha my owth aspia y bedn, crùllys y vlew, pymthek lath alês in dowr an pollgledh.

Yth esa ev ow neyja scav hag êsy. My o sqwith, ha hanter-evreth ha'm bregh wolies warnaf. Ny yllyn vy dos in y ogas. Rag pols dâ ny wrug vy son vèth, mès pàn dheuthen ny adro dhe gornel an pedndour coth, me a grias:

“Gas e, Rupert, gas e!”

Me a welas fatell wrug ev meras dres y scoodh, ha neyja pelha. Yth esa ev lebmyn ryb an ladn, ow sarchya, dell yllyn vy desmygy, neb tyller may halla crambla. Nyns esa tyller vèth, dell wodhyen vy – marnas ow lovan vy, ha hobma whath ow cregy le may whrug vy gorra. Ev a vèdh devedhys dy kyns ès my. Fyllel dh'y hafos a wra va martesen – hy throuvya a wra martesen. Ha mar qwra hy thedna in bàn wâr y lerg, ev a vèdh pell dhyragama wâr dreys. Me a strîvyas hag oll ow remnant nerth ino, ha pêsya in rag. Th'esen vy wâr an dyweth ow qwainya prow. Rag yth esa ev ow lehe y doth, dyswar awos y sarchyans.

Ogh, ev a's cafas! Senys veu y gry isel a vyctory. Ev a settyas dalhen inhy ha dallath hâlya y honen in bàn. Me a dheuth lowr in y ogas dhe glôwes y groffal: “Fatl'orth an jowl yw hobma devedhys i'm dorn?” Y teuth vy bys i'n lovan. Ev a'm aspias, pàn esa ow cregy a-uhof, saw hedhes ny yllyn vy.

“How! pyw usy?” a grias ev, sowthenys y don.

Rag tecken, dell gresaf, yth esa ev ow tyby my dhe vos an Mytern – hag ow semlant gwydnyk lowr rag ry lyw dhe'n conceyt. Mès ev a grias desempys:

“Dar! nyns yw den plain an gwary? Fatl'os tejj, sos, devedhys obma?”

Ha pàn y'n lavaras, ev a veu drehedhys dhe'n ladn.

Me a sêsyas an lovan, ha hedhy. Yth esa ev a'y sav wâr an ladn, ha'y gledha i'n dorn, hag ev a vydna eger y ow fedn in udn drehy, pò berya der an colon pàn wrellen vy ascendya. Me a wrug relêssya an lovan.

“Ny vern,” yn medhaf. “Saw abàn esof obma, me a vydn remainya, dell dybaf.”

Ev a vinwharthas orta vy wâr woles.

“An benenes-ma, yth yns y an very jowl –” ev a dhalathas. I'n keth tecken clogh brâs an Castel a labmas in senyans coneryak, ha cry uhel a dheuth dhyworth an pollgledh.

Rupert a vinwharthas unweyth arta, ha gwevya y dhorn dhybm.

“Me a garsa kemeres torn genes, saw tùch re dobm yw!” yn medh ev, ha mos mes a wel awartha.

Wâr nùk, heb predery a'n peryl, me a worras dorn dhe'n lovan. Ascendys êth avy. Me a'n aspias deg lath warn ugans alês, hag ev ow ponya avell ewyk wor'tu ha goskes an forest. Warbydn ûsadow, Rupert Hentzau a wrug dôwys dohter dh'y bart ev. Me a settyas ow threys dhe'n dor ha fysky wâr y lerg, in udn gria orto, rag may saffa. Ny vydna ev poynt. Heb goly, ha crev kefrës, yth esa ev ow pelhe dre bùm stap. Mès owth inia prest yth esen vy, ha pùptra i'n bÿs o nakevys, saw ev yn unsel ha'm yêwnadow rag y woos, ha skeusow forest Zenda a wrug agan colenky, den chácys ha'y jácyor warbarth.

Yth o teyr eur solabrës. Yth esa an jèdh ow terry. Wâr rôsva welsek yth esen vy ow ponya, compes ha hir, ha cans lath dhyragof yth esa Rupert yonk, ha'y vlew crùllys ow swaysya i'n gwyns bew. Sqwith en vy, cot ow anellans. Ev a veras dres y scoodh ha gwevya dorn orthyf arta. Orth ow mockya yth esa ev abàn wrug gweles bos dhodho an saffa toth. Constrînyas veuma dhe bowes rag anal. Pols a'y wosa, ev a drailyas desempys dhe'n dyhow ha mos in mes a'm golok.

Dell hevelly dhybm, oll an aventur o due, ha me a sedhas vexys brâs dhe'n dor. Saw me a savas dystowgh in bàn, rag y sonas uj der an forest – uj neb benyn. Me a wrug devnyth a'm dewetha nerth,

ha ponya bys i'n tyller may trailyas ev mes a'm gwel, ha, pàn drailys vy inwedh, me a'n aspias arta. Saw ellas! ny yllyn vy tava. I'n very prës-ma yth esa ev ow lyfitya mowes dhywar hy margh. Heb dowt, clôwes hy cry a wrug vy. A'y syght hy, yth o myrgh neb craghdiak pò myrgh neb gwerynor, ha canstel degys wàr hy breggh. Dre lycklod, yth esa hy ow mos dhe'n varhas avarr in Zenda. Hy margh o best crev lowr, dâ y shâp. Mêster Rupert a's lyfityas dhe'n dor in mesk hy scrîjow – y wolok ow corra own inhy. Mès yth esa ev orth hy dyghtya yn fedhel, ow wherthyn, owth abma dhedhy, hag ow ry mona. Ena ev a labmas wàr an margh in bàn, hag esedha, ha'y denewen in rag, kepar dell eseth benyn; hag ev a wrug ow gortos vy. Ha my, dhe'm part, orth y wortos ev.

Y teuth ev tabm tro ha my wharê, adar ogas bytegyns. Ev a dherevys y dhorn, ha leverel:

“Pandra wrusta i'n Castel?”

“Me a ladhas try a'th cothmans,” yn medhaf.

“Dar! ny êthys i'n kellow?”

“Êth defry.”

“Ha'n Mytern?”

“Detchard a wrug y wolias kyns ès my dhe ladha Detchard, hag yma pejadow dhybm y fêdh an Mytern yn few.”

“Ty fol!” yn medh Rupert yn fery.

“Udn dra moy a wrug vy.”

“Ha pandr' yw hedna?”

“Me a wrug sparya dha vêwnans jy. Yth esen vy adrêv dhys wàr an pons, ha revolver i'm dorn.”

“In gwir? Par fay, my inter dew wodn!”

“Skydn a'th vargh,” me a grias, “hag omlath avell den.”

“In gwel benyn?” yn medh, ha poyntya dhe'n voves. “Fy, dha Vrâster!”

Ena, serrys muscok, ha'm godhvos tanow a'n pêth esen vy ow qwil, me a'm dehasas ow honen wàr y bydn. Rag pols, dell hevelly, ev a wrug hockya. Ena ev a frodnas y vargh ha'm gortos in udn sevel. Yth esen vy ow pêsyas i'm folneth. Me a sêsyas an frodn ha gweskel orto. Ev a wrug y dhefendya, ha herdhya gorthyp orta vy. Me a gildednas udn stap hag omdhehesy wàr y bydn unweyth arta. I'n tor'-ma me a wrug drehedhes y fâss hag egery y vogh, ha gwibya dhelergh, ogas kyns ès dell ylly ev gwil stocas warnaf. Namna hevelly ev dhe vos sowthenys glân der oll an omsettyans garow-ma. Ken ow ladha ev a vensa. Me a sedhas wàr bedn glin, ha gwetyas ev dhe varhogeth wàr ow fydn. Hag y fensa va defry, hag i'n very termyn-na, i'n very tyller, dowt vèth, y fia onen pò dew ahanan marow. Mès i'n kettermyn y teuth cry wàr agan lerggh. Me a wrug trailya golok ha gweles den wàr vargh, knack orth elyn an rôsva. Yth esa ev ow marhogeth toth men, hag ow ton revolver in y dhorn. Yth o Fritz von Tarlenheim, ow lel-gothman. Rupert a'n aspias, ha convedhes bos an gam gyllys dhe goll. Ev a hedhys in y herdhyans wàr ow fydn ha tôwlel garr dres an dyber, saw yth esa ow cortos tecken whath. Ev a wrug inclynya in rag ha shakya y vlew dhywar y dâl, in udn vinwherthyn, ha leverel: “*Au revoir*, Rudolf Rassendyll!”

Ena ev a blegyas dhyragof, ha'y vogh ow tevera goos, mès y vin in wharth ha'y gorf ow lesca gans ês ha tecter. Hag ev a blegyas dhyrag myrgh an tiak, neb a dheuth nes, gorhenys in udn drembla, hag ev a wevyas y dhorn dhe Fritz, neb a dheuth in hedhes godn i'n very prës-ma ha tôwlel tedn orto. Namna spêdyas an bûlet in y ober, rag y feu gweskys an cledha esa Rupert ow ton, hag ev a wrug gasa an cledha dhe godha gans mollath, ow qwrydnya y besias in pain, ha'y dhyw wewen ow settya stewan in torr an best, ha'n den ow marhogeth in kerdh, leun y bonyans.

Hag yth esen vy ow meras fatell veu y voydyans, oll an rôsva hir ahês, marhogys kepar ha pàn ve ow rôsva rag plesour, hag ev ow cana in y varhogeth, in despît dhe'n trogh wàr y vogh.

Unweyth arta ev a drailyas rag gwevya y dhorn, ha mos lenkys in tewlder cardhen, ha passya mes a'gan syght. Indelma ev a wrug vanyshya – dybreder ha fel, grassyùs hag ùngrassys, sêmly, debonêr, vil, heb bos fethys in poynt vèth. Ha my a dhehesas ow cledha dhe'n dor, tanek ow holon, ha cria may whrella Fritz marhogeth dh'y gachya. Saw Fritz a wrug dh'y vargh sevel, ha lebmel dhe'n dor ha ponya dhybm, ha mos wâr dhêwlin, ha gorra y vreg'h i'm kerhyn. Adermyn in gwir, rag an goly gwrës gans Detchard a veu terrys ôpyn anowyth, ha'm goos ow nama an leur.

“Dhana roy an margh dhe vy!” me a grias, ha sevel in udn drebuchya, ha tôlel y vrehow dhywarnaf. Nerth ow sorr a'm dug bys i'n tyller mayth esa an margh a'y sav, ha me a godhas ryptho fâs dhe'n dor. Ha Fritz êth wâr dhêwlin rybof arta.

“Fritz!” yn medhaf.

“A gothman – a gothman wheg!” yn medh, mar vludh avell benyn.

“Yw an Mytern yn few?”

Ev a gemeras y dhornlien ha deseha ow min, ha plegya hag abma dhybm wâr dâl.

“Gans grassow dhe'n den jentyl moyha galont i'n bÿs,” yn medh medhel, “yth yw an Mytern yn few!”

Th'esa myrgh an tiak rypthon a'y sav, owth ola rag own, ledan hy lagasow rag reveth. Awos hy dhe'm gweles kyns, in Zenda. A nyns ov vy, gwydnyk ow bejeth, gosak, plos, mostys kyn fe – a nyns ov vy, bytegyns, an Mytern?

Ha pàn glôwys bos an Mytern yn few, me a strîvyas dhe gria “Hùrâ!” Saw ny yllyn còwsel, ha me a worras ow fedn in dywvreg'h Fritz wâr dhelergh, ha degea dewlagas, ha hanaja. Ena, rag na wrella Fritz tyby neb cabm dhybm in y breder, me a egoras ow lagasow hag assaya leverel “Hùrâ!” unweyth arta. Saw ny yllyn màn. Ha me a veu pòr sqwith, ha pòr yêyn i'n tor'-ma. Ytho me a wrug omglôsya dhe Fritz in gròn, rag kemeres y domder, ha degea dewlagas arta, ha codha dhe gùsk.

CHAPTRA 20 AN PRYSNER HA'N MYTERN

Rag ùnderstondya oll an pèth a veu wharvedhys in Castel Zenda, res yw gorra moy dhe'm derivas a vyns a welys hag a wrug avy i'n nos-na, dre dherivadow cot a vyns a dheskys vy dhyworth Fritz ha Madame de Mauban wâr hy lerg'h. Whedhel an eyl anodhans a wrug clerhe an cry, arayes genef avell injyn ha gow, fatell veu happyans uthyk y realeth, ha happyans avarr, ha rag hedna, dell hevelly i'n tor'-na, domhelyans a'gan govenek, mès orth y favera wâr an dyweth. An venyn anfusyk, tanyes dell gresaf dre sergh gwir dhe Dùk Strelsau, kefrës der an termyn-na ow tos yn very spladn esa mêstry anodho ow targana, y'n holyas hodna, acordyng dh'y alow, a Paris dhe Rùrytânya. Ev o den a yêwnadow crev, mès creffa y vydna, ha'y bedn ow rêwlya aga dew wâr gàm. Lowen o va dhe gemeres pùptra heb ry tra vèth. Pàn veu devedhys, y cafas hy yn scon fatell o an Brynces Flavia hy hescaroes. Rendrys othobmak indelha, ny savas hy orth pynag oll a alla dascor dhedhy, pò gwetha, hy gallos wâr an dùk. Dell leverys, kemeres a vydna ev, adar ry. Antoinette a wrug i'n kettermyn cafos hy dhe vos maglys in harthter y blottyans ev. Forsâkya an den o poos gency, abàn veu hy kelmys dhodho der an chainys meth ha govenek, saw nyns o hy bolùnjedhek dhe vos edhen dynya, na parys naneyl dhe'm dysseytya bys in mernans, dell veu y worhemmyn. Rag hedna an lytherow gwarnya a screfas hy. An lînednow danvenys gency dhe Flavia, boneyl a wrug bodh dâ bò drog-vreus aga inspîrya, bò envy bò pyta, ny'n gor'vy. Saw i'n poynt-ma hy a'gan servyas kefrës. Pàn êth an dùk dhe Zenda, yth êth hy ganso. Ha'n kensa tro-ma hy a dhescas ena y gruelta ev in cowl-vusur, ha tùchys veu hy a dregereth dhe'n Mytern, tebel y studh. Dhia'n prës-na hy a veu a'gan parth ny. Bytegyns, warlergh myns a dherivas hy orthyf, me a wor hy dhe gara Michael whath (dell yw ùsys in benenes), ha dhe fydhya gwainya y vèwnans ev, heb pardon kyn fe, dhyworth an Mytern, avell weryson a'y gweres hy. A'y vycory ev nyns esa whans dhedhy vèth, rag yth o an drogober cas pur gency, ha cas dhe voy o an còst – maryach inter Michael ha'y genytherow, Prynces Flavia.

In Zenda y teuth nerthow nowyth dhe'n gwary – lust ha bolder Rupert yonk. Ev a veu kychys gans tecter Antoinette, par hap. Lowr o martesen hy bos ow longya dhe dhen aral, hag y bosy orth y hâtya ev. Dre lies dëdh yth esa dalva hag atty inter ev ha'n dûk, ha'n gedrydn-na a welys vy in chambour an dûk, nyns o hodna ma's onen in mesk nùmer brâs. An profyans a wrug Rupert dhybm, ha hy heb godhvos an dra-ma kyns, ny wrug hedna sowthan vëth pàn veu derivys genama. Michael hy a warnyas warbydn Rupert, pàn esa hy kefrës ow covyn orta vy may halla bos delyfrys in mes a dhalhen aga dew. Haneth í'n nos, ytho, Rupert a veu determys dhe wil mēstry. Pàn veu hy omdednys in hy chambour, ev a wrug darbary alwheth hag entra aberveth. Hy criow a wrug somona an dûk, hag ena í'n chambour tewlhës yth esa hy owth uja ha'n dhew dhen owth omlath. Ha pàn wrug Rupert golia y vëster gans sqwat mortal, an servons a veu devedhys in udn fysky mès Rupert êth in udn scappya der an fenester, dell re wrug vy descrefa hedna. Goos an dûk a skîtyas in mes ha nama greuv cris y gontrary. Saw whansek o Rupert dhe worfenna an enebyans-ma, heb convedhes ev dhe ry dhe Michael ancow solabrës. Fatla vensa ev dyghtya an try aral a'n whedden, ny wor'vy. Pùb lycklod ny wrug ev predery a'n dra – ladhans Michael ny veu ragtôwlys. Abàn veu Antoinette gesys hy honen oll gans an dûk, hy a strîvyas dhe stanchya y woly, ha bysy o hy indelma erna veuva marow. Ena hy a glôwas Rupert, ow tauntya, ha hy a dheuth rag kemeres dial warnodho. Ha my, ny'm gwelas hy màn, kyns ès my dhe wibya in mes a'm covva, ha lebmel í'n pollgledh dhe'n helgh.

Í'n prës-na y feu ow hothmans devedhys. Anjy a wrug drehedhes an mansyon adermyn, ha gortos parys orth an daras. Saw ny'n egoras Johann, hag a veu scubys gans an re erel dhe rescous a'n dûk. Nâ, ev a gemeras radn warbydn Rupert, ha gorra y honen in rag, brâssa y golonecter ès ken onen, in despît dh'oll y breder goheles skeus warnodho. Hag ev a gafas goly, in tardhell an fenester. Bys hanter wosa dyw eur ogasty yth esa Sapt ow cortos. Ena, acordyng dhe'm arhadow, ev a wrug danvon Fritz rag sarchya wâr ladn an pollgledh. Nyns esen vy í'n tyller. Fritz a dheuth dhe Sapt arta wâr hast, ha derivas. Ha plegys veu Sapt dhe sewya whath an arhadow, ha dhe varhogeth toth men dhe Tarlenheim tre. Mès nyns o Fritz parys màn dhe'm forsâkya, pynag oll a ve erhys. Yth esens y ow tadhla hebma nebes mynys. Ena Sapt, perswâdys gans Fritz, a wrug appoyntya bagas comondys gans Bernenstein rag dewheles uskys dhe Tarlenheim ha kerhes an Marshal. Ha'n remnant a wrug omsettya wâr dharas brâs an mansyon. Lower mynysen yth esa va ow corthsevel. Ena, í'n very prës may whrug Antoinette de Mauban tedna orth Rupert a Hentzau wâr an pons, anjy a dorras dredho, eth den oll warbarth. Ha'n kensa daras aberveth may teuthons y dhodho, hèn o daras chambour Michael. Ha Michael marow wâr y droosow, ha trogh cledha der y vrèst. Pàn aspias Sapt an corf, ev a grias in mes, dell glôwys, hag anjy a wrug assaultya an servons, mès gesys gans an re-ma veu pùb arv oll, meur aga own. Hag Antoinette owth omdhehesy, in udn ola, arâg dreys Sapt. Ha ny wrug hy cria, marnas dell veuv vy wâr bedn an pons ha lebmel í'n dowr. "Pandr'orth an prysner?" Sapt a wovydnas. Saw hy a shakyas pedn. Ena Sapt ha Fritz, gans an dus jentyl wâr aga lergh, a dremenas dres an pons, yn lent, yn war, heb tros. Ha Fritz a drebuchyys wâr gorf De Gautet dhyrag an daras. Anjy a wrug y balva, ha cafos y vos marow.

Ena y feu kescùssulyans, hag anjy oll ow coslowes yn fen, rag may hallons y clôwes pùb son í'n kellow wâr woles. Saw ny veu son vëth, hag own uthyk a's teva an Mytern dhe vos ledhys gans y wethysy ha pockys solabrës der an bibel vrâs, ha'n re-ma dhe vos dienkyas í'n keth vaner. Bytegyas, abàn veuv vy gwelys obma, yth esa govenek dhedhans whath (indelma Fritz a dherivas orthyf der y gerensa). Hag anjy êth dhe gorf Michael arta, ha lyftya Antoinette adenewen, neb esa ow qwil pejadow ryptho, ha cafos alwheth dhe'n daras alwhedhys gena vy, hag egery an daras. Tewl o an stairys, ha ny yllens y ûsya fakel orth an dallath, rag dowt anjy dhe vos dyskeveryas dhe sethoryon. Saw Fritz a grias yn scon: "An daras yw egerys ena'woles! Merowgh, yma golow!" Ytho anjy êth hardh in rag, heb cafos den vëth wâr aga fydn. Ha pàn dheuthons y dhe'n rom wâr ves ha gweles an Beljan, Bersonin, a'y wroweth yn farow, anjy a wrug grassa dhe Dhuw, ha Sapt a lavaras: "Eâ, y feu ev obma." Ha pàn wrussons y fysky ajy dhe gell an Mytern, anjy a drouvyas Detchard a'y wroweth marow adreus dhe'n medhek marow, ha'n Mytern wâr y geyn ha'y jair ryptho. Ha Fritz a grias: "Marow yw!" ha Sapt a wrug drîvya pùb huny in mes a'n rom, saw Fritz yn unsel, ha mos wâr bedn dêwlin ryb an Mytern. Hag abàn o Sapt moy deskys adro dhe woliow ha sînyas ancow ages my, ev a wodhya convedhes yn scon an Mytern nag yw

marow, na parys dhe verwel, mar kyll bos cherys yn ewn. Hag anjy a gudhas y fâss ha'y dhon dhe jambour Dûk Michael, ha'y settya ena dhe wrowedha. Hag Antoinette a cessayas heb pesy ryb corf an dûk, ha mos rag badhya pedn an Mytern ha dyghtya y woliow, erna dheffa medhek. Ha pàn welas Sapt my dhe vos ena kyns, ha pàn glôwas whedhel Antoinette, ev a wrug danvon Fritz rag sarchya í'n pollgledh ha wosa hedna í'n forest. Ny ylly ev bedha danvon ken den vèth. Ha Fritz a gafas ow margh, hag own a'n lacka oll. Ena, dell re dherivys, ev a'm trouvyas vy, ha'y gedyor o an cry a levys vy orth Rupert, may saffa ha'm eneby. Ha dell hevel dhybm, bythqweth ny wrug nagonen lowenhe moy, hag ev ow cafos y vroder yn few, ès dell wrug Fritz pàn y'm trouvyas vy. Nyns esa ev, in y gerensa ha'y fienasow orta vy, ow qwil fors vèth a dra mar vrâs dell via mernans Rupert Hentzau.

Indelma y feu aventur an selwans a'n Mytern gorfennys gans spêda, ha dhe'n feth y feu otham a selwel an Mytern, yth o res lebmyndhe Coronat Sapt surhe cudhans. Antoinette de Mauban ha Johann an gwehthys (neb o, defry, re hürtys dhe swaysya y davas í'n tor'-ma), yth êns y constrînyas dhe lia na vydnens y dyskevera tra vèth. Ha danvenys veu Fritz rag cafos an cothman dhe'n Mytern – adar an Mytern y honen – an cothman dyhanow, neb o kelys in Zenda termyn hir, neb a wrug apperya pols cot dhyrag golok servons ancombrys Dûk Michael wâr an pons derevel. Wharvedhys y feu an dyfelebyans. Ha'n Mytern, golies ogas ha mernans der omsettyans a'n jailoryon esa ow qwardya y gothman, ev o an den a wrug aga overcûmya, hag esa í'n eur-ma ow powes, golies mès yn few, in chambour Michael Du y honen í'n Castel. Ev a veu degys dy mes a'n gell, ha'y fâss cudhys in dadn glôk. Hag arhadow êth alês, mar pèdh an cothman kefyas, may fo drès yn tydro hag yn pryva dhe'n Mytern, hag arhadow dhe vessejers í'n mên-termyn may whrellons y marhogeth toth men dhe Tarlenheim, rag gorhemmyndhe Marshal Strakencz afydhyas sawder an Mytern dhe'n brynces ha dos y honen scaffa galla rag salujy an Mytern. Y feu charjys dhe'n brynces remainya in Tarlenheim, hag í'n tyller-na gortos devedhyans y genderow pò charj aral dhyworto. Indelma an Mytern a wra dewheles dh'y bobel arta, gwrior dèdys colodnek, hag onen scappys, ogas dre verkyl, dhyworth assaultyans traitus y vroder warbydn kynda.

Yth esa an arayans injyn-ma, colenwys gans ow hothman coth ha hir y bedn, ow soweny pùb fordh, saw unsel í'n le may whrug ev dierbyn nerth usy yn fenowgh ow fetha towlen a'n brâssa felder. Nyns esof ow mênya ma's poran an plesour eus dhe bùb benyn. Rag nyns o Prynces Flavia, pynag a vydna hy henderow ha sovran dôwys danvon comondyans (pò pynag a vydna Colonel Sapt dôwys in hanow hedna), ha pynag a vydna Marshal Strakencz inia, nyns o hy plegys màn dhe bowes in Tarlenheim hedre ve hy garor a'y wroweth, golies, in Zenda. Pàn varhogas an Marshal, gans parcel bian, in mes a Tarlenheim wâr an fordh dhe Zenda, caryach an brynces a wrug holya ogas wâr y lerghe. Hag í'n vaner-ma yth esens y ow passya der an dre, mayth o an derivas kemmyn solabrès fatell veu an Mytern assaultys, in fordh moyha fekyll, pàn êth ev í'n nos tremenys dh'y vroder rag plêntya orto, in kerensa oll, awos ev dhe sensy cothman an Mytern in prysonyans í'n Castel. Tell veu omdowl othobmak wharvedhys. Tell veu an dûk ledhys ha lower den jentyll a'y goscar ganso. Ha tell ylly an Mytern, golies kyn fe, sèsya Castel Zenda ha'y wetha. Oll an whedhel-ma a wrug sordya, èsy dell yw sopyas, frobmans barthusek. Gwyvrow an pellscrefa a veu settys dhe'n ober, ha'n nowodhow a dheuth dhe Strelsau knack wosa an arhadow dy, may whrella an soudoryon kerdhes in aray, hag in qwartrons drogpès an dre gorra own gans dysqwedyans a grefter.

Indelma y teuth an Brynces Flavia dhe Zenda. Ha pàn esa hy ow lewyas an vre in bàn, ha'n Marshal ow marhogeth ryb ros an caryach ha whath ow plêdya mayth ella hy tre, gostyth dhe arhadow an Mytern, y teuth Fritz von Tarlenheim, ha prysner Castel Zenda ganso, bys in amal an forest. Sawyes en vy a'm clamder. Yth esen vy ow walkya ha bosa wâr vreghe Fritz. Ha pàn wrug vy meras in mes a woskes an gwèdh, me'aspas an brynces. Desempys me a wodhya, ow tôwlel golok wâr fâss ow howeth, dell yw res dhyn heb hy metya, ha me a sedhas wâr dhêwlin adrêv bodny bùsh. Saw nakevys yth esa nebonen genen, orth agan holya, nag o plegys dhe hepcor chauns a dhendyl minwharth ha cùrun pò dyw par hap. Ha kynth esen ny a'gan groweth in dadn gel, myrgh an tiak a wrug ponya dresta ny bys í'n brynces, gwil cortesy ha cria:

“Madama, ot obma an Mytern – í'n bùsh! A wra'vy, madama, hùmbrank why dhodho?”

“Flows, mowes!” yn medh Strakencz coth. “Yma an Mytern a’y wroweth, golies, i’n Castel.”

“Êâ, sera, golies ew, der woram. Bùs ma va dres ena – ha Cont Fritz ganjo – adar i’n Castel,” yn medh hy, heb omry.

“Usy ev in dew dyller, pò eus dew Vytern?” Flavia a wovydnas, meur hy sowthan. “Ha fatla yll bos ena?”

“E rug chôcy den jentyl, madama, hag anjy rug omlath tereba Cont Fritz dhe dhos. Ha’n den jentyl aral a rug kemeres margh tas vy dhortam, ha marhogeth in ker’. Bùs ma an Mytern obma gen Cont Fritz. Dar, madama, eus ken den in Rùrytânya pecar ha’n Mytern?”

“Nag eus, a vowes,” yn medh Flavia yn fedhel (dell veu derivys orthyf a’y wosa), ha hy a wrug minwherthyn ha ry mona dhe’n vyrgh. “Me a vydn mos ha gweles an den jentyl-ma,” ha hy a dhalathas skydnys mes a’n caryach.

Saw i’n very prës-ma Sapt a dheuth in udn varhogeth dhia’n Castel, ha, pàn aspias ev an brynces, ev a wrug an gwetha dhe’n gwelha, ha cria dhedhy bos an Mytern cherys yn tâ heb peryl vèth.

“I’n Castel?” hy a wovydnas.

“Py tyller ken, madama?” yn medh, in udn blegya.

“Saw yma an vowes-ma ow leverel y vos dres ena – ha Cont Fritz ganso.”

Sapt a drailyas y wolok wâr an vowes gans minwharth anhegol.

“Mytern yw pùb den jentyl ha brav dhe onen a’n par-ma,” yn medh.

“Dar, ev ew mar haval dhe’n Mytern, madama, der ew udn bÿsen dhe bÿsen aral!” a grias an vyrgh, nebes ancombrys mès stordy whath.

Sapt a wrug meras qwyck adhedro. Yth esa fâss an Marshal coth ow qwil qwestyonow tawesek. Maga helavar o golok Flavia. Yth esa skeus owth omlêsa scav.

“Me a vydn mos, ow honen, ha gweles an den-ma,” yn medh Sapt yn hastyf.

“Nâ, me a wra dos warbarth,” yn medh an brynces.

“Dhana deus dha honen oll,” ev a whystras.

Gostyth dhe’n hyntyans stranj wâr y vejeth, hy a besys orth an Marshal ha’n re erel gortos. Hy ha Sapt, anjy a dheuth wor’tu ha’n le mayth esen vy a’m groweth. Sapt a sînas dhe vyrgh an tiak sevel abell. Ha pàn welys vy aga devedhyans, me a wrug esedha, tass truan, wâr an dor ha cudha ow fâss i’m dêwla. My ny yllyn meras orty. Fritz êth wâr dhêwlin ryba vy, ha gorra y leuv wâr ow scoodh.

“Lavar isel dha lev, pynag oll a lavarhes dhedhy,” me a glôwas Sapt dhe whystra pàn dheuthons y nes. Ha desempys me a glôwas cry isel – hanter joy, hanter own – dhyworth an brynces:

“Ev yw, y honen! Osta hùrtys?”

Ha hy a dhroppyas dhe’n dor ryba vy, ha tedna ow dêwla yn clor dhe ves. Saw me a sensy ow golok wâr an leur.

“Yth yw an Mytern!” yn medh. “Y praydha, Coronal Sapt, derif orta vy, ple feu an lymder i’n ges a wrusta gwary?”

Ny worthebys nagonen ahanan. Ny o, agan try, omlavar in hy lôk. Heb gwil fors a’n re erel, hy a dowlas hy dywvregh adro dhe’m codna ha’m baya. Ena Sapt a gowsas, isel ha hos y whystrans:

“An Mytern nyns yw. Na vay e. Nyns yw an Mytern.”

Hy a gildednas rag tecken. Ena hy a wovydnas spladn hy sorr, ha’y breggh whath adro dhe’m codna:

“A ny allaf aswon ow haror vy? Rudolf ow haror vy!”

“An Mytern nyns yw,” yn medh, Sapt coth, unweyth arta. Ha hanas sodyn a dardhas in mes a Fritz, ha’y golon mar dender.

An hanas, y whrug hedna perswâdya na veu ges vëth i’n antarlyck.

“An Mytern yw defry!” hy a grias. “Th’yw fâss an Mytern – bysow an Mytern – ow bysow vy! Ow haror yth yw!”

“Dha garor, madama,” yn medh Sapt coth, “adar an Mytern. Yma an Mytern ena i’n Castel. An den jentyl-ma –”

“Mir orta vy, Rudolf! Mir!” hy a grias, ha kemeres ow fâss inter hy dêwla. “Prag yth esta ow codhaf an re-ma dhe’m tormentya? Lavar dhybm pandr’yw oll an styr!”

Ena me a gowsas, ha meras in hy lagasow yn town.

“Duw re’m gaffa, madama!” yn medhaf. “Nyns ov vy an Mytern!”

Me a glôwas fatell wrug hy dêwla settya dalhen i’m bohov. Yth esa hy ow meras orta vy mar lew dell na veu fâss den vëth whythrys bythqweth kyns. Ha my, tawesek arta, a welas fatell veu reveth genys, tell veu dowt tevys, tell veu euth spryngys, ha hy ow meras prest. Ha pòr lent yth êth dalhen hy dêwla lowsys. Hy a drailyas dhe Sapt, dhe Fritz, hag arta dhe vy. Ena desempys hy a wrug trebuchya in rag ha codha ajy dhe’m dywvregh. Ha gans cry brâs a bain me a’s kemeras dhybm ha baya hy min. Sapt a worras y leuv wâr ow bregh. Me a dhrevys ow golok dh’y fâss. Ha me a’s settyas hy yn fedhel wâr an dor, ha sevel in bàn, ha meras warnedhy, ha mylega nev dell wrug cledha Rupert yonk ow sparya vy rag vëth mar lebma gwan.

CHAPTRA 21

A PE KERENSA OLL AN DRA

Yth o nos, ha my in Castel Zenda, i’n gell mayth esa an Mytern a’y wroweth kyns. Gyllys o an bîbel vrâs a ros Rupert a Hentzau les’hanow ‘Skeul Jacob’ dhedhy, hag yth esa an golowys i’n chambour dres an pollgledh ow terlentry i’n tewolgow. Pùptra o cosel. Gyllys veu oll an noys a strif ha’y hùbbadùllya. Kyns hebma, my a bassyas an jëdh in dadn gel i’n forest dhia’n prës may whrug Fritz ow lêdya vy in kerdh, ha Sapt ha’n brynces ganso gesys wâr agan lerg. Cudh i’n tewlwo low ha gwyskys na allen vy bos aswonys, anjy a’m kerhas dhe’n Castel rag ôstya i’n tyller mayth esen vy lebmy n a’m groweth. Kyn feu treden marow ena – dew anodhans der ow dorn ow honen – nyns esa bùcka vëth orth ow throbla. Me a’m towlas ow honen wâr wely cala ryb an fenester, hag i’n eur-ma yth esen vy ow meras in mes wâr an dowr du. Johann, an gwethyas, gwydnyk whath awos y woly, mès hürtys very nebes dres hedna, a dhros soper dhybm solabrës. Ev a wrug derivas orta vy dell esa an Mytern ow sawya dâ, ha fatell vetyas ev gans an brynces. Tell êns y warbarth: ev, hy, Sapt, Fritz, termyn hir. Marshal Strakencz o gyllys dhe Strelsau. Michael Du, yth esa a’y wroweth in y eler, hag Antoinette de Mauban ow côlyas ryptho. A ny wrug vy clôwes, orth an chapel, prontyryon ow cana an oferen ragtho?

I’n dre yth esa whedhlow stranj alês. Radn ow leverel bos marow an prysner in Castel Zenda. Radn aral, y vos ev vanyshys whath yn few. Yth esa radn ow leverel fatell veuva cothman a wrug servya an Mytern yn tâ in neb aventur in Englund. Radn aral, tell wrug ev dyskevera plottyans an Dùk, ha tell veuva argibys ganso rag hedna. Polatys skentyl, onen pò dew, th’esens y ow shakya pedn hag ow leverel na vydnens y leverel tra vëth, mès drogdybyans a’s teva bos moy dhe wodhvos ès dell veu convedhys, mar teriffa Coronal Sapt myns a wodhya ev.

Indelma yth esa Johann ow clattra, bys may whrug vy danvon an gwas in kerdh, ha me a’m groweth genef ow honen, heb predery a’n termyn ow tos, mès ow pêwa i’m brës arta – dell yw úsys dhe dhen pàn vo wharvedhys taclow leun a frobmans – entanuster oll an dewetha seythednow, ha marth genama fatell veu happyes yn coynt dres ehen. Hag a-uhof, in calmynsy an nos, me a glôwa an banerow, esa ow flappya in udn weskel orth aga feul, rag baner Michael Du o cregys hanter-gwern, ha baner rial Rùrytânya a-ugh hedna ow neyja udn nos moy dhybmo overbydn.

Y teuth Fritz von Tarlenheim i'n rom wharê. Ev a'm cafas a'm sav orth an fenester. Egerys o an gweder, ha me a wre bësya yn syger an cyment glenys dhe'n veyn, mayth esa 'Skeul Jacob' kyns. Ev a dherivas wâr verr lavarow dell o an Mytern whensys dhe'm gweles, ha ny a dremenas an pons derevel warbarth hag entra i'n chambour o perhednys kyns gans Michael Du.

Ot an Mytern, growedhys i'n gwely. Agan medhek a veu devedhys dhia Tarlenheim rag gwil tendans dhodho, hag ev ow whystra dell o res dhe'm vysyt bos cot. An Mytern a istynas y leuv ha shakya genef. Fritz ha'n medhek êth omdednys dhe'n fenester.

Me a gemeras bysow an Mytern dhywar ow bës ha gorra wâr y vës ev.

"My re strîvyas, na ve hebma dysonorys, a sera rial," yn medhaf.

"Ny allama cōwsel meur orthys," yn medh ev, gwadn y lev. "Omdowl brâs 'rug vy gans Sapt ha'n Marshal – rag ny a dhyskeveras pùptra dhe'n Marshal. Whans a'm bo dha hùmbrank bys in Strelsau ha'th sensy genama, ha derivas orth pùb huny an pèth a wrusta gwil. Ha ty a via gwelha cothman dhybm, a genderow Rudolf, cothman moyha ker. Saw anjy a vydna leverel dell yw res hepcor hedna, ha gwetha an dra yn kelys – gwetha mar kyllyr."

"An gwir a's teves, a sera rial. Gas vy dhe dhyberth. Ow gweyth obma yw cowlwrës."

"Yw. Cowlwrës, dell na alla den vèth y wil ma's ty. Pàn vedhama gwelys arta, y fèdh barv dhybm. Yn tefry, me a vèdh tanow par fay gans cleves. Ny wrowns y marthùjyon a'n Mytern dell yw chaunjys y vysach. A genderow, me a vydn wheelas na allons y cafos an Mytern dhe vos chaunjys nahen. Ty re dhysqwedhas dhybm an vaner ewn rag bos an Mytern i'n gwary."

"A sera rial," yn medhaf. "Ny gemeraf gormola orthys. Scant ny veu grâss Duw lowr rag na dheffen vy ha bos traitour lacka ès dha vroder."

Ev a drailyas lagasow whythrus warna vy. Saw y fèdh den clâv ow plynchya orth desmygow, hag ev heb nerth namoy rag examnya. Y wolok êth dhe vysow Flavia, esa wâr ow bës. Yth esen vy ow cortos qwestyon in y geve. Saw warlergh ev dh'y vësya yn tyfreth, y bedn a godhas dhe'n bluvak.

"Ny woram peur whrav dha weles arta," yn medh yn idhyl, ogasty yn tiek.

"Pàn yllyf, a sera rial, dha servya unweyth arta," me a worthebys.

Y lagasow a veu degës. Fritz a dheuth ha'n medhek ganso. Me a abmas dhe dhorn an Mytern, ha gasa Fritz dhe'm hùmbrank in kerdh. Bythqweth ny wrug vy gweles an Mytern wosa an eur-na.

Ny wrug Fritz trailya a'n tu'ves adhyhow, rag dewheles dhe'n pons derevel, mès agledh. Heb ger vèth ev a'm lêdyas an stairys in bàn, aberveth i'n mansyon dre dremenva sêmly.

"Pyth en ny?" me a wovydnas.

Fritz a worthebys, ha goheles ow golok:

"Hy re'th somonas. Pàn vo gorfennys, deus dhe'n pons arta. Me a vydna dha wortos ena."

"Pandr'yw hy forpos?" yn medhaf, uskys ow anellans.

Ev a shakyas pedn.

"A wor hy pùptra?"

"Gor defry. Pùptra."

Ev a egoras neb daras, ha herdhya vy aberverth yn whar, ha degea wâr ow lergh. Omgefys veuma in parleth, bian, rych y veyl. Wâr an dallath yth esen vy genef ow honen, dell sopoulos, rag an golow a gopel a gantolyow skewys wâr an glavel o pòr wadn. Saw wharê me a ylly decernya fygùr a venyn a'y sav orth an fenester. An brynces o hodna heb dowt, ha my a wrug kerdhes in hy ogas, codha wâr bedn glin, ha don an leuv esa ow cregy ryb hy thenewen dhe'm gwessyow. Ny wayas hy na cōwsel naneyl.

Me a savas in bàn, ow qwana an tewolgow gans dewlagas whanse, ha gweles gwynder hy fâss ha colour bryght dh'y blew, ha kyns ès convedhes me a cowsas yn isel:

"Flavia!"

Hy a grenas pols, ha trailya hy fedn. Ena hy a dheuth dhybm in udn wybya, ha settya dalhen ina vy.

"Na vèdh a'th sav. Nâ! Res yw heptho! Hùrtys osta! Gwra sedha – obma, obma!"

Hy a gonstrînas dhybm esedha wâr wely dèdh, ha gorra dorn wâr ow thâl.

"Ass yw dha bedn tobm," yn medh, ha sedhy wâr dhêwlin rybof. Ena hy a settyas hy fedn orth ow fedn vy, ha me a glôwas hy dhe leverel in udn hanaja: "A garadow, ass yw dha bedn tobm!"

Neb fordh yma kerensa ow ry dhe dhen, sogh kyn fe, godhvôs a golon y garores. Devedhys veuv vy rag omuvelhe ha pesy pardon a'm bolder. Saw myns a leverys i'n eur-ma, hèn o:

"Kerys osta dhybm a'm colon hag a'm enef oll!"

Rag pèth o an dra a wrug hy throbla ha'y shâmya? Hy herensa dhybmo, hodna nyns o màn. Yth o an dowt y whrug vy contrefêtya bos caror kepar dell wrug vy gwary bos an Mytern. An dowt y whrug vy kemeres hy abmow gans minwharth megys.

"Kerys a'm bêwnans ha'm colon oll," yn medhaf, ha hy ow clena dhybm. "Pùb dèdh, abàn y'th welys an kensa treveth i'n Beneglos! Ny veu ma's udn venyn dhybm i'n bÿs – ha benyn aral nefra ny vèdh. Saw Duw re'm gaffa a'n cabmweyth re wrug vy dhis!"

"Anjy a'th constrînas!" yn medh hy snell. Ha hy a dheryvys hy fedn ha meras ajy dhe'm lagasow, in udn geworra: "Ny via dyffrans mara pen ow codhvôs. Pùb termyn y feu ow herensa dhyso jy, adar dhe'n Mytern bythqweth!"

"Whensys en vy dh'y leverel kyns," yn medhaf. "Me a vydna leverel in nos an gwary dauns in Strelsau, pàn dheuth Sapt ha goderry. Wosa hedna ny yllyn vy – ny yllyn peryllya dha gelly – kyns ès – kyns ès dell vo res! A garadow, ragos jy namna wrug vy gasa an Mytern dhe vos marow!"

"Dell worama, dell worama! Pandra yllyn ny gwil i'n eur-ma, Rudolf?"

Me a worras ow bregd adro dhedhy ha'y sensy warbydn coodh, ha leverel:

"Me a vydn mos haneth in kerdh."

"Ogh, nâ, nâ!" hy a grias. "Haneth, nâ!"

"Th'yw res mos haneth, kyns ès lower den dhe'm gweles. Ha fatell alsen vy remainya dhys, a whegen, saw unsel –?"

"Mar callen vy dos genes!" hy a whystras pòr isel.

"A Dhuw!" yn medhaf, garow ow gorthyp. "Na gows anodho!" Ha me a's herdhyas pols dhyworthyf.

"Prag na? Kerys osta dhybm. Te yw den jentyl mar dhâ avell an Mytern!"

Ena y feuma fekyl dhe bùptra a dal dhybm sensy orto. Rag me a's cachyas i'm dywvregh ha pesy crev (ha'm geryow ny vadnaf screfa) dos genama warbarth, ow tefia oll Rùrytânya dh'y hemeres mar mydna dhyworta vy. Ha termyn cot yth esa hy ow coslowes, ha'y lagasow leun a varth a dhalla. Saw me a veu shâmys in dadn hy golok lew, ha'm lev ow tyfygya in hanasow ha stlevyans, ha me a wrug tewel wâr an dyweth.

Hy a's tednas hy honen orthyf alês, ha sevel dhe'n fos, ha my a'm eseth wâr amal an gwely dèdh, ow trembla i'm esely oll, owth ùnderstondya an pèth a wrug vy gwil – owth y hâtya, stordy warbydn y dhylea. Indelha yth esen ny ow powes termyn pell.

"Muscok oma!" yn medhaf, asper ow lev.

"Kerys yw dha vuscogneth, a guv colon," hy a worthebys.

Hy fâss o trailys dhyworthyf, saw me a aspias dagren ow clyttra wâr hy bogh. Me a grapy a an gwely dëdh gans dorn ha'm sensy warnodho.

"Yw kerensa oll an dra?" hy a worthebys, ha'y thon isel wheg ow try calmynsy dhe'm colon, dell hevelly, gwrydnys kyn fe. "A pe kerensa oll an dra, me a vensa dha holya – cloutys i'm kerhyn mar teffa res – bys i'n pelha pedn an bÿs. Rag yma ow holon gwethys i'th palv jy! Mès yw kerensa oll an dra?"

Ny worthebys. Hag yma meth dhybm lebmyn pàn esof ow remembra na yllyn vy gwil gweres dhedhy. Hy a dheuth i'm ogas ha gorra hy dorn wâr ow scoodh. Me a dhervys ow dorn vy rag sensy leuv gensy.

"Dell wodhыр, yma tus ow screfa hag ow còwsel kepar ha pàn ve in gwir. Par hap yma Tenkys owth alowa hedna dhe lies huny. Ogh, a pèma onen anedha! Bytegyns, mar pe kerensa oll an dra, ty a vensa gasa an Mytern dhe vos marow in y gell."

Me a abmas dh'y dorn.

"Yma leouta ow kelmy kendon dhe'n benyn in ketelma, Rudolf. Ow leouta vy, th'yw lelder dhe'm gwlas ha dhe'm Teylu. Ny worama prag y'm formyas Duw rag dha gara jy. Saw me a wor remainya obma dell yw res dhybm."

Whath ny leverys tra vèth. Ha hy a hedhys polta, ena pèsya:

"Dha vysow a vèdh wâr ow bès pùb eur oll, dha golon i'm colon vy, dha dhywwews tùchys dhe'm gwessyow vy. Saw res yw dhys mos, res yw dhybm remainya. Res yw dhybm gwil, martesen, an pèth usy an preder anodho orth ow ladha vy."

Me a wodhya convedhes hy styr, ha crèn ow resek dredhof. Saw ny yllyn vy fyllel yn tien dh'y scodhya. Me a savas in bàn ha kemeres hy leuv.

"Gwra dell vynta, pò dell yw res," yn medhaf. "Yma Duw, dell hevel dhybm, ow tysqwedhes y borpos dhe onen a'th par jy. Scaffa yw ow radn vy. Rag y fèdh dha vysow wâr ow bès ha'th colon i'm colon vy, ha ny vèdh tùchyans vèth wâr ow gwessyow marnas dha dhywwews jy. Ytho, Duw re bo confort dhys, a garadow wheg!"

Wâr agan scovornow y tavas son a gana. Yth esa an prontyryow i'n chapel ow cana oferen rag enef a'n re esa growedhys yn farow. Yth esens y, dell hevelly, ow cana ilow agan joy enclèdhys, rag pesy gyvyans dh'agan kerensa na vydna merwel nefra. An mùsyk medhel, melys, truedhek, yth esa ow terevel, ow codha, ha ny a'gan sav an eyl adâl dh'y gela, ha'y dêwla hy inter ow dêwla vy.

"Ow myternes ha'm tegen vy!" yn medhaf.

"Ow haror ha'm marhak gwiryon!" yn medh hy. "Nefra ny wren ny metya arta martesen. Gwra abma dhybm, a garadow, ha mos!"

Me a abmas dhedhy dell wrug hy gorhemmyn. Saw worteweth yth esa hy ow clena dhybm, ow whystra prest ow hanow, yn fenowgh – arta – hag arta. Hag ena my ow tyberth.

Uskys me a gerdhas dhe'n pons wâr nans. Yth esa Sapt ha Fritz orth ow gortos. In dadn aga brenyans me a jaunjyas gwysk, ha cudha ow fâss, dell wrug vy unweyth kyns, hag eskyna gansans wâr geyn margh orth daras an Castel, ha ny èth marhogeth, agan try, der an nos hag aberth in terry an jèdh, bys pàn wrussyn drehedhes gorsaf bian ryb an fordh ogas dhe'n or Rùrytânyan. Y feu termyn cot kyns ès an train dhe dhos, ha my a rôsyas gansans in pras ryb gover bian i'n termyn mayth esen ny ow cortos. Anjy a bromyssyas danvon pùb darn nowodhow. Overcùmys veuma der aga hufter – Sapt y honen a veu tùchys tro ha clorder, ha Fritz o hanter-terrys dhe'n dor. Me a wrug goslowes, in sort a hunros, myns esens y ow leverel. "Rudolf! Rudolf! Rudolf!", yth esa whath ow seny i'm scovarn – begg a dristans, begg a gerensa. Wâr an dyweth anjy a wodhya na yllyn vy aga attendya, ha ny ow rôsya in

taw, obma ha dy, bys pàn wrug Fritz tava ow bregh, ha me ow qweles, mildir pò moy abell, mog glas an train. Ena me a istynas leuv dhedhans, dhe'n eyl wosa y gela.

"Scant nyns on ny hanter-den, agan try, hedhyw mytyn," yn medhaf, in udn vinwherthyn. "Mès re beun ny cowl-dhen, a ny veun, a Sapt, a Fritz, a gothmans coth? Ny re bonyas resegeva dhâ, agan try."

"Ny re wrug fetha traitours ha settya an Mytern fast wâr y se," yn medh Sapt.

Ena Fritz von Tarlenheim, desempys, kyns ès my dhe dhecernya y borpos pò dh'y lettya, a dhyscudhas y bedn hag inclynya dell o va ûsys dhe wil, hag abma dhe'm leuv. Ha pàn wrug vy sqwychya dhe ves, ev a lavaras, owth assaya wherthyn:

"An gwelha den, ny'n gwra nev pùb torn in mytern!"

Sapt coth a wrug stubma y vin ha gwrydnyha ow leuv.

"Dhe'n jowl yma part in pùptra," yn medh.

Yth esa an bobel i'n gorsaf ow meras orth an den hir ha'y fâss cudhys, dynys dhe'n wolok goynt, saw ny wrussyn ny vry a'ga fara. Me a wrug sevel, gans ow dew gothman warbarth, ha gortos devedhyans an train. Ena ny a shakys leuv unweyth arta, heb leverel ger vèth. Hag anjy a wrug nothhe aga fedn, pùbonen a'n dhew i'n prës-ma – hag yth hevelly pòr stranj in câss Sapt – ha sevel heb gwya ha'n train orth ow dhon in mes a'gan gwel hag in kerdh. Neb den brâs, dell esa an bobel ow cresy, a viajya rag y blesour pryva dhia'n gorsaf bian i'n mytyn-na. Saw den vèth nyns o in gwrioneth, marnas my, Rudolf Rassendyll, den jentyl ha Sows, cadet a deylu dâ, adar den a rychyth na soodh, na scant naneyl a renk vèth. Tullys a viens y, mar pe godhvedhys. Saw mar pe godhvedhys pùptra oll, y fensens y meras moy whath aga dynyans. Pypynag a ven vy i'n eur-ma, dres tremis me a veu Mytern, ha kyn nag yw hedna chêsou rag gooth, yth yw dhe'n gwriou experyens heb dowt. Certan me a vensa y estêmya dhe voy, na ve cry dhe lenwel an air yn tassenys, dhia'n tourow i'n Zenda mayth en ny pell dhyworty, bys i'm scovornow vy, bys i'm colon vy. Cry a venyn, cry a gerensa – "Rudolf! Rudolf! Rudolf!"

Clow! Seny a wra va hogen!

CHAPTRA 22

TERMYN PRESENT, PASSYS – HA DHE DHOS?

Scant ny ylly manylyon a'm viaj tre bos tra meur y les. My êth poran dhe'n Tyrol ha passya pymthek nos cosel – dre vrâs wâr ow heyn, rag anwos poos dhe dhysplegya. Ha vyctym veuv vy a dhasweyth a'n nervow inwedh, hag a'm gwrug mar wadn avell baby. Kettel dheuth vy dhe'm erberow, me a dhanvonas carten post, lows teg hy ger, dhe'm broder, rag nôtya bos ow yêhes dâ ha my dhe dhos tre yn scon. Indelma me a wrug gortheby an govynadow pleth esen vy, o dre lycklod ancombrinsy whath dhe Benrewler Creslu Strelsau. Ow minvlew ha'm barv imperyal, me a's gasas dhe devy arta. Ha dre rêson an blew dhe dhysqwedhes pùpprës snell wâr ow fâss, an re-ma o goskesek dâ, heb bos gorfals, pàn y'm gorrys ow honen in Paris worteweth ha vysytya ow hothman George Featherly. Chif-nosweth i'm keswel ganso a veu an gowyow pâls a leverys vy, oll a'm anvoth mès acordyng dhe'm otham, Ha me a wrug ges anodho yn tybyta pàn dherivys ev fatell veuva sur my dhe holya olow Madame de Mauban bys in Strelsau. Yth esa an venyn jentyl-na arta, dell hevelly, in Paris, mès tregys in dadn gel meur – feth nag o cales dhe'n scavel y styrya. A ny wodhya oll an bÿs whedhel traitury ha mernans Dùk Michael? Byttele, yth esa George ow corhemmyan orth Bertram Bertrand gwelhe y jer. "Rag brâssa yw," yn medh, scav y davas, "chauns bardh bew ès lùck dùk marow." Ena ev a drailyas orthyf ha govyn:

"Pandra wharva dhe'th vinvlew?"

"Rag leverel an gwir," me a worthebys, sotel ow gis, "traweythyow ma chêsou dhe dhen chaunjya y semblant. Saw ymowns y ow tastevy pòr dhâ."

"Pywa? Nyns en vy dhana camdybys oll! Mar ny welsys Antoinette deg, a veu 'tho hudores nahen?"

“Yma hudores pùb termyn?” yn medhaf, leun a lavar fur.

Saw ny veu George contentys erna wrug ev gwasca carioreth in mes ahana vy (fest prout o va a’y sleyneth), fycsyon yn tien, ha *souççon* gwyw a sclander gensy, a’m sensys oll an termyn in còstys cosel an Tyrol. In keschaunj dhe’n whedhel-ma, George a’m faveras gans showr a’n pèth a vedha gelwys ganso “derivadow a’n tu aberveth” (pryva dhe dus an lÿscanaseth), tùchyng an wharvedhyans in Rùrytânya dell veuva in gwir: an plottyans ha’n gorthplottyans. Dh’y vreus ev, dell lavaras dhybm, ha mênyng down in inclynyans y bedn, ken Michael Du o moy wordhy a blêdyans cuv ès dell vydna an bobel desmygy. Hag ev a hyntyas drogdybyans fast nag o an prysner kevrînek in Zenda, warlergh lies coloven i’n paperyow nowodhow ... wèl nag o den wâr neb cor, mès benyn o (ha froth brâs ina vy rag hepcor minwherthyn), onen dùllwyskys avell den; ha’n strif inter an Mytern ha’y vroder rag gwainya favour an venyn-ma a fycsyon, fatell veu hedna grònd an gedrydn intredhans.

“Yth o Madame de Mauban hy honen, par hap,” me a worras in rag.

“Nag o!” yn medh George, crev y vreus. “Dhe Antoinette de Mauban yth esa envy anedhy, hag Antoinette a wrug betraya an dûk dhe’n Mytern dre rêson hedna. Ha rag confyrmya myns a lavaraf, dell yw aswonys yn tâ, an Brynces Flavia yw gyllys lebmyn yêyn dres ehen gans an Mytern, kynth o hy sergh kyns a’n tobma.”

I’n prës-ma my a wrug chaunjya testen an cows, ha diank orth George ha’y lies tarosvan “meur aga awen”. Saw mar ny wor tus an lÿscanaseth nefra moy ès dell wrussos y convedhes i’n câss-ma, y fedhons y gwara, martesen, nebes re uhel aga fris.

Pàn esen vy in Paris, me a screfas dhe Antoinette de Mauban, kyn na wrug vy lavasos hy vysytya. My a recêvas gorthyp, lyther emôcyon galosek, may whrug hy afydhya bos larjes ha caradôwder an Mytern, ha’y estêm dhybm kefrës, ow constrîna leun-geladow dh’y honscyans. Hy a gomplas dell o hy forpos kemeres trigva i’n pow, pell dhyworth pobel, hag omdedna orth an gowethas yn tien. A wrug hy colenwel an entent-na? Ny glôwys vy bythqweth. Saw drefen na wrug vy metya gensy na cafos nowodhow anedhy bys i’n eur-ma, yth yw gwirhaval hy dhe wil indelha defry. Nyns eus dowt vèth hy dhe vos dôtyas wâr Dùk Strelsau. Ha’y fara in prës y vernans a veu prov lowr na ylly godhvos oll an den ha’y natur dywredhya hy herensa in mes a’y holon hy.

Yth esa udn vatel moy dhyragof – batel a vèdh onen sevir, dell wodhyen vy, ha certan hy dyweth in fethans pur. A nyns en vy dewhelys a’n Tyrol, heb studhya tregoryon, gîsyow, bestas, plansow, tecter an pow, pò teyth erel in poynt vèth? A ny wrug vy scùllya ow thermyn dell yw ûsys dhybm, pedn whyban ha cog? Hèn o trèm an mater a vydna hy dysqwedhes hy honen dhe’m whor-dre-laha, dell o res dhybm alowa, Ha nyns eus defens vèth dhe settya wârbydn dampnacyon fündys wâr dùstuny a’n par-na. Ytho, dell yw êsy dhe dhesmygy, me a’m presentyas ow honen in Park Lane in maner vethek kepar ha’n deve. Dre vrâs, ny’m bo recepçyon mar vrawahus dell esa own dhybm. Ny wrug vy, dell o apert, an pèth esa Rose ow tesîrya, mès – scant le dâ – an pèth a dharganas hy. Dell wrug hy declarya kyns, ny screfys vy na nôten na whythrans vèth, na cùntell devnyth vèth. Y feu ow broder, wâr an tu aral, mar wadn may whrug ev argya ervirans sàd dhe worra bewecter ina vy worteweth.

Pàn wrug vy dewheles gwag ow dêwla, yth esa Rose ow côlya mar vysy hy honqwest wâr Burlesdon, may ros hy remyssyon dhybm êsy lowr, ha dry an brâssa radn a’y hereth dhe’m dyfyk reportya ow godrigva orth ow hothmans vy.

“Cals a dermyn êth scùllys i’n assay a’th trovya,” yn medh.

“Dell wodhyen vy,” yn medhaf. “An ganasoryon a veu anies a’m govys bys in hanter aga nùmber. George Featherly a’n lavaras dhybm. Saw prag y feu fienasow dhywgh? Me a wor omwetha ow honen.”

“Ogh, fienasow vèth,” hy a grias, leun a scorn. “Mès yth esa whans dhybm derivas orthys a Syr Jacob Borrodaile. A wosta? Ma canaseth ganso – dhe’n lyha, ganso warlergh udn mis – hag ev a screfas fatell usy va ow qwetyas te dhe jùnya dhodho.”

“Pyma ow mos?”

“Ev a vydn kemeres tyller Arlùth Topham in Strelsau,” yn medh. “Scant ny ylta cafos tecka cyta, saw Paris.”

“Strelsau! Hm!” yn medhaf, in udn dôwlel gowolok orth ow broder.

“Ogh, bern nyns yw *hedna!*” Rose a grias, cot hy ferthyans. “Now, ty a wra mos sur, a ny wres?”

“Yth yw, dhe’*m* breus vy, heb dynyans vèth!”

“Ogh, ha te plegys dhe’*m* serry pur!”

“Ha dhe Strelsau ny allama mos màn. A Rose wheg, fatla yll hedna bos – fytt?”

“Ogh, nyns eus cov na felha a’n whedhel cas ha coth-na.”

Kettoth ha’n ger, me a gemeras portreyans a Vytern Rùrytânya in mes a’*m* pocket. Kibys veuva mis pò dew kyns ès ev dhe ascendya wâr an se rial. Ny ylly hy kelly ow foynt vy, pàn y’n gorrys inter hy dêwla, ha leverel:

“Mar ny wrusta gweles, pò merkya, pyctour a’n Pympe Rudolf, otta va. A ny vèdh cov a’n whedhel, dell hevel dhys, mar madnaf apperya in Lÿs Rùrytânya?”

Ow whor-dre-laha a veras orth an portreyans, ena orta vy.

“Re’*m* fay!” yn medh, ha tôwlel an skeusen wâr an bord.

“A Bob, pèth yw dha vreus jy?” me a wovydnas.

Burlesdon a savas in bàn, mos dhe gornel an rom, ha sarchya in crug a baperyow nowodhow. Ev a dheuth wharê, ha ganso copy a’n *Illustrated London News*. Ev a wrug egeri an paper, ha dysplewyas gravyans, dobyl-folen, a’n Cùrunyans a’n Pympe Rudolf in Strelsau. An skeusen ha’n pyctour a settyas ev tenewen orth tenewen. Me a wrug esedha orth an bord hag eneby dhedhans. Ha pàn wrug vy meras, gyllys veuv vy down inans. Dhia’*m* portreyans vy ow golok êth dhe Sapt, dhe Strakencz, dhe bows feythus an Cardynal, dhe fâss Michael Du, dhe fygùr stâtly an brynces rypho. Termyn hir yth esen vy ow meras, hag yn tywysyk. Kerhys veuv vy arta dhe’*m* rêwl dre dhorn ow broder wâr scoodh. Yth esa ev ow meras orthyf ha penbleth dh’y vejeth.

“Reveth yw an hevelep, dell welta,” yn medhaf. “Gwell yw dhybm heb mos dhe Rùrytânya wâr neb cor, ha’*m* breus yn pòr fast.”

Ny vydna Rose forsâkya hy stauns hy, kyn feu hy hanter-perswâdys solabrës.

“Nyns yw ma’s ascûs,” yn medh hy, crowsek. “Nyns osta plegys dhe wil tra vèth. Dar, udn jèdh te a alsa bos canasor!”

“Nyns ov vy, dell hevel, plegys dhe vos canasor,” yn medhaf.

“Hèn yw moy ès dell ylta jy nefra,” hy a worthebys, ha meur hy scorn.

Pòr wirhaval yw hedna. Mès nyns yw moy ès dell veuv vy kyns.

Scantlowr ny yll soodh an canasor steredny i’*m* syght. My a veu mytern!

Ytho Rose wheg a dhepartyas in sorr. Ha Burlesdon a wrug tùchya cygaryk ha meras orthyf, ha penbleth whath in y vejeth.

“An pyctour-na i’n paper –” yn medh.

“Wèl, pandr’orto? Ma va ow tysqwedhys bos Mytern Rùrytânya ha dha servont uvel, ny yw mar haval avell dyw bysen.”

Ow broder a shakyas pedn.

“Par hap,” yn medh. “Saw me a yll dha dhyberth jy dhyworth an den i’n skeusen.”

“Ha ny yllysta dhyworth an pyctour i’n paper?”

“Me a yll dyberth an skeusen dhyworth an pyctour. Pòr haval yw an pyctour dhe’n skeusen, saw –”

“Wèl?”

“An pyctour yw moy haval dhyso jy!” yn medh ow broder.

Ow broder yw den gwiryon ha dremâs dâ – ytho, kynth yw va gour demedhys ha dôty’s wâr y wreg, y coodh dhybm derivas orto pùb kevrîn i’m kever vy. Saw an dra-ma nyns o kevrînek a’m govys vy, ha ny yllyn y radna ganso.

“Dhe’m breus avy, yth yw le haval dhybm ès an skeusen,” yn medhaf, hardh. “Bytegyns, Bob, ny vadnama mos dhe Strelsau poynt.”

“Nâ defry. Na wra mos dhe Strelsau, Rudolf,” yn medh.

Ha mars usy ev ow trogydyby neppÿth, gwadn-welys an gwir kyn fe, ny wor’vy màn. Mars usy in gwir, yma ev ow qwetha an mater pryva, ha nyns eson ny orth y gompla nefra. Ha ny a wrug gasa Syr Jacob Borrodaile dhe gafos ken sodhak dh’y ganaseth.

Abàn wharva oll an aventuryans re screfys an istory anodho, yth esof ow pêwa pòr gosolek in chy bian settys dhybm in cres an pow. Porpos hag uhelwhans pynag a vowns dhe dus i’m rencas vy, an re-ma yw dyfreth, dell hevel dhybm, heb dynyans vèth. Me a’m beus bohes plegadow dhe’n hùrly-bùrly socyal, ha nyns eus ewl dhe’n omdowl gwlassek. Dhe Arlodhes Burlesdon, câss ov vy dyweres glân. Dhe’m kentrevogyon yth oma pollat syger, hunrosyas, chet anhegar. Den yonk ov vy whath, byttele. Ha traweythyow yma fancy dhybm – y fensa an euvergryjygyon y gria ragwarnyans – dell nag yw ow radn i’n gwary cowl-worfennys yn tien. Dell wrav vy, neb fordh, in neb termyn, kemysky unweyth arta in negyssyow brâs. Dell wrav vy nedha polycy arta, bysy ow injynys; parya codnek vy warbydn sleyneth ow eskerens; crefhe keherow rag an batalyas vas, ha sqwattya yn smat. Hèn yw gwias a’m prederow pàn esof vy, ha godn pò gwelen i’m dorn, ow qwandra der an coos pò ryb an ryver. A vèdh an fancy colenwys? Ny wor’vy màn. Ha ny worama poynt mar pèdh an waryva, esof vy – gedys gans covyon – orth hy gwetyas rag oll ow gwrians nowyith, mar pèdh hodna an tyller gwir – rag yth yw fest dâ genef desmygy my dhe vos, unweyth arta, wâr strêty’s Strelsau leun a bobel, pò in dadn an pedndour, hager y syght, in Castel Zenda.

Yma ow ombrederyans, gedys indelma, ow qwytya an termyn a dheu, ha trailya arta dhe’n termyn eus passys. Yma formys ow sordya dhyraga vy, hir aga aray – an kensa kyffewy wyls gans an Mytern, an stêvyans gans ow thâbel tê colodnek, an nos i’n pollgledh, an châyans i’n forest: ow hothmans ha’m eskerens, an bobel a dhescas ow hara vy ha’m onora vy, an dus othobmak a whelas ow ladha vy. Hag yma udn den, in mesk a’n re-ma dewetha, ha nyns eus onen vèth anodhans marnas ev, ow qwaya whath wâr an nor, kyn na wor’vy ple ma va i’n bÿs. Hag ev whath ow porposya drocter, whath ow trailya pùb colon a venyn dhe vedhelder ha pùb colon worow dhe vrawagh ha dhe hâtyans. Ple ma Rupert a Hentzau yonk – an maw a dheuth mar ogas dhe’m fetha vy? Bÿth pàn dheffa y hanow i’m pedn, yth esof ow clôwes fatell usy ow dorn ow crapyha ha’m goos ow polsa moy uskys der ow gwythy. Hag yma hyntyans Tenkys – an ragwarnyans – ow tos creffa ha moy dyblans, dell hevel, hag ow whystra i’m scovarn prest bos dhybm cartednow dhe wary hogen gans Rupert yonk. Rag hedna, yth esof owth omassaya yêhes ow brehow, hag ow whelas dylâtya an jèdh may fo res dhe nerth ow yowynkes dyberth orta vy.

Nyns eus ma’s udn dorrva i’m bêwnans cosel pùb bledhen. I’n tor’-na yth esof ow mos dhe Dresden, hag ena ow metya gans ow hothman, ow howeth cuv, Fritz von Tarlenheim. An dewetha tro y teuth y wreg jentyl Helga, ha baby gensy, freth ha lowen in garm. Ha dres seythen yth eson ny – my ha Fritz – genen ny warbarth, hag yth esof ow clôwes myns eus wharvedhys in Strelsau. Ha nosweyth, pàn eson ny ow kerdhes hag ow megy, agan dew, yth eson ny ow talkya a Sapt, hag a’n Mytern, ha menowgh lowr a Rupert yonk. Ha pàn dheffa an man-ourys, ny a vydn còwsel worteweth a Flavia. Rag yma Fritz pùb bledhen ow ton box bian dhe Dresden ganso. Yma rosen rudh ino, hag adro dhe’n arren yma pîss

paper ha'n geryow screfys warnodho: "Rudolf – Flavia – bys vycken." Ha gans Fritz yth esof ow tanvon dhedhy onen eqwal. An messach-ma, ha'n besewow wàr agan dorn, nyns eus ma's anjy orth agan kelmy, my ha Myternes Rùrytânya. Rag hy a wrug sewya dy, may lêdyas hy dûta dh'y gwlas ha dh'y Theylu – hy nôbyl dhe voy, dhe'm breus vy, dre hedna – ha hy yw gwreg dhe'n Mytern, hag yma hy owth udnya y sojetys dhodho ev der aga herensa dhedhy hy, hag ow try cres ha dedhyow cosel dhe vilyow dre hy omoffrydnans. Yma prejyow, na vadnama bedha predery a'n dra, mès yma prejyow erel pàn esof ow terevel in spyrys bys i'n tyller may ma hy tregys pùpprës. Ena me a yll grassa dhe Dhuw fatell esof ow cara an venyn moyha bryntyn in oll an bÿs, moyha hy thecter, moyha hy jentylys, ha tell na veu tra vèth i'm kerensa may hylly hy fyllel dredhy a'y devar uhel.

A welaf hy bejeth arta? An bejeth gwydn ha'n blew gloryùs? Ny worama màn. Tenkys ny re hynt vèth, ragwarnyans ny's teves ow holon. Nefra i'n bÿs-ma, martesen – nâ, nefra, lyckly lowr. Yw possybyl, in maner na wor convedhes agan preder kig-tregys, y fedhyn ny – my ha hy – arta warbarth, heb tra vèth ow tos intredhon, ow tyfen agan kerensa? Hedna ny worama, na ny'n gor furha pednow ages ow honen. Saw mar ny wher nefra – mar ny allaf kestalkya wheg gensy nefra arta, nag aspia hy bejeth, na godhvos hy herensa dhyworty; dar! dhana me a vydn bêwa, a'n tu-ma dhe'n bedh, dell dhegoth dhe'n den usy hy ow cara; ha dresto in ancow ny vèdh otham ma's pesy cùsk heb hunros.

GERVA

Glossary

Definitions have generally been confined to those relevant for the story. To keep the glossary to a manageable length, the listing excludes the most common words. These are best looked up in *Gerlyver Kescows* – A Cornish Dictionary for Conversation (Ian Jackson), which can be found on the Vocabulary page at skeulantavas.com. This Glossary uses the same system of notation. If you need grammar, by far the most helpful book is *Desky Kernowek* (Nicholas Williams, Evertype 2012).

a'n keth le <i>phr</i> in the same situation	ancres <i>m</i> disquiet, distress
a'n leuv gledh <i>phr</i> morgantic	ancresus <i>adj</i> disquieting
a vry <i>phr</i> high, distinguished	androw <i>m</i> late afternoon
a wel dhe ² <i>prep</i> in sight of	anellans <i>m</i> breath(ing)
abell <i>adv</i> afar	aneth <i>m</i> <i>anethow</i> marvel
abrës <i>adv</i> early	anetter <i>m</i> unease
actour gorthtro <i>m</i> <i>actours</i> understudy	anfur <i>adj</i> unwise
adreus <i>adv</i> across	angra <i>v</i> anger
adroos <i>adv</i> afoot	anhegar <i>adj</i> unsociable
agh <i>interj</i> oh (<i>disapproving, protesting</i>)	anheweres <i>adj</i> unhelpful
airek <i>adj</i> airy	anowyth <i>adv</i> afresh
Alman <i>adj</i> German	antelly <i>v</i> cock
Almaynek <i>m</i> German (language)	anterth <i>m</i> <i>anterthow</i> zenith
alter <i>m</i> <i>alteryow</i> altar	anvoth <i>m</i> reluctance
amala <i>v</i> abut	anwayadow <i>adj</i> immovable
âmen <i>interj</i> amen	anwoheladow <i>adj</i> inevitable
amendyans <i>m</i> <i>amendyansow</i> modification, improvement	aparell <i>m</i> apparel, outfit
amuvyans <i>m</i> emotion, feeling	appêl <i>m</i> <i>appêls</i> appeal
an man-ourys <i>pl</i> the small hours	appoyntya <i>v</i> appoint
an Whedden <i>m</i> the Six (nickname for Duke Michael's henchmen)	aqwytya <i>v</i> requite
ancar <i>m</i> <i>ancoryon</i> recluse	arâg <i>prep</i> in front of
ancertuster <i>m</i> uncertainty, doubt	arlodhes anedhys <i>f</i> <i>arlodhesow</i> lady-in-waiting
ancompressadow <i>adj</i> irrepressible	arsaf bresel <i>m</i> <i>arsavow</i> truce
ancow <i>m</i> death	ascendyans <i>m</i> ascent
	ascra <i>f</i> breast-pocket
	ascùs <i>m</i> excuse

- ascûsya** *v* excuse
aswonvos *m* acquaintance
attendyans *m* attention
atty *m* animosity, ill will
aventurya *v* venture
avîsment *m* consideration
awayl *m* *awaylow* gospel
awhêr *m* distress, concern, unhappiness
awos ehen *phr* at all costs
awos pùptra *phr* after all
bàn ha nans *phr* up and down
banlev || *m* *banleovow* cheer
barel *m* *barellys* barrel (of gun)
baya *v* kiss
beawty *m* beauty
bedha *v* dare
bedhyas *m* *bedhysy* dare-devil
begh *m* burden
beha *v* load; oppress
bejeth an dowr *phr* the surface (of water)
Beljan *adj/m* *Beljans* Belgian
benyn jentyl *f* *benenes* lady
benenyk *f* *benenygow* young lady
berr *adj* short
berya *v* skewer
bësya *v* finger
bewecter *m* liveliness
blejyowa *v* bloom, blossom
bleyn y dreys *phr* tiptoe
bleynorieth *f* precedence
bludhya *v* soften
bodny *m* *bonias* clump, cluster
boosa hig *phr* bait a hook
bora *m* morning
botodna *v* button
boxas *m* *boxesow* blow
brafter *m* excellence
bras *m* plots, treachery
brâs-oberys || *adj* magnificent
Brâster *m* Majesty (referring to royalty)
brath *m* *brathow* bite
brawagh *m* terror
brawahus *adj* alarming
brenyans *m* *brenyansow* direction(s)
breselor *m* *breseloryon* fighter
brib *m* *brîbys* bribe
brîbyans *m* bribery
brithky || *m* *brithkeun* || mongrel dog
broder dâ *m* *breder* brother-in-law
broderek *adj* fraternal
broshorn *m* *brojow* iron spike
brusy *v* appraise, judge
bry *m* value, weight
bryght *adj* bright
buarth *m* *buarthow* farmyard
bùngalow *m* *bùngalows* bungalow
bùrlesk *adj* burlesque
bùs *conj* but
bydnar re⁽²⁾ *phr* + *subjunctive verb* introducing emphatic negative command
bylyny *m* villainy
byttedhewetha *adv* nonetheless
bytteth *adv* ever
cabluster *m* guilt
cabmgryjyk || *adj* heretical
cabmweyth *m* *camweythow* wrong
cader *f* *caderyow* chair (high diction)
cadet *m* *cadettys* cadet
cafos drog i'n keus *phr* smell a rat
calmysy *m* calm
càm na² *phr* not ... at all
camdyby *v* mistake, be wrong
camgemeryans *m* *camgemeryansow* mistake
campollans *m* comment(s)
canfas *m* canvas
cantolbren || *m* *cantolbrednyer* || candlestick
caradow *m* darling, beloved
caradôwder *m* amiability, good temper
cardhen *f* *cardhednow* thicket
cardynal *m* *cardynalys* cardinal
carhara *v* fetter
carn *m* *carnow* hoof
carorieth *f* [love] affair
cartryjen *f* *cartryjednow* cartridge
Carybdys *f* Charybdis (giant whirlpool of Greek myth)
caryn *m* *carynyas* carcass
casel *f* *caselyow* armpit
castyga *v* flog
cavow *pl* sorrow
ceremony *m* *ceremonys* ceremony
châcyans *m* pursuit
châcyor *m* *châcyoryon* pursuer
chainya *v* chain
challa *m* *challys* jaw
chansler *m* *chanslers* chancellor
charjya *v* charge, instruct
chet *m* *chettys* brat, fellow
chy cog *m* *treven* cookshop
chy hâv *m* *treven* summerhouse
chy helghya *m* *treven* hunting-lodge
clap *m* chatter

- clattrans** *m* clatter
clavel *f* *clavellys* mantelpiece
clədhevya *m* *clədhevysy* swordsman
cleves cogh *m* scarlet fever
clorder *m* gentleness
clôsyā *v* close up; clasp (hands)
cloutweyth *ll m* patchwork
clycket *m* *clyckettys* latch
coladow *m* risk (of loss)
colenky *v* swallow, engulf
colmor *m* *colmoryon* binder
colovenva *f* *colovenvaow* colonnade, portico
coltrebyn *m* = cantolbren
comen *adj* common
comen voys *ll m* public opinion
comondyans *m* command
compassa *v* encompass
con *f* *conyow* supper (formal)
confündya *v* confound
conjüracyon m
conqwerrou *m* *conqwerrou*s conqueror
consûmyā *v* consume
contemplans *m* contemplation
contes *f* *contesow* countess
contradia *ll v* contradict
contrefêtyans *m* forgery
conyng *adj* clever, skilful
copla *v* couple
coraj *m* courage
corbel *m* *corblys* bracket
corden besias *phr* cat's-cradle
corf an eglos *phr* nave
coronal *m* *coronals* colonel
coscar *col* retinue, entourage
cothwas *m* *cothwesyon* old fellow
cowsesow *pl* heart, conscience
crack *m* crack, snap (sound)
crackya *v* crack, bang, clang
craghdiak *ll m* *craghdiogow* *ll* small farmer
crapya *v* grasp, clutch
creatùr *m* *creatùrs* creature
creatùres *f* *creatùresow* female creature
crèn *m* quiver, tremble
crèn lêhow *m* ague
crenel *m* *crenellys* parapet
cressyans *m* = encressyans
bohes cris *phr* lack of dash
crocken *f* *crockednow* snare
croffal *m* growl
croffolas *v* growl; mutter
croffolus *adj* grumbling
crog *f* hanging
crowdra *v* loiter, hang about
crowsecter *m* irritability, uncertain temper
crowsek *adj* cross, petulant
cruelta *m* cruelty
crùllyā *v* curl
cruskyn *m* *cruskydnaw* flagon
cryhy *v* wrinkle
cudhans *m* concealment
cufter *m* kindness
cûlbren *m* *cûlbrednyer* cudgel
cùrun lorwëdh *ll f* *cùrunyow* laurels
cùrunyans *m* coronation
cùssyans *m* cursing
cygar *m* *cygarow* cigar
cyvyl *adj* civil
dâ *m* property
dagyer *m* *dagyers* dagger
dalhus *adj* capacious
dalla *v* blind
damnabyl *adj* damned
dampnus *adj* damning
damsel *f* *damsels* damsel
danjer *m* jurisdiction
daras arâg *m* *darajow* front door
daras fenester *m* *darajow* French window
dargopia *v* trace
darnosa *v* mark out
dascùntell *v* rally (sb)
daskelwel *v* recall
daskemeres *v* recover
dassenyek *adj* ringing
dastevy *v* grow again
dasweyth *m* *dasweythow* reaction
debonêr *adj* debonair
decêvyā *v* deceive
dêda *m* *dêdys* deed
dêdh an ambos *phr* day of betrothal
dêdhweyth *adv* in the day-time
defendya *v* parry
defians *m* defiance
degeans *m* closing
degoth *verb* is fitting
dêlyā *v* deal
demîn *m* demesne
densa *m* good man
der *conj* = dell
deray *m* disorder, confusion
derow *col* *derowen* oaks
dervyn *v* deserve, call for
descrypcyon *m* description

- desâr** *m* desire
destna *v* destine
determyans *m* resolution, decision
deus rag *phr* come on
dewhans *adv* immediately
dewlagas *du* eyes (pair)
dhe'n bew *phr* to the quick
dh'y rêwl *phr* to one's senses, to consciousness
diaha *m* ease (freedom from apprehension)
diallos *adj* powerless, incapable
diantel *adj* rickety, tottering
diarf *adj* unarmed, weaponless
diarva *v* disarm
diogelyans *m* safeguard(s)
dogven *f dogvednow* document
dom *m* doom
domhelyans *m* overthrow, ruin
dornscrefa || *m* handwriting
dos dhe wel *phr* appear
draght *m draghtys* draught
draghtya *v* draft
dre / dr' *conj* = dell
dregyn *m* mischief, harm
dregynus *adj* mischievous
dremâs *m* good man
dreslebmel *v* skip over
drocter *m* wickedness
drog-anfurneth || *m* gross indiscretion
drog-davasak || *m drog-davasogyon* || scandal-monger
drogdybyans *m* suspicion
droggya *v* drug
drog-hap *m* misfortune
drogoberus || *adj* criminal
drogwas || *m drogwesyon* rogue
droppya *v* drop
due *adj* over, finished
dûk *m dûkys* duke
Dûrsona || **dhe'n Mytern** *phr* God save the King
Duw Dynam *interj* Good God
duwes *f duwesow* goddess
duwyl *adj* divine
dybreder *adj* careless
dybredna *v* unbolt
dydhanans *m* amusement, diversion
dydhanus *adj* amusing
dydowl *adj* unintentional
dydhrok *adj* innocent, harmless
dyfelebyans *m* metamorphosis
dyffresyans *m* protection
dyffresyas *m dyffresysy* protector
dyfreth *adj* dull, inert
dyfrethter *m* dullness
dygabester *adj* ungoverned, wild
dyghtyans *m* dealing
dygof *adj* forgetful
dyhanow *adj* unnamed
dyhowycter *m* dexterity
dylâtyans *m* delay
dylowrder *m* insufficiency
dynya *v* lure, attract
dynyans *m* attraction
dynyores *f dynyoresow* coquette
dyrusca *v* scrape the skin
dyscans *m* education
dyscypyl *m dyscyplys* disciple
dysencledhyas *v* disinter
dyserry *v* placate
dysês *m* indisposition
dyslyw *adj* dull, colourless, pale
dysodha *v* sack
dyson *adv* without another word
dysonora *v* dishonour
dysplewya *v* display
dysseytya *v* deceive, outwit
dystrûcsyon *m* destruction
dyswar *adj* unwary, off one's guard; unconscious
dyswarneth *m* unconsciousness
dythya *v* dictate
dyvlâm *adj* faultless
dywharth *adj* sulky, sullen
dywhythrus *adj* inscrutable
dywwews *du* lips (pair)
edhen dynya *m yjdhyn* decoy
edrega *m* = edrek
egeryans *m* opening
egor jarn *m egrow* daisy
eh *interj* eh, what
elow *col elowen* elm trees
encressyans *m* increase
eneby *v* face
enebyans *m* confrontation
enos *adv* yonder
entanuster *m* excitement
eneby *v* face
entent *m ententys* intention
epscobek *adj* episcopal
eqwal *adj* equal, matching
er *m êrys* heir
er *prep* by (the hand etc)

- er am marth** *phr* to my surprise
erberow *m* quarters
erberow soudoryon *phr* troop barracks
erbysek *adj* = erbysus
erya *v* defy, insist
eryans *m* defiance, insistence
erytuster *m* heredity
ês *m* ease
eskynleur || *m* *eskynleuryow* || platform (station)
esow *m* dearth, hunger
estregus *adj* absent
eternyta *m* eternity
etyket *m* etiquette
euvergryjyk *adj* superstitious
ew *verb* = yw
ewyk *f* *ewygas* hind
exaltya *v* exalt
faintys *m* feint
faitour *m* *faitours* imposter
faitourieth *f* imposture
fâlslych *adv* falsely, treacherously
'falster *m* = gorfalster
fanja *v* get, receive
farwèl || *m* *farwèls* || farewell
fast'he || *v* confirm
fëdh *f* faith
felder *m* cunning
ferfter *m* firmness
fethans *m* defeat
fevrus *adj* feverish
fevyr cogh *m* scarlet fever
feythus *adj* sumptuous, well-adorned
flappya *v* flap
flat *adj* flat
flatteryng *m* flattery
fo *m* flight (fleeing)
folneth *m* foolishness, folly
forest *m* *forestys* forest
fortyn *m* fortune
fow *m* *fowys* lair
fowt *prep* lacking, failing
Frank *m* *Francas* Frenchman
frena *v* fret
frobmans lowen *m* excitement (pleasant)
frock-côta || *m* *frock-côtys* || frock-coat
froth brâs *phr* much ado
Frynkek *m* French (language)
fugyans *m* forgery
fugyor *m* *fugyoryon* forger
furvel kyns *f* *furvellow* precedent
fusta *v* beat, batter
fydhya in *phr* trust *verb*
fynyshya *v* finish
fysment *m* *fysmens* face (features)
galont *adj* gallant
ganjo *prep* = ganso
gans meur gris *phr* forcibly
ganso y honen *phr* on his own
garget *m* *gargettys* garter
garnyson *m* *garnysons* garrison
gasa hepcor *phr* waive
gellrudh || *adj* bay
'gensow *adv* = agensow
gesedhus *adj* ironic(al)
godhvov revrons *phr* pay deference
godn whe *m* *godnys* six-shooter
godnys brâs *pl* artillery
godregor *m* *godregoryon* visitor, guest
godrigva *f* *godrigvaow* temporary address
godrothy *v* infuse
golowyjyon *pl* radiance
gôlya conqwest wâr *phr* triumph over
gôlyador *m* *gôlyadoryon* sentinel
gôlyans *m* celebration, revelry
gôlyas *v* keep watch
goon *f* *gonow* scabbard
goos pell *phr* distant relative(s)
goosrudh || *adj* blood-red
gorbollak *adj* crazy
gores dhe'n wask *phr* press release
gorfals *adj* luxuriant
gorfalster *m* superfluity
gorhana *v* fascinate
gorlavurys *adj* overworked
gorlywans *m* exaggeration
gorowra *v* gild
gorqwitha *v* be very careful
gorstevl *f* *gorstevlyow* ante-chamber
gorth *adj* stubborn, intransigent
gorthenep *m* opposition
gorthplottyans *m* counterplot
gorthsevel *v* resist
gorthter *m* obstinacy
gorvydnus *adj* jealous
gorwyw *adj* excellent
gosak *adj* bloody
goskesek *adj* bushy
goslowyas *m* *goslowysy* listener
governour *m* *governours* governor
govyjyon *pl* cares
gowolok *f* glance

- goyeyn** *adj* cool
grassa *v* thank *Note construction* grassa
neppëth dhe nebonen = thank sb for sth
grauntya *v* grant
gravya *v* engrave
gre *m* standing, rank
greuv *m* front (of body, garment)
grêvons *m* grievance
grêvyä *v* afflict
grolyak *adj* gruff
grom *m* grômÿs groom
gròn *m* huddle
grugys gwarr *m* grugÿsow sling
gryhias *v* neigh
grym *adj* grim
gùdhùk *m* throat
guw *m* guwÿow spear
gwalgh *m* [more than] enough
gwall *m* accident, mishap
gwan *m* gwanow stab, jab
gwandrans *m* wandering, rambling
gwandryas *m* gwandÿsÿ wanderer
gwary peryl brâs *phr* play for high stakes
gwayans *m* movement
gwedhwes *f* gwedhwesow widow
gweff *adj* = gwyw
gwelen tan *f* gwelÿny poker
gwelsek *adj* grassy
gwelva *f* gwelvaow point of view
gwelweyth || *m* wicker
gwersyor *m* gwersÿoryon versifier
gweskva *f* battering
gwesty *v* entertain, accommodate
gwetha *adj* worst
gwethlu *m* gwethluyow guard
gwethlu || **an onour** *phr* the guard of honour
gwil chauns *phr* take a chance
gwil cortesy *phr* curtsy *verb*
gwil faintys [a²] *phr* pretend to [have]
gwil mêstry wâr² *phr* master *verb*
gwil tendans dhe² *phr* attend upon
gwil troncas *phr* take a bath
gwil wis *phr* pretend, masquerade
gwirleverel || *v* tell the truth
gwius *adj* winding, tortuous
gwlascor *f* gwlascorow kingdom
gwradh *m* gwradhow radius
gwres *f* ardour
gwrës ha due *phr* over and done
gwrrior *m* gwrioryon doer
g'rug *verb* = gwrug
gwrydnÿa *v* wring
gwydnhe || *v* whiten, turn pale
gwyras *f* gwÿrosow liquor, brandy
gwynder *m* paleness
gwythiek *adj* bloodshot
gyllys in gròn *phr* huddled up
hackya *v* hack, slash
hailÿa *v* hail
hanas *m* sigh, murmur
hanter-fâss || *m* profile
hanter-warneth || *m* half-consciousness
hapnyans (happyans) *m* hapnyansow
 happening
happyans *See* hapnyans
hardh *adj* bold
harlot *m* harlos villain
harthter *m* audacity
hastyf *adj* hasty
hâtyans *m* hatred
hautin *adj* haughty
havalder *m* likeness, resemblance
heb fall *phr* without fail
heb froth *phr* quietly, efficiently
heb parow *phr* peerless, incomparable
heb tùll na gil *phr* frankly
heb whetha y gorn *phr* without more ado
hebaskhe || *v* calm, mollify
heblyth *adj* lithe
hedhes *m* reach, range
hegas *adj* nasty
heglew *adj* audible, aloud
helgh *m* hunt
helghÿjÿ || *m* helghÿjiow || = chy helghÿa
helghÿa *v* hunt
helghÿas *m* helhÿsÿ hunter, pursuer
hel'torgh || *m* boar-hunt
hensoudor || *m* hensoudoryon || veteran
hen-henvam *f* hen-henvabmow great-grandmother
herdhyans *m* thrust; rush
herôt *m* herôs herald
heudh *adj* gleeful
heuthter *m* glee, exultation
hewolder *m* vigilance
hig *m* higow hook (for fishing)
hirgelgh || *m* hirgelhow || oval
hûa *v* raise a cry
hùbbadùllyä *m* riotous noise
hudhyk *adj* merry
hudores *f* hudoresow charmer (female)

- hùmbrynkyades** *f hùmbrynkyadesow* escort (female)
- hunrosyas** *m hunrosysy* dreamer
- hùrly-bùrly socyal** *phr* social whirl
- hynon** *f* fair weather
- hynt** *m hyntys* hint
- hyntyans** *m* hinting
- idhyl** *adj* feeble; languid
- imperyal** *adj* imperial
- i'n crog** *phr* on the gallows
- in hanow Duw dh'y lawa** *phr* God be praised
- in ker'** *phr* = in kerdh
- in lôk** *prep* in the presence of
- in maner lader an nos** *phr* stealthily
- inclynya** *v* lean
- inclynyans pedn** *m nod*
- inferya** *v* infer
- inferyans** *m* inference
- inia toth** *phr* force the pace (of sth)
- iny** *m* urging, impulse
- is-tu** *m is-tuyow* underside
- Italek** *m* Italian (language)
- jailor** *m jailoryon* gaoler
- Jamys** *m* James
- jaudyn** *m jaudyns* rascal
- javal** *m javalys* scoundrel
- jeneral** *m jenerals* general
- jentylys** *m* graciousness
- jevan** *m* fiend
- jolyfta** *m* gaiety
- Jory** *m* George
- jùstyfians** *m* justification
- keas** *v* enclose
- kedrydny** *v* quarrel
- kekefrës** *adv* = kefrës (emphatic)
- keladow** *m* secrecy
- kelhy** *v* circle
- kemeres hanow in vain** *phr* take a name in vain
- kemeres le** *phr* replace
- kemyna** *v* bequeath
- kenertans** *m* encouragement
- kentrevoges** *|| f kentrevogesow ||* neighbour (female)
- kentrydna** *v* spur
- kentryn** *m kentrydnaw* spur
- ker** *f kerow* fort
- kerdhes in aray** *phr* parade
- keresyk** *m & f keresygyon* darling
- kescaror** *m kescaroryon* rival in love
- kescarores** *f kescaroresow* female rival in love
- kescolodnek** *adj* sympathetic
- kescôwsel** *v* (gans) have a conversation (with)
- kescùssulya** *v* consult
- keskyans** *m* exhortation
- keslowena** *f* congratulations
- kesscrefor** *m kesscreforyon* correspondent
- kesseny** *v* peal out (of bells, organ)
- kessenyans** *m* pealing (of bells, organ)
- kesson** *m* peal (of bells, organ)
- kestrevesyk** *m kestrevesygyon* fellow-countryman
- kesviajyor** *m kesviajyoryon* fellow-traveller
- kesviajyores** *f kesviajyoresow* fellow-traveller (female)
- kethel** *f kethly* sheath knife
- kettoth ha'n ger** *phr* without another word
- keudh** *m* sorrow
- kevadrán** *f kevadránnow* faculty
- kigek** *adj* fleshy
- kigor** *m kigoryon* butcher
- knack** *adv* immediately
- knouk** *m knoukys* knock
- knoukyans** *m* knocking(s)
- knyvyas** *v* clip (hair)
- kyffewyas** *m kyffewysy* roisterer
- kyfyor** *m kyfyoryon* confidant
- kyny** *v* wail
- kynyewel** *v* dine
- kynyk** *m kynygow* offer
- lâcyá** *v* lace, fasten
- ladhans** *m* killing
- ladhor** *m ladhoryon* killer
- lagyans** *m* splash(ing)
- lanergh** *m lanerhy* glade
- larjes** *m* generosity
- lavar coth an teylu** *phr* the family motto
- lavrak lows penglin** *m lavregow*
- knickerbockers
- lawl** *v* = leverel
- lebmyk** *m lemygow* sip
- lecyans** *m lecyansow* licence
- ledry** *v* slant
- lemen** *prep* save
- lenter** *adj* gleaming
- leouta** *m* honour
- les'hanow** *m les'hentwyn* nickname
- lesta** *v* hinder, get in the way of
- lestans** *m lestansow* obstacle
- leun-geladow** *m* absolute secrecy
- leva** *v* utter
- lobm** *adj* bare

- lobm** *m* *lobmow* drop
logan *m* moonlight
loselwas || *m* *loselwesyon* || idler
losten draylya *f* *lostednow* train (of dress)
lower gweyth *phr* several times
lu *m* *luyow* force (armed men)
lugarn dall *m* *lugern* bull's-eye lantern
luryk *f* *lurygow* breastplate; rampart
lusewegyn *m* *lusewegydnaw* ashtray
ly *m* *liow* oath
lydnyath *f* lineage, dynasty
lymder *m* sharpness
lymder y vreus *phr* acuteness
lynaja *m* lineage, ancestry
lynaj *m* = lynaja
lÿs *f* *lÿsyow* court
lÿscanaseth *m* diplomacy
lyther cresys *m* *lytherow* credentials
lyther kemyn *m* *lytherow* will
'ma (ma) *verb* = yma
maghteth *f* *meghtythyon* female servant
mansyon *m* *mansyons* mansion, château
mantel *f* *mentylly* mantle
marbel *m* marble
marchya *v* march
marhoglu || *m* cavalry
marshal *m* *marshalys* marshal
martholya *v* hammer
medal *m* *medallys* medal
medror *m* *medroryon* marksman
medynor *m* *medynorow* hinge
mejy *v* reap
mell *m* *mellow* joint
mellyans *m* interference
melody *m* *melodys* melody
melys *adj* sweet
menowghter *m* frequency
menowghva *f* haunt
menow'hy *v* frequent
menweyth *m* masonry
meras stark *phr* stare *verb*
merkyl *m* *merclys* miracle
mery *adj* merry, jovial
mes a dorn *phr* at once
messejer *m* *messejers* messenger
mêstry *m* power, command
methek *adj* ashamed
methek kepar ha'n deves *phr* sheepish
meur y worhan *phr* = gorhanus
mo ha mytyn *phr* morning and night
mockyans *m* mockery
moldror *m* *moldroryon* murderer
molethy *v* curse
mollath *f* *molothow* curse
monark *m* *monarkys* monarch
mong *m* *mongow* mane
moralisans *m* moralizing
moren *f* *moronyon* wench
morethek *adj* glum
mos wâr y gàm *phr* to be steady / cool
'mowns (mowns) *verb* = ymowns
mus *adj* mad
muskegy *v* go mad
muscogneth *m* madness
mûtyans *m* sulking, moping
mydnas *m* will
mydnas knack *phr* be [just] about to
mygylder *m* coolness
mynys *col* = mynysow
mylega *v* curse
myshyf *m* injury, harm, ruin
myster [an] jornalyst *m* journalism
mysterden || *m* *mysterdens* || tradesman
myternsys *m* royalty
myternyth *adj* royal, kingly
nedha *v* spin
nerthek *adj* strong, powerful
nes'hevyn || *m* relation(s)
newtral *adj* neutral
nôbyl *m* *nôblys* noble[man]
nôbylta *m* nobility
'nos *adv* = enos
nosweyth *adv* in the evening(s)
nothhe || *v* [lay] bare
noys *m* din
nycyta *m* [foolish] ignorance
nymf *f* *nymfow* nymph
obereth *m* performance, action
offycer negys *m* *offycers* orderly
ohô *interj* oho
olewy *v* anoint with oil
ollgalosek || *adj* almighty
olva *f* weeping
omaqwytya *v* recompense oneself
ombarusy *v* get ready *intr*
ombrederus *adj* thoughtful
ombrederyans *m* pondering, brooding
omgafos *v* find oneself
omglôsya *v* close up *intr*
omgomendya *v* introduce oneself
omgontrolllyans *m* self-control
omgowethya *v* socialize

- omgrefhe** || *v* brace oneself
omgudha *v* hide
omherdhya *v* thrust *intr*
omherdhyans arâg *m* forward lunge
omhevellor *m omheveloryon* impersonator
omhevelly *v* imitate
omhevelly dhe² *v* impersonate
omistyna *v* stretch oneself
omjûnya *v* = jûnya *intr*
omlath dewdhen *m* duel
omlavar *adj* dumb, speechless
omlowenhe || *v* make merry
omrêwlya y honen *phr* control oneself
omrêwlys *adj* restrained
omuvelhe || *v* humble oneself
omvôstya *v* brag
omwetha y honen *phr* look after oneself
omwil *v* pretend
onester *m* honesty
ordynans *m ordynansow* ordinance
orny *m* cold
ôstes *f ôstesow* hostess
othobmak *adj* beggarly; desperate
overbydn *adv* overhead
ownek *adj* afraid
pâcyâ *v* pace
paja *m pajys* page (boy)
pal *m palys* mantle
par *m parow* match, equal
par fay *phr* faith (exclamation)
parcel *m* party, corps
parcel soudoryon *phr* platoon
pardon *m* pardon
parleth *m parledhow* parlour, drawing-room
parya *v* match
'pe *verb* = a pe
pedn medhow *m pednow* drunkard
pedn-arâg || *m pednow-arâg* || bow, prow
pedn whyban *phr* frivolous
pedndour || *m pendourys* || keep (castle)
pednglin *m penglinyow* knee
pehadow *m* sin(s)
pelhe || *v* distance [oneself]
pellscrefa *m* telegraphy
penelyn *m penelydnow* elbow
penrewler || *m penrewlers* || prefect
performyans *m* performance
perhenes *f perhenesow* possessor (female)
perhenogeth *m* possession
perthy euth *phr* be very scared
pêsus *adj* constant
petygrew *m petygrews* pedigree
pik *m pikys* pike
plauntya *v* spread (news etc)
plêdya *v* plead
plêdyans *m plêdyansow* plea, entreaty
plegadow *adj* buxom
plegyans *m* bow; frown; inclination
plêntyâ *v* remonstrate
plethy *v* link (arms)
plottyans *m* plotting, intrigue
plynchya *v* flinch, cower
poll *m* head
pollgledh || *m pollgledhyow* || moat
polsa *v* pulse, beat
pondra *v* ponder
pons derevel *m ponsow* drawbridge
ponyans *m* gallop
posessyon *m* possession
poster *m* weight
pottya qwarel *phr* claim
pray *m* prey, quarry
prederyans *m* thinking
presens *m* presence
pr'hap *adv* = par hap
procêdya *v* proceed
processyon *m* procession
prysk *col* shrubbery
prysonyans *m* imprisonment
pûblyshya *v* publish
psych *m psychow* stab, jab
pychya *v* stab
pyck *m pyckys* pick[axe]
pyctûresk *adj* picturesque
pyffya *v* puff
pygal *f pygolow* mattock
pymthek nos *phr* a fortnight
qwallok *m qwalokys* burly fellow
qwartronek *adj* local (within city)
qwiet *adj* quiet
qwyck *adj* quick
qwyttya *v* quit, leave
ragdas *m ragdasow* forefather, ancestor
ragpreder *m ragprederow* precaution
ragpredery *v* think ahead
ragtôwlys *adj* premeditated
ragwarnyans *m* presentiment
ragwel *m* foresight, providence
ragweles *v* foresee
rainya *v* reign
rebukyans *m* rebuke, reproof
rejoycyâ *v* rejoice

- rejyment** *m rejymentys* regiment
relêssya *v* release
relêssyans *m* release
rem *m* rheumatics
remedy *m* redress
remyssyon *m* pardon
repref *m* reproof
res *verb* be necessary, must
restoracyon *m* restoration
reun *col reunen* bristles
reverthy *m* torrent
reveth *adj/m* marvellous; wonder
revolver *m* *revolvers* revolver
revronsus *adj* respectful, deferential
revyans *m* rowing
rêwlyas *m rêwlysy* ruler
rom omwysca *m rômys* dressing-room
rômyk *m rômygow* little room
ros lovan *f rosow* pulley
roslyw || *adj* rosy
rowtor *m rowtors* ruler
rudhya *v* flush
rudhyans *m* blush, flush
rug, 'rug *verb* = wrug
ruglans *m* rattle, rattling
Rûrytânya *f* Ruritania
Rûrytânyan *adj/m* *Rûrytânyans* Ruritanian
ryddya *v* rid
ryvet *m ryvettys* rivet
sacrylych *m* sacrilege
salujyans *m* salute, greeting
sarchyans *m* search(ing)
sarchyor *m sarchyoryon* searcher
Satnas *m* Satan
saw ... yn unsel *phr* except
sawment *m* preservation
scantlowr *adv* scarcely
scattra *v* scatter
scolk-pyta || *m* sneaking pity
scolkya *v* skulk
scolyans *m* schooling
scorn *m* scorn
scrûpyl *m scrûplys* scruple
scûrel-wyrly || *m* scampering
Scylla *f* Scylla (monster of Greek myth)
se rial *m sêys* throne
sêcret *adj* secret
selwans *m* rescue
senyans *m* sound(ing)
separâtya *v* separate
sera lich *phr* my liege (addressing king)
sera rial *phr* sire (addressing king)
sergh *m* affection, attachment
serhak *m serhogyon* dependant
serth *adj* stiff
servabyl *adj* dutiful
servyades *f servyadesow* servant (female)
servyas *m servysy* footman
setha *v* shoot
sethor *m sethoryon* marksman
sewajya *v* assuage
shâmus *adj* shameful
shâmya *v* shame
sherewa *m sherewys* villain
showya *v* show
siansus teg *phr* whimsical
sket *adv* straightaway; headlong
skew *f skewyow* screen (protective)
skewya *v* screen, shade
skyrmya *v* fence
sleyneth *m* skill
smat *adj/m* *smattys* rough, tough; ruffian
smoth *adj* smooth
solas *m* entertainment, pastime
sojeta *m sojetys* subject
solas *m* entertainment
solempnya ambos y dhemedhyans *phr*
solemnize his betrothal
somona *v* summon
sosten *m* sustenance, food
sotelneth *m* subtleness, cunning
sovrân *m sovrans* sovereign
Sows *m Sowson* Englishman
sowyn *adj* prosperous
sparya *v* spare
Spaynek *m* Spanish (language)
spia *v* = aspia
splander *m* brightness, splendour
sqwattyans *m* clash(ing)
sqwîthter *m* fatigue
sqwyच्या *v* jerk, twitch
stanchya *v* stanch
stank *m* stamp (heavy tread)
stâtly *adj* stately
stedfast *adj* steadfast, loyal
steredny *v* scintillate
sterlyn *adj* sterling
stêvyans *m* rush
stewan *m stewanow* blow, drubbing
stlevy *v* stammer
stlevyans *m* stammering
straff *adv* straightaway

- stranjnes** *m* strangeness
strik *adj* rapid
styryans *m* explanation
sùffra *v* suffer; allow
sùffror *m* sùffroryon sufferer
surneth *m* sureness
swarvya *v* swerve
syger *adj* sluggish, lazy
sygerneth *m* inactivity
tackya dorn *v* (wàr) clap (on)
tacla *v* array
taclans *m* decoration, ornaments
tag *m* choking
tallyour *m* tallyours trencher
tâl-lytheren || *f* tâl-lytherednow || initial
tanek *adj* fiery; passionate
tanta *v* woo, make love
tantans *m* wooing, suit
tantor *m* tantoryon suitor
tanya *v* fire
tanya golow *phr* strike a light
tardhell *f* tardhellow outlet; embrasure
tarya *v* tarry
tass *m* tassow heap, bundle
tauntya *v* taunt
tauntyans *m* taunt(s)
tavasa *v* speak out
tavasak *see* drog-davasak
tavasans *m* scolding
tebelwas || *m* tebelwesyon || wicked man
tebmyk *m* temygow little bit
tednans *m* shooting (of gun)
tekhe || *v* ornament
telly gans bùlettys *phr* riddle with bullets
temptyor *m* temptyoryon tempter
tendya *v* wait on
terlentry *v* twinkle
ternos || *adv* the next day
terros *m* terryjy ruin
tervans *m* affray
test *m* testyon witness
tewedhak *adj* weather-beaten
tiogus *adj* country, rural
torgh *m* tergh coil
torgh coos *m* tergh wild boar
tôwlel dhe scùll *phr* throw away
towlyans *m* toss
traitury *m* treachery
traitus *adj* treacherous
tranjyak *m* delirium
transformya *v* transform
tredden *m* three men
treddeth *adv/m* three days
trega *v* dwell
tregereth *f* tregeredhow sympathy, compassion
tregor *m* tregoryon inhabitant
trèm *f* look, sight
tremen *m* passage, passing
trenja *adv* the day after tomorrow
trespassor *m* trespassoryon criminal
trettya *v* tread
trettyans *m* tread
treusperthyans *m* transfer
trew *m* spit
tro helghya *f* troyow hunting excursion
troblus *adj* trying
tròm *adv* suddenly
trooslu || *m* infantry
truedhek *adj* pitiful, piteous
truesy *adj* sad, grievous
trumach *m* crossing (over water)
trygh *adj* triumphant
tristys *m* sadness, melancholy
tùchyans *m* touch(ing)
tùllwysca *v* disguise
tùmas *m* tùmasow thud
tu'ves *m* outside
ty *m* oath
ty emskemunys *phr* you bastard
tyckya *v* tick
tydnhe || *v* tighten
tynkyal *v* jingle
tythya *v* hiss
udnya *v* unite
ugh-rencas || *m* ugh-rencasow || upper class
uhelor *m* uheloryon aristocrat, noble
undon || *adj* monotonous
ùngrassys *adj* graceless
ùnkynda *adj* ungrateful
uvelder *m* humility, modesty
vanyshyans *m* disappearance
Varia *interj* = re Varia
'vell *prep* = avell
venturya = aventurya
venturyans *m* = aventuryans
'ves *adv* = avês
vexya *v* vex, annoy
viajyor *m* viajyoryon traveller
vorow *adv/m* = avorow
'vowa *v* = avowa
voydyans *m* [hurried] departure
vytel *col* food

waltsya *v* waltz
wàr bigow dreyn *phr* on tenterhooks, all agog
wàr neb cor *phr* in any event
warbydn kynda *phr* unnatural
waryowgh *imperative* ware
was *form of address* = a was
wastya *v* waste
whans a wodhvos *phr* curiosity
whedden *See* an Whedden
whedhla *v* tell tales
whedhlans *m* gossip
whedhlor *m* *whedhloryon* gossip (person)
whegen *f* sweetheart
whekhe *|| v* sweeten

whor-dre-laha *f* *whereth* sister-in-law
whyorny *v* whizz
whythrus *adj* searching
woles *adv* = awoles
wondrys *adj* wonderful
wordhy *adj* worthy
worshyp *m* social position
worth golow nos *phr* by night
wosa termyn *phr* later
y Uhelder *title* his Highness
'yll *verb* = a yll
'ylly *verb* = a ylly
yowynkes *m* youth
yùrl *m* *yùrllys* earl

An text-ma: 15 mis Hedra 2021